

ALMANACH

1898

DE LA Esqueulla

de la TORRATXA

PREU:
1 pesseta

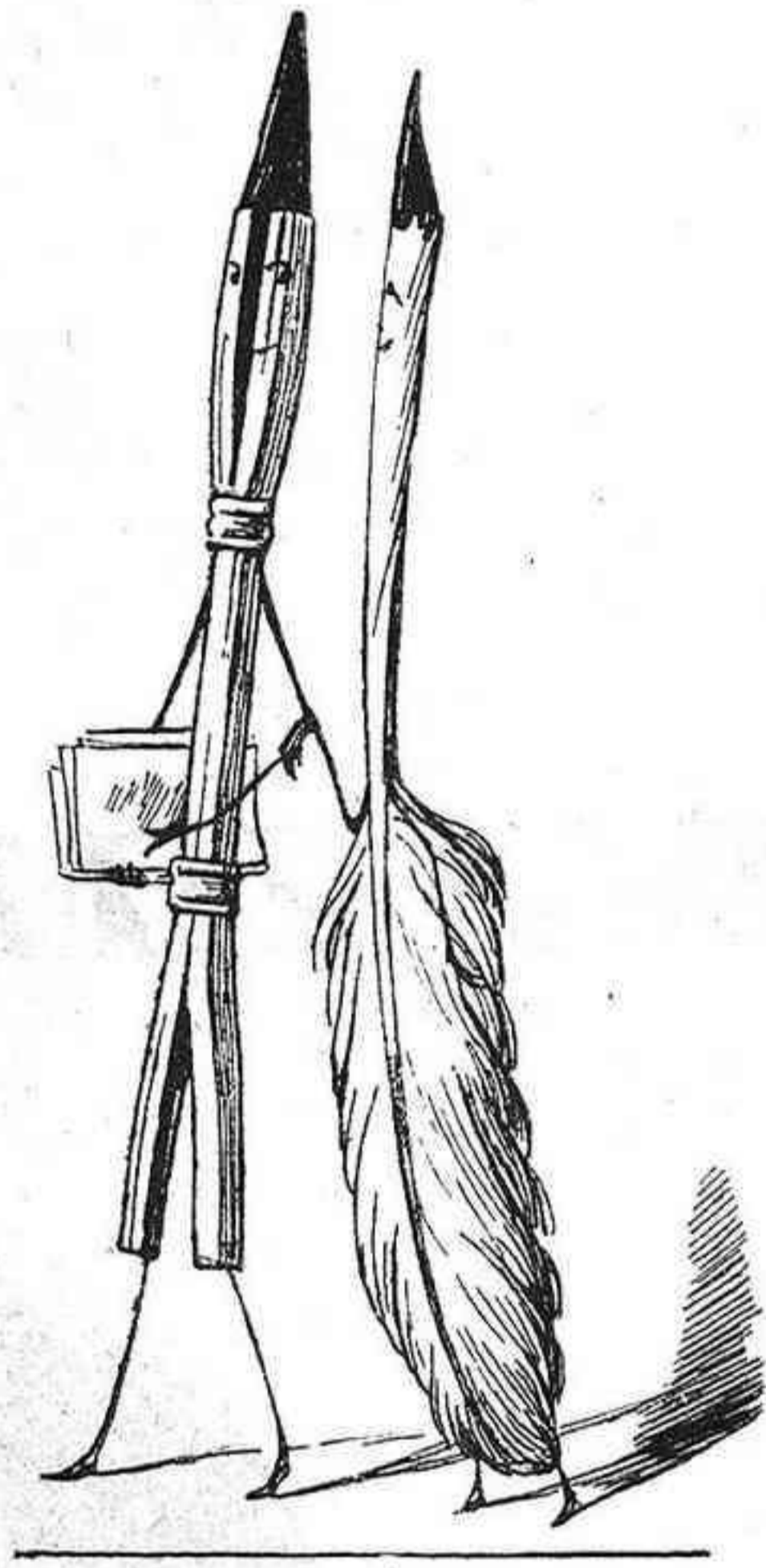
Antoni López, EDITOR

Almanach de

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERA

ALMANACH

DE LA

ESQUELLA
de la
TORRATXA

pera

1898

X. DE SA PUBLICACIÓ

REDACTAT PELS PRIMERS ESCRITORS
DE CATALUNYA—146 FIRMAS.

ILUSTRAT AB PROP DE 300 GRABATS—PER 85 ARTISTAS
NOTABLES DE CATALUNYA Y DE FORA.

ANTONI LOPEZ, editor.— LLIBRERIA ESPANYOLA
Rambla del Mitj, 20.—BARCELONA.

ES PROPIETAT.

Barcelona: A. López Robert, carrer del Conde del Asalto, núm. 63.

TAULAS ALFABÉTICAS PER AUTORS

	Pàgs.		Pàgs.
Aguileta. —Epigrama.	99	COROLEU (Joseph).—Lo traginer.	131
AGUILÓ Y FUSTER (Mariano).— Aniversari.	149	Delfi (Fidel).—Cantarellas	111
ALACSEAL (Virgili de)—Nictalia	86	Deu (A.)—Lo pescador de canya.	170
Albert (Emili)—Definició	111	Dou (Emma).—Cantars bilingües.	87
ALEMANY (Xavier).—Las bessonas.	73	Ducet (Domingo).—Epigrama.	138
Alfonso (Carlos de).—Anécdotas teatra- ls.	68	Durban (J.).—Cantars.	135
ALSINA Y CLÓS (Simón).—La parra.	115	Ego Sum. —Sonet.	103
ANDRES (V.).—Pues... (Sonet).	99	Epigramàtich. —Cantar.	159
Antón del Singlot. —Singlots.	154	FANTASTICH. —En una agencia de matrimonis	139
ARMENGOL DE BADIA. (Agnés). —Passeig matinal.	117	Felions Petit. —Epigrama.	102
ARTIGAYRE (Quim).—Invitació.	100	Ferrer B. (J.).—Epigramas.	62
BADIA (M.).—Qui 's vol casar molt s' hi ha de pensar.	151	FIGUERAS RIBOT (F.).—La senyo- ra Pepa	166
BARBANY (J.).—La meva estrella.	67	FOLLET. —De familia	61
BARTRINA (F.).—Pobreta.	70	Font (A.).—Espurna.	132
BAUCELLS PRAT (J.).—Com la neu	151	Forguerón (Pepeta).—Cantarellas	55
BENAGES (Eussebi).—Los músichs en las festas majors.	113	GADEA MIRA (J.).—L' amor	119
Bernis (J. M.).—Recorts.	98	García A. (F.).—Espurna.	101
Bertrán de la Serra (J.) Cantars bi- lingües.	87	Gatell (P.).—Lo pobre de la flauta.	129
Bo y Barato (J.).—Un catalá castís.	155	Gavires (J. F.).—Cantarellas	26
BONAFÉ (Matías).—Ilusions.	97	" " Epigramas	79
Bonavia (Salvador).—A ca'l presta- mista.	95	Gili (Nemessi).—Epigrama	102
BORI Y FONTESTÁ (A.).—Sant Hi- lari	126	Gonnella poétich. —Acudits	44
Bruguer Caner (J.).—Solter y casat.	170	" " Anécdotas teatrales.	68
BURGAS (J.).—Lo pes dels anys	70	" " Cantars bilingües	87
CALLICÓ (Lluis C.).—Capritxo.	103	GONZALEZ MURCIANO (J.).—Ge- ni y figura fins á la sepultura.	63
Cana (Félix).—Proba d' amor.	178	Gras (N.).—Cantarellas	118
Candor Salamé. —A un cotxero des- calabrat	77	GRAS Y ELÍAS (F.).—Tarde de gloria	187
Carreras P. (F.).—Epigrama.	137	GUELL Y MERCADER (J.).—Lo pe- riodisme en l' antigüetat	39
Carreras (Pere).—Engrunas.	135	GUMÁ (C.).—Al jutjat.	143
Casaranyas. —Compte de un escultor	39	Home dels nassos (L').—Refrans fi de sigle	88
Castellet Pont (J.).—Epigramas.	140	Ilime Trebla. —Epigramas.	140
Casas (J.).—Cantars.	135	JEPH DE JESPUS. —Lo vía crucis de 'n Quim	145
Celesta. —Cantars bilingües.	87	JULIÁ POUS (A.) Engrunas	42
COLL Y BRITAPAJA (J.).—Mal de cor	56	Jumera. —De cassa.	170
Comas (Francesch).—Rimas	55	LABARTA (Lluis).—Un bon Jan.	179
		Llei (Ramón).—Amorosa.	86
		LLENAS (F.) Un sereno.	161
		LLIMONER (A.).—Insomni.	79
		MARCH (A.).—En tranvia	124

	Págs.
Masquet Rascle (M.)—Per massa sabi	69
Masquet Roscle (M.)—Cantarellas.	111
MASSIP R.)—Pensaments	119
MATHEU FORNELLS (F.)—L' Aguiló	149
MAYET .—Pel correu interior.	48
MESTRES (Apeles).—El senyor de Altamiranda	137
MILLÀ (Lluís).—Cómichs al poble.	171
Miralles (J.)—Epigramas.	132
MOLAS Y CASAS (Joan).—Lo meu company.	177
Montané (J. C.)—Hivern.	56
MORERA (Magí).—Lo cavall de Sant Miquel.	66
Nani (B.)—Epigrama.	118
NOVELLAS DE MOLINS (J.)— Montsenyença.	26
OLLER (Narcís).—La confessió de un diablet.	133
OMAR Y BARRERA (Claudi).— La Dona.	35
ORGA (Japet de l').—Intima.	162
P. del O. —Recorts.	189
P. K. —D' aquí d' allà.	153
Pagés y Cubinyá (J.)—Frioleras.	102
PALAU (S. del).—Lo vestit.	50
Panzeta (Pepet).—Refrans adobats.	60
Pedrius (J.)—Cantarellas.	111
Pepet de l' Ala. —Engrunas.	143
Peret de Gracia. —Cantars bilin- gües.	87
POMÉS (Ramón).—La Riallera.	91
PONS Y MASSAVEU (Joan).—El volch del carro.	121
PONS (Rosendo).—A un altruista	48
PONT Y ESPASA. (J.)—Epigrama.	55
PUIG CASSANYAS (J.)—L' enterra morts.	141
PUJADAS TRUCH (J.)—Disculpa.	165
PUJÉS (M.)—Janet.	157
Pujol (R.)—Anécdotas teatrals.	69
QUIMET. —Aniversari.	89
R. T. —Un arrossaire.	66
RAHOLA (Frederich).—L' tren de las flors.	186
RAHOLA (Víctor).—Acte de fé.	127
Ramilles (V.)—Cantars bilingües.	87
RAMON (Jaume).—Sobre una costum de la Sagarra.	53
RAMON (Ramón).—La deria de 'n Pepet.	27

	Págs.
Raresa (G.)—Lo que has lograt.	151
REDACCIÓ DE L' ESQUELLA. —Atenció	21
Redembach (C. G.)—Espurna.	120
Ribas (J. M.)—Engrunas.	135
RIERA Y BERTRAN (J.)—Trage- dia vulgar.	142
Rius y Vidal (Angel).—A una cadi- raire	71
ROCA Y ROCA (Joseph) —La fals al puny.	138
Roger Sabré (F.)—Cantars.	135
ROSSELLO (Joseph) —Lo matinal.	23
ROURE (Conrat) —Cansó de tardor.	38
RUSSINYOL (S.)—L' amor á la bar- ca	163
SALVADOR (Lluís G.)—Martinga- las	29
Salleutag (J.)—¡Plany!.	62
Sanch de Cargol. —Epigrama.	140
SANMARTIN Y AGUIRRE (J. F.) —La Bula.	81
Santamaria y Vinyals (J.)—Epígra- ma.	99
SOLÁ (Andreu) —Lo bruixot.	45
Soler (I) —Epigramas	132
SOLER Y MIQUEL (J.)—Griselida.	43
Sosso —Agrahiment.	50
STARAMSA (J.) —Montanyesa	78
Stating —Engrunas.	135
SURINYACH BAELL (Ramón).— Morint d' amor	87
Surinyach Senties (R.)—Intima.	95
Tarrida (V.)—Cantars	135
TASSO SERRA (Torquato). —Pe- dretas	30
TOMÁSSALVANY (Joan).—Lo sur- tidor.	47
Torné (J. A.)—Humorada	69
UBACH Y VINYETA (F.)—Lo Mont- sacopa	33
Vendrellench (Un A.)—Lógica espi- ritista	44
Via (Joan).—Epigramas	38
VIDAL VALENCIANO (E.)—¡Ja fa temps!	31
VIDAL (Romualdo).—Errar la voca- ció	105
VILARET (E.)—Sonet.	99
VILASECA (Joan).—Quadret.	102
XIMENO PLANAS (J.)—L' enve- lat.	58
Ximus (Saldoni) —Tracte (Sonet).	111

ILUSTRACIÓ

	Pàgs.
Alegret (J.) —Salvament.	136
Azpiazu (S.) —Tipos de París.	28
— Nota parisensa.. . . .	82
— Gent de París.	104
Atché (R.) —De la terra de la jota.	26
Balasco (M.) —Apunte á la ploma.	118
Balenyá (J.) —Carnaval y Quaresma.	37
Blanco Coris (J.) —Escenas filipinas.	27
— A l' eixida del teatro.	52
— Davant del mirall.	66
— Rumbejant.	82
— Obertura dels salóns.	108
— La fals al puny (Ilustració).. . . .	138
— Vinyeta.	192
Borrás Solanas (J.) —Davít.	47
Buil (V.) —Tropo tarde.. . . .	98
Cabrinety (J.) —Las Bessonas (Ilustració).	73 y 76
Campeny (J.) —A saltá y pará.. . . .	87
Campmany (A.) —Toch de queda.. . . .	132
Campuzano (T.) —La vida de ciutat.	160
Canals (J.) —Tracte enrahonat.	159
Canellas (J.) —Capritxo.	100
Cardunets (A.) —Nota vallesana.. . . .	54
Casas (Ramón) —Fulla d' àlbum.	65
Castillo (M.) —Cigarrera sevillana.	150
Cornet (J.) —Actualitat.	103
Cubells (A.) —Lo teatro per dintre.	84
Cuchy (J.) —Diada de Reys.	41
Cuevas (J.) —De retorn de la guerra.	59
Diéguez (J.) —La Mandrosa.. . . .	165
Echena (J.) —En la campinya romana.	81
Ensenyat (L.) —Cassat al vol.	56
— Ilusions (Ilustració)..	97 y 98
— Tipo de rondalla.	127
Eriz (P.) —Cassat al vol.	124
Escuder (R.) —Lo reyet de casa.	151
Fabrés (Antoni) —Idili.	57
— Gent d' aquell temps.	68
— Nota modernista.. . . .	169
Fló (F.) —Cebas modernistas.. . . .	29
— Mirant un desnú.	43
— Festa de carrer.	58
— Ventatjas del regar.. . . .	78
— Capritxo.	79
— Apuntes.	92
— Melonera.. . . .	102

	Pàgs.
Foix (Mariano) —Recort de Carnaval.	21
— L' estiu al camp.	49
— A montanya.	72
— Planas modernes.	86
— Amor fraternal.. . . .	96
— Montanyesa.	144
Francesca (T. dalla) —Conquista fracasada.	38
— Las bodas d' or.	154 á 156
Franquet (S.) —Etnografia.	29
Gili Roig (B.) —En la Catalunya francesa.	51
— Un Secretari de fora.	103
Glandario —Ostras verdas.	28
— Piropo de pistolo	60
— Venedor de tauleta.	70
— Vinyeta.	87
— Buscantli 'l trau.	118
Gómez Soler (F.) —Los meses del any.	9 á 20
— ¡Oh carta adorada!...	25
— Sarsuelera.	53
— Papallonas de nit.	71
— Aniversari (Ilustració).. . . .	89 á 91
— Adornos.	95, 121, 122
— Demi-mondaine	161
Güell (H.) —Nota del camp	110
Huertas (A.) —Apunte al llápis.	190
Jardó (E.) —Nota d' actualitat.	43
— Segonas nupcias.. . . .	150
Juliana (J.) —En la bella Italia.. . . .	30
Junyent (S.) —Fent gana.	51
Labarta (Ll.) —Un bon Jan.	179 á 183
Lezcano (A.) —Apunte de taller.	64
Llovera (J.) —Fantasia macabra.. . . .	80
Marqués (J. M.^a) —Paisatge.	109
— Pipant.	133
Massó (J.) —Nota decorativa.	78
Mestres (Apeles) —Lo triunfo de la ignocencia.	32
Mestres (J.) —Estudi.	119
Miró (J.) —Vinyetas.	1-4-36-60-132-151-170
— Portada.. . . .	3
— Cabeceras.	5, 7, 102, 119
— Adornos	6, 8, 114
— Un moralisador.	33
— Als coleccionistas.	56

	Pàgs.		Pàgs.
— Crepuscular..	70	— Janet. (Il·lustració)..	157 á 159
— Fantasia..	94	— Cómichs al poble. (Il·lustració) 171 á 173	171 á 173
— L'aperitiu de la son..	131	— Lo meu company (Il·lustració) 177 y 178	177 y 178
— Lo vía-crucis de 'n Quim (Il·lustració)..	145 á 147	Pons (Angel). —Vent de proa	61
— Orla..	149	Prieto (F.) —Vinyeta..	44
— Inicial..	155	— Adorno	123
— La senyora Pepa (Il·lustració). 167 y 168	167 y 168	Radembach (C.) —Una parroquiana 142	142
Moliné (M.) —Vinyeta..	2	Raurich (N.) —Un día de carnaval á Roma..	35
— L'arribada de l' any nou..	21	— Catalunya pintoresca	93
— La planeta de l' any 98..	22	Rebarter Gasulla (J.) —Alegoria..	111
— Las quatre estacions..	23	Riera Molins (R.) —Mitologia moderna..	48
— Aplicació del sistema Roetngen..	36	Roca (L.) —La gent del dia	137
— Figuri pel 1900..	50	Rojas. —Coloqui campestre..	79
— Calma y agitació..	63	Saenz (P.) —Contrabandista andalús. 164	164
— Exèrcit germánich..	77 y 111	Sala (J.) —La non-non de un passatjer de tercera..	162
— Mentres va ser arcalde..	83	Sans Pere. —Poncelleta..	139
— Peix fresch..	101	Sans Castanyo (F.) —Lo descans del obrer..	55
— Finita la comedia..	117	Sardá (F.) —Un de fora..	85
— Las festas de la Mercé—1897..	120	Serra (Enrich). —Ninon	88
— Cambi de arcalde..	128	— Un escolá de Roma..	112
— L'agregació..	140	Senyás (Eva). —L' enamorada..	142
— Los germans siamesos..	148	Solá (Andreu). —Lo bruixot. (Il·lustració)..	47
— Arcalde nou y repetit..	152	— Los recóns de París	113
— Els nostres nyébits..	163	— Catalunya pintoresca..	125
— Lo problema agregacionista..	175	Soler y Rovirosa (F.) —Recorts de un viatge á Italia..	106 y 107
— Mercats de Barcelona..	184	— Fullas d'álm.	134 y 135
— Tarde de gloria (Il·lustració)..	188	Triadó (J.) —A pagés..	176
Montserrat (J.) —Verge en relleu..	55	Tussell (S.) —Sant Hilari. (Il·lustració) 126	126
Navarrete (J.) —Escena de quartel..	40	Urgell (Modest). —L' última estada. 105	105
— Trifulgas..	67	Urgell (Ricart). —Tornant de la font. 99	99
Negro (J.) —Lo gueto y l' estudiant..	26	Urgellés (Félix). —Llegenda caballeresca	189
— Jugada final..	100	Valls (J.) —Adorno	34
Nyssen (Teresa). —Apuntes..	69	Vázquez (N.) —La bona mare..	140
Padrós (A.) —Apuntes..	39	— Apuntes	143
Pascó (J.) —El tren de las flors. (Il·lustració)	186	Anónims. —Adornos	40 y 54
Pellicer (Carlos). —Una grisette..	138	— Vinyetas	62, 123 y 154
Pellicer (J. Lluís). —Lo pobre de la flauta. (Il·lustració)	129	— Inicial	113
— Recort de un viatge..	153	FOTOGRAFIAS DIRECTAS:	
— Apunte..	162	Bauchy (E.) —Ole con ole..	151
Pellicer Montseny (J.) —Un tipo..	31	Napoleón. —Una tribu d' angelets . 191	191
— En campanya	38	Rus F. —Prop de l' aygua. (Instantáneas)..	185
— Adorno..	42		
— Presumida..	62		
— Nota de taller..	110		
— La parra (Il·lustració)..	115		
— Capoll..	132		
— L' enterra morts. (Il·lustració)	141		

GRABATS DE **Pere Bonet.**

- 1 Dis. † LA CIRCUMCISIÓ DE N. S. JESUCRIST.
- 2 Dium. S. Macari abat y s. Siridió b. y cf.
- 3 Dill. S. Daniel mr. y sta. Genoveva vg.
- 4 Dim. S. Tito b. y cf. y sta. Dafrosa mr.
- 5 Dimec. S. Telesforo p. mr.
- 6 Dij. † LA EPIFANIA Ó LA ADORACIÓ DELS SANTS REYS, GASPAR, BALTASAR Y MELCIOR.
- 7 Div. S. Ramón de Penyaafort cf.
- ☾ *Lluna plena á 12 h. 17 m. nit. en Càncer*
- 8 Dis. S. Teófilo diaca y s. Eladi mr.
- 9 Dium. S. Juliá mr. y sa esposa sta. Basili-sa vg.
- 10 Dill. S. Nicanor diaca mr. y s. Gonzalo de Amarante cf.
- 11 Dim. S. Higiní p. mr. y s. Salvi mr.
- 12 Dimec. S. Arcadi s. Aelredo ó Alfredo abad del Cister y sta. Taciana mrs.
- 13 Dij. S. Gumersindo cf. y sta. Gláfira vg.
- 14 Div. S. Hilari b. y dr. y sta. Macrina.
- 15 Dis. S. Pau primer hermitá y s. Mauro ab.
- ♁ *Quart menguant á 3 h. 37 m. tarde, en Libra*
- 16 Dium. Lo Santíssim Nom de Jesús.
- 17 Dill. S. Antoni ab y sta. Rosalina cart.
- 18 Dim. La Cátedra de S. Pere en Roma.
- 19 Dimec. S. Canut rey y s. Mario comps mrs.
- 20 Dij. S. Fabiá p. y s. Sebastiá mrs.
- 21 Div. S. Fructuós b. mr. y sta. Ignés vg. mr.
- 22 Dis. S. Vicens espanyol y s. Anastasi mrs.
- *Lluna nova á 7 h. 17 m. mati, en Aquari*
- 23 Dium. La Sagrada Familia, s. Ildefonso arquebisbe de Toledo.
- 24 Dill. S. Timoteo b. y s. Tirso, mrs.
- 25 Dim. La Conversió de s. Pau ap.
- 26 Dimec. S. Policarpo b. mr. y sta. Paula vd.
- 27 Dij. S. Joan Crisóstomo b. y dr.
- 28 Div. S. Juliá de Cuenca y s. Cirilo bb. cfs.
- 29 Dis. S. Francisco de Sales dr.
- ♃ *Quart creixent á 2 h. 25 m. tarde, en Tàuro*
- 30 Dium. Sta. Martina vg. mr.
- 31 Dill. S. Pere Nolasco cf. y fdr.

- 1 Dim. S. Ignasi y s. Cecili, bisbes y mrs.
- 2 Dimec. ✠ LA PURIFICACIÓ DE N.^a S.^a
- 3 Dij. S. Blay b. mr. y lo Beato Nicolau de Longobardo mínim y cf. y s. Oscar.
- 4 Div. S. Andreu Corsino y s. Rembert bisbes y cfs.
- 5 Dis. Los Sants mrs. del Japón.
- 6 Dium. N.^a S.^a de la Bonanova, stas. Dorothea y Revocata mrs.

☾ *Lluna plena a 6 h. 16 m. nit, en Lleó*

- 7 Dill. S. Romualdo ab. y s. Ricardo rey.
- 8 Dim. S. Joan de Mata fdr.
- 9 Dimec. Sta. Apolonia vg. mr.
- 10 Dij. Sta. Escolástica vg. y s. Guillem duch d' Aquitania, hermitá.
- 11 Div. Los set sants servents de María fundadors.
- 12 Dis. Sta. Eularia vg. m.
- 13 Dium. S. Benigne mr. y s. Fulcrán.

♌ *Quart menguant a 12 h. 27 m. nit, en Escorpió*

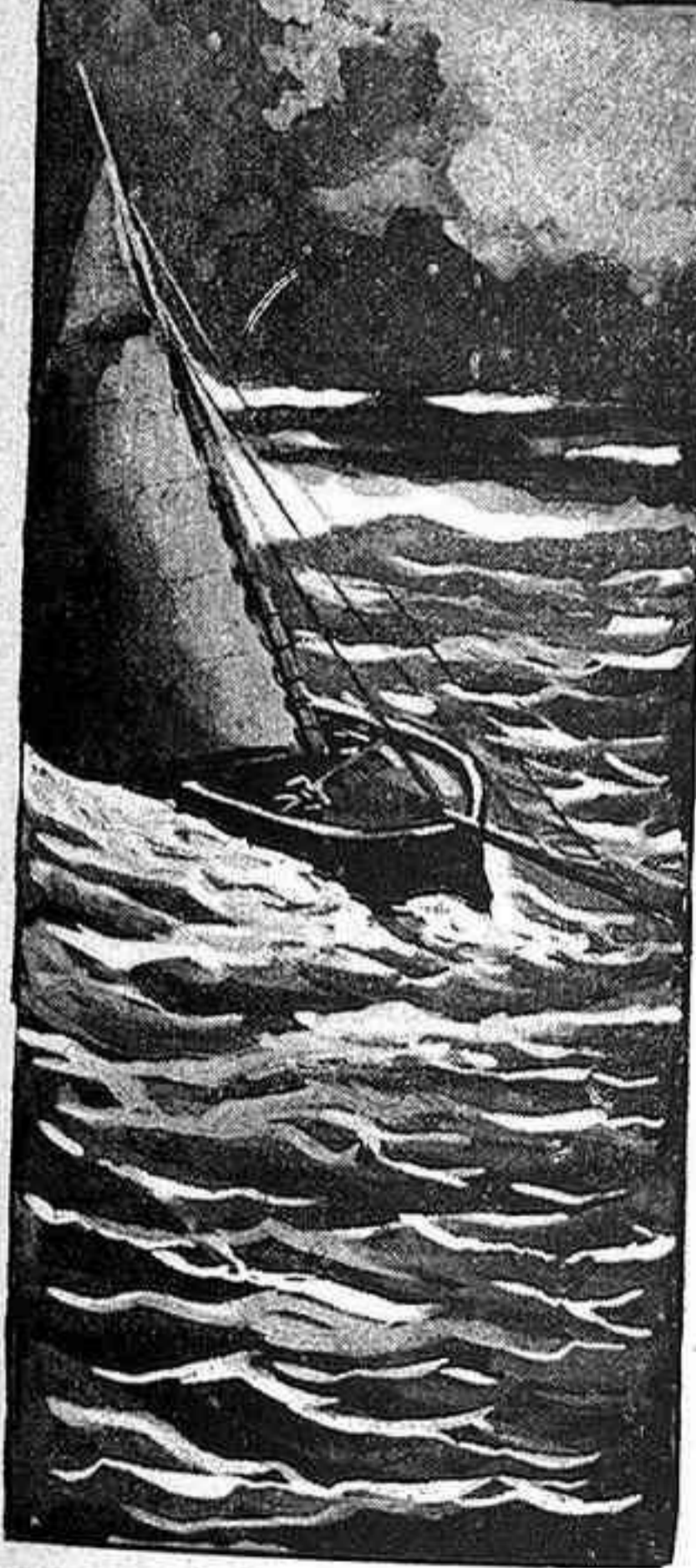
- 14 Dill. S. Valentí pbre. mr. y lo Beato Joan Baptista de la Concepció fdr.
- 15 Dim. Sts. Faustino pbre. y Jovita mrs.
- 16 Dimec. S. Onéssim b. y s. Honest mrs.
- 17 Dij. S. Policroni b. y s. Rómulo mrs.
- 18 Div. S. Simeó b. mr. y la Beata Cristina vg.
- 19 Dis. S. Mansuet b. y s. Alvaro cfs.
- 20 Dium. S. Sadot b. y s. Nemesi mrs.

♍ *Lluna nova a 7 h. 33 m. nit, en Piscis*

- 21 Dill. Sts. Vérulo, Secundí y Sirici, mrs.
- 22 Dim. La Cátedra de s. Pere en Antioquia.
- 23 Dimec. S. Pere Demiá b. y dr y sta. Margarida de Cortona.
- 24 Dij. S. Matías ap. y sta. Primitiva mr.
- 25 Div. S. Cesari b. y Avertano cfs.
- 26 Dis. N.^a S.^a de Guadalupe de Méjich.
- 27 Dium. S. Leandro arquebisbe de Sevilla dr. y s. Baldomero.
- 28 Dill. S. Romá ab. y fdr. y S. Rufí y companys mrs.

♎ *Quart creixent a 11 h. 6 m. mati, en Géminis*

PERTENECE A LA BIBLIOTECA DE ATENEO DE BARCELONA

- 1 Dim. S. Rossendo b. y cf.
- 2 Dimec. S. Simplicí p. y cf. y s. Absalon mr.
- 3 Dij. Sts. Hemeteri, Celedoni y Medí mrs.
- 4 Div. S. Casimir rey y s. Lluci p. mr.
- 5 Dis. Lo Bto. Nicolau Factor y sta. Faina.
- 6 Dium. S. Olaguer arquebisbe y bisbe de Barcelona.
- 7 Dill. S. Tomás de Aquino dr.
- 8 Dim. S. Joan de Deu fdr. y sta. Erenia mr.
- ☾ *Lluna plena a 9 h. 21 m. mati, en Virgo*
- 9 Dimec. S. Paciá b. de Barcelona y santa Francisca viuda romana.
- 10 Dij. S. Melitó y 39 comps. mrs.
- 11 Div. S. Constantí cf. y s. Ramiro mr.
- 12 Dis. S. Gregori lo Magno p.
- 13 Dium. Sts. Ramiro y Rodrigo mrs.
- 14 Dill. Stas. Florentina vg. y Matilde reyna.
- 15 Dim. Sta. Madrona vg. mr.
- ☽ *Quart menguant a 7 h. 40 m. mati, en Sagitari*
- 16 Dimec. S. Heribert b. y sta. Juliana mr.
- 17 Dij. S. Patrici b. y s. Joseph de Arimatea cfs.
- 18 Div. S. Gabriel y lo Bto. Salvador de Horta
- 19 Dis. ✝ S. JOSEPH, espós de N.^a S.^a, patró de la Iglesia católica.
- 20 Dium. S. Aniceto b. y sta. Fotina la Samaritana.
- 21 Dill. S. Benet ab. y fr.
- 22 Dim. S. Deogracias b. y sta. Catarina de Génova. vda.
- ☉ *Lluna nova a 8 h. 30 m. mati, en Aries*
- 23 Dimec. Lo Bto. Joseph Oriol cf.
- 24 Dij. S. Timolao mr. y s. Agapito b. mr.
- 25 Div. ✝ LA ANUNCIACIÓ DE N.^a S.^a y s. Dimas bon l'adre.
- 26 Dis. S. Brauli b. y sta. Máxima mr.
- 27 Dium. Sta. Lidia ab son espós y fills mrs.
- 28 Dill. S. Sixto III p. y cf.
- 29 Dim. S. Eustasi ab. y s. Bertoldo cfs.
- 30 Dimec. S. Joan Clímach ab.
- ☾ *Quart creixent a 7 h. 33 m. mati, en Cáncer*
- 31 Dij. Sta. Balbina vg. y mr.

- 1 Div. Los Dolors de N.^a S.^a, Sta. Teodora mr. y s Venanci b. mr.
- 2 Dis. S. Francisco de Paula fdr.
- 3 Dium. S. Benet de Palermo cf.
- 4 Dill. S. Isidoro arquebisbe de Sevilla.
- 5 Dim. S. Vicens Ferrer cf.
- 6 Dimec. S. Celestí p. y s. Celso b.

☾ *Lluna plena a 9 h. 12 m. nit, en Libra*

- 7 Dij. S. Epifani b. mr.
- 8 Div. S. Edesi mr. y s. Albert lo Magno cf.
- 9 Dis. Sta. Maria Cleofé y sta. Casilda vg.
- 10 Dium. PASQUA RESURRECCIÓ DE N. S. J. C., y s. Ezequiel prof.
- 11 Dill. S. Lleó lo Magno papa y dr.
- 12 Dim. S. Juli p. y s. Victor mr.
- 13 Dimec. S. Hermenegildo rey y s. Justino, mrs.

☽ *Quart menguant a 2 h. 21 m. tarde, en Capricorní*

- 14 Dij. S. Pere Gonzalez, vulgo Telm.
- 15 Div. Stas. Basilisa y Anastasia, mrs.
- 16 Dis. S. Toribi b. y cf. y sta. Engracia vg. y comps. mrs.
- 17 Dium. La Beata Mariana de Jesús vg.
- 18 Dill. S. Eleuteri b. y sa mare sta. Antia mártir.
- 19 Dim. S. Lleó IX p. y cf.
- 20 Dimec. Sta. Ignés de Monte-Pulciano vg.

☉ *Lluna nova a 10 h. 13 m. nit, en Tauro*

- 21 Dij. S. Anselm b. y dr.
- 22 Div. Sts. Sotero y Cayo pp. mrs.
- 23 Dis. S. Jordi mr., patró del principat de Catalunya.
- 24 Dium. La Divina Pastora y s. Fidel mr.
- 25 Dill. S. March evangelista.
- 26 Dim. S. Cleto y s. Marcellí pp. mrs.
- 27 Dimec. S. Pere Armengol, mr. mercenari.
- 28 Dij. S. Pau de la Creu fdr. y s. Prudenci b.
- 29 Div. S. Pere de Verona mr. y s. Robert ab.

- ☽ *Quart creixent a 1 h. 57 m. mati, en Lleó*
- 30 Dis. Sta. Catarina de Sena vg. y s. Peregrí cf. y sta. Sofia vg. mr.

- 1 Dium. N.^a S.^a DE MONTSERRAT, patrona principal de totas las Diócesis de Catalunya y lo Patrocini de S. Joseph.
- 2 Dill. S. Atanasi b. y dr. y sta. Zoé mr.
- 3 Dim. La Invenció de la Santa Creu.
- 4 Dimec. Sta. Mónica viuda.
- 5 Dij. La Conversió de s. Agustí.
- 6 Div. S. JOAN ANTE-PORTAM-LATINAM.
- ☾ *Lluna plena á 6 h. 26 m. mati, en Escorpió*
- 7 Dis. S. Estanislao b.
- 8 Dium. N.^a S.^a dels Desamparats.
- 9 Dill. S. Gregori Nazianceni b. y dr.
- 10 Dim. S. Antoni, arquebisbe de Florencia.
- 11 Dimec. Sts. Pons, Eudal, Evelí y Anastasi mrs.
- 12 Dij. S. Domingo de la Calzada cf.
- ☾ *Quart menguant á 9 h. 28 m. nit, en Aquari*
- 13 Div. S. Pere Regalat cf.
- 14 Dis. S. Bonifaci y sta. Corona mrs.
- 15 Dium. S. Isidro Llauredó cf.
- 16 Dill. S. Joan Nepomuceno mr.
- 17 Dim. S. Pascual Baylón cf.
- 18 Dimec. N.^a S.^a de la Divina Gracia.
- 19 Dij. ✠ LA ASC. DEL SENYOR.
- 20 Div. S. Bernardí de Sena cf.
- ☉ *Lluna nova á 12 h. 51 m. tarde, en Tàuro*
- 21 Dis. S. Secundí mr. y la Beata María del Socós.
- 22 Dium. Stas. Rita de Cassia vda., Quiteria y Julia vgs. mrs.
- 23 Dill. La Aparició de s. Jaume apóstol.
- 24 Dim. Stas. Afra, Susana, Marciana y Paladia, mrs.
- 25 Dimec. S. Gregori VII p.
- 26 Dij. S. Felip Neri fdr.
- 27 Div. Lo venerable Beda pbre.
- 28 Dis. S. Just b. y s. Just cf.
- ☽ *Quart creixent á 5 h. 6 m. tarde, en Virgo*
- 29 Dium. PASQUA DE PENTECOSTÉS.
- 30 Dill. S. Fernando rey d' Espanya.
- 31 Dim. N.^a S.^a Reyna de tots los Sants y Mare del Amor hermós.

- 1 Dimec. Sts. Enecon ab. y Fortunat cfs.
- 2 Dij. Sts. Marcell, Pere, Erasme y Blandina, mrs.
- 3 Div. S. Isaac monjo y sta. Clotilde reyna.
- 4 Dis. S. Francisco Caracciolo fr.

☽ *Lluna plena a 2 h. 4 m. tarde, en Sagitari*

- 5 Dium. La Santissima Trinitat.
- 6 Dill. S. Norbert b. y cf.
- 7 Dim. S. Sabiniá mr.
- 8 Dimec. S. Salustiá cf. y sta. Caliopa mr.
- 9 Dij. ✝ SS. CORPUS CHRISTI.
- 10 Div. Sta. Margarida reyna de Escocia.
- 11 Dis. S. Bernabé apóstol.

☾ *Quart menguant a 5 h. 56 m. mati, en Piscis*

- 12 Dium. S. Joan de Sahagun cf.
- 13 Dill. S. Antoni de Pádua cf.
- 14 Dim. S. Basili lo Magno b. y dr.
- 15 Dimec. Sts. Vito, Modest y Crescencia mrs.
- 16 Dij. Sts. Francisco de Regis cf.
- 17 Div. Lo Santissim Cor de Jesús.
- 18 Dis. Sts. March y Marcellia mrs.
- 19 Dium. Sta. Juliana de Falconeris vg.

☾ *Lluna nova a 4 h. 12 m. mati, en Géminis*

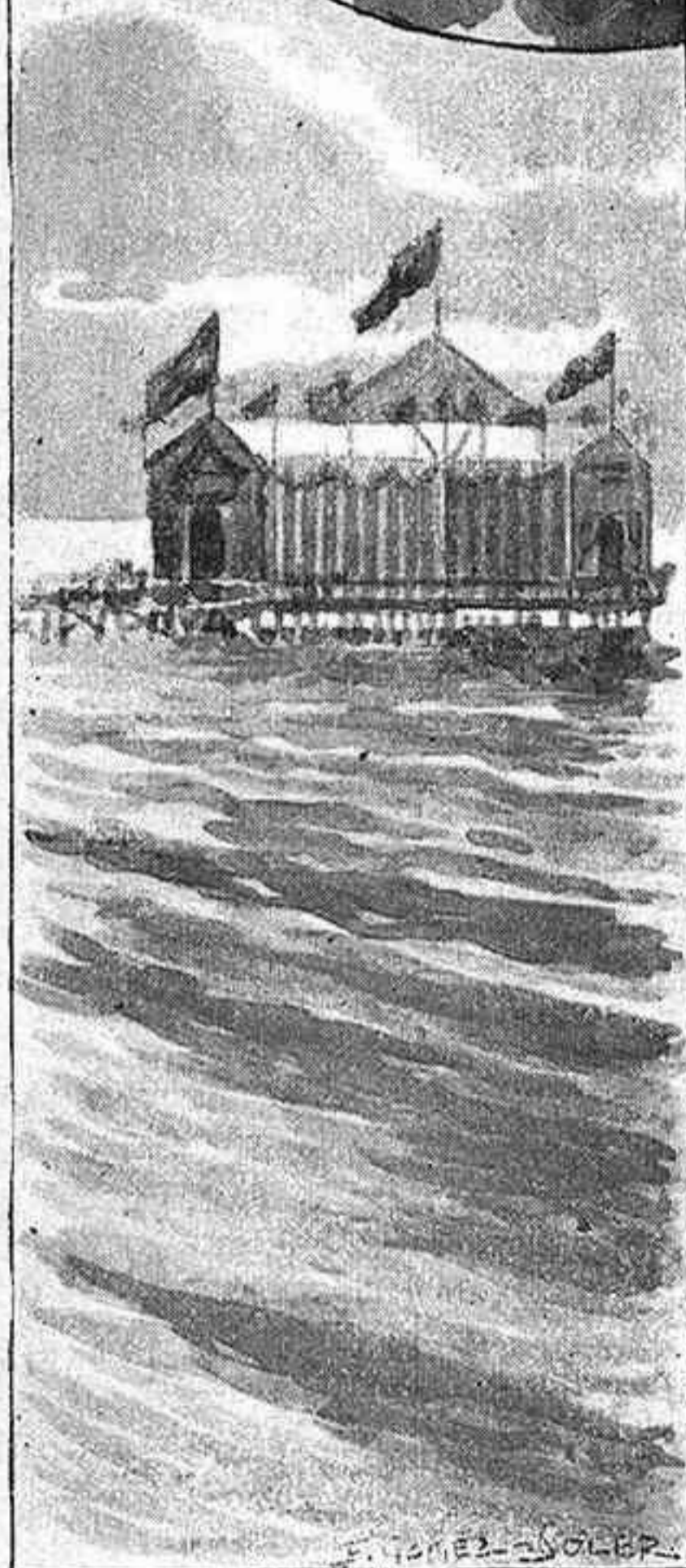
- 20 Dill. S. Silveri papa mr.
- 21 Dim. S. Lluís Gonzaga cf. y s. Palladi b.
- 22 Dimec. S. Paulino b. y cf. y sta. Consorcia.
- 23 Dij. Sta. Agripina vg. y mr.
- 24 Div. La Nativitat de S. Joan Baptista y san Firmin mr.
- 25 Dis. S. Guillem ab. y sta. Febronia vg. y mártir.
- 26 Dium. Sts. Joan y Pau germ. mrs.
- 27 Dill. Sts. Zóylo mr. y Ladislao rey de Hungría.

☾ *Quart creixent a 4 h. 46 m. mati, en Libra*

- 28 Dim. S. Lleó II p. y cf.
- 29 Dimec. ✝ S. PERE y S. PAU ap.
- 30 Dij. La Commemoració de S. Pau ap.

- 1 Div. S. Galo b. y sta. Leonor reyna.
- 2 Dis. La Visitació de N.^a S.^a
- 3 Dium. La Preciosissima Sanch de N. S. J. C.
- ☽ *Lluna plena à 9 h. 4 m. nit. en Capricorn*
- 4 Dill. S. Laureano b. y lo Beato Gaspar de Bono.
- 5 Dim. S. Miquel dels Sants cf.
- 6 Dimec. S. Isaias prof. y s. Tranquilí, mr.
- 7 Dij. Sts. Fermí y Odó bb.
- 8 Div. Sta. Isabel vda., reyna de Portugal.
- 9 Dis. S. Zenón y comps. mrs.
- 10 Dium. La traslació 2.ª de Sta. Eularia vg. y mr., y S. Cristófol mr.
- ♈ *Quart menjunt à 4 h. 35 m. tarde, en Aries*
- 11 Dill. S. Pio I p. mr. y s. Abundio pbre. mrs.
- 12 Dim. S. Joan Gualbert ab. y sts. Félix y Nabor mrs.
- 13 Dimec. S. Anaclet p. mr.
- 14 Dij. S. Bonaventura cardenal, bisbe y dr.
- 15 Div. S. Enrich emp. y s. Camilo de Lelis fr.
- 16 Dis. N.^a S.^a del Carmen y lo Triunfo de la Santa Creu.
- 17 Dium. S. Aleix cf.
- 18 Dill. S. Frederich y stas. Sinforsosa y Marina.
- ♋ *Lluna nova à 7 h. 39 m. nit, en Càncer*
- 19 Dim. S. Vicens de Paul fdr.
- 20 Dimec. S. Elías prof.
- 21 Dij. Sta. Práxedes vg. y s. Daniel prof.
- 22 Div. Sta. Maria Magdalena penit.
- 23 Dis. S. Libori b. y cf. y s. Apolinar b. mr.
- 24 Dium. Sta. Cristina vg. mr.
- 25 Dill. ✠ S. JAUME APÓSTOL, PATRÓ D'ESPANYA.
- 26 Dim. Sta. Ana mare de N.^a S.^a
- ♌ *Quart creixent à 1 h. 32 m. tarde, en Escorpió*
- 27 Dimec. S. Panteleó mr.
- 28 Dij. Sts. Nasari, Celso y Victor mrs.
- 29 Div. Stas. Marta vg. y Beatris vg. mrs.
- 30 Dis. Sts. Abdón y Senen mrs. (vulgo san Non y san Nen).
- 31 Dium. S. Ignasi de Loyola fdr.

1 Dill. S. Pere ad-vincula, s. Feliu de Girona y stas. Fé, Esperansa y Caritat vgs. mártirs.

2 Dim. N.^a S.^a dels Angels.

☾ *Lluna plena á 4 h. 21 m. mati, en Aquari*

3 Dimec. La Invenció del cos de s. Esteve

4 Dij. S. Domingo de Guzman cf. y fr.

5 Div. N.^a S.^a de las Neus y sta. Afra mr.

6 Dis. La Transfiguració de N. S. J. C.

7 Dium. S. Gayetá fdr.

8 Dill. S. Ciriach y comps. mrs.

9 Dim. S. Romá soldat y s. Rústich mrs.

☽ *Quart menguant á 6 h. 5 m. mati, en Tauro*

10 Dimec. S. Llorens mr.

11 Dij. S. Tiburci mr. y sta. Filomena vg. mr.

12 Div. Sta. Clàra vg. y fundadora.

13 Dis. Sts. Hipólit y Casiá mrs.

14 Dium. S. Eusebi mr. y sta. Limbania vg.

15 Dill. ✝ LA ASSUMPCIÓ DE N.^a S.^a

16 Dim. Sts. Roch y Jacinto cfs.

17 Dimec. S. Lliberat ab. y s. Mamet mrs.

☉ *Lluna nova á 10 h. 26 m. mati, en Lleó*

18 Dij. S. Agapito mr.

19 Div. S. Magí mr. y s. Mariano cf.

20 Dis. S. Bernat ab. y dr.

21 Dium. S. Joaquim, pare de N.^a S.^a

22 Dill. Sts. Sinforiá, Fabriciá y Zótich mrs.

23 Dim. S. Felip Benici cf.

24 Dimec. S. Bartomeu ap. y sta. Áurea vg.

♋ *Quart creixent á 8 h. 24 m. nit, en Sagitari*

25 Dij. S. Lluís rey de Fransa.

26 Div. S. Ceferí p. mr. y s. Simplicí mr.

27 Dis. S. Joseph de Calasanz fdr.

28 Dium. Lo Puríssim Cor de María.

29 Dill. La Degollació de S. Joan Baptista.

30 Dim. Sta. Rosa de Lima vg.

31 Dimec. S. Ramón Nonat card.

♊ *Lluna plena á 12 h. 43 m. tarde, en Piscis*

- 1 Dij. S. Gil ab. y S. Llop b.
- 2 Div. S. Antolí mr. y s. Esteve rey cf.
- 3 Dis. S. Nonito b. y s. Simón Estilita.
- 4 Dium. N.^a S.^a de la Consolació ó de la Corretja y N.^a S.^a de la Cinta.
- 5 Dill. S. Llorens Justiniá y sta. Obdulia vg.
- 6 Dim. Sts. Onesiforo y Fausto mrs.
- 7 Dimec. S. Augustal b. y sta. Regina vg. mr.

☾ *Quart menguant á 10 h. 43 m. nit, en Géminis*

- 8 Dij. ✠ LA NATIVITAT DE N.^a S.^a y s. Adriá.
- 9 Div. S. Gorgoni mr. y s. Pere Claver cf.
- 10 Dis. S. Nicolau de Tolentí cf. y sta. Pulqueria emperadora.
- 11 Dium. Lo Dolcíssim Nom de Maria, sants Proto y Jacinto germans mrs.
- 12 Dill. Sts. Leonci y Teodulo mrs.
- 13 Dim. Sts. Eulogi y Amat bisbes y cfs.
- 14 Dimec. La Exaltació de la Santa Creu.
- 15 Dij. S. Nicomedes mr.

☉ *Lluna nova á 12 h. 2 m. nit, en Virgo*

- 16 Div. Sts. Corneli p. y Cebriá b., mrs.
- 17 Dis. S. Pere d'Arbués mr. é Imp. de las llagas de s. Francesch d'Assis.
- 18 Dim. Los Dolors gloriosos de N.^a S.^a
- 19 Dill. S. Genaro y companys mrs.
- 20 Dim. S. Eustaqui y comps. mrs.
- 21 Dimec. S. Mateu apóstol y evangelista.
- 22 Dij. S. Maurici y comps. mrs.
- 23 Div. Sta. Tecla vg. mr. y S. Lino p. mr.

♃ *Quart creixent á 2 h. 32 m. mati, en Sagitari*

- 24 Dis. N.^a N.^a DE LA MERCÉ y lo Bto. Dalmau Monner cf.
- 25 Dim. Sta. Maria de Cervelló.
- 26 Dill. S. Cebriá mr. y sta. Justina vg. mr.
- 27 Dim. Sts. Cosme y Damiá germans mrs.
- 28 Dimec. S. Wenceslao mr. y lo Bto. Simón de Rojas cf.
- 29 Dij. La Dedicació de s. Miquel Arcángel.

♈ *Lluna plena á 11 h. 3 m. nit, en Aries*

- 30 Div. S. Geroni dr. y cf. y sta. Sofia vda.

- 1 Dis. Lo Angel Custodi del regne d' Espanya y s. Remigi b.
- 2 Dium. N.^a S.^a del Roser y los Sts. Angels de la Guarda.
- 3 Dill. S. Candi mr. y s. Grau ab.
- 4 Dim. S. Francesch d' Assís cf. y fdr.
- 5 Dimec. S. Froilá b. y s. Plácit mr.
- 6 Dij. S. Bruno fdr. y s. Emilio mr.
- 7 Div. S. March p. y s. August cf.

☾ *Quart menguant a 5 h. 56 m. nit, en Càncer*

- 8 Dis. Stas. Brígida vd. y Reparada vg. mr.
- 9 Dium. N.^a S.^a del Remey y s. Dionís b. mr.
- 10 Dill. S. Francisco de Borja.
- 11 Dim. S. Nicasi b. mr. y sta. Plácida vg.
- 12 Dimec. N.^a S.^a del Pilar de Saragosa.
- 13 Dij. S. Eduardo rey y cf.
- 14 Div. S. Calisto p. mr.
- 15 Dis. Sta. Teresa de Jesús vg. y compatro-
na de las Espanyas.

● *Lluna nova a 12 h. 30 m. tarde, en Libra*

- 16 Dium. S. Galo ab. y la Beata María de la Encarnació vg.
- 17 Dill. Sta. Eduvigis vda., duquesa de Polonia
- 18 Dim. S. Lluch evangelista.
- 19 Dimec. S. Pere de Alcántara cf.
- 20 Dij. S. Joan Canci cf. y sta. Irene vg, mr.
- 21 Div. Sta. Ursula y comps. vgs. mrs.
- 22 Dis. Sta. Maria Salomé vda.

☽ *Quart creixent a 9 h. 1 m. matí, en Capricorni*

- 23 Dium. S. Pere Pascual b. mr. y s. Joan Capistrá cf.
- 24 Dill. S. Rafel Arcángel y s. Bernat Cal-
bó b. y cf.
- 25 Sts. Crispí y Crispiniá mrs.
- 26 Dimec. S. Evaristo p. mr.
- 27 Dij. S. Vicente mr. y stas. Sabina y Cris-
teta mrs. de Avila.
- 28 Div. S. Simón y s. Judas Tadeo ap.
- 29 Dis. S. Narcís b. mr.

☉ *Lluna plena a 12 h. 10 m. tarde, en Tauro*

- 30 Dium. S. Claudio y s. Marcelo mrs.
- 31 Dill. S. Quintí mr.

- 1 Dim. ✠ LA FESTA DE TOTS LOS SANTÉS.
- 2 Dimec. La Com. dels fidels difunts.
- 3 Dij. Innumerables mrs. de Saragosa.
- 4 Div. S. Carlos Borromeo b. y cf. y sta. Modesta vg.
- 5 Dis. S. Zacarías prof. y sta. Isabel, pares de s. Joan Baptista.
- 6 Dium. S. Sever b. de Barcelona.
- ☉ *Quart menguant a 2 h. 20 m. tarde, en Lleó*
- 7 Dill. S. Florenci b. y cf. y sta. Carina mr.
- 8 Dim. Los quatre Sants germans mrs. coronats.
- 9 Dimec. S. Teodoro mr. y la Dedicació de la Basilica del Salvador en Roma.
- 10 Dij. S. Andreu Avelí cf.
- 11 Div. S. Martí b. y cf. y s. Mena mr.
- 12 Dis. S. Martí p. mr. y s. Diego de Alcalá cf.
- 13 Dium. Lo Patrocini de N.^a S.^a y s. Estanislau de Koska cf.
- ☾ *Lluna nova a 12 h. 13 m. nit, en Escorpió*
- 14 Dill. S. Serapi mr. y s. Rufo primer bisbe de Tortosa
- 15 Dim. S. Eugeni b. mr. y s. Leopoldo emp.
- 16 Dimec. S. Elpidi y comps mrs.
- 17 Dij. S. Gregori Taumaturgo.
- 18 Div. S. Máximo b. y s. Bárulas'noy mr.
- 19 Dis. Sta. Isabel reyna d' Hungria vda.
- 20 Dium. S. Félix de Valois cf.
- ♊ *Quart creixent a 4 h. 57 m. nit, en Aquari*
- 21 Dill. La Presentació de N.^a S.^a en lo Temple
- 22 Dim. Sta. Cecilia vg. y mr.
- 23 Dimec. S. Climent p. mr. y sta. Lucrecia.
- 24 Dij. S. Joan de la Creu fr.
- 25 Div. S. Mercuri soldat mr. y sta. Catarina vg. mr.
- 26 Dis. Los Desp. de N.^a S.^a y s. Conrat b.
- 27 Dium. Sts. Facundo y Primitiu mrs.
- 28 Dill. S. Gregori III p. y cf.
- ♋ *Lluna plena a 4 h. 32 m. matí, en Géminis*
- 29 Dim. S. Sadurní b. mr. y s. Filomeno mr.
- 30 Dimec. S. Andreu apóstol.

- 1 Dij. S. Eloy b. y cf. y sta. Natalia mr.
- 2 Div. Stas. Bibiana, Adria y Aurelia mrs.
- 3 Dis. S. Francisco Xavier c.
- 4 Dium. S. Pere Crisólogo.
- 5 Dill. S. Sabas ab. y sta. Crispina mr.
- 6 Dim. S. Nicolau de Bari, arquebisbe de Mira.

☾ *Quart menguant a 9 h. 58 m. mati, en Virgo*

- 7 Dimec. S. Ambrós b. y dr.
- 8 Dij. ✝ LA INMACULADA CONCEPCIÓN DE N.^a S.^a, patrona d'Espanya y sas Indias.
- 9 Div. Sta. Leocadia vg. mr.
- 10 Dis. N.^a S.^a de Loreto.
- 11 Dium. S. Dámas papa espanyol.
- 12 Dill. S. Sinesi lector mr. y sta. Odila.
- 13 Dim. Sta. Lucia vg. mr.

☉ *Lluna nova a 11 h. 35 m. mati, en Sagitari*

- 14 Dimec. Sts. Nicasi y Pompeyo, bisbes.
- 15 Dij. S. Eusebi b. mr.
- 16 Div. Sta. Albina vg. mr.
- 17 Dis. S. Llátzer b. y cf. y sta. Bibina vg. mr.
- 18 Dium. N.^a S.^a de la Esperansa ó de la O.
- 19 Dill. S. Nemesi mr. y sta. Fausta vg. mr.
- 20 Dim. S. Domingo de Silos ab.

☾ *Quart creixent a 3 h. 14 m. mati, en Piscis*

- 21 Dimec. S. Tomás ap. y s. Severiá b. y cf.
- 22 Dij. Sts. Zenon, Demetri y Fluvia soldats mrs.
- 23 Div. Sta. Victoria vg. mr.
- 24 Dis. S. Delfi b.
- 25 Dium. LA NATIVITAT DE N. S. J. C.
- 26 Dill. S. Esteve.
- 27 Dim. S. Joan ap. y evang.

☾ *Lluna plena a 11 h. 42 m. nit, en Cáncer*

- 23 Dimec. Los Sants Ignoscents mrs.
- 29 Dij. S. Tomás arquebisbe de Cantorbery mr.
- 30 Div. La Traslació de S. Jaume ap. y santa Anisia mr.
- 31 Dis. S. Silvestre p. y sta. Coloma vg.

L' ARRIBADA DEL ANY NOU
(per M. Moliné).

—Per hont s' hi entra ara á Barcelona?... Com diuhen que l' han aixamplada...

—Tira al dret per allá ahont vulguis, que tot ho trobarás prou malament.

¡ATENCIÓ!

No es aquest títul un crit porque 's parin á llegir lo que aném á exposar: la paraula aquesta es un sustantiu, no una interjecció.

L' *atenció* á que 'ns referim es senzillament la que confessém deure á tots los que 'ns secundan, aportant á las páginas del ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA los sabrosos fruyts del seu ingeni; als lliterats y als artistas que tantas complacencias tenen ab nosaltres. Ens semblaría que aquest llibre no comensava bé, si deixessem de consignar en lo siti de preferencia 'l testimoni del víu agrahiment que per ells sentím.

Y al expressarlo com ho fem, tením la seguretad ferma de interpretar ab fidelitat los sentiments dels lectors cada any mes numerosos de la present publicació que tant saben estimar y distingir als que l' honran ab la seva firma.

Pagada aquesta *atenció* desitjém á tots, autors y lectors, un nou any fe-

licíssim, si es possible disfrutarlo en la combatuda y desventurada nació espanyola.

LA REDACCIÓ.

LO PLANETA DEL ANY 98 (per *M. Moliné*).

Saturno, 'l deu de la barra, venerat patró dels polítichs espanyols.

PRIMAVERA

ESTIU

LO MATINAL...

EN UN DELS VIATGES DE BARCELONA A GRACIA.

—Salut y *solidaritat* sucial, companyers: tornemhi que no ha estat rés... ¡Madrilenyo! ¡madrilenyo! ¡ansia, pòsahi 'l coll gandularro, que no hi ha res tan sanitó com lo treball... ¡Malvinatgè 'l burro que va inventarlo..! ¡Que'n devía quedar poch de descansat! ¡Galant!

—Cotxero... ¿vol fe 'l favor?

—Alto la professó... que 'ns deixavam la custodia... Aquesta si qu' es puntual; tant si plou, com si neva, cada matí á la mateixa hora, vía amunt hasta davant del Tívoli; allí baixa y cap al carrer de Caspe falta gent... ¡Es tota una *reyal* móssa! 'M sembla que faríam *bon tronch*.. M' agradaría saber ahont vá per aquets *verals* ab lo llibre y los rosaris á la má... ¡oh! y tant empolvada... es á dir, d' empolvada sols hi vá al anar amunt... quan torna ¡bona nit viola! ni rastre. ¿Vritat qu' es raro? Aquesta fulana 'm recorda que la primera sarahuista que faig fer patí á

TARDOR

HIVERN

Ramalleras també se 'n posava de polvos.... ¡oixqué.... oixqué...! pero jo que sempre he estat molt ase reconer.... á petons me 'ls hi emportava tots.... ¡Madrilenyo! Qui sab si á n' aquesta li succeheix lo mateix....

— Cotxero.

— ¿Que vols, maca?

— Pári... sis servit....

— ¡Encare dirán del bestia! ¡Deu m' ajudi! Ja ho han vist, caballers, aqui no hi ha trampa.... Encare 'ls matxets no han sentit que una xicota de mérit em demanava un favor.... ¡que amatents á deturarse per compláurela! ¡Pobrets! es un mal *acompará*, pero hi há bestias que tenen el coneixement mes desenvolupat que molts de la *secretá*

Puja, puja aquí al davant, bufona, que ab lo pito vaig á tocar la marxa real tot lo camí. Vull que tot lo passeig de Gracia n' hegui esment de que porto á la reina de las minyonas de be....

— ¡Qué n' es de plaga!

— Y tú, ¡que 'ns tens de picardía dissimulada entre pell y ós....

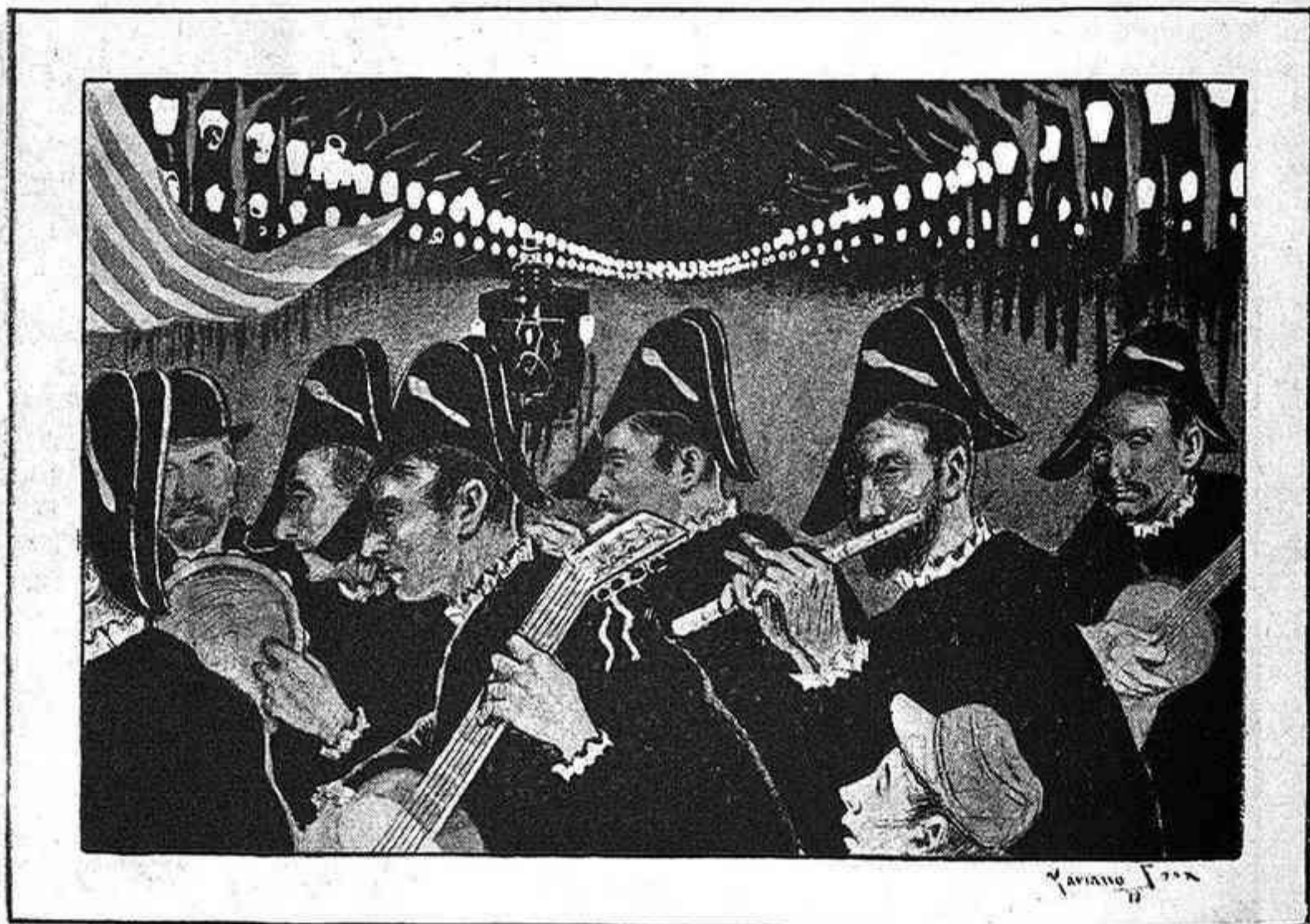
— ¡Vol fe 'l favor d' estar quiet!

— ¡Oh quiet, ja ho dius tú.... y pogué? ¡Que no ho comprens que no sempre es possible! Mira, molts son los viatges que aquí á la *plata y forma* hi porto de vuit á deu viatgers, pero jo .. rés, ¿m' entens? com si tal cosa; la tralla y las riendas á la má, á l'altra má 'l freno y amunt ó avall sense badar boca.... ¿Perqué? Perque de tots los passatgers que porto no n' hi há un de sol que 'm *llami* la simpatía per cap concepte.... Pero, portante á tú, á tú qu' ets vida, dolsura y esperansa meva.... ¡cóm vols que tinga esma de frená 'l carruatge.... si tinch prou treball per frenarme á mi mateix....

— Sí, sí, vagis distrahent, un día farà una desgracia....

— ¿Y qué? ¿Que no es cent cops preferible aná á pará sota la roda? Al

RECORT DE CARNAVAL (per Mariano Foix.)

L estudiantina.

menos s' acaba de un cop y.... llestos. ¡Ah, sí tu sabias lo qu' es tenir la voluntat mal enquistada y no ser correspost.... prou parlarías d' altre modo! Quan un se troba aixís, hasta la trista arengada quemenja per esmorzar se li posa de través y no l' hi fá profit.... Decandintse per graus, ni 's dorm... ni 's menja.... ni 's fuma y quantas vegadas el pobre bestia es víctima de nostre encoratgement.... ¡quántas vegadas per la mes mínima relliscada els hi vento tal desfet de garrotadas que hasta jo mateix m' haig de tapar las orellas per no sentirlo.... Unicament aixís trobo alivio al sufriment que 'm corseca ...

—Vamos, vamos no s' ho prengui tant á la valenta.... tingui; veliaquí dos ralets per que esmorzi ab tranquilat.

—Tú te 'n riurás, y no ho voldrás creure; pero 'm fará mes profit aquest senzill esmorzá á la teva salut que no un cubert de cinch duros al Hotel Quantinantal ...

—Conductó.... ¡ey, conductó.... fássi pará sis plau. Veyam si podrém enquistá aixó á qualsevol puesto.

—¿Ahont vá ab aquest somnier?... ¿Qué 's creu que 'l tranvía, es una conductora?

—Y donchs? com ho faré pobra de mí per portarlo á Gracia?

—Vagi á llogá un camálich.... ó sino fásissel portá per aquell municipal.... Aixís com aixís no serveixen per gran cosa....

—Hóla ¿ahont va tant dematí aquest pare reverendo?

—¿Vol fe 'l favor?

—¡Miri que no hi há asiento....

—No hi fa rés, ja aniré dret á dintre.... ¿Volen fe 'l favor de deixarme passar....? ¡Canario! aviat s' hi tindrà d' entrar fent salts mortals en aquests tranvías.... Té, vet' aquí una colla de cistells que semblan apropósit pera

¡OH CARTA ADORADA! (per F. Gómez Soler)

—¡Y quinas cosas mes rebonas em diu en Juanito!...

trencarme las camas. No n'hi ha prou de no poder seure.... ni dret se pot anar....

— Vinga, aquí, vinga.... ja me 'l posaré á la falda.

— Ah no senyora, nó; no 'n tinch cap necessitat d' aná á la seva falda....
¡Qué s' ha figurat!

— ¡Lo cistell! vull dir.... papanatas.

JOSEPH ROSSELLÓ.

LO GUËTO Y L' ESTUDIANT (per J. Negro.)

— Ja t' aplicas forsa?

— Miri si m' aplico, que hasta m' han fet de una Academia. (Apart:) De una Academia de billar.

MONTSENYENCA

Lo falsiot rebent
xiscla pel cel y passa,
forseja l fort ventol
ab las espessas brancas;
la font va xelicant
per la pedrera blava
y 'l porcayrol colrat
canta mandrosament per las vessanas.

Essencias y perfúms
pujan per la serrada;
boyrinas y ruixíms
devallan á la plana;
los llabis de las flors
humitejants regalan
y 'l esquellot dels bous
ressona per las valls y las montanyas.

Lo sol daura 'ls cimats
y 'ls aucellets s'escampan,
desperta 'l papalló
desentumint sas alas;
per l' aygua del estany
verdas reynetas saltan
y en lo rostoll del lluny
la terrosa perdú canta que canta.

La boyra vá baixant
y entela la montanya;
los boscos y las valls
pausadament se tapan;
la vida 's va dormint
á sa frescal besada
y 'l geni de la nit
extén ab majestat sas negras alas.

J. NOVELLAS DE MOLINS.

CANTARELLAS

¿Vols que t' expliqui d' un modo
convincent lo qu' es un bés?
Donchs deixemnos de paraulas
y atansemnos un xich més.

—
Si no vols casarte ab mí,
tíngasho present, bufona:
may tindrás l' orgull de dí
que siguis la meva dona.

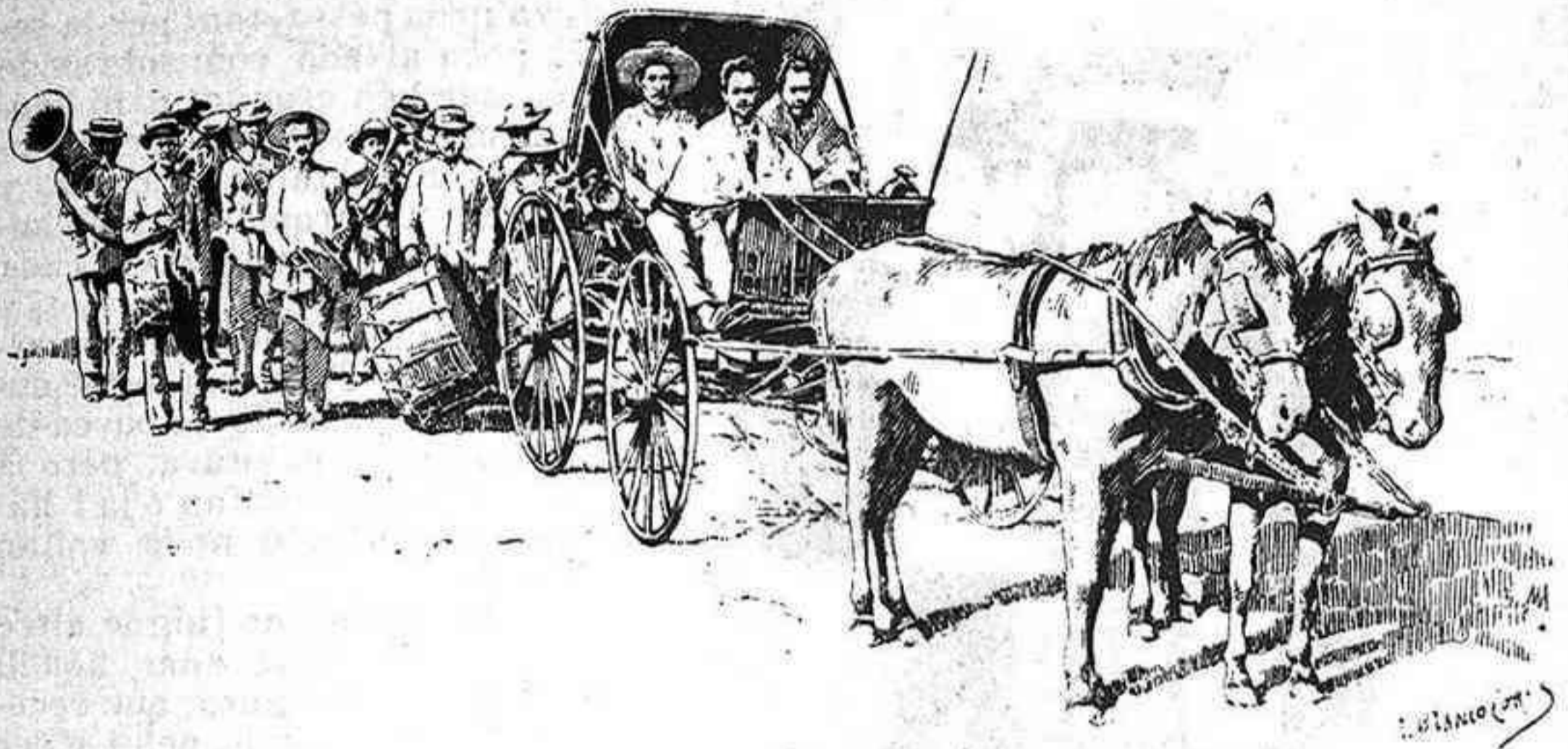
—
Ja m' agrada, hermosa prenda,
que m' estimis com has dit;
mes com tú no víus de renda
no puch ser lo teu marit.

—
No juris més que m' estimas
¡no m' ho juris més per Deu!
puig un' altra va trahirme
ab iguals procediments.

J. F. GAVIRES.

DE LA TERRA DE LA JOTA. (Apunte
per Rafel Atchè).

Una boda.

LA DERIA D' EN PEPET

En Pepet era un jove que, mes que lluhit, era lluhent, y qu' en totas las festas y diadas, tant á l' iglesia, com als balls del cassino, ó á las funcions teatrals, ó á qualsevols altres llochs de diversió de la vila, l' haurían vist sempre tot mudat, enmidonat, brillantat com una llumanera convenientment fregada ab polvos de llautó, estirat com un estrenyidor, y que pe'ls carrers caminava ab tota la pulcritut y parsimonia degudas, per por de que se li descompongués l' estudiant llas de la corbata, ó de que, caminant, posés lo peu en algún sot fangós, qu' entelat li hauría 'l brill de las sabatas enllustradas ab l' económic *betún* de soldat, de á dos quartos la capsá.

Pero la diversió predilecta d' en Pepet, en la qual feya mes derrotxe de garbo y fatxendería, la que verament lo tenia obsessionat y 'l treya de pollaguera era la *Cabalgata* que tots los anys, lo dilluns de Carnestoltas, se celebrava á la vila al objecte de recullir donatius pera la Beneficencia. En tal día l' haurían vist mes emperifollat que may, portant posada ab tota coquetería l' airosa barretina vermella ab gira blava, graciosament decantada sobre l' orella dreta, la punta esbocada mirant endavant, enganxada ab agullas porque aguantés firme. ¡Y quín goig feya montat á caball! Perque aixó sí; ell era de caballería: de l' única cosa que 's condolia, era de no poguer disposar d' un bon caball de regalo; pero en Pepet, á falta d' un *alasan* auténtich, trobava en últim extrém algún rocí de pagés, que si no havia may portat sella, en cambi havia portat moltes vegadas bonas carretadas de fems á la vinya y tornat á casa carregat de sachs plens de garrofas, que pera 'l caball eran lo seu pá de cada día. Pero en fí, ben entrijolat, ab las críns y quía trenadas ab mitja dotzena de cintas de diferents colors; unas bridas que de mitja hora lluny se veyá qu' eran per un animal de mes calibre; una sella que pel cap mes baix era germana de las d' algún regiment de caballería de la guerra dels set anys, y finalment, un llas de cintas amplas, replanxadas, tretas d' algún recó de trastos vells, á la *batricola* de la sella, lo caball, disfressat ab tal indumentaria y montat per en Pepet empunyant la virolada canya, mirat de certa distancia semblava tot un senyor caball de primera.

* * *

Veus' aquí, donchs, qu' un any, ab tot y trobarnos ja en diumenje de Carnestoltas, vigilia del gran día d' en Pepet, aquest no tenia encare ca-

OSTRAS VERDAS (per Glandario).

—Si tú volguessis, aquestas ostras podriam menjárnoslas junts.
—Senyoret. son *verdás*.

El mateix vespre feu regirar per sa mare tots los recones de casa en busca de cintas pera la corresponent *toilette* del quadrúpedo, á fí y efecte de que fes tot lo mes bon veure possible. — ¡Aixó ray, se deya en Pepet, tan fácil fos aplacarli 'l mal gémit, com dissimularli bé ó malament la seva lletjesa.—

Y en aixó se ficá 'l llit, tot cavilant de quína manera li colocaría 'ls adornos; si sería convenient ó no, dat lo carácter *bélich* del animal, posarse espuelas; sí, com sería probable, algú 's presentés montat en una eugua, lo caball... ¡aah! .. y va quedarse dormit ab lo cap plé de caballs, cintas, músicas, sellas y estreps, guitzas, salts de moltó y nenas macas, tot remenat y capgirat, ballantli per dintre 'l cervell en estranya dansa macabra, pronunciant en somnis, agitat lo pit, paraulas incoherents entre riallas y sospirs; en fí, una especie de somni de noy que ha posat las sabatas al balcó en nit de Reys... y— ¿Quína hora deu ésser?...

ball pera la *Cabalgata*; en últim cas, ne tenia un que no li feya prou pesa, tant per la seva poca alsada com sobras de pèl, que ben esquilat n' hi hauria surtit lo suficient pera omplirne un matalás de catre, y sobre tot perque l' havian advertit de qu' enjegava cada guitza que cantava 'l misteri y que era molt rebech en deixar-se muntar. Prou corregué durant tota la tarde en busca de la desitjada montura; pero á la casa que 'n tenian ó ja l' havian promesa ó no la volian deixar.

Malhumorat, no tingué altre recurs si volgué anar aquell any á la cabalgata, que recorre al caball petit, pelut y per torna, guit.

Torná la resposta de que l' aniria á buscar al endemá á las vuit del matí, y l' amo del caball, complacent, li digué que ja 'l trobaria á l' estable ensellat y tot y ab las bridas posadas, qu' ell sería fora y que per lo tant ja tenia 'l permís per emportarse'l.

TIPOS DE PARIS:—COTXERO D' ÓMNIBUS
(per S. Azpiazu).

Diguin lo que diguin, ocupa una posició molt elevada.

ETNOGRAFÍA (per S. Franquet).

¡Quarts de vuit!... ¡Recristina!
per poch m' adormo á l' aguayt.

—Y ab quatre esgarrapadas se vesteix; surt al carrer, y

—¡Ma noy, quín griso! Bé podía haver prés lo tapabocas.... ¡brrru!... quín día més fret y rúfol!... ¡Ey! ¿No hi ha ningú?... Entrém al estable.... ja! ja!... aquí está 'l Niño ensellat.... ¡Quieto, Niño!... ¡Ep!.. no fem bromas!... Té, Niño.... ¿No?... Ja t' atraparé: pujo dalt de la menjadora y 't desfermo ab tota comoditat.... ¡ja está! Ara, d' aquí dalt estant, pego brinco y ja 'm tens á sobre teu.... Ara estás á punt: á la una, á las dugas.... ¡allá vá!...

¡¡Barrabam!!....

—¡Ay!... ¡oy!... ¡ay!... ¡mare!... ¡oy!...

La mare d' en Pepet, al sentir que cridava ab aquells ¡ays! tan congiosos, puja en quatre salts al quarto trobantlo extés á las rajolas, ab un gran xiribech al front ocasionat per lo xoch ab lo vas de nit que apareixía trencat en cent bossins.

**

Lo que havia passat bé prou que se endavina. Somniant, s' havia aixecat dret sobre del llit, cregut de que 's trobava dalt de la menjadora del Niño: saltá, y las conseqüencias ja las saben: un mort y un ferit.

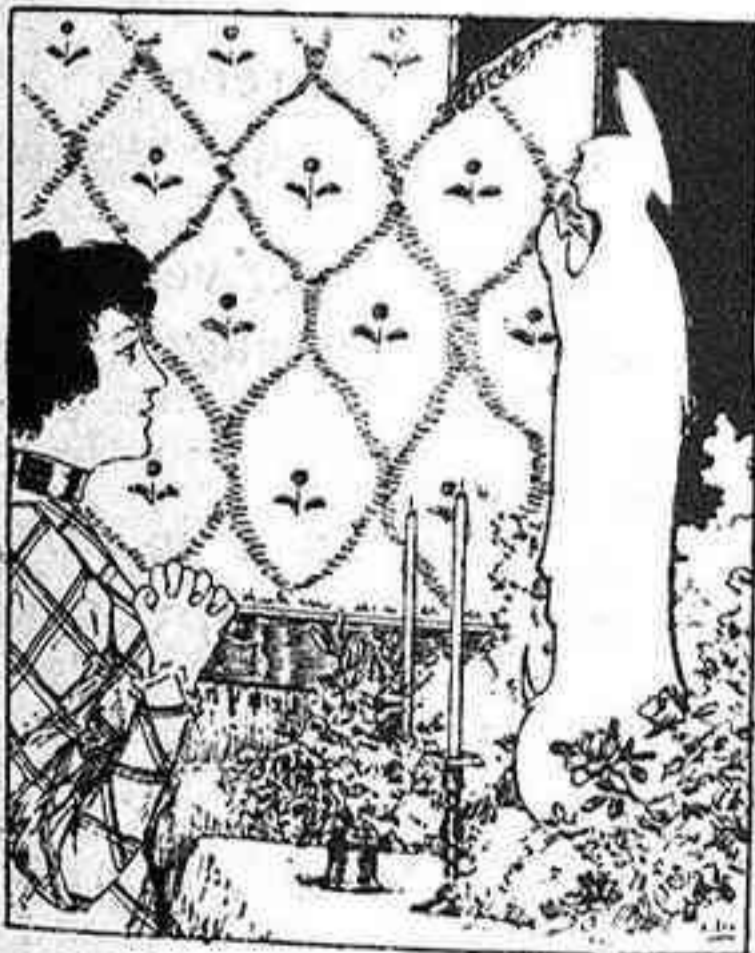
Lo primer lo vas de nit, lo según en Pepet, que feu quatre ó cinch días de llit; ¡tot lo Carnaval!

Y lo que més va sentir no sigué 'l nyanyo, sino lo no poder anar aquell any á la Cabalgata.

¡Tan lluhida que sigué!

RAMÓN RAMÓN.

CEBAS MODERNISTAS (per F. Fló).

Gloriosísim Sant Antoni guardaunos de pendre mal.

MARTINGALAS

Sempre que 't vull fé un petó
surt ta mare tras-cantó
ó 'ns destorba ta germana.

Cóm que 'n van tipas, es clá,
¿vés á n' ellas que 'ls hi fá
que tingui de dejuná,
el pobre que 's mor de gana?

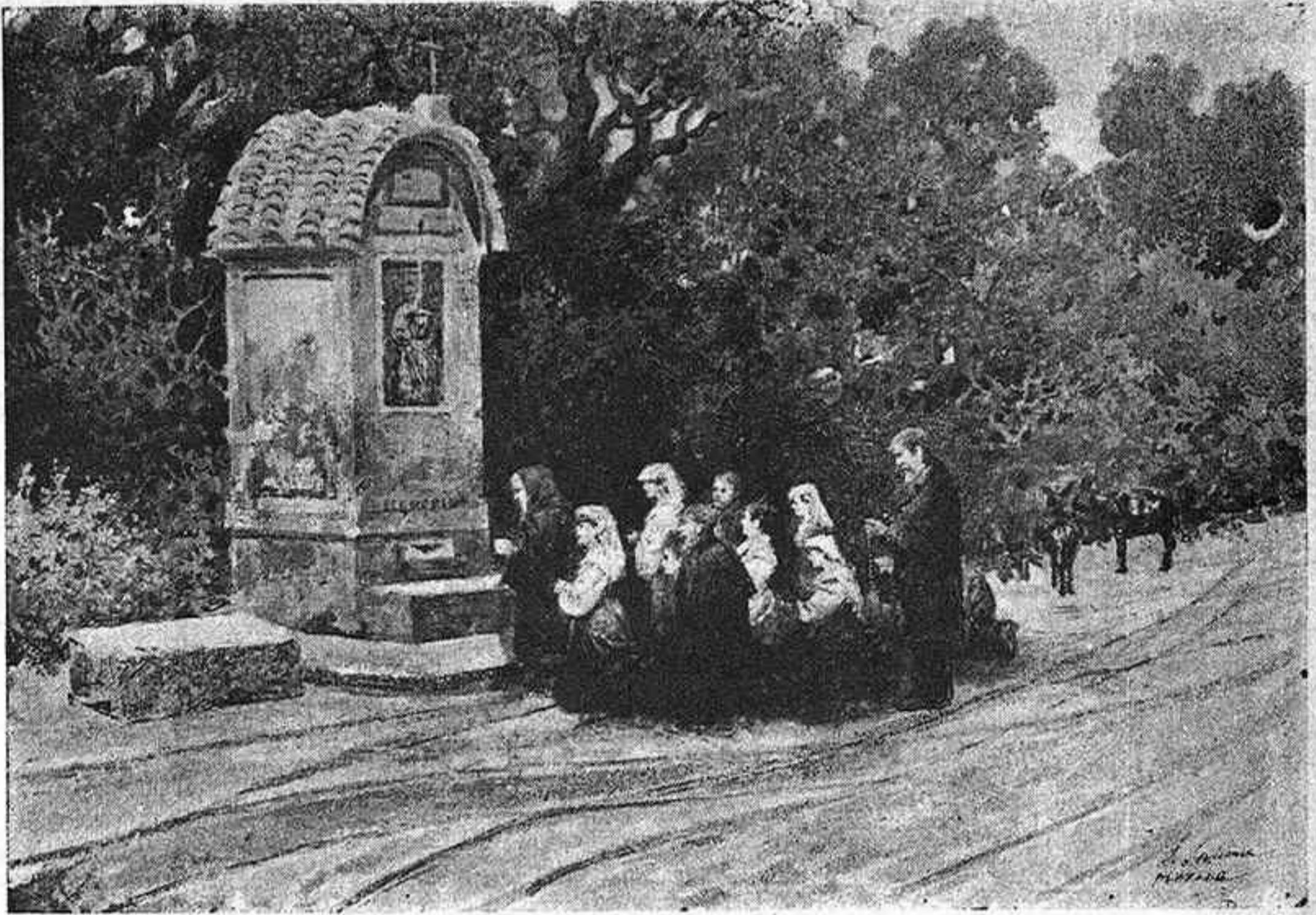
—Tinch un inglés que no 'm deixa
á sol ni á sombra un moment.

—Ara comprench que no puguis
véure'l ni pintat, Climent.

—No, si es ell qui no 'm pot veure
á ne mí ni poch ni gens,
perque quan sé que 'm pot veure
procuro fugir corrents.

LLÍS G. SALVADOR.

EN LA BELLA ITALIA (per J. Juliana.)

L' oració.

PEDRETAS

- * Tots podríam portar clavat en lo front aquest lletrero: "¡Si sabessiu!,"
- * En lo matrimoni, l' arrepentiment per amor es lo mes punxant.
- * Pressentim lo dolent, esperém lo bo.
- * Qui no sab governarse á sí mateix, es cego que necessita lo bastó per guía.
- * Casi tots els que buscan la clau de la vida, perden la del rebost.
- * ¡Desventurat lo pare que 's veu obligat á contar els pans que menjan els seus fillets!
- * Una cosa es venjarse, l' altre poder venjarse, y l' altre saber venjarse.
- * Mès son els que renyeixen pera no pagar, qu' els que pagan pera renyir.
- * El principal enemich del home es lo temperament.
- * Tals cosas li passen á un, que á un li sembla que passen á un altra.
- * Si mentres ploras escoltas atentament ab l' oido de l' ánima, sempre sentirás qui 's riu de las tevas llágrimas.
- * La franquesa del diner sol ser la desvergonya.
- * No busquis indulgencia en qui no coneix la desventura.
- * Hi ha homes que solzament obran ab los seus semblants, com qui porta á cap una venjansa terrible.
- * La misericordia es com la fortuna: mòlts la buscan, pochi la troban.
- * No moren honrats tots els que ho voldrían.

- * Dihuen que ab esperar no 's pert res, quan cabalment sol pérdrers lo qu' un espera.
- * La voluntat es un vestit que sempre ens ve estret.
- * En totas las manifestacions de la vida, la indiferencia es mort.
- * No hi ha lley més horrorosa que la que castiga ab la miseria al home laboriós y digne.
- * Es més difícil morir honrat davant dels homes que davant de Dèu.
- * Sigas com voldrías que de tú ho contés l' historia.
- * Moltes vegadas la vergonya es cusina germana del orgull.
- * Lo necessitat pensa més en qué faría si tingués, que en qué podria fer pera tenir.
- * Al diner li plau ofendre, pero no consent que l' ofenguin.
- * La voluntat no obeheix á la violencia.
- * La ocupació es la llibertat del esperit preocupat.
- * Observis quánt íntimament relacionadas van las alternativas de la esperansa ab las del estómach.
- * En quant á saber disfressar la veritat, tots som bons sastres.
- * La meditació es la mel de la amargura.
- * Fes que 'l teu cos obeheixi sempre á ta voluntat guiada per la rahó, si no vols que t' esclavisi.

TORQUATO TASSO SERRA.

IJA FÁ TEMPSI

Dematí dematinada
de casa surto content
á gosar de Primavera
lo ventitjol pur y fresch.
Caminant á pura pensa
m' he trobat baix del torrent.
Allí m' he sentat á l' ombra
de un arbre frondós y vert.
Era un roure de dos socas
nascudas del mateix peu.
En un brancal, dels mes tendres,
cantavan dos passarells;
y jugant y fent posturas
se donavan los seus bechs.
Entorn méu dos papallonas
de colors víus y esplendents,
cercolejant y fent esses
per entre jonchs y esbarzers,
se han juntat fins canbiarse
tot volant, ardorós bes.
Als meus peus he vist creixia
entre 'l verdatje un roser;
y en un sol tany s' hi gronxavan
dos botóns al sol oberts.

Una aglá que vá fer caure
del roure, 'l süau lleveig,
m' ha fet veure que somniava
ab tot qu' estava despert.
¡Válgam Deu! ¡Y qu' es la vida!
¡Y qué poca cosa n' és!
¡Al torrent vaig baixá alegre.....
y qué trist deixí 'l torrent!

EDUART VIDAL Y VALENCIANO.

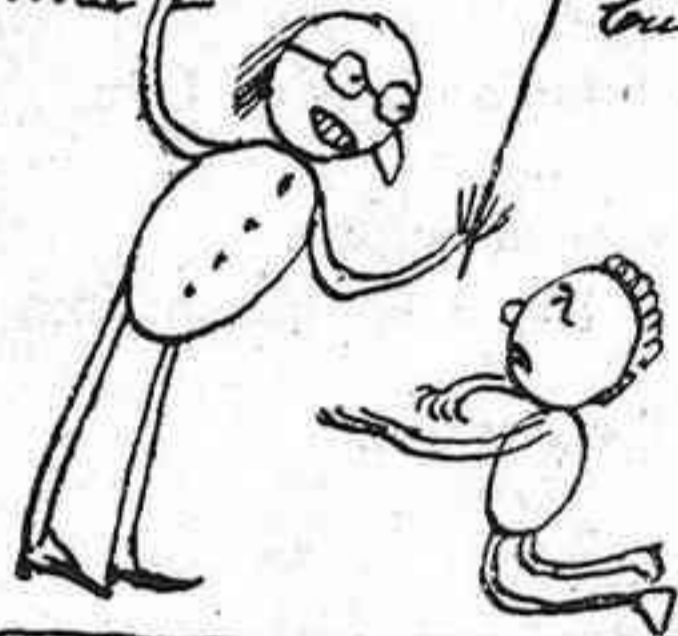
UN TIPO (per J. Pellicer Monseny.)

En aquest mon tot envelleix; las personas y la roba.

LO TRIUNFO DE LA IGNOCENCIA.—Quento gráfico (per Apeles Mestres).

Coma burro mas que touro

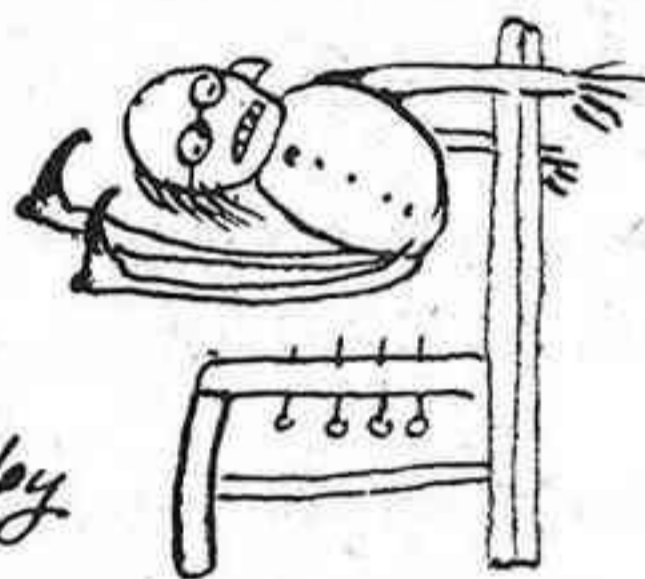
Me la pajaráis

Sienta te y becas

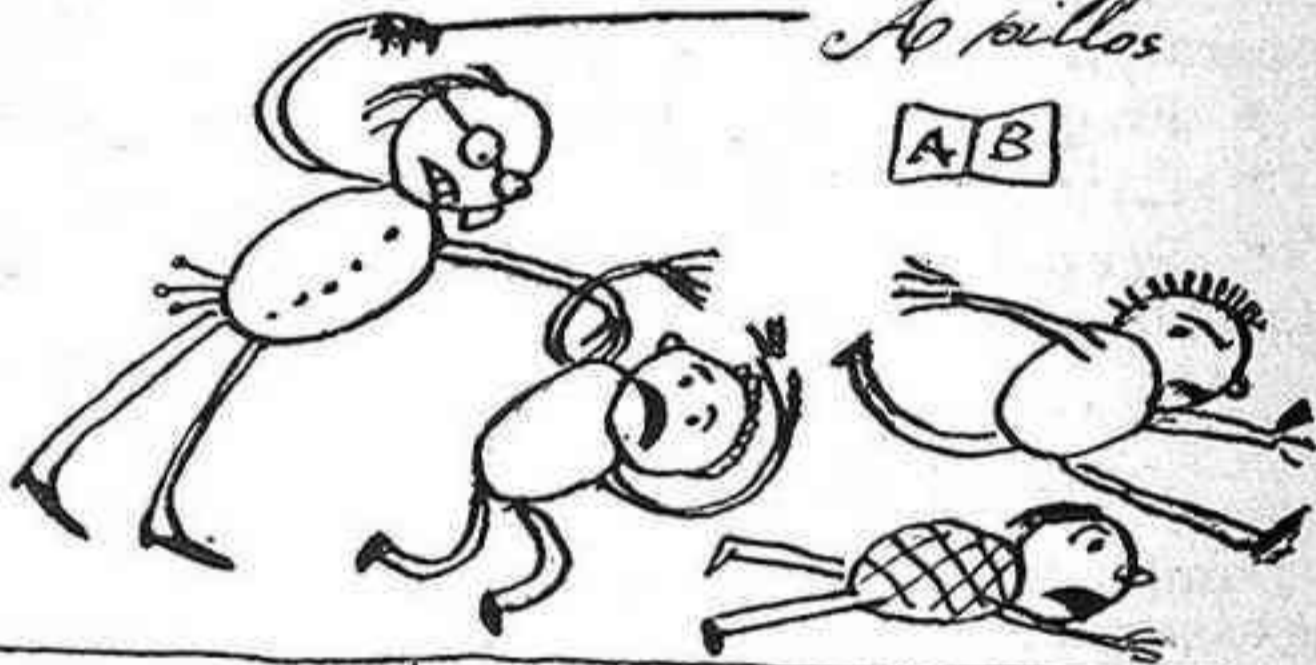

Uy

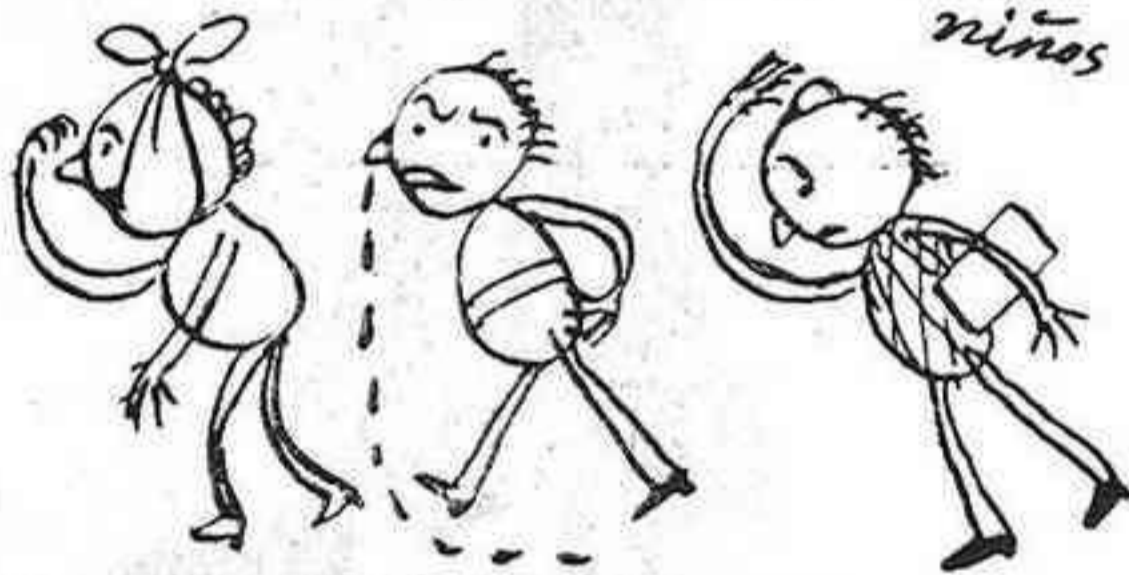

A pillos

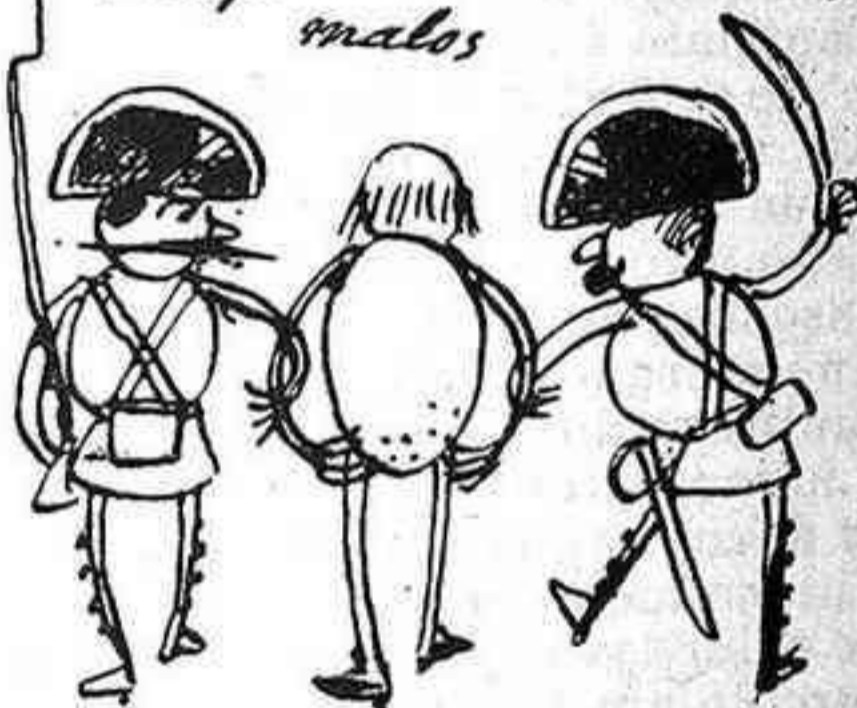
AB

Hecha a perder muchos niños

Ala prision los maestros malos

Lo fulan

AB

AB

Biba lalilaliber tat

LO MONTSACOPA

UN MORALISADOR (per R. Miró).

Com un cá junt á la cleda
hont peixa 'l remat mansoy,
s'aixeca lo Montsacopa,
guardant en sa falda á Olot,
la pubilla de quants pobles
lo Fluviá rega ab sos dolls.

Quan un desde lluny l' ovira
treure 'l front per l' horizó,
si no embolcallat de boiras
rumbejant gayas verdors,
per l' amich de bon grat prenlo
que del foraster tant tost
escolta 'l trepitg, s' acuyta
á sortí' á rébre'l, gojós
dihentli: "¡Ben vingut sias!,"
A lo que 'l hoste respón:
"Grans mercés. ¡Que may te deixe
de sa má ton ángel bó!..."
Y logra de tal manera
y tan prompte guanyá 'ls cors,
que 'ls ulls se 'n hi van, lo miran,
hi tornan un y més cops,
se 'n agradan, s' hi delectan
vehentlo, clucats y tot,
com un paneret de créixems
fresquívol, gemat, graciós.

Mirantme'l, moltes vegadas
he dit: "¡Quín pitjer de flors!.....
y si no pitjer, catifa,
si no estrado platjeriós
á posta per ferhi somnis
deliciosos." Altres cops
m' ha parlat la fantasia
de sa jentil rodonó,
com si de la mare terra
fos lo pit, pródiga font
del vital néctar que torna
en floretas lo fajol.

Contan d' ell, y vritat sembla,
que per temps un volcá fou,
ab plomall de ruhentas flamas
y rinxols de fumerols,
penjantli al llarch de la espatlla
la lava en llarchs regarons,
com un mantell de carbuncles
enfilats ab raigs de sol,
que pel llampagueig dels cayres
l lensavan espurnas d' or.

De las pirinencas fargas
lo fan altres coll pregón,
hont lo *Vulcá de la terra*
forjaría en temps remots,
dels que primer s' arriscaren
á poblar aquestos llochs,
si no l' escut y la llansa,
las fermas parets del cor.
Y tal ardiment posarhi
degué voler, tal brahó,
qu' en sanch agota las lavas,
en muscles, ferros y foch,

Ell es un dels membres mes decidits dels
Pares de familia, pero de vegadas el Ba-
nyeta 'l transforma en *boch*, y llavoras
¡adéu fulla! se la menja.

fins que, rendit per centurias
del treball, dormintse un jorn,
de sas fornals la darrera
espurna ventá furiós
l' alé de la tramontana,
enduhentse'n cendras y tot.

La jassa es tot lo que resta
avuy d' ell, vil terra sols!...
Mes, no mancá qui en sa crosta

escampás bona llevar
y esplets per tot hi prosperan;
cada gleva es un matoll,
no hi há terrós sense espiga,
ni marge hont no 's baden flors;
donchs del treball la rosada
mudant en viver l' hermot,
ha fet de lo qu' era tomba
d' un monstre, gay mirador
ab escalas d' esmeragda
y un replá com pochs del mon.

Muntéuhi si no y diguéuho,
los que teníu trist el cor,
al exténdrehi la mirada
com l' angoixa s' hi condorm.
Veuréu á sos peus la vila,
com un esbart de colóms
que 's deixan de plegar l' ala,
porrupant manyagadors.
Més enllá, rius y devesas,
hermitatjes, casals, fonts;
claps bovins en las pasturas,
en l' aire aucellets á vols.
Pujols després, frescals rengles
de pibets, saules y polls;
gemadas valls, monts abruptes
ab xórrechs esferehidors,
y del cel lo blau espléndit
encerclant los horisons.

Muntéuhi, quants trobéu llarga
la existencia y, desde 'l fons
del cráter de Montsacopa,
copa de fet com de nom,
buydada de una esmeragda,
per voler del Creador,
beguéuhi un glop si poguéssou
d' aquell alé sanitós
que Puigmal de lluny hi envía,
redressant son nevat front.
Un sol glopet que 'n tastasseu,
vos dich jo que fora prcu
per sentir dintre las venas
mimvar de la sanch los cops,
lo pensament descongirse
ab ánsia de pendre vol,
y 'l goig, que perdut creguereu,
trucar altra volta al cor
dihent ab veu amorosa:
"Fills del home, hereus del mon,
"no reneguéu de la herencia
"que vos ha cabuda en sort,
"mentres per guardar las crías
"trobe la oraneta un lloch,
"com las parets de la hermita
"que la fé bastí en eix Mont.,"

¡Y quínbó fá recordarlo
d' aquesta veu l' accent dols!...
¡Qui 'l conegué, cóm l' estima
del Montsacopa 'l redósl!...

FRANCESCH UBACH Y VINYETA.

LA DONA

Lo baylet s' estava embabiecat davant de un aparador. No tenia mes que sis anys. Una mossetona ja espigada se li acostá y li digué:

—Noy maco, ¿vols venir que 't donaré un carmel-lo?

Lo baylet se girá esverat, tombá 'l cap de un cantó al altre y la mossetona se 'l endugué, contenta com unas Pasquas.

Deixaren los carrers de mes burgit. Lo xicot comensava á espantarse, perque 'l carmel-lo no queya y 'l viatge s' anava fen pesat.

Pero al trobarse en un carreró estret y solitari, la seductora de aquell ignoscent lo feu entrar en una escaleta fosca y humida.

La porta 's tancá.... Al cap de una estona lo baylet se trobava sol, en mitj de aquellas ombras, plorant y cridant amargament.

Lo carmel-lo no se 'l menjá 'l noy; ¿se 'l menjaría ella?

*
*
*

A deu anys aquell mateix baylet feya d' escolá en una de las parroquias importants de Barcelona.

Inocente en paz vivía quan una minyona de servey de las que freqüentavan lo temple comensá á cercar l' amistat del pobre escolanet.

Sovint se veyan, sovint enrahonavan, y sovint sortían á passeig.

Lo xicot hi sentia certa complacencia per vanitat; *ella* per afició al home.

Se donaren paraula de casament per quan tots dos fossen prou grans, y aixó que la minyona tenia set anys mes que l' escolá.

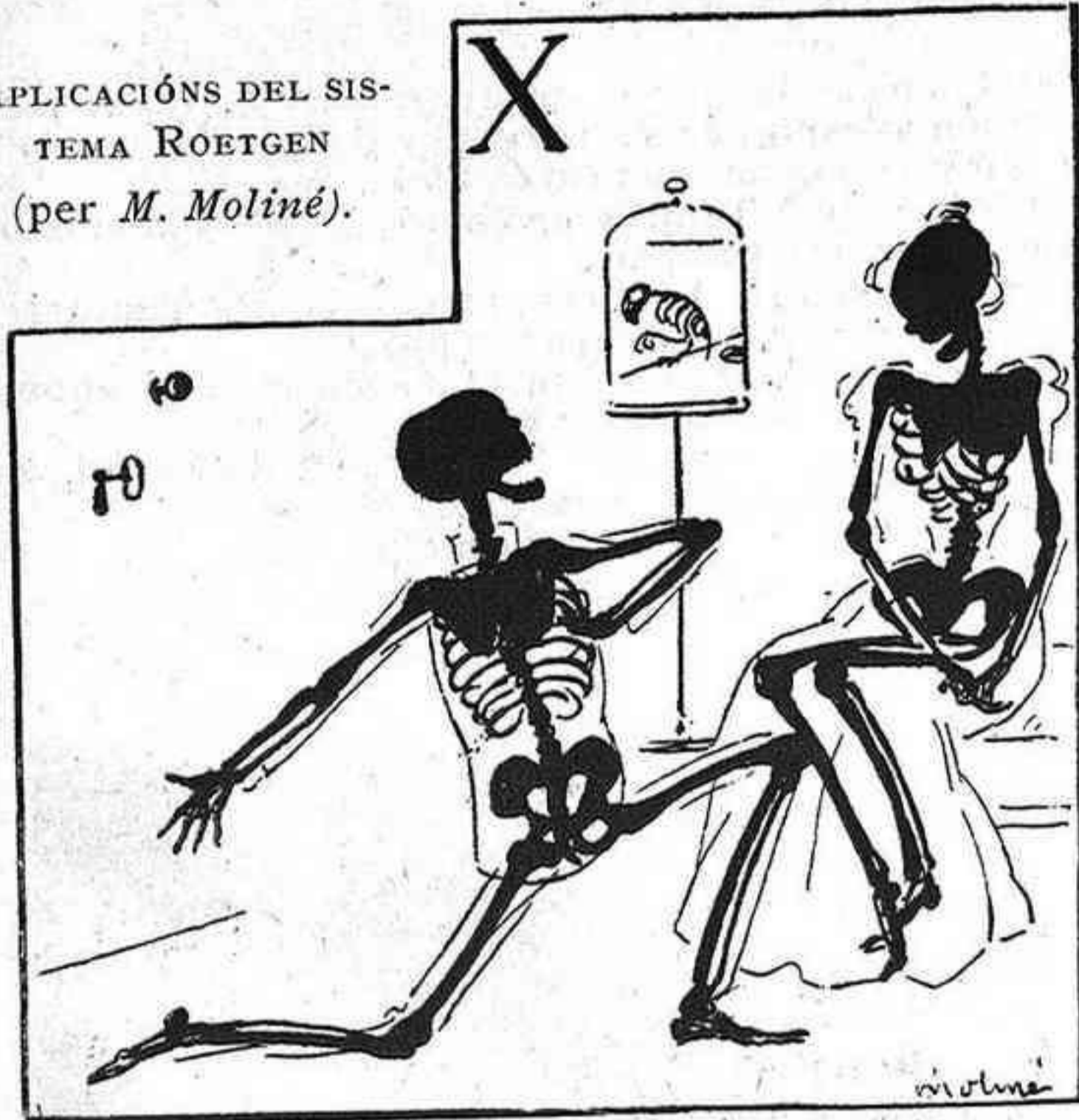
Renyiren perque algú comprengué que la cosa prenia proporcions alarmants y en un mateix dia perderen tots dos la colocació.

Fou lo premi que meresqué la seva precocitat.

UN DÍA DE CARNAVAL A ROMA (Impressió de N. Raurich).

APLICACIONES DEL SISTEMA ROETGEN
(per M. Moliné).

“No es verdad ángel de amor...?”
(De una fotografía instantánea.)

Pero 'l baylet de-
ya tot tranquil:
—¡Ara ray!
¿qué 's creuhen
qu' encare no hi
vist lo món per
un forat?

L' escolá pas-
sá á aprenent de
sastre.

La sastrería
era de las princi-
pals; é hi traba-
llava un floret de
noyas qu' encenia
á las pedras.

Entre ellas n'
hi havia una ab
qui 'l xicot busca-
va sempre oca-
sions pera parla-
rhi, y ella hi bro-
mejaba ab tota
delectació.

Passá temps,
y l' aprenent por-
tá un recado que
la seva amiga li
encomená. Con-
vingueren en que,
perque ningú se
'n enterés, li do-
naria la resposta

en un replá de l' escala que conduhía al obrador.

Aixís se feu, y 'l baylet rebé, soptadament y en pago de aquell favor, un petó á cada galta.

No eran los primers que de llabis de dona rebía, pero no 'n tenia prou.

Al vespre, quan plegaren, l' aprenent volgué acompanyar á sa amiga afectuosa fins á casa seva.

Y tot era dirli pel camí, á mitja veu y tremolós: —¡Carmeta, vull tor-
narte aquells dos petons!

—Fá vent!—replicava ella.

—Tampoch te serviré mes ni 't miraré la cara.

—Tant me fá. Be prou que hi perdrás.

—¿Es á dir que me 'ls negas?

—Sí.

—Donchs, adeu, mal' ánima....

—Vina, home, vina. ¿Qué vas á pegarte un tiro?

—.....

—Vina! (cridant.)

—¿Qué vols?

—Que m'acompanyis y cumpleixis com un home.

—¿Y te 'ls deixarás fer?

—Tonto, ¿no veus que 't cauria la gorra de cop?

—No gastis bromas. O m'ho promets, ó no vinch.

—Home... (á cau de orella y ab lo cap molt baix)

¿qué vols que la gent ens prenga per qualsevol cosa?

—¡Té, té y té! Ara te 'n he fet tres.

—¡Ah, murri!

—¡Adeu, prenda!

Desde aquell día la Carmeta y lo bordegás intimaren de debó, y á las horas fou quan se inventá la frasse: "bó es lo sastre que coneix el panyo.,"

* *

¡Jove infelís! Se casá prematurament.
La seva dona era tendra y hermosa. Veje al minyó y se 'n enamorá.
¡Y 'l minyó 's deixá enganyar per aquells ulls traydors y per aquells llabris que despedían centellas ensucradas!

Se casaren á corre-cuyta, y al cap de un any l' home 's queixava ja de haver caygut als brassos de una bellesa tan atractiva.

Y mentres un cert vespre la contemplava despullantse lo xicot filosofava aixís:

—Tot lo que sé m' ho han ensenyat las donas. Ellas m' han provocat; ellas m' han perseguit. ¡Qué havia de fer jo, sino entregarme y pérdrem! Pero que no digan que ls homes som l' esca del pecat. Si las donas no se 'ns acostessen, nosaltres no 'ns acostariám á las donas. Ellas ho fan tot. Som nosaltres lo sexe débil. Quan no podém ab miradas insinuants, ab mohiments fascinadors, ó ab exhibicions honestas de sas formas, s' atreveiven astuta y directament á la conquista del home. Ellas buscan perque las busquin. Primer troban al amich, després troban al enamorat, pero ellas están enamoradas previament. La societat las fá passar per castas, per recatadas, per vergonyosas... pero aixó son camándulas. Las donas son tot lo contrari de lo que las fem ser y valen mes de lo que las fem valer. Han nascut pera atrapar als homes. ¡Y ja podém corre, ja! Fugirém de una y ensopegarém ab un' altra. Lo món es de las donas desde que Adám caygué en tentació. Hi caygué Adam, qu' era home *sense antecedents penals*, ¿y no hi caurém nosaltres, que desde que naixém veyém establert l' ús de la fulla?—

* *

Callá 'l marit. Y ara jo exclamo:—Bona es la dona quan fins converteix en filosofhs als sastres.

Y afegeixo:—Bona es la dona quan sab estimar y 'ns obliga á la seva estimació.

Si no fos la encisadora picardía de las donas, ¿qué fora dels homes?

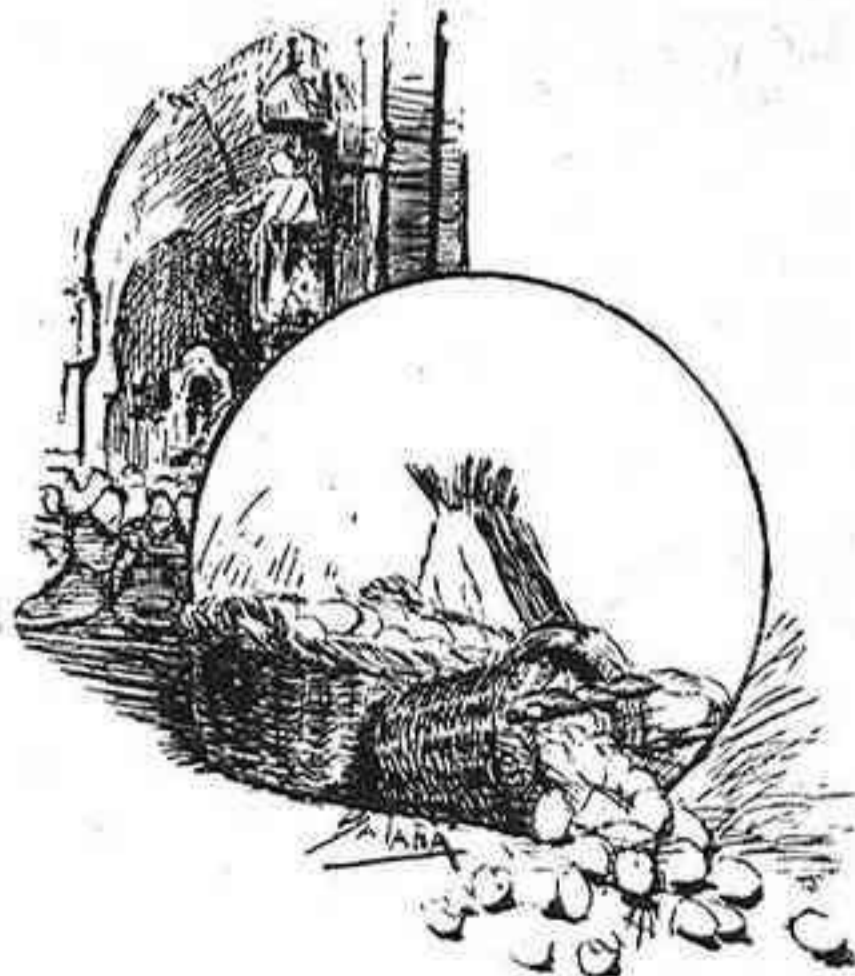
Rumía, lector; pero no t' entrebanquis ab unas faldillas, perque perdrás l' oremus.

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

CARNAVAL Y QUARESMA. Notas (per *Balenyá*).

Ballantla grassa.

Ballantla magre.

CONQUISTA FRACASSADA
(per T. Dalla Francesca.)

—Potser sí que... Devegadas las criaturas son els correos del amor... Cupido era una criatura.—Vina, maco, que 't gronxaré.

—De manera que aqueixa senyora es la mamá. ¿Y ja l'estimas forsa á la mamá? ¿Sí?... Donchs jo també.

—Cuádrese Vd!

¡.....!

CANSÓ DE TARDOR

Ja 'm van fugint las diadas d'esperansas, d'ilusions; ja, d'amors, deixo olvidadas tendras cansóns.

Las penas son més feixugas, l'anyada 'm-passa més breu, lo front se 'm va omplint d'arrugas, y 'l cap, de neu.

Sento 'l fret de las ventadas y apenas l'escalf del sol... ¡Só al temps en que camps y pradas vesteixen dol!

Per tot, sols hi veig despullas; las hortas y 'ls prats, empríus; los fruyterars sense fullas; y buits los níus!...

Mes en mas diadas fredas m'encisan los recorts bells, de las flors, de las arbredas y dels aucells.

Sols los rezels m'angunían de si ab los gels que vindrán, los recorts que m'extasían ¡m'entristirán!

CONRAT ROURE.

EPÍGRAMAS

Quan veig passar algun día el drapayre pel carrer, si volgués á ma muller ¡ab quin goig li donaría! Pero sempre penso jo: —No li donguis es en va, puig de segur que 't dirá: —¡No 'n faría res d'aixó!

Sent enterra morts ton pare, creu que m'extranya, Assumpció, com no t'ha enterrat encare, puig tothom que veu ta cara diu:—Quín mort! y té rahó.

JOAN VÍA.

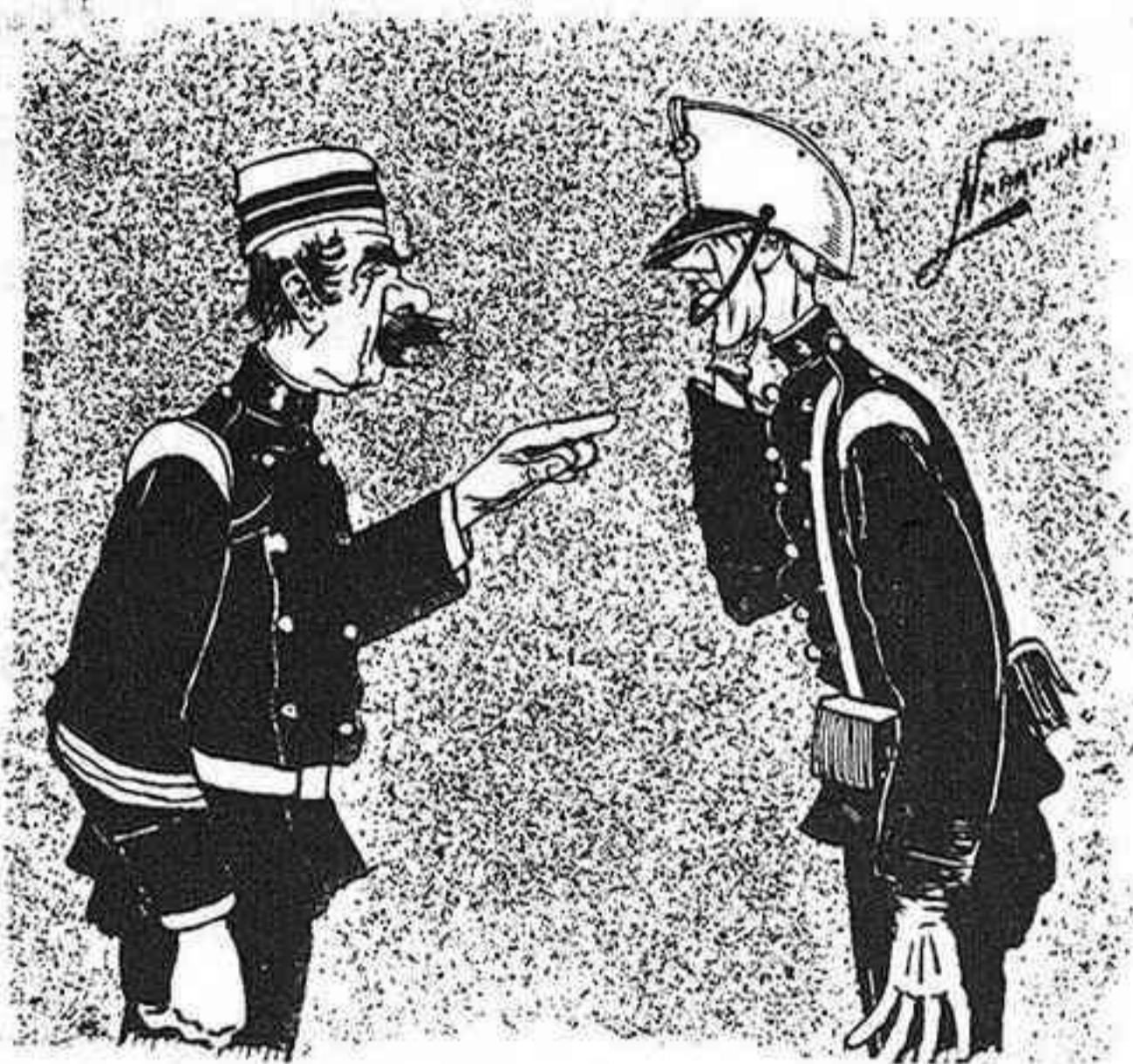
EN CAMPANYA

(per J. Pellicer Monseny).

Un vivach.

ESCENA DE QUARTEL (per J. Navarrete).

- Te llamas Martinez, verdá?
- Si señó...
- Pues puedes pasar al calabozo.
- Entonces no soy yo: es el Martinez de la segunda compañía.

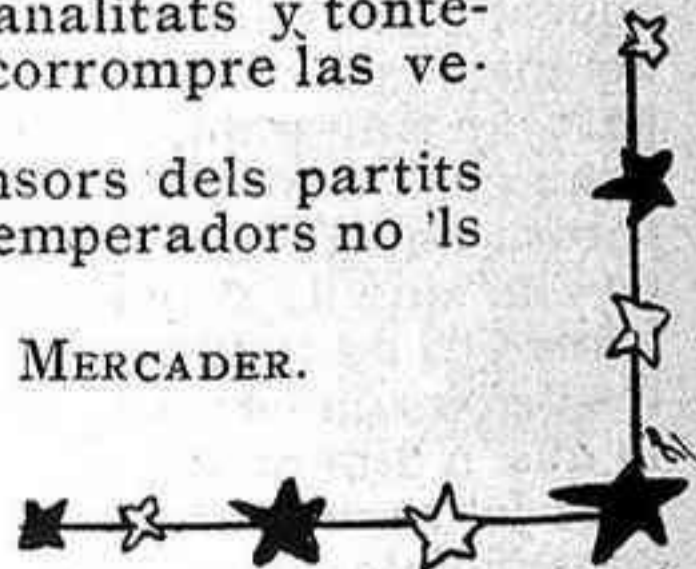
relacions han arribat á nosaltres las servils aclamacions del Senat romá dels temps del Imperi, á favor dels Césars. Tiberi se servía dels periódichs oficials y oficiosos per acusar als ciutadans que volía perdre: feya publicar en ells lo que convenia que diguessin en contra del Emperador los seus enemichs, y ab aixó n' hi havia prou per condemnarlos á mort ó al desterro. Així dava apariencias de justicia á las sevas crudeldats.

En los demás periódichs ja pot suposarse que las noticias serias, las anécdotas relativas á ciutadans tant obscurs com distingits, detalls de la vida íntima y fins lo que avuy ne dihem crónica escandalosa, constituían la part principal. En los temps dels primers Emperadors, era costum en casa dels romans rics, tindre un esclau encarregat especialment de llegir los periódichs del día en la mateixa cambra ahont menjava la familia. Com en ells se parlava de tot lo que s deya per la ciutat, eran lo mes agradós de las damas romanas, porque de aquest modo satisfeyan la natural curiositat.

Generalment, los periódichs tafaners y satírichs los escribían en aquells temps los estudiants. Los mestres de retórica eran casi tots grechs, y tenían especial empenyo en imbuir á la juventut romana las ideas corruptoras que havían estat causa de la decadencia y perdició de las repúblicas gregas. Ab pretext de aprendre á escriure correctament y ab elegancia, la juventut romana se lliurava ab delit á escriure banalitats y tonteries que passavan de ma en ma, y contribuían á corrompre las vellas costums de aquell gran poble.

Los romans no tenían periódichs polítichs defensors dels partits que lluitavan per millorar la cosa pública. Los emperadors no 'ls consentiren may.

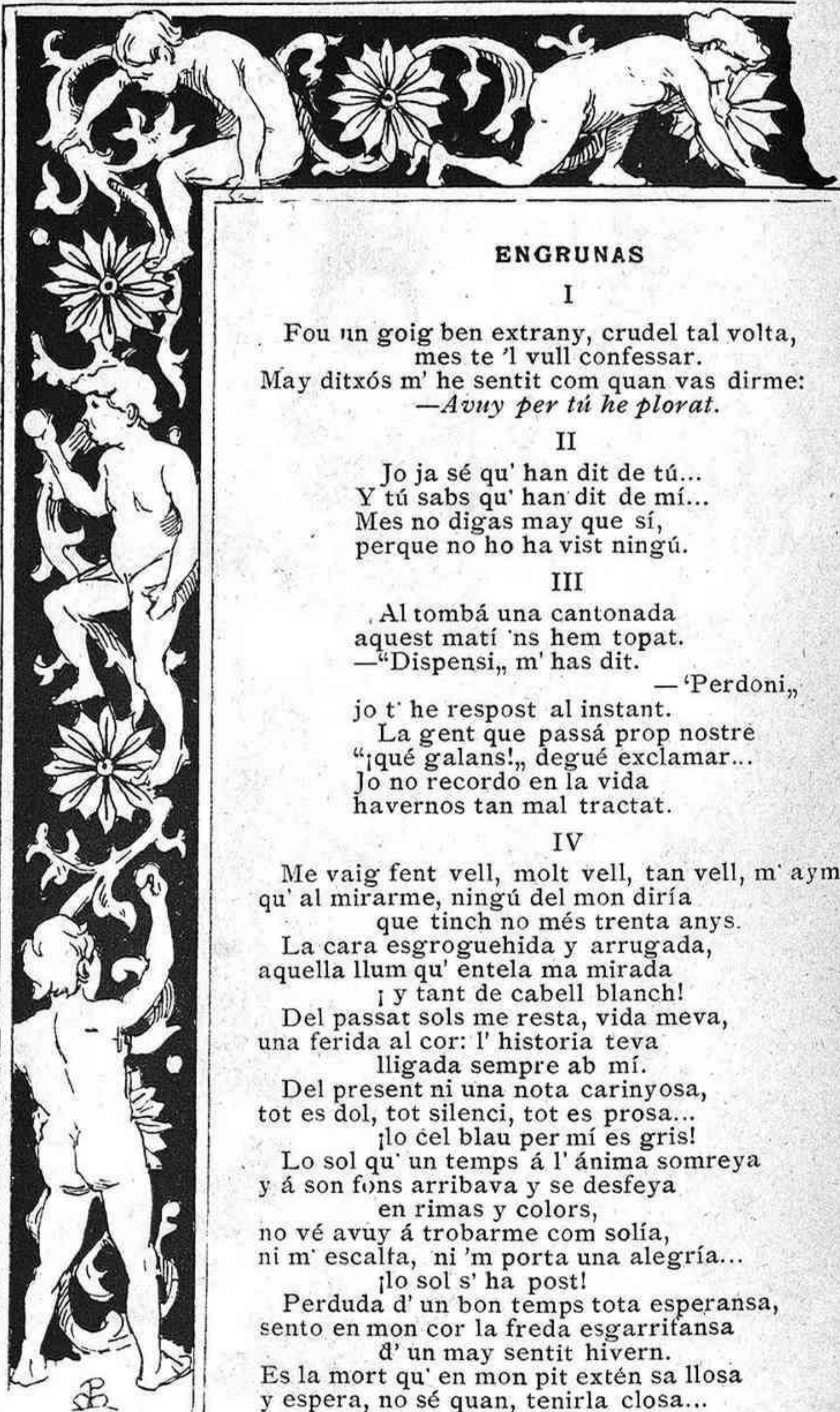
J. GÜELL Y MERCADER.

DIADA DE REYS (per J. Cuchy).

La Baronesa:—Estich segura que si 'ls reys arribessin á veure tantas sabatas, abdicavan la corona.

ENGRUNAS

I

Fou un goig ben extrany, crudel tal volta,
mes te 'l vull confessar.
May ditxós m' he sentit com quan vas dirme:
—*Avuy per tú he plorat.*

II

Jo ja sé qu' han dit de tú...
Y tú sabs qu' han dit de mí...
Mes no digas may que sí,
perque no ho ha vist ningú.

III

Al tombá una cantonada
aquest matí 'ns hem topat.
—“Dispensi,, m' has dit.
—“Perdoni,,
jo t' he respost al instant.

La gent que passá prop nostre
“¡qué galans!,, degué exclamar...
Jo no recordo en la vida
havernos tan mal tractat.

IV

Me vaig fent vell, molt vell, tan vell, m' aymía,
qu' al mirarme, ningú del mon diría
que tinch no més trenta anys.

La cara esgroguehida y arrugada,
aquella llum qu' entela ma mirada
¡y tant de cabell blanch!

Del passat sols me resta, vida meva,
una ferida al cor: l' historia teva
l·ligada sempre ab mí.

Del present ni una nota carinyosa,
tot es dol, tot silenci, tot es prosa...
¡lo cel blau per mí es gris!

Lo sol qu' un temps á l' ánima somreya
y á son fons arribava y se desfeya
en rimas y colors,

no vé avuy á trobarme com solía,
ni m' escalfa, ni 'm porta una alegría...
¡lo sol s' ha post!

Perduda d' un bon temps tota esperansa,
sento en mon cor la freda esgarrifansa
d' un may sentit hivern.

Es la mort qu' en mon pit extén sa llosa
y espera, no sé quan, tenirla closa...
¡per endurse'n un vell!

A. JULIÁ Pous.

GRISELIDA

Sardana nova, dictada per l'entusiasme que despertá á un que no acostuma á escriure versos, l'aparició, en sa presència, d'una molt agraciada senyoreta, á qui veje... en somnis á Camprodón (1).

Griselida es la noya més bella
de totas las noyas que hi ha á Camprodón.
Es la móvil magnífica estrella
que més lluenta per tot aquell mon.
Ja reulla á l'esquerra y vacila,
ja 's gira á la dreta, mes sempre... flotant:
que se 'ls mira y remira tranquila
com Venus divina sentintse triomfant:
fixa 's un punt, com atreta, la bella
fins potsé 's torna una mica vermella,
mes no 's descompón.
Griselida es la noya més bella
de totas las noyas que hi ha á Camprodón.

Los fadríns com *guerreros* del día
ardits fan l'aleta, los casats no tant;
mes, devots de la santa armonía,
sas formas y gracias tots van admirant;
sacerdots los diríau d'un culte
que ab viva recansa se'n venen y van,
emportats per el símbol oculte.
d'aquella bellesa que 'ls va agermanant:
si un contrapunt l'armonía 'ls estrella
tots se condolen de véurer en ella
un aire pregón...

Griselida es la noya més bella
de totas las noyas que hi ha á Camprodón.

L'atracció de eixa noya, ¿cóm era
que ab tal armonía 'ls anava centrant?
¿Quína forsa divina, encisera
encenia la nina d'aquell ull brillant?
Potsé un día l'amor l'inflamava
ab l'ardor invencible del foch fascinant,
y las gracias gojosas li davan
preseas excelsas que fan son encant.
De lo seu cos l'ondulant maravella
té de l'aérea volada d'aucella
que passa y 's fon...

Griselida es la noya més bella
de totas las noyas que hi ha á Camprodón.

No es la noya lleugera, la ignoble,
que luego fa cara sols nuvi buscant;
es la noya severa, la noble,
que quan fixo mira se queda pensant;
que seriosa ab calor considera
los dolsos efectes que va exprimentant,
y present, endavina y espera
del joves ensomnis lo seu esclat gran.
Per 'xó 'l día que sa bona estrella,

NOTA DE ACTUALITAT

(per E. Jardo).

—Donchs tornant á lo de 'n Folchi...

—Ay, Tóful, no 'm fassas recordar nostres amors.

MIRANT UN DESNÚ (per F. Fló).

—Y las modistas de aquell temps
¿de qué vivían?

(1) Imitació de "La Sardana," de J. Maragall.

li depari l' home... s' hi darà tot' ella,
y dirà tothom...
—Griselida es la dama més bella
de totas las damas que hi ha en aquest mon.

J. SOLER MIQUEL. †

Al tornar de Nuria á Camprodón,
24 d' Agost de 1894.

ACUDITS

En un estudi:
—Rafelet—crida al
mestre á un noyet que
acaba d' entrar.—
¿Cóm es que cada matí
arriba tan tart?

Y 'l xaval, respón ab la major ignòcencia:
—La mamá diu que vosté ensenya molt malament y que tant es que m'
estiga á casa com á aquí.

Despedida d' enamorats:
—Hasta mes veures..... *polla*.
—Adiós..... *pollo*.
Un transeunt:
—¡Quín parell de *animals*.

GONNELLA POÉTICH.

LÓGICA ESPERITISTA

Hi havia un esperitista,
fanátich fins al extrém,
que s' havia fet simpátich
á sos companys de café,
perque sempre defensava
las teorías de Kardec,
y deya que s' escribia
ab esperits, amichs seus,
y que faria la lletra
de tots los morts que hi hagués.

Al sentirlo, una vegada
un company seu, li digué:
—Donchs, veyám, fesme la firma
d un oncle meu, mort fa temps.—
Y diguentli com se deya,
dantli senyas y demés,
l' esperitista molt serio,
féu la firma en un paper,
preguntant si era la lletra
que tenia 'l mort aquell.

Dihentli que no era pas aquélla,
torná á ferla diferent,
y al ensenyarla altra volta
va contestarli 'l mateix.

Anava á agafar la ploma,
ja tot confós y vermell
per probarho altra vegada,
quan son company, ja veyent
que al últim no 'n sortiria,
li digué:—No 't cansis més
que no 'n sabia de lletra...—

—¡Ah! ¿no 'n sabia?—digué
l' esperitista, trobant
una sortida;—está bé:
no 'n sabria aquí á la terra;
pero pels astres corrent
s' haurá anat perfeccionant
y de fixo que n' ha après.

UN A. VENDRELLENCH.

LO BRUIXOT

(IL·L·STRACIÓ DEL AUTOR.)

Estavam rendits.

Agessats sota las alzinas qual brancada s' extenia fins á fregar lo repeu de las ruínas y per quin fullám atapahit pugnava 'l sol pera fer passar sas agullas de llum; els gossos ab un pam de llengua enfora, cercant la frescor de l' aiguerol; el cant pesat de las cigalas; la plana encesa pel sol d'agost; la caminada de tot lo matí derrera una cassa imaginaria per entre la brolla; la digestió pesada de un dinar suculent ab que l' avi Rosés, lo cassador incansable apesar de sos anys, ens había obsequiat, tot convidava á la mandra, al repós, á no rependre la cassera que fins allavors tant escassos resultats ens havia donat.

Las mans sota 'l cap, la vista mitj closa, passejava ma mirada indolent per las ruínas que la dolsamara y la vidauga mitj cobrían y la flor groga dels llecsóns coronavan... A costat meu, y ab posició semblant, reposava l' avi Rosés y reparant que tampoch dormía li diguí:

—Cóm es que 'n digan el Casal de 'ls bruixots d' aquestas ruínas?—Y ja esperava escoltar una vella tradició de bruixas, follets y salamandrias y aixís matar el rato, quan lo vegí assentarse y ab tota calma reencendre 'l *veguero* y encarantse'm, obsequiantme ab aquella mitja rialla que tant el caracteriza, 'm contestá:

—Ningú mellor que jó podria satisfer sa curiositat, puig jo, igual que aquestas paretotas, havem estat testimonis de un fet terrible; jo he conegut els bruixots moradors d' aquesta casa que avuy veu en ruínas!

—Home, ja m' interessa mes la cosa—vaig replicar—no 's fassi pregar, explíquim'ho. Sos ulls prengueren una expressió vaga, de somnolencia, com del qui vol fer reviure dins de sí mateix epissodis de un temps remot, y reprengué:

—Miri que han passat anys, Déu me valga!: jo era un xicotet que no pujava dos dits de terra y avuy ja me 'n vaig del mon, sembla qu' era ahir!...

Y xuclant el puro rebeco á tirar, mentres els demás companys roncavan y las cigalas estimuladas per la picantó de 'l sol cantavan á reventar, veus aquí lo que l' avi Rosés vá contarme:

—Escassos serán los vivents, á deu horas al entorn, que pugan recordar la figura de 'n Jepó d' Ordinas, un pobre home que cap á sas vellesas vegé morir á tots sos fills, qu' eran la séva ajuda, quedant únicament ell y la seva dóna, tullida, els sols moradors d' aquesta casa que avuy veu desfeta... Encare 'm sembla que 'l veig ab son trajo de burell apedassat per totas bandas; era un home alt, magristó, mitj corvo, de faccions raras, un nás gros, estrambótich, sobre 'l que s' hi apuntavan los archs de las cellas llargas y espessas com dos claps de malesa, sóta las que relluhían dos ulls petits y llagrimosos. Pobre Jepó, era lleig com un diable y bó com lo pá! Inutilisat per continuar el penós treball de conreuhar las feixas, properas, se campava la videta buscant herbas medicinals de las que coneixía totas las propietats, confeccionava ademés un' aigua de "cop," tant famosa que no hi havia casa ni caseta que n' estés desprovehida, un *aiguardent compost*, que tot ho curava y altres remeyets casuláns á quin mellor, tot lo qual ho baixava á vendre per tots los pobles y pagesías del plá.

Era també gran amich de la quitxalla, puig ell no baixava may sense un recó de sarronet ben provehit d' agláns d' alzina, ó de cireras d' arbós, piñons y quant no res més, ballaruchs que repartía entre la xavalada.

Un día, un dels noys á qui havia donat un grapat de prunells, va posarse malalt, no bé va menjar-se'ls, adquirint una enfermetat que vá arrossegar sis ó set mesos; els seus pares, cansats de 'l metje, acudiren á un curanderero d' anomenada y aquest, vá assegurarlos'hi que 'l noy no 's curava perquè estava embruixat. Vaya si ho estava! Y qui havia de ser el que li havia donat el mal, el bruixot, sino en Jepó d' Ordinas? La cosa 's presen-

tava clara, puig ¿no va posarse malalt el noy seguidament d' haver menjat los prunells?

Y d' aquí vá comensar á extendres la veu de que 'l vellot d' Ordinas repartía fruyta embruixada á la maynada, de que tenia pactes ab el mal-esperit, de que á no se quantas criaturas dels pobles vehins, portava embruixadas y desde allavoras tothom va llensar els remeys que del vell guardavan, van cremar las herbas y encare no 'l distingian embocant algún carrer de la vila, las mares feyan creus y amagavan sos fillets. Nosaltres clohiam el puny y preníam la primera cantonada pera fugir de sa vista.

Va coincidir aixó ab una malura que deixava las corts sense bestiar, comensant á atacar també á las personas... Qui podía ser la causa de tanta desdita sino 'l malehit vell enrabiad d' havérseli descubert sa calitat de bruixot? Y després, aquellas llumanetas que tothom assegurava haber vist desde la vila bellugarse y rondar lo casal de 'n Jepó los dissaptes á la mitja-nit, voleu senyal mes evident?

Y tant se 'l feu responsable dels mals que pesavan sobre la població y tant hostil era la actitud del veinat quan lo veyan, qu' ell ja no baixava temerós de 'l furor que per tot arreu rugia... Com que 'l mal continuava, no li valgué á en Jepó sa vida retreta. Una festa á la tarde, al sortir de rosari, tingué lloch un conciliábul entre 'ls mes aixelabrats de 'l poble y quan ja enfosquia, una patuleya, en la que hi figuravan bastantas donas, armada de tota lley d' eynas, emprengueren el cami d' Ordinas. Uns quants bordegassos varem seguirlos, presenciand al ser aquí 'l quadro mes horrosós que he vist en ma llarga vida. Davant de la invasió 's veu que 'ls vells habitants de'l casal s' havian abarricadat y feyan lo sort á la multitud de cops que descarregavan á la porta qu' era forta y resistia de ferm. Altres havian prés la precaució de voltar la casa per impedir la fugida de'l brixot.

De repent una idea infernal volejá pe'l cap d' algú y cridá:

—Minyons, la porta está embruixada y traballeu en vá; porteu feixinas!

Y en un moment una restallera de costals de gabella, de 'l bosch vehí, quedá arrambada á la casa.

—Ja que no vols obrir, mala bestia, 't rostirém á dins á tú y á la bruixa!

—Sí, sí—baladrejavan tots, y al cap de breus instants una flamarada viva, potent, comensá á eixir de la gabella resseca, llepant las parets, arrapantse á la fusta de las oberturas; una fumerada espessa, rehinosa, plena d' espurnas s' aixecá cap al cel; los tronchs petavan, y de dintre la casa, dominant la cridoria de la xusma, s' ohían uns laments que arrancavan l' ánima; la pobra tullida 's coneixía que clamava darrera mateix de la porta que 'l foch ja consumía; en Jepó aparegué en una finestra implorant misericordia.

—Ves á l' infern!—bramavan los de fora disparantli una pluja de pedras que l' obligaren de nou á tancarse á dins, y entretant las donas no paravan de arrossegar feixos cap á la foguera.

Déu!, qui no ha sentit los planys d' aquells dos sers en l' agonía!...

L' incendi continuá l' obra de destrucció invadint l' interior de la casa, fent presa en los sostres qu' eran de teya viva, las parets se desplomavan ab estrépit y allá, en mitj de la runa y de las flamas acabaren els sufriments els dos vellets que al matí vinent las autoritats descubren carbonisats informes, en un sol munt!

Aquí mateix enterraren els pobres restos, puig la població en massa se sublevá al parlar de donals terra sagrada...

—Salvatjes!—vaig exclamar sens poguer contenirme—¿y la justicia no castigá als cafres autors de l' hassanya?

—Sí, s' obrí un procés, set ó vuit hi quedaren enredats; mes com va dar la casualitat que la epidemia va decreixer desseguida, atribuhint'ho tothom á la destrucció dels bruixots, van mediar tals empenyos á favor dels proccessats que no sufriren altre cástich que la presó preventiva fins que tingué lloch la vista de la causa y 'l día que retornaren los presos á sas cases, la població els feu un' arribada digne de reys; visqueren llarchs anys essent venerats com se veneran los sants que per sa mediació, lliuran de una peste!

.....

Quedí llarga estona reflexiu mirant l'escenari ahont tingué lloch el drama; l'avi tampoch deya res... Se feya tart y els demés companys ja estavan á punt; ens possarem las escopetas al coll y precedits de la gossada, reprenguerem la marxa cap al poble. Las ombres invadián ja ab sos vels misteriosos lo bosch y la plana que dominavam desdel'altura; solslas ruínas se destacavan l'uminosas sobre el vellut dels pins com joya d'or sobre un fondo d'esmeragdas; el sol al ensorrarse al enllá dels turons occidentals es despedía d'ellas ab recansa, ab un prolongat bés de llum, caricia cálida, com si ab ella volgués reparar la maldat filla de la estupidés humana, la ofensa comesa contra dos sers indefensos quals cendras reposavan al abrich d'aquellas paretotas, que la dolsamara y la vidauga mitj cubrían y la flor groga dels llecons coronava.

ANDREU SOLÁ.

LO SURTIDÓ

Un amich meu y company,
anomenat Miqueló,
d'un jardí es amo y senyó;
en lo jardí hi té un estany,
y al estany hi ha un surtidó.

De vegadas, quan me lleu,
jo m'arribo fins allí,
y encare no hi poso 'l peú,
ja m'encisa, ja 'm distreu
lo surtidó del jardí.

Que hi vinga l'amo ó no hi vinga,
l'aygua allí no para may:
s'alsa, cau, perleja, dringa...
com si per una xeringa
l'enjguessin á l'espai.

Lo cel vol aconseguí,
y puja y puja ab afany
de l'ayre per lo camí;
pero no 's pot sostení
y torna á caure al estany.

Jo m'ho miro, faig memoria
de lo que pel mon se veu,
y acabo pensant:—Deu meu,
fins al cel puja la gloria,
y al estany lo vulgo jeu.

Aixís certs homes de ciencia,
quan s'alsan ¡quín desengany!
surtidós de l'impotencia,
tornan á caure al estany
de la seva insuficiencia.—

JOAN TOMÁS SALVANY.

DAVIT.

(Busto per J. Borrás Solanas)

PEL CORREU INTERIOR

"Apreciada N.: Impulsat per un sentiment molt just tinch l' atreviment y 'l gust de dirte ab sinceritat qu' he pensat moltes vegadas expressarte formalment per escrit ó verbalment que t' estimo y que m' agradas. Mes reflexiono ab rahó quan á parlarte m' animo: — ¿per qué t' haig de dir t' estimo si aixó ho sabs millor que jo? Y encare que fos segú que no sapiguesses rés... ¿es que t' haig d' estimar més després qu' ho sápigas tú?— Sempre has esperat en vá la meva declaració. ¡Quántas vegadas aixó t' haurá donat que pensá! Molts cops, quan no m' has comprés m' has odiat. ¡Tú qu' ets tan bona, odi á n'a mí! ¡Pero, dona, si jo no 't demano rés! Jo t' estimo perque sí; jo necessito estimarte; pro jo no haig de demanarte que tú m' estimis á mí. A mí m' es indiferent tingas ó no conseqüencia, que la teva indiferencia es per mí un gran alicient. Jo sols vull lo que ningú pot privarme de gosar: véure't, sentirte parlar, volguerte bé y pensá en tú. No sé si deu ser passió aquest sentiment tan gran... Els apassionats no están tan tranquils com estich jo. Lo que puch assegurararte es qu' es un amor tan xich, que, si no 'l vols, fins estich disposat á no estimarte.,"

MAYET.

Á UN ALTRUISTA

Tú podrás tení talent, coneixe l' *algo inconscient*, parlarme de lo *inmanent* del *conscio* y del *estat psíquich*.

Tú podrás compendre 'l *yo*, dels *Vedas* la religió, pots parlarm' de la *abstracció* y d' altres cosas molt macas.

Pero tú tens cinch ó sis duros cada día; aixís, (per més qu' es extrany), Lluís pots cultivar eixas cébas.

Pero jo, pobre de mí,

qu' estalvío 'l pa y el ví, ¿t' has cregut que puch llegí tot aixó, per mí, romanos?

Tú m' has volgut demostrá, que 'ns hem de perfeccioná; está molt bé, pero 'l pa procura que may me falti.

Dirás que só un animal, que no comprech lo *Ideal*, pero lo qu' es el jornal no crech jo que tú me 'l passis.

¿Donchs, que m' importan á mí el *nirwana*, el *no vení*, el *no yo* y la *cosa en sí*, si no 'n puch tirá ré á l' olla?

¿Y qué 'n trauré d' estudiá el sanscrit y el mussulmá y altrás llenguas que no hi ha cap fill de mare qu' entengui?

Lo que convé sapigué en est mon per está bé, no ho duptis pas, no hi ha ré com la gramática parda.

¿Qué 'n trauré que día y nit investigui l' *Infinít*?

Lo que 'm preocupa es 'ná al llit tenintne la panxa buyda.

Pero tú d' aixó te 'n rius ó no hi pensas, perque vius menjant pollastres, perdius, sense doblegar la esquena.

Per xó no crech lo que creus, ni veig el mon com tú 'l veus... ¡Dels teus mals-de-cap als meus qué n' hi va de diferencia!

ROSSENDO PONS.

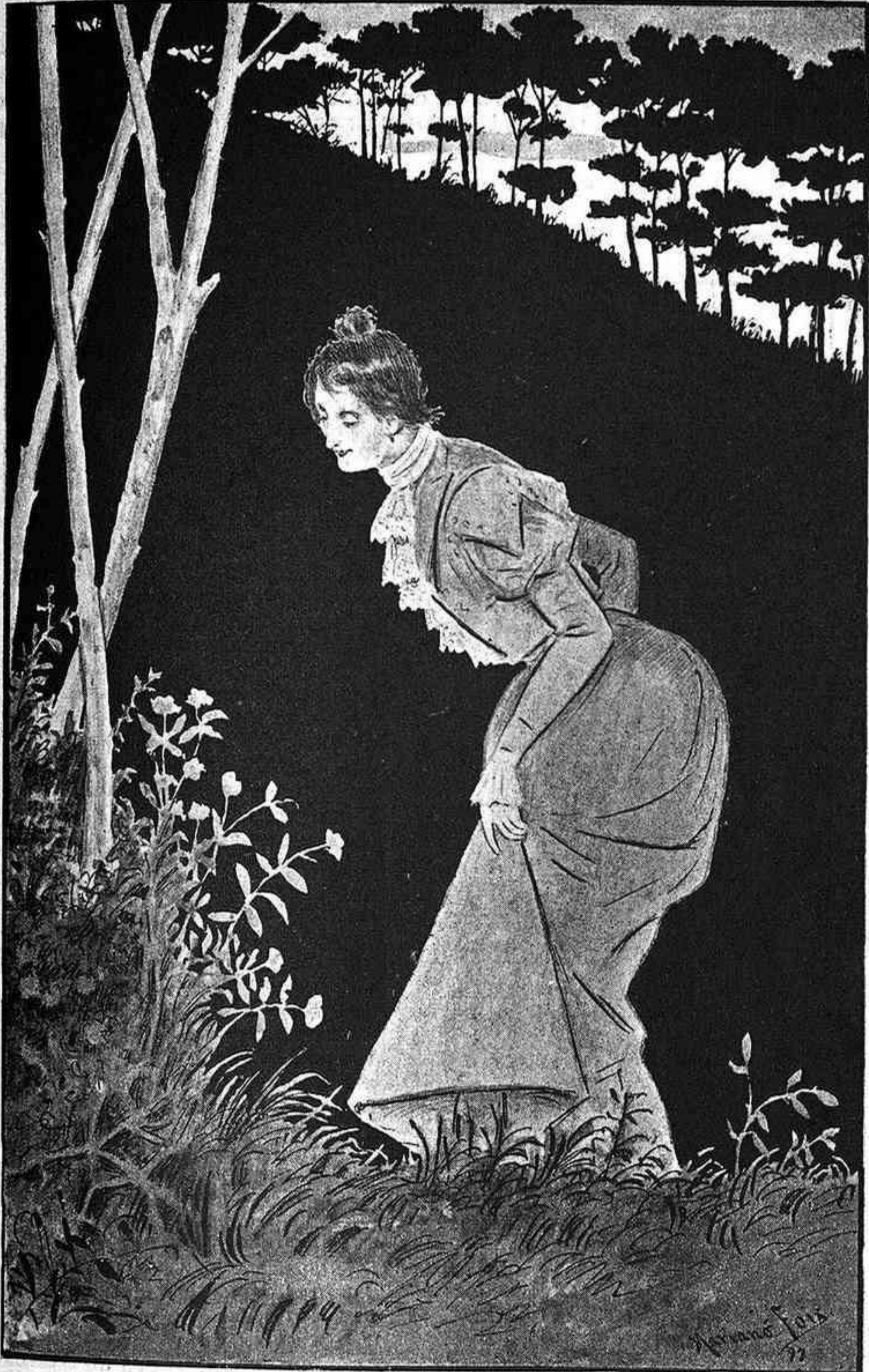
MITOLOGÍA MODERNA (per R. Riera Molins).

Las tres Gracias.

L' ESTIU AL CAMP (per M. Foix).

PERTENECE A LA BIBLIOTECA DEL ATENEO

—Bolets ray prou se 'n troban .. ¡Tan fácil fos trobar marit!...

AGRAHIMENT

Una senyora despedeix á la cuynera, saldantli 'l compte.
 La minyona molt tranquila repassa 'l diner, mirántsel y remirántsel moneda per moneda. Per fi agafa tres pessetas y las tira al gos, que assegut sobre las potas de darrera está contemplant l' escena.

—¿Qué significa aixó?—pregunta la mestressa.

—Senyora—respon la cuynera—á cada hù 'l que siga seu. Cregui que aquestas tres pessetas el Turch no las ha pas robadas. Ja fa sis mesos-qu' es ell qui renta 'ls plats en aquesta casa.

Soso.

FIGURÍ PEL 1900 (per M. Moliné).

Lo mon se perdrá, y la culpa la tindrà 'l sigle que vé: los homes voldrán ser damas y las damas caballers.

LO VESTIT

Qui no roba, no té roba.

Desde aquell pámpol famós ab que Adam son pecat tapa al uniforme fastuós del emperador y 'l papa, tan necessaria s' ha fet eixa pell artificial que 'ns imposá la moral

y, diguemho tot, y 'l fret, que avuy pot dirse ab vritat y sense pecar d' atrevit, que la historia del vestit es la de la humanitat.

Comensant per l' inventor, ja l primer vestit portat tingué per causa 'l pecat y per efecte 'l pudor; lo pudor, sí; es cosa clara que tantost fou fet lo mal ensenyar més que la cara ja fou tatxat d' immoral, y per 'qui 'l vestit ¡mal llamp! engendrà la hipocresía; ¡ab pudor tal repetía la gent lo pecat d' Adam!

Y encare mentres tothom vestía igual... ¡com aquell! pro quan va ocórrreli á un hom. l' endemoniat rampell de volgué anar més bonich que l resto dels seus semblants fou quan comensá 'l fatich. D' orgull y enveja huracans encengueren un Vesubi tal de passións, tal infern, que per ofegal l' Etern tingué de inventá 'l diluvi.

Surá 'l vestit del desastre perque Noé 'l vell patriarca, entre 'ls animals del arca devía enquibirhi un sastre.

Desde llavors... ¡tururut! va quedar instituhit arbitre y rey absolut de tot lo mon, lo vestit; y 's va midar lo talent y virtut de las criaturas per la calitat y hetxuras de las robas de la gent, y ab tota la poca latxa desde aquell temps se pot dir que va comensá á regir eixa lógica... salvatje: ¿Vesteix bé? Es home com cal. ¿Regular? ¡Psé! es un bon Jan. ¿Vesteix humil? Será un truhan. ¿Va estripat? ¡Quín criminal! La conseqüencia d' aixó

FENT GANA (per S. Junyent).

A las platjas la gana ve de dos maneras; banyantse ó mirant com se banyan.

fou un texit de maranyas
perque 'l més trist pelacanyas
pogués vestir com senyó,
y ab afany tan malehit,
va cambiá 'l mon corromput
lo vestit de la virtut
per la virtut del vestit.

Y ab la roba ¡quí ho creuria!
per posarnos més en roda
s' hi empeltá la bojería
y va sortirne... la moda.

Alló ja fou lo deliri;
hi hagué modas per mocarse,
per fer mal, per suicidarse
y per 'nar al cementiri.

Modas per ferse petóns,
per cordarse 'ls calсотets,
per aná' á cullir bolets,
per jugá als quatre cantóns,
per fe 'l tutti, per dormir,
per dir ¡etxém!, per callar,
per anarsen á pescar,
per naixe, viure y morir.

Fou moda aná embolicat
ab un llensol de tres tallas,
fou moda vestir de mallas,
fou moda anar descordat;
fou moda molt temps severa
entre 'ls descendents d' Adam,
anar tot vestit d' aram
lo mateix que una caldera,
fou moda portar pitet
com las criaturas de mamas;
fou moda lluhir las camas
ab un pantalón estret.

Mil raresas enigmáticas,
las visionés més estrambóticas,
las creacions més problemáticas,
las invencions més exóticas,
¡tot fou moda una senmana!
¡tot regná vintiquatre horas!

¡totas varen ser senyoras
de la tontería humana!

Aixó 'ns ha dut un regnat
de luxo tan infelís,
que 'l que no es enmallevat
es perque sol ser postís.

Y fora tot de son centre,
avuy ab tota conciencia
pera cubrir la apariencia
solém despullar lo ventre;
y d' aquí un altre epidemia
que dú 'l vestit. ¿Quántas noyas
per l' afany de lluhir joyas
no s' arriscan á una anemia,
dejunant lo que un no sab,
ni es d' atinarho capás,
y tot per lluhir un cabás
guarnit de flors sobre 'l cap?

Y encare aixó del dejuni
es un heroisme. ¿Pro quántas
que haurían sigut molt santas
no acaban en l' infortuni,
puig per vestir com no deuen
y no volguent dejunar,
no poguent del ventre, ho treuen
de qualsevol altra part?

¿Volen veure aviat y en crú
com lo vestit es qui mana
en la gran comedia humana?
Agafeu un home nú.
¿Qué es despullat? Res, un ser
casi nul é inofensiu:
dorchs tan bon punt lo vestiu

EN LA CATALUNYA FRANCESA

(per B. Gili Roig).

Flor del Rosselló.

ja dessempenya un paper.
Segons lo vestit, serà:
ab un frach, un milionari;
ab brusa, un trist perdulari;
y ab manteu un capellà.

¿Vist aixó, trobeu estrany
que tractém entre nosaltres
ab escandalós afany
los uns de despullá als altres?
¡Si es conseqüencia precisa
del vestit entronisat
que 'l que 's trobi despullat
robi al vehí la camisa!
¡D' aquí naix la horrible guerra
que 'ls homes com unas furias
sostenen tantas centurias
ensangrentant l' ample terra!
Lo vestit es en resúm
la causa de tot desastre;

ell ha engendrat la costum
de no pagar may al sastre,
ell es la font de tot vici,
ell corromp al més enter,
ell sens cap dupte va ser
lo fundador del hospici,
ell dirigeix las passions,
ell nos fa fer mil papers,
ell ha criat els botiguers,
ell sosté las professons,
ell tot lo mon s' ha fet seu,
ell fá y desfá matrimonis,
y ab ell contan los dimonis
per desfer l' obra de Deu.

¡Sort que aquí serém salvats
de una plaga tan horrenda
per los ministres d' Hisenda...
que 'ns deixarán despullats!!

S. DEL PALAU.

A L' EXIDA DEL TEATRO (per J. Blanco Coris).

La muller, lo marit y 'l... cosinet.

SOBRE UNA COSTUM DE LA SAGARRA SARSUELERA (per F. Gómez Soler).

Los sagarretas sempre han tingut fama de talossos y poch espavilats; y no obstant res mes inexacte que aquest concepte. A n'ells se 'ls aplica despiadadament lo refrá que diu "si vols mal á un gos, dígalí que es rabíós.", ¡De cuántas burlas han sigut objecte sas costums senzillas y son carácter dócil y complacent, traduhint per mesquinesa actes resultants de la pobresa del terror sobre que viuhén!

Nos acuden aquestas consideracions apropiat d'una burla que hem sentit férlos'hi á dotzenas de vegadas á conseqüència d'una de sas costums que anem á revindicar.

Quan casan una noya y son á cal notari pera estipular los capítols, puig tenen lo bon seny de no casarlas sens precedir pactes nupcials, ab lo qual ells, los tontos, donan una llissó d'astucia als habitants d'altras comarcas que per mes vius se tenen, al apuntar las robas que 'ls pares donan á la núvia s' expressa: "tants llensols (los que sigan) de pare y mare."

Realment, la idea es confusa y difícilment pot esbrinarse lo que 's deu entendre per *llensols de pare y mare* ja que fins ells mateixos, (los donadors, s'enten) ho ignoran; empero aixís ho deyan ja los seus avis, continuaren dihentho 'ls seus pares y aixís ho expressa la actual generació; mes nosaltres, que ab motiu de la professió que exercim hem viscut molts anys entre ells y coneixem sa documentació antiga y las costums de la comarca, creyem haver desxifrat lo geroglífich que enclou la frase, qu' en nostre concepte porta encarnada una idea altament económic y relacionada ab lo treball y l'estalvi, patrimoni com es ben sabut de tot lo poble catalá.

Tenir casa pera viure, un tros d'horta pera ferhi *recapte*, com ells diuhén, un camp pera cullir pa y un bosch pera anarhi á fer llenya, veus aquí 'ls elements copdiciats pera 'ls suferts habitants d'aquella ingrata y freda comarca. Al cap de vallsos desitjos no poden esser mes modestos ja que 's reduheixen á lo mes indispensable y necessari pera la vida humana.

En la horta, si la cabuda ho permet, s'hi fa també cánem, que després de cultivat, cullit, assecat, bregat y pentinat pel marit, sempre en horas vagativas pera no

En negocis de teatro la bona forma es el tot.

NOTA VALLESANA (per A. Cardunets).

Santa Perpétua de Moguda.

ras y 'l pentinava passantlo per las puas de cer; després ta mare posava 'ls munyochs á la filosa y vinga fer ballar lo fús ab rapidesa escorrentse al impuls dels dits y arrastrant en sa caiguda aquellas telaranyas qu' en fil se convertían. Posa'ls una, duas y tres vegadas á la bugada y aquest color de pa moreno que avuy tenen se tornarà mes blanch que la llet de nostras cabras, y 'ls borrallons de neu que pausadament queyan sobre la teulada al filarlos en las llargas y pesadas vetllas del fret hivern. Aquí 'ls tens aquestos llensols *de part de ton pare y de part de ta mare*; ells representan las suadas dels dos y l' amor á la familia; gurádals, úsals en companyía de ton esvenidor marit y procureu després imitar á qui 'us los dona.

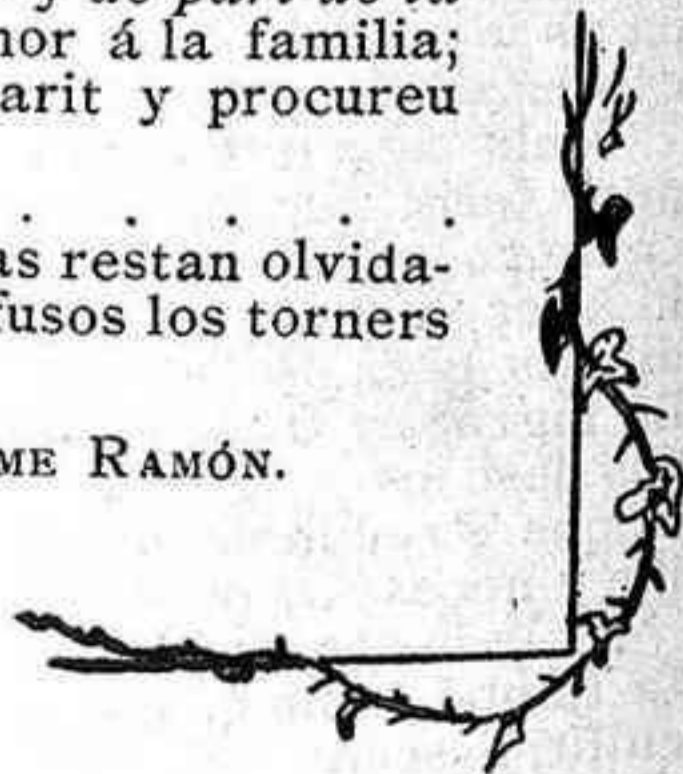
¡Lo pitjor es que avuy la major part de las filosas restan olvidadas á la golfa entre 'ls trastos vells é inútils, y de fusos los torneros de Vich ja no 'n fan gaires!

JAUME RAMÓN.

perdre 'l jornal, passa á mans de la muller que 'l fila vora la llar del foch en las llargas y pesadas vetllas del hivern. Y ab la successió de las cullitas, bregant y pentinant ell, y filant ella, aviat se contan per dotzenas los rams de fil que guardan amuntagat en la cambra fosca, desde hont passa á mans del teixidor del poble convertintlo en pessas de drap que, talladas á brancas y cusidas de tres en tres tallas, ne surten los llensols que hi ha al cap de vall de la caixa pera quan casarán las fillas.

Veus aquí 'ls *llensols de pare y mare*, que al ferne entrega á la nuvia be podrián dirli:

—Aquí 'ls tens; ells representan l' estalvi, l' treball y la constancia, tant lo fil del urdit com lo de la trama ton pare lo tragué del cánem cultivantlo com entreteniment en los días festius á la tarde en lloch de matar lo temps á la taberna jugant al truch; en horas desvagadas manejava las bregado-

CANTARELLAS

Es tant, noy, lo que t' estimo
que sofreixo sols pensant
si d' un altre m' enamoro
y per ell t' haig de deixar.

Las miras que avuy te l' home
al escullir la muller,
son: en primer lloch los quartos,
y en segón lloch... los calés.

¡Quánts joves probablement
vindrían á demanarme
si estessin del tót' segurs
de que no 'ls daré carbassa!

Deixant apart la modestia
y parlant ingénuament,
dech dir que no 'm tinch per guapa,
pro que 'm tinch per bon tipet.

PEPETA FORGUERÓN B.

LO DESCANS DEL OBRER (per J. Sans Castaño).

El periódich es un menjar' que no en-
greixa; pero satisfá.

EPÍGRAMAS

L' ingénua de l' Agnés
parlant del jove Montero
va dí enutjada en excés:
—Es un fals... un embustero...
A mí no m' enganya més.

Sent casat, dormir sol vol en Sunyol,
y sa muller, la Quima,
diu plorant:—Está clar; vol dormir sol
perque ja no 'm estima.

J. PONT Y ESPASA.

Verge en relleu (per J. Montserrat).

RIMAS

Sabent com sabs que t' estimo,
¿per qué no m' admets la carta
que porto dins la cartera
ja fa més d' una senmana?

¿Per qué las voltas que 't trobo
si miro ab fruició ta cara,
se torna al moment vermella
com la flor de la magrana?

¿Per qué no 'm tornas la vida
ja que sols tinch viva l' ánima?
¡Sembla estrany! Tan poch que costa!
Sols m' has de dí una paraula.

Pots rompre en trenta mil trossos
lo meu enamorat cor;
pots dirme tot lo que vulgas
fins tractarme de traïdor,
puig lo que surt dels teus llabis
tot ho puch escoltá ab goig,
menos la frasse "no t' aymo,"
perque 'm tornaría boig.

FRANCESCH COMAS.

CASSAT AL VOL (per L. Ensenyat).

—Noy, desenganya't: de porch y de gitano se n' ha de venir de mena.

HIVERN

A mon costat vina, amor meu,
que 'l fret hivern cubreix de neu
la terra despullada.

Vina, amor meu, á mon costat;
tinguentè aprop, del temps glassat
me n' he de riure, aymada!

I

Estantne junts, qué hi fa que 'l vent
cantant pel plá tot tristement
despulli arbres y plantas.

Si lo caliu que tinch al cor,
lluny d' apagarlo aquest vent fort
lo fa brillar més qu' antes!

II

Qué hi fa qu' omplint los camps de dol
resti amagat sovint lo sol
detrás la boyra humida.

Si tos ullets y ton mirar
molt més que 'l sol, molt més encar
donan calor y vida!

III

Qué hi fa, qué hi fa que 'ls aucellets
qu' han fugit lluny per por dels frets,
no cantin may á coro.

Si quan te tinch al costat meu
y sento 'l só grat de ta veu,
per res sos cants anyoro!

IV

Qué hi fa també que s' hagi mor'
sobre l' herbám la última flor
que 'l fret posá malalta.

Si en ton semblant fresch y rosat
una flor bella hi ha quedat
al mitj de cada galta!

A mon costat vina, amor meu,
que 'l fret hivern cubreix de neu
la terra despullada.

Vina, amor meu, á mon costat;
tinguente aprop, del temps glassat
men' he de riure aymada!

J. C. MONTANÉ.

MAL DE COR

En aquest mon de miseria
de tal modo la materia
va teixida ab l' esperit,
que no es empresa poch seria
véure'n la trama y l' urdit.

¿L' amor en la vida humana,
no ha estat sempre 'l mal de cor?
Donchs en llengua catalana
mal de cor no es mal d' amor;
mal de cor es mal... de gana.

Y aixís un mal qu' es torment
de mitj mon y l' altre mitj,
no se sab prou clarament
si es aliment del desitj
ó es desitj del aliment.

Y es que 'l que estima ab follia
y 'l que un bon ápat somia
pateixen del mateix mal.
L' arrós que buscan varia,
pero la gana es igual.

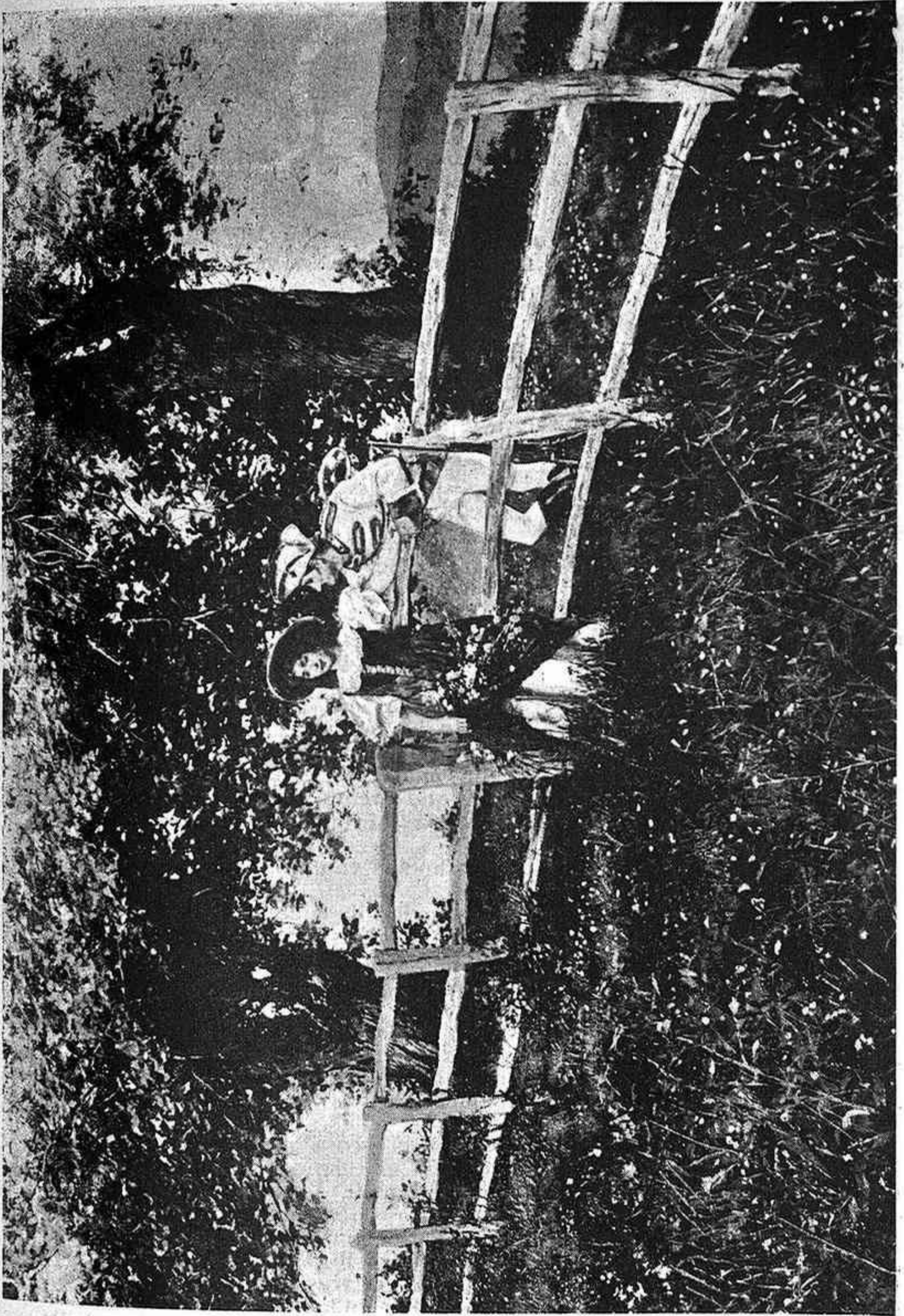
¿La gana he dit? Ben miradas
las cosas, fins las talladas
més d' un cop s' haurán confós,
acabant moltes vegadas
per somiar truitas tots dos.

JOSEPH COLL Y BRITAPAJA.

ALS COLECCIONISTAS
(per R. Miró).

Un sello nou.

Idili.—(Quadro al oli de Antoni Fabrés.)

Vóltala, girala, tómbala...
Ah salao... ara va bé!...
No hi ha res més agradable
que las festas de carré.

L' ENVELAT

¡Quina alegria per tota la vila al escamparse la nova de que hi hauria envelat! ¡Quin modo de donar pressa las noyas qu' enlestissin els seus vestits, y els joves, quin darse ansia porque l' encarregat de la llista no passés per alt el seu nom!

Aquell any la Festa Major tindria un alicient més. No era tot hu, ballar entre las quatre parets de la mateixa sala de tot l' any, ó poguerho fer entre glassas y cortinatges, á la llum de las aranyas de cristall y en un saló gran, molt gran, alfombrat, aixecat com per art d' encantament igual que 'ls dels quentos de fadas. ¡Quin bo pel jovent poguer ballar allí, confosas las parellas entre 'l remolí d' ellas mateixas, giravoltant sense parar, mes que 'l temps precis de reposar la or-

questa, que aquell any, com requería el cas, sería de las de més fama.

El dia avans de la festa, uns quants homes van aplanant el camp ahont deu aixecarse l' envelat.

Se veu que no ho deixarán fins á quedar llest del tot. Ja comensan á descarregar carretadas de fustas, cordas, caixas y uns pals molt llarchs.

Oberts uns sots á cop de picot, hi colocan tot seguit unas entenas, ab uns teixits de cordas que un hom no sab com s' hi poden entendre. Tot d' un plegat hi extenen la tela de cuberta, y á tot vol, fins prop de terra, van posanthi una de franjas blavas y blancas. Se veu que aquells homes ne son molt práctichs.

Al endemá la canalla s' entreté mirant á dins per las escletxas, y ja cap al mitj día, alguna noya tafanera que l' ha vist, va escampant pel poble que l' envelat farà molt goig.

No li falta rahó. Cap al tart l' envelat, presenta interiorment magnífich cop de vista. Una gran alfombra cubreix el terreno. A tots costats s' hi veuhen cortinatges blancs ab fondo vermell, aguantantlos uns pals ab adornos daurats que á la séva vegada sostenen uns gerros ab flors. Del sostre penjan rengles d' aranyas ab las espelmas apunt. A la dreta s' alsa un tablado ab moltas glassas formant ondas lligadas ab cintas de color. Es per la orquesta. A tot vol de la sala hi han tres rengles de cadiras. ¡Ja n' hi cabrá de gent! Al fons, prou que 's veu, hi haurá la presidencia. Allá al darrera de tot figura un jardí, destacants'hi al mitj, un tronch de caballs marins molt bonichs y molt daurats. Els aguanta las riendas un pavo real ab la qua oberta.

¡Vaja, 's veu que l'embalador s'hi ha volgut lluhir!

El mal es que ara qu'está tot llest y va acostantse l'hora, se sent algun tró llunyá, y cap allá dalt, al indret d'aquell turó, surten uns nuvulots que, 'ls que s'alaban d'enténdrehi, diuen que no fan gaire goig.

* * *

Diantre de temps, vés com s'ha anat carregant! ¡No caldría sino que ara 'n fés una de las sevas! El cel s'ha cubert del tot, els núvols son cada vegada menos trencats, y... no hi ha dupte, la tempestat ja es damunt de la vila.

La pluja va essent cada vegada més espessa y 'ls trons s'aconsegueixen uns als altres. ¡Quin caure aygua!

El temporal fa una hora que dura y no du trassas de parar. Pel carrer Major ja passa l'aygua á tota amplada. Com més vá, més sembla que s'hi aboni. ¡Vaja, adeu festa! Lo qu'es per aquella nit ja 's pot donar el ball per llest; vés, pobre envelat, com haurá quedat, sens ni tenir temps de treuren res.

La nit es fosca, pero aquell llampeguejar seguit, més que pel seu efecte, espanta pel que deixa veure ab sa claror. Els torrents no poden engolir l'aygua y el roncar de la riera, barrejat ab el dels trons, acaba de fer l'espectacle més ferés-tech.

Passat el temporal, el quadro que presentan els camps es desolador. Els pagesos ploran per la cullita malmesa; els joves per lo bo que perden aquella nit, y més d'una noya, ab llágrimas als ulls, contempla allá en una cadira del seu quarto, l'adornat vestit que havia d'estrenar al ball. Entre sanglots y sospirs li confía el dolor de la seva pena.

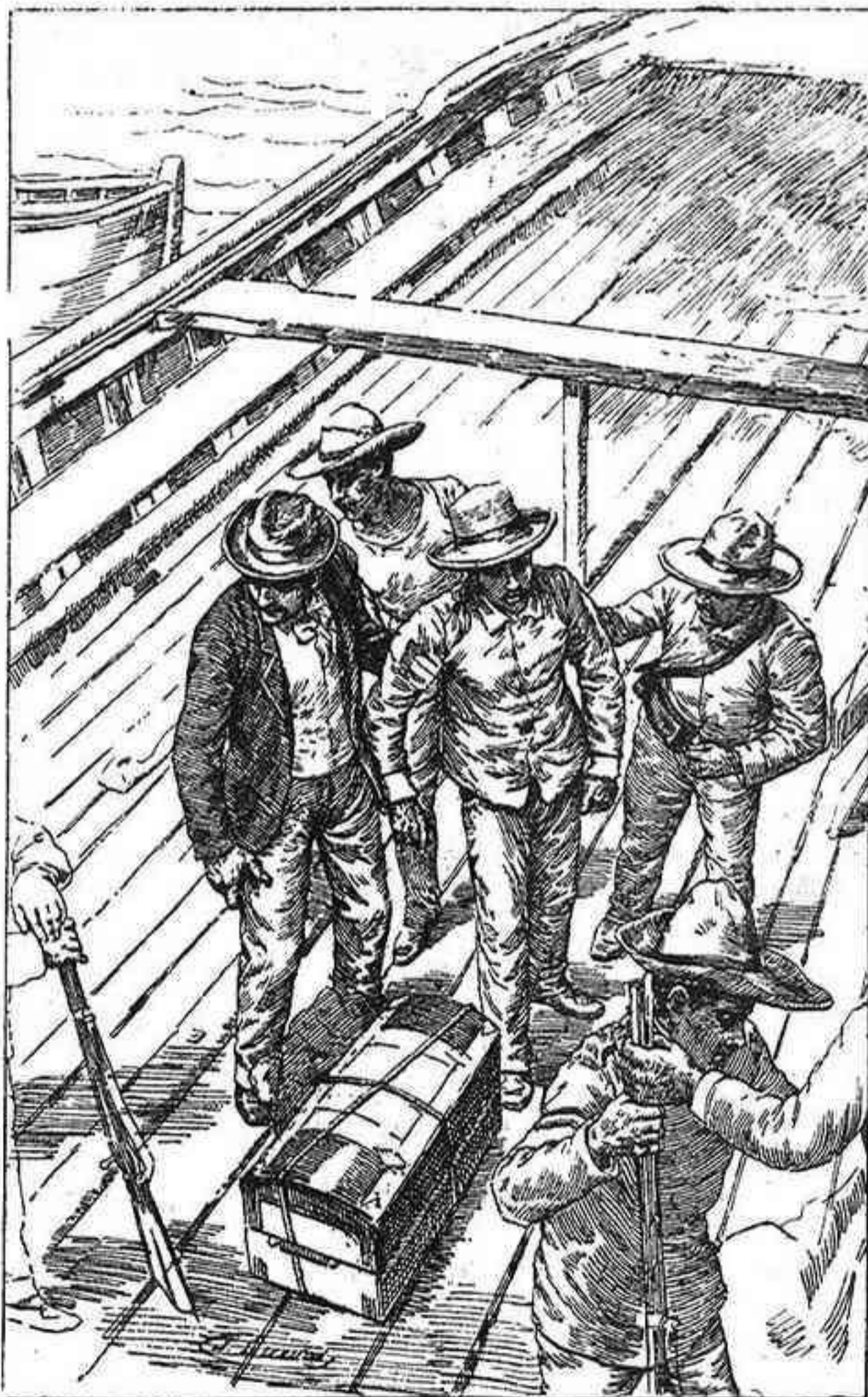
* * *

¿Y l'envelat? ¡Pobre envelat! Prou se veyá que aquellas telas n'havían aguantat de raigs de sol y plujas, pero cap com aqueixa.

Allá está el pobre, mostrant els efectes del temporal. Las telas xopas y arrugadas semblan tapan el cubell d'una bugada inmensa. El pes de l'aygua ha sigut tan gran, que las entenas, socavadas per la que ha anat filtrantse dintre dels sots, s'han inclinat doblegant sa forsa cap al mitj.

De dintre, presenta un aspecte tan estrany

DE RETORN DE LA GUERRA (per J. Cuevas).

Desembarch de malalts.

PIROPO DE PISTOLO
(per Glandario).

—¡Si fuera nuestro ese crío... ridiós!

que faria riure, si no entristís el pensar las ilusiones perdudas que tot alló representa. Las aranyas tocan á terra, y, al-sant el bras, ab la ma s' arriba á tocar la tela que servía de sostre. L' alfombra ha desaparecut sota de una altra de fanch negrós. Els cortinatges blanchs, han pres tint de sos dossers vermells. Els gerros están per terra abonyegats, y las flors de paper, s' han tornat munyochs de cartró. Els caballs marins han desacreditat la simbólica rassa que representavan; la pluja els ha pansit y tenen las potas penjim-penjam.

Allí, aprop d' un pal, s' hi veu al pobre envelador mirant ab llágrimas als ulls tanta desgracia.

Uns quants individuos de la Comissió, ab una espelma encesa, van contemplant els desperfectes.

Sols queda una esperansa; que demá fassi bó.

* * *

Ab el nou día vé la bonansa y un sol espléndit. No hi ha que perdre temps. Una brigada d' homes, dirigits per altres molt interessats en que le festa se celebri, tractan de tornar á deixar l' envelat tal com estava. Adressan las antenas, han estirat las cordas, netejan l' alfombra en un camp vehí á copia de tosca y serraduras: van aplanant y trayent la humitat del terreno, y, com per art d' encantament torna á renaixer en son lloch la festosa sala.

Arribada l' hora, com si res hagués passat, brillan els llums en sas aranyas, la orquesta deixa sentir els més ayrosos acorts del seu repertori, las noyas lluheixen sos vestits nous, y els joves abrassantlas pel cos, giravoltantlas al compás dels deliris amorosos de la dansa, las hi fan olvidar las engunias passadas, refentse'n ab dalé entre sospirs y paraulas dolsas á cau d' orella.

Y l' envelat, com un ser sensible, sembla aplegar baix son manto tanta alegría. Mentres el calor de la gent y dels llums va per dins aixugantli la mullena, á la part de fora se senten espaternegar cordas y telas.

Sembla un monstre que somrigui.

JOSEPH XIMENO PLANAS.

REFRANS ADOBATS

- * * * *Quien más mira...* senyal que té bona vista.
- * * * *Donde las dan...* es probable que 'ls hi deuen.
- * * * *Donde no hay harina...* no poder pastar.
- * * * *Quien mal anda...* de segur qu' es coix.

PEPET PANXETA.

DE FAMILIA

Que en Joanet es calavera
se sab positivament;
lo que ignora molta gent
que Don Joan siga un tronera.
Si hi té influencia la herencia
assegurarse no 's pot,
pro del pare al seu xicot
hi va poca diferencia;
que si 'l noy es flux de mollas
en quant als debers honestos,
será per 'lló de que 'ls testos
se semblan sempre á las ollas.
En Joanet, atolondrat,
de la crítica no escapa;
Don Joan, bergant, tot ho tapa
ab finura y serietat.
El gueto ab bona palica
inculca al fill la moral:
á 'solas no 'n fa cabal:
ell predica y no practica.
D' aquest modo logra astut
que 'l noy el temi y veneri
y que 'l mon el consideri
un modelo de virtut,
puig mentres que al xich se 'l troba
ab enredos y ab tropells,
Don Joan, qu' es un gat dels vells
sab nadá y guardar la roba.

Un exemple: l' altre dia
escometé 'l noy l' empresa
de conquistá á una francesa
del Café de la Alegría.
Se la emporta á Vallvidrera,
la convida ab un sopá,
y després cap á Sarriá
solets per la carretera.
Jove, inèxper y tranquil,
de la primera volada,
no tenint la ma trencada
en embolichs per l' estil,
com un crach del cor d' Andorra
ó d' aquells del Vall d' Arán
el ximple practica 'l plan
d' aná ab l' artista á la torre.
Diu:—El pare será al llit
dormint com una marmota;
obro, tanco, ningú ho nota
y passém felís la nit.

En efecte. Entra á la cambra,
quartos espayós y á peu plá,
pensant allí disfrutá
com el Rey Chico á l' Alhambra.
Pro 'l diable, qu' es animal
que ni als seus guarda respecte,
va desbaratá 'l projecte
donantli un disgust mortal.

Desperta 'l vell y sospita
al sentí enrahonement,
se vesteix en un moment
y á la escala 's precipita.

VENT DE PROA (per A. Pons).

¡Bufa!

Un á un baixa 'ls grahons
á las foscas, de puntetas,
entrebancantse ab las betas
que li penjan dels mitjons.
Mira pel 'l forat del pany
guayta anhelós, s' extasia,
fins sembla que té alegría
de trobarlos al parany.
Contra tan gran impudicia
no sab que fer, ni que dí;
pro 's determina á la fi
á ferse ell sol la justicia,
y furiós, cego, indignat,
pega una empenta tan forta
que s' estabella la porta
obrintla de bat á bat.
Com que 'ls atrapa *infraganti*,
entre ella, 'l vell y 'l xicot
varen armá un alborot
pitjor que la tribu aschanti.
Trobatse en plena palestra
y escorrentse del perill,
roig y avergonyit el fill
fuig saltant per la finestra.
Llavors tement que 'ls vehíns
sentin lo que no 'ls importa,
finestrons, finestra y porta
el gueto tanca per dins.
Ab las portas tan fermadas,
ningú sab que varen dí,
mes com que 'l vell quan n' eixí
eran ja las vuyt tocadas,
algún sermó de moral

penso feu á la francesa,
 puig surti ab la cara encesa
 com el foch d' una fornal,
 mentres qu' éll, groch y abatut,
 ullerós y fent tintinas
 li imbuhía las doctrinas
 de la més sana virtut.

Torná l' endemá 'l minyó
 á presencia de son pare,
 plorós y abaixant la cara
 pera impetrar son perdó.
 Don Joan perdona y olvida
 y al fill se limita á dir:
 —Gayres fets com el de ahir
 noy, m' escursarán la vida.—

FOLLET.

PRESUMIDA (per J. Pellicer Montseny)

—Vaja; aquest traje 'm favoreix molt!

EPÍGRAMAS

—Aquell gos que ahir vaig perdre,
 avuy lo faré cridar.

—Si no 'l tens, per fer que cridi
 no sé pas com t' ho farás.

—¡Ay que l' estimo Assumpció!
 —¿Vosté estimarme?...

—No es quiento.

Jo sempre dich lo que sento.
 (Ella apart:—Tal confessió
 demostra qu' es xarrayret).
 ¿Sempre diu lo que sent?

—Sí.

—Donchs ja 'm guardaré de dí
 davant seu algún secret.

J. FERRER B.

IPLANYI

—¡Qué n' es de trist sentí amor!
 tot plorant deya una noya,
 si quan lo qui us ha cor-prés,
 es un tranquil de set solas.
 Fa temps que friso per un
 que tots mos sentits trastorna
 ab sa figura gentil
 y sas fesomías totas.
 Prou lo tantejo sovint
 per si cau á la garjola;
 mes ell fa lo desentés
 y ab evassivas s' escorra.
 Prou veu qu' expressan mos ulls
 lo que dir no pot ma boca,
 mes, tot aclucant los seus,
 me paga ab una ganyota.
 Malhaja lo día aquell
 que aprop meu vingué en mal hora
 per encéndrem en son foch
 com arboladissa estopa.
 La culpa la té mon cor
 que sens ell trucá á la porta,
 li ha oberta de bat á bat
 ab confiansa de sobras.
 ¡Qué ignocenta n' has sigut.
 rateta de ma persona,
 y que lleugera, ¡Deu meul
 lleugera y poch previssora.
 Tal vegada 't creyas tú
 qu' empresonarías l' home
 tenint per dot sols bondat,
 tendresa y altres falornias...?
 T' has errat de mitj á mitj.
 Ja 's veu que víus á las foscas:
 de tot aixó que tú tens
 no se 'n tira res á l' olla,
 y avuy l' home qu' es trempat,
 sentli la natura pródiga,
 vol aspirar á algo més
 que á casarse ab una pobra.

J. SALLEUTAG.

CALMÀ Y AGITACIÓ (per M. Moliné).

PERTENECE A LA BIBLIOTECA DEL ATENEO BARCELONÉS

- Mira aquell nyícris com corra...
- També hi arribará primer que nosaltres.
- ¿Ahont?
- A Panticosa.

GENI Y FIGURA, FINS Á LA SEPULTURA

¿Vá que vostés no creurán qu' aixó siga veritat? Donchs si senyors; ho es y puch certificarho per haver sigut un dels testimonis presencials.

Segueixin y 's convencerán.

L' Arcís, xicot d' alguna edat, tenia tota la figura d' una granota; es á dir: panxa grossa, camas curtes y primas y un cap grós y tant aplanat, que semblava no tenia coll, puig no se li veyá de curt qu' era; pero en cambi, tenia un génit tan alegre, que fins las sevas desgracias li donavan ocasió pera riure ó distreure als altres.

Al fi 's va morir, cosa que causá gran estranyesa, puig sembla, segons opinions autorisadas, qu' una persona aixís no s' havia de morir may.

Va morir de repent, la vigilia del diumenje de Rams y com se va engroixir mes del qu' estava, lo tinguerem que deixar en observació en lo cementiri.

Pero estava de Déu que havia de fer l' última de las sevas, pera justificar lo títul d' aquest articlet.

Hi ha costúm al nostre poble, d' adornar las portas de las xicotas ab tota mena de flors, la nit que precedeix al diumenje de Rams, y reben ellas com gran obsequi lo trobar que 'ls picamans, panys y demés accessoris de cada portalada respectiva, estigan ben enflocats y plens de guarniments, quan al esser de día las obran de bat á bat.

¡Desgraciada de la que no li posan ni una petita flor, puig es lletja ó no té relacions amorosas!

¡Quínas competencias, quíns afanys! ¡Ni floretas boscanas quedan en una extensió de sis kilómetros!

Jo estava al café ab quatre amichs, amohinat, puig fins las de l' hort de casa las havían présas y no podía ferli l' enramada al meu ideal, cosa que 'm va fer exclamar:

—¡Quín paper mes ridícul faré demá davant de l' Agneta! ¡Dirá que no l estimo y tindrà rahó pera pensarho!

—¿Pero perquè has deixat cullir las de casa?

—¿No sabs que fa una hora qu' he arribat de fora vila y la mare no sabia res?

—Tens rahó: y lo qu' es ara que ja son las vuit del vespre, difícils son de trobar en lloch.

—Home, tant com difícil no ho es, va dir un altre. Lo que 's necessita, es un poch de valor y no menys despreocupació; que flors no 'n faltarian y no gayre lluny d' aquí.

—¿Ahont son? ¡Apa digas!, vam respondre á *quarteto*, puig com m' estimavan de debó 'ls amichs volían que jo no quedés malament ab l' Agneta.

—¡Qué 'n sou de babaus y desmemoriats! ¿No recordeu que avuy al portar á l' Arcís al cementiri...

—¡Comprés, comprés! diguerem ab mes alegría que si'nshagués tocat la grossa de Nadal

Y era veritat; no havíam pensat en lo fossar que tenia tots los caminals adornats de rosers y 'ls rosers de rosas de tota mena ja poncellas ja esclatadas, las unas de color de granat que semblavan de vellut, las altras grogas... en fi *¡la mar!*

—Donchs vaja ¿estéu disposats?

¡Ves si no ho estaríam tractantse de la xicotota!

Vam pendre 'ls tapabocas pera colocar en ells las flors y ab tot cuidado sortirem del poble camí del pati del repós.

Com los cementiris dels poblets tenen tants *punts vulnerables*, nos va ésser sumament fácil asaltarlo y vam comensar á cullir flors ab tot afany, no sense dirigir de quant en quant la vista á la capelleta, depó-

c. Lescano

APUNTE DE TALLER (per A. Lescano).

FULLA D' ÀLBUM (per R. Casas).

sit ahont estava l' Arcís tranquilament dintre de la caixa, á la que donavan llum dos ciris ab mes seu que cera.

No creguin, *particularment* ja 'n teníam de por, pero tots plegats eram uns Rogers de Lluria.

Vam lligar los tapabocas plens de flors, vam tirarlos per dalt de las tapias á la part de fora y 'ns disposavam nosaltres á fer lo mateix, quan varem sentir dintre de la capella un soroll com una canonada fonda, un tró llunyá y ¡Mare de Déu! alló va ésser un camp d' Agramant.

Destrossantnos las mans, agarrantnos en los llindars dels ninxos, en los que algú va deixar fins las unglas; pegant trompadas per aquí, caigudas per allá, vam poguer sortir atemorisats, ab los cabells de punta, y corrent, sense tombar la cara y arrossegant los tapabocas, arribarem al poble; deixarem las flors á casa d' un dels companys, qu' estava á l' entrada y, reunits altra

vegada al café, mes blanchs que la cera que illuminava á l' Arcís, vam pendre una copa pera matar lo susto y fer los comentaris del succés.

—¿Qué haurá estat?—deya l' un.

—A mi 'm sembla que ha sigut una protesta dels morts porque 'ls robavam la cullita.

—Donchs quan jo pujava ninxos amunt, m' ha semblat sentir:—¡Ep, noy: á veure si 'm destrossarás la teulada de la casa!

* * *

La qüestió va ésser qu' á pesar del susto, la meva xicota va tindre una enramada del hú, y quan sortía de casa á fi de rebre una sonrisa d' amor de l' Agneta, vaig trobar á un dels companys de glories y fatigas de la nit anterior que 'm va dir, mitj rihent:

—¿Sabs alló d' anit?

—Sí; ¿qué?

—No ho endavinarás may.

—¡Es clar que no! ¿Y tú ho sabs ja?

—Sí, home, sí. ¡L' última bromada del Arcís.

—¿Del mort?

—¡Just. Ens va coneixer y ja no podía fer altra cosa pera espantarnos...

—¡Vaja, home, acaba!

—Res; que 's va reventar com una cigala dintre la caixa y á aixó 's va deure lo soroll que vam sentir.

Vaig quedar com aquell que veu visions. ¡Fins á la sepultura va fer bro-

ma l' Arcís!

Ara diguin vostés si 'ls refráns son ó no veritat.

Apunte á la ploma.

J. GONZÁLEZ MURCIANO.

DAVANT DEL MIRALL (per J. Blanco Coris)

Tots los joves s' enamoran de mí... També me 'n enamoraria jo si sigués un jove.

LO CABALL DE S. MIQUEL

Montclá, Juliol de 1897.

Adalt de Sant Miquel
s' está tan prop del cel
que boy no 's veu la terra.
Los núvols pel voltant
s' ajuntan y 's desfán
y 's perden com un somni...
D' un núvol que dú 'l vent,
lo bes del sol ponent
ne fá un caball d' escuma,
que ab un fantástich salt
se 'n va fins á Queralt...
com si busqués als Comptes.
Los Comptes ja no hi son,
ni 'n queda gayre al mon
dels temps d' en *Cor de roure*.
De tot aquell passat,
tot just si n' ha quedat
retalls d' una llegenda.

L' arcángel Sant Miquel
un jorn baixá del cel
sobre un caball de plata.
Semblava que tot ell,
del esperó al capell,
fos fet de raig de lluna.
Los moros, per tot lloch,
lo veyan treyant foch
botant de cingle en cingle;
Y 's diu que al fer un salt
desde Montclá á Queralt,
lliscá sobre una roca.
Encare al lluny se veu
l' altívol pich hont jeu
l' antich castell á trossos.
Y encare 's veu lo tall
que 'l ferro del caball
deixá en la relliscada.

Tot lo demés, s' ha fos...
¡Fins lo caball gloriós
de Sant Miquel arcángel!

MAGÍ MORERA.

UN ARROSSAYRE

Arriba entussiasmat á la fonda, s' entaula y díu:
—Mosso, vinga un ápat de rey. He tret sis duros á la rifa de Madrit y vull gastarlos tots sis en un dinar.

Lo mosso li serveix alguns entremesos y un plat d' arrós ab peix, que l' altre devora, derretintse de gust y llepantse'n los bigotis, fins que al deixar net lo plat, exclama:

—¡Aquest arrós es de primera! ¡Noy! ¡Pórtam sis duros d' arrós!

R. T.

“LA MEVA ESTRELLA,” (*)

¡Mala negada fassi!

He llegit moltes vegades,
que un tal senyor Flammarión
afirma, ab rahons fundadas
en las *ciencias elevadas*,
que cada estrella es un mon.

Y com que cada mortal
(segons máxima molt vella)
naix, per regla general,
ab la *planeta* al morral,
tots tenim la nostra estrella.

Sino que molt freqüentment
la sort, qu' es tan mala *púa*,
ens las reparteix rihent
á bell-ull; y, expressament,
moltes ens ne dona ab quía.

Un dels que n' ha arreplegat
d' aqueixas, per sort amarga,
soch jo; un home desgraciat
á quí, donchs, li ha pertocat
una estrella ab quía... ¡y llarga!

¡Quína mala estrella!... Estich
desesperat, Deu m' ajudi.

Pregaré á ma sort ¡jo 't *flich!*
m' escursi la quía un xich
ó bé que d' estrella 'm mudi,

per la exclusiva rahó
si no clara, molt senzilla,
de que, sense *llum*, com no
treu ma estrella brillantó,
un servidor no la *brilla*.

Y no brillant ma *planeta*
perqu' es un astre apagat,
l' *ór-bita* 'm fa la trabeta;
y anant perdut com cometa
per aquets mons m' he *estrellat*.

Puig dés que ma estrella 'm guía,
ho erro tot; y, errant, passant
anys y panys ab molta *vía*,
jo 'm crech qu' es—y no es manía—
la meva, una *estrella errant*.

D' aquí que com l' errant juheu,
mentres passa ma existencia,
passa que ma estrella ¡ay Deu!
me deixa, ab lo rumbo seu,
á la lluna... de Valencia.

Entrant ma estrella ¡ay de mí!
ab més mal peu que altrás d' ellas,
m' ha trepitjat—puch ben dí—
l' ull de poll del meu Destí
fentme veure las *estrellas*.

Buscant, per cambiar de vida,
novas estrellas, nous mons,
la meva estrella atrevida
fins á escalar me convida
las estrellas... ab galons.

Mes, com no sé com pujar,
es en vá que m' encaparrí...
Me sembla que per cambiar
d' estrella, hauré d' esperar
¡quan me 'n vagi al altre barri!

J. BARBANY (*Pepet del Carril*).

TRIFULGAS (per J. Navarrete).

—Avuy no pujis, que estich ocupada.

(*) Accéssit en l' últim Certámen literari celebrat per lo Centre Catalá á Manlleu.

GENT DE AQUELL TEMPS (per Antoni Fabrès.)

ANÉCDOTAS TEATRALS

Lo galán de la companyía, pare (de veras) de una noya de cinch ó sis anys, representa un paper de pare al qual li han robat la filla, y en un arranch de desesperació, y fingint un gran plor, exclama:

—¡Hija!... ¡Hiiija miia!...

La filla (de veras) qu' estava distreta detrás de un bastidor, se presenta en escena, dihentli:

—¿Me llamabas, papá?

GONNELLA POÉTICH.

S' está representant l' acte primer del *Tenorio*: al arribar á la escena en que l' agutzil díu al protagonista:

—¿D. Juan Tenorio?

—Yo soy...

—Daos preso...

Un tranquil del públich exclama en alta veu:

—Ma noy, quína fila que farà vestit aixís pel carrer.

C. D' ALFONSO.

Entre bastidors:

—Veyám Carmeta,—díu lo director á la primera tiple durant l' ensaig.

—L' aria que va á cantar es sentimental. Cal, donch, posarhi molt cor.

—Sí,—observa l' autor de la lletra.—Molt cor y molta sinceritat. Per lo tant, procuri pensar ab alguna cosa trista, com més s' hi identifiqui, millor li sortirá.

Y ella respón: —Té rahó; pero de cosa trista, verdaderament trista, no més puch pensar ab una: ab lo final que tindrà l' obra qu' ensajém lo día del estreno.

R. PUJOL.

APUNTES (per Teresa Nyssen).

Nota de la Costa.

Arenys de Munt.

PER MASSA SABI

Entre estudiants:

—Ja sabéu que al meu professor l' altre día mentres éram al colegi, varen clavarli una pallisa de primera?

—¿Al teu professor?... ¿Qué t' ensenya?

—La llengua inglesa.

—¿Y per quín motiu varen pegarli?

—Perque va tenir massa *llengua* ab un *inglés*.

M. MASQUET RASCLE.

HUMORADA

Entre un mestre d' estudi y una dona que fassi de modelo, hi ha además de molts altres la següent diferencia: Lo mestre d' estudi ha de enrahonar molt pera ensenyar no més que una mica; mentres que la modelo ho *ensenya* tot sense dir una paraula.

JOAN A. TORNÉ.

CREPUSCULAR (per R. Miró).

Cap al tart pren lo vol cada dia,
 cap al tart rumbejant lo vestit,
 cap al tart com las ratas pinyadas,
 cap al tart á cassá algun mosquit.

LO PÉS DELS ANYS

El vell ha mort
 aquesta nit,
 després d' haver sopat.
 Ab el coll tort,
 més tart damunt del llit
 l' he vist tot enrampat;
 fixos, lluhents,
 sos ulls menuts
 com quan tenia son;
 mitj somrisents
 sos llabis, sechs y muts
 com burlantse del mon.

Jo l' he vetllat.
 Un ciri groch
 ho omplia tot de fum;
 jo m' hi he acostat,
 al veureho, poch á poch
 per apagar sa llum.

El vell m' ha dit:
 —Ja está bé tot;
 deixa'l está 'l cramell.
 Veste'n al llit;
 no ploris més tontot.
 ¿No veus qu' he mort de vell?—

Tot espantat,
 sense motiu
 volia fé 'l cor fort...
 y 'ns hem mirat:
 jó content de ser viu
 y ell content de ser mort.

J. BURGAS.

IPOBRETA!

¡Pobreta barca! Fa quinze días
 que treus lo fetge del calafat;
 mes mal treballi no t' aparías...
 Ja no ets ni sombra del qu' has e tat.
 ¡Tan goig que feyas quan te portava
 ton patró, 'l Jordi, cap á Salou,
 y de garrofas te currullava,
 que orgulloseta may deyas prou!
 ¡Tant que al Mas nostre de la Ribera
 te contemplavam aná y vení,
 deixant boy sempre ben endarrera
 la balandreta del Agustí!

Y aixó que fóreu las dos compradas
 al mateix amo pel mateix preu,
 y totas duas aparelladas
 com cap més barca pel mar s' hi veu.

Tota la costa ja 't coneixia,
 y 'ls de las Illas, y 'ls del Algé',
 que fins baixares á Morería
 quan carregavas pel Esquerré.

May ni las rocas ni las onadas
 t' han pogut veure jaure als sorrals,
 que ni fugías las llevantadas,
 ni t' espantavan los temporals.

Y ara ¡pobreta! vella y malmesa,
 ni 't troban bona per aná al bou,
 y veus los días de ta vellesa
 secant las xarxas dels de Salou.

J. BARTRINA.

VENEDOR DE TAULETA (per Glandario).

—Ben mirat, entre en Girona y jo hi ha
 ben poca diferencia: tots dos vivim de
 comprá y vendre paper.

Á UNA CADIRAYRE

Bé prou coneixes que m' enamoras
quan veus que passo jo á totas horas
per enfront del teu portal;
mes tú rihent sempre com la brivalla
me miras fixo, miras la palla
¡y així 'm tractas d' animal!

Fins quan ¡oh dígam! vols qu' això duri
¡potsé es qu' esperas que jo m' aturi
á explicar't lo meu dalé?
Per Deu, xiqueta, ton front delira,
si á la botiga no hi ha cadira
ab l' assiento un xich sensé.

M' agrada veure com fas reixeta
per aquell brillo de ta maneta
quan va per clavá 'l punxó;
mes la cadira qu' adobas, nena,
me dona gelos y dich ab pena:
¡si en son lloch pogués ser jo!

Aixís ma vida, mar de delicias
fora jo al rebrer ¡ay! tas caricias
assegut al escambell;
y al llegí alló: "Se restauran muebles,"
repetint passo las horas febles:
—¡Quí pogués ser triasto vell!—

Per tú suspiro de nit y día,
per tú pateixo de melangía
quan recordo ta ma d' or,
¡com se belluga quan ab catxasa
los brins del vímet passa y traspasa,
cadirayre del meu cor!

¿No sabs encare per qué suspira
lo cor que t' ayma? Donchs ou y mira
si 'l remey tú me 'l pots dá:
*Tinch deu cadiras ab dugas potas
set que 'ls hi falta l' assiento á totas
y sens mollas lo sofá.*

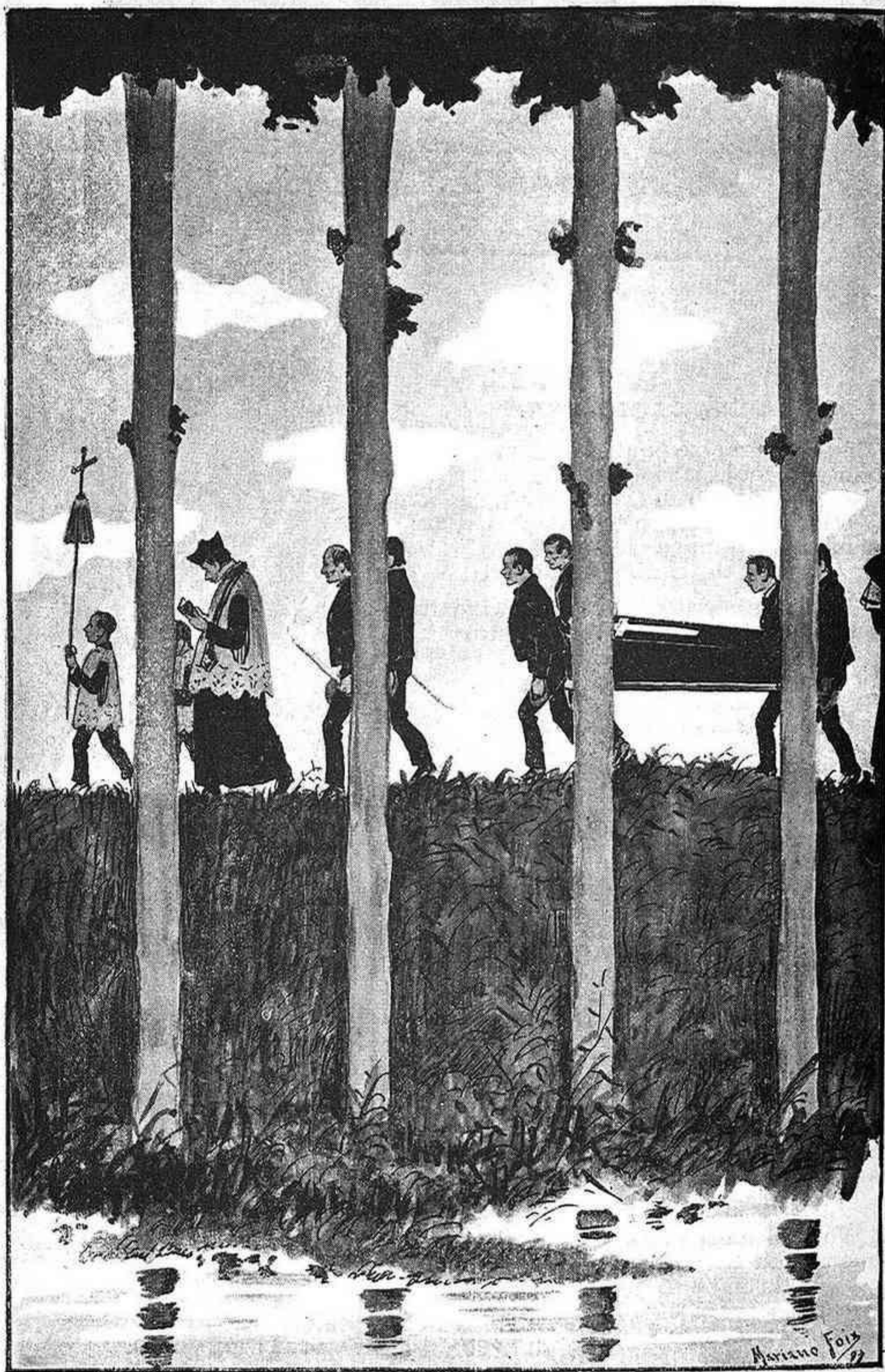
ANGEL RÍUS Y VIDAL.

Papellonas de nit.

Gómez-Soria

A MONTANYA (per *Mariano Foix*).

L'enterro de l'hereu de la Masia.

LAS BESSONAS

(ILUSTRACIÓ DE CABRINETY)

*“Chalet para vender, á dos
“kilometros de la estación de
“Espernallachs, con jardín,
“bosque, viñedo, tierras de la-
“bor y casa para el colono. Si-
“tuación inmejorable, habita-
“ciones lujosas y toda clase de
“comodidades. Dará razón el
“notario de Espernallachs don
“Joaquín Isona...”*

Aixís ho deva l' anunci, que sense sapiguer perquè, m' interessá tot seguit. De *La Pebre-*

ra,—hont jo passava 'ls estius,—á Espernallachs hi tenia una hora curta de tartana. La facilitat de la excursió y las ganas de saludar á mon amich Quimet, el notari, ab qui feya mes de tres anys que no havia encaixat, esperonaren mon desitj de contemplar aquell *Chalet* que días y días pregonavan sense fruyt els diaris de la Capital.

Quan arribí á ca'l notari la minyona vella 'm feu 'ls honors de la casa:

—Vegi quin cas. Avuy al dematí ha sortit y passará 'l día á fora. ¡Quín greu li sabrá á D. Joaquím!... Vosté dirá que soch curiosa, pero ¿es alguna cosa que li porta pressa l' assumpto de vosté?

—¿Pressa? Cap. Volía veure'l, saludarlo, ferhi petar la xerrada, velia qui. Com que som amichs de la joventut.

—¡Ah, caramba! ¿No venia per res de negocis? Ja li asseguro que'n tindrà un bon sentiment. Donchs, si, miri, de bon matí, un cop ha pres la xacolate, diu: me 'n vaig fins á ca'l Camós, (qu' es aquesta torre tan gran qu' está per vendre) y potsé no torni fins demá dejornet. Si vingués algún recado d' urgencia, envieume un propi... Per 'xó li preguntava.

—¡Aixís ja ho tinch bé! Diguim quina ruta haig d' empendre y m' arribaré fins allá tot xano, xano.

—¡Bona pensada! Esperis un xich que d' aquí á una mica vindrá 'l mateix masover de ca'l Camós, que ha anat á fer una diligencia. Ell l' acompanyará pe'l camí.

* * *

¡Qui t' ha vist y 't veu, camí d' Espernallachs! Jo 't coneguí anys enre-
ra de nou en nou, mes ben cuydat qu' una partera aristocrática, mes nive-
llat y plá que cap taula de billar, y 't contemplo ara rocallós y plé de sots,
sense que cap má compassiva vulga gurirte las roderas, arrugas inmen-
sas delatoras de ta mal cuidada vellesa y del abandono en que 't tenen. Ja
no sents petar la tralla dels traginers, que s' enduyan el ví de la comarca
en llarchs convoys de carros curullats de bots, ni alegra la vista la esme-
raldina verdor dels pámpols, ressechs ó clorótichs avuy, com escarransits
son els serments, fills migrats d' aquestos ceps plens de filoxera, ansiosos
de la mort qu' esperan ab las arrels embotidas, com els cardíachs d' abo-
tagadas camas. Ja no complau l' orella el metálich dringar de campanetas
y picarols, orquesta obligada dels luxosos breacks plens de festiva juvena-
lla, sempiterna engrescadora de fontadas y ballarugas. Las vinyas moren;
las botas anyoradissas s' esberlan pe'ls cellers, no poguent reinflarse ab
la benefactora mullena del such de rahím; y ls cups badan las negras bo-
cas com febrosechs tifódichs qu' esperan en l' agonía el cordial xarop de
pámpol que 'ls encoratja y retorna.

La plaga vá extenentse assoladora; ni 'l treball fatigós minva la passa,
ni las probaturas tenen satisfactori resultat. Tot es en vá: estudi, feyna,

pacienza; la vinya 's mor. Ni 'l Cel, ni la Ciència portan el remey. Sols el recaudador recorda al camparol cada trimestre que hi ha un govern que vetlla per ell, que manté l'ordre, qu'administra justícia, que defensa la propietat y la vida. Las bossas, ventrudas altre temps, de deu anys ensá van esllanguintse y escolantse en mans dels munyidors de butxacas. Las últimas pessetas ixen ronsagueras, pero surten al fi. ¿Qu' aquí 'ns morim de fam? ¡Brava notícia! La patria, la patria gran necessita diners pera la guerra. ¡Menjan tant doscents mil homes! ¡Y aixó que van sis mesos endarrerits de vianda! Fortuna que 'ls caps grossos no menjan may l'escudella freda.

Y 'l pagés va venent. Primer reduheix l'hisenda; se desprén dels terrossos un á un, poch á poch, com l'aeronauta que nota 'l descens de l'aparat. Els deutes creixen, la contribució implacable 'l sangra trimestralment ab matemática exactitut, y 'l pagés ven, ven els últims trossos, empenya 'l Más, deixa la casa payral que li cau al damunt y fuig espahoridit, abandonant las mes entranyables prendas: es la barqueta que cau, la bomba que 's desinfla, el viatjer esporuguit que mira sols per la vida y llença al espay, un cop ha acabat el lastre, las áncoras, els barómetros, els vestits y en últim cas la cistella que l'aguanta.

Y 'ls fills ¿hont van? ¡A la guerra! Es natural. Si ja no te fincas ¿perqué 'ls necessita? Encare 'l govern li estalviá de mantenirlos. ¿Voléu mes sort?

* * *

El *Chalet* en venda era bonich de debó: un somni de poeta, un país de vano trasplantat á la realitat. Sobre 'l vert fosch de la arbreda espessa que l'enrotlla un palauhet blanch, bufó, estil Renaixement. No cal preguntar son objecte; es un niu d'amor, es un recó de mon fet exprés pera estimarse, es un oassis regalat, fresch, alegroy pera olvidar las fatigas y angunias del desert atzarós de la vida. La soletat cenobítica que l'envolta, l'aygua que regalima per la tosca cantant l'himne dolcíssim de la seva llibertat, la fullaraca bellugadissa murmurant conmoguda al pas del vent que fuig com baylet atrevit després de petonejarla, tot ajuda á revestir á la caseta blanca d'encisadora voluptuositat. Es l'ambient propi pe'l qui vol gosar de la joventut y de la naturalesa.

Y per dins lo mateix: la inmillorable distribució de lloch, las espayosas salas, la endressada cuyna, l'assoleyat menjador y aquella arcoba pulida, decorada ab garlandas de flors, plena d'angelets galtuts y vivarátxos, fent mil entremaliaduras pe'l sostre y per las parets á capritxo del pintor. Arreu la llum y l'ayre que no escatiman els finestrals immensos y els balcones amplíssims. Alló es sanatori de tristor, hospital dels aburrits, convalecencia dels fastiguejats. Es un *Chalet* que fa entrar ganas de viure, entona las potencias y excita al plaher, al sibaritisme.

L'amo, riquíssim; ¿si no era per necessitat que se 'n desfeya, perqué venia tan bella hisenda? Vos asseguro que sigué una de las pocas vegadas que 'm quedí á las palpentas. Cap detall, cap rastre m'encarrilava á una satisfactoria solució. Anava á las foscas.

* * *

—¡Misteri!

—Be ho es, pero vas á saberlo.

Y agafantme pe'l bras el notari Isona 'm feu recorre ensemps que m'ho explicava l'extens jardí d'aquella mansió de fadas.

—Gertrudis y Elena, fillas úniques de la viuda Llaneras, vivían ab sa mare disfrutant d'una posició mes que desahogada y relacionantse ab lo bó y milloret de Barcelona. Son pare, que desempenyá á Cuba y á Filipinas serveys administratius de categoria, deixá un bonich capital, que doblava al poch temps per la mort de la Comptesa de Flamisell, tia de 'n Llaneras.

Tula y Lena eran bessonas. Esbeltas, guapas y tan parescudas que sols ab el tracte usual podían diferenciarse. Tula era vivarátixa, expansiva, dominadora; Lena, retreta, obedient, passiva. Tula, tota activitat, disposava y manava com mestressa. Era 'l cap de casa, á quals ordres s'ajupían de grat la mare embabiecada y la germana sumissa.

Ivet y Tula s' enamoraren. El casament se feu sense cap reparo: l' un era per l' altra. Il·lustració, riquesa, honors, tot estava equilibrat. La nau del amor no tingué de lluitar ab temporals, ni degué salvar els esculls de la oposició; aixís arribá al port conjugal vent en popa y sense averías.

La sogra y la cunyada no abandonaren la gentil parella, y visqueren junts en la mes cordial avinensa y benestar. La lluna de mel seguí dos anys sense eclipses ni quarts menguants; boca que vols, cor que desitjas; la casa feta un Paradís. La quietut y tranquil·litat de la vida de familia se torbava no més dos cops cada any á l' época de las excursions. Dels dos estius, ne passaren un á Biarritz, l' altra á Suissa; el primer hivern á Niza, el segón estava projectat á Andalusía.

La Providencia embullá 'ls plans. Un descarrilament ocorregut entre Carpio y Villafranca ocasioná la mort á la viuda Llaneras y lesions d' importancia á la Tula. Al retorn de Granada, hont rebé sepultura la difunta, la dona del Ivet abortá. Trastorn sobre trastorn, la pobra Tu'a no era ja sombra de lo que fou; la carn treta á grapats, ullerosa, trista, pensativa, caigué en un estat d' abatiment y postració que donava condol. Després vingué la resistencia á pendre aliments, luego 'l desvari, rauxas de suïcidi, mes tart l' agressió als demés.

Celebrárense consultas; els metjes dictaminaren ab unanimitat: —¡Boja! S' apelá al recurs supré, al aïslament, y á l' reclusió.

Quan se 'n hagueren endut á la Tula, aquella casa paresqué un cementiri.

Cunyat y cunyada lliscavan com muts fantasmas sobre las catifas, y el servey, empeltat del quietisme del amo desempenyava 'l seu paper sense remor y acallant tota fressa: fins á la cuyna 's parlava en veu baixa.

A últims d' hivern l' arquitecto entregá 'l *Chalet*. Aquella caseta riallera, concebuda al principi del seu matrimoni, estava llesta y á punt de rebre'ls. Mes la companya del seu cor, la Tula, ja no 'n podia disfrutar.

Y hauria renunciat á anarhi si 'ls amichs ab marejadora constancia no l' haguessin empés fins á Espernallachs.

—Distreute, alégrat y disfruta,—li digueren. Y al abandonar-lo 'ls companys, com despertantse d' un somni, respirá ab fruició la rehinosa alenada del bosch, y la gota primera del bálsam del olvit caigué sobre la seva ánima llatzerada.

* * *

Passavan días y sempre 'l Director del Manicomi deya la mateixa:—No hi ha millora —No hi noto diferencia —Vá seguint.—Está igual.—Veurém.

Aquell dolor viu, intensíssim dels primers jorns cedí la plassa á un anyorament soportable, manso, últimas ondulacions d' aquell cop terrible que feu vibrar tot el seu ser.

May la Naturalesa se li mostrá mes enjoyada. La Primavera era allí que 'l festejava; y propet d' ell, contemplantlo manyaga, la bonica Lena, la cunyada humil y servicial, modesta y senzilla, que desde 'l día de la desgracia sigué son ángel tutelar, sentintse arreu la seva influencia benefactora, sense mostrar ni tant sols la punta de las alas.

—¡Com se sembla á la Tula!—pensava l' Ivet boy contemplantla. Y lo que son las cosas. Al poch temps ja modificá las ideas. Ja no pensava, sino que deya, encare que á solas:—Es mes guapa, val mes que l' altra.

Sense sotragadas, de mica en mica, son ánima sedenta de caricias absorbeix el verí de un amor impossible. Al veure la Lena, recorda aquella cara benvolguda d' altre temps, pero rejuvenida, mes fresca y apacible que may. No esbatega son cor ab febroseca passió, marxa al pas sense aturarse; l' amor per Tula havia sigut frenétich, desbocat, com un afecte que s' estimba rebotent per las rocas del precipici; per Lena sent un amor delicat, un afecte extrany que llisca com sobre patíns enllavissantlo al abím.

Lena es també víctima d' igual martiri. Prou vol deturarse, pero la corrent impetuosa de la estimació pot mes qu' ella. Sempre volgué al cunyat, mes al veure'l sol, trist y enmalaltit, s' enterneix y compren que son cor glatia ab desitjos avans reprimits per la presencia de la mare y germana. Acluca 'ls ulls de la rahó y s' abandona al curs d' aquell ensomni encisador del qual se deixonda en brassos d' Ivet un cop consumat l' adulteri.

Els días consegüents foren insufribles. S' esquivan la mirada, fugen l' un de l' altra y 'l remordiment furiós els xiula las orelles dicteris els mes denigrats y frasses insultadoras. No hi ha medi d' escaparse d' aquella persecució subjectiva; necessitan distracció y la soletat fá eco á la com- planta crudel que 'ls atormenta. No queda mes remey que 'l juntarse, fer ca- ra al tropell de penediments que 'ls ataca, y emborratxarse de delicias fins á perdre 'l seny y fins ofegar la escandalosa cridoria de la conciencia.

*
*
*

Tres anys d' ilícits plahers amussan els cayres finíssims de la vergonya, y 'l restabliment inesperat de Tula trenca aquellas relacions nascudas en mal' hora, y la presencia d' ella en el *Chalet* es cástich constant y perpétua penitencia pels aymadors furtius.

¿Hagué esment la Tula d' aquells embrolls? ¿Notá fredor, indiferencia, desafecte ab Ivet? ¿Comprengué que son retorn significava la ruptura brutal d' incestuosos plahers?

¡Vesho á sapiguer! Dos senmanas mes tart, Tula moría ofegada al es- tany del jardí en ocasió en que l' Ivet era á Barcelona y Lena ab varias amigas al Mas de 'n Politxa.

Després d' una pitrada tan seria, ells dos s' han allunyat, venentse 'ls mobles á cara ó creu. Queda 'l *Chalet* per qui vulga comprarlo, tinch po- ders per vendre'l y ja passarem comptes ab l' Ivet quan vinga. Ara ni sé hont son, ni hont paran. Déu sab si tornarán.

¡Vet' aquí un argument per una tragedia!

—Home, ¿vols que 'l publiqui?

—Tú mateix; com te sembli.

—Ja está dit.

XAVIER ALEMANY.

À UN COTXERO DESCALABRAT

EXÉRCIT GERMÁNICH (per M. Moliné).

Quien á hierro mata, á hierro muere.

Que 'l cap t' havías trencat
avuy la nova he rebut:
corrent com desatinat
el caball s' ha desbocat
y del pescante has caygut.

Lo que temps há 't mereixías
cap y al fí has sabut trobarte;
segur que tú no sabías
qu' als altres fent averías
te poguesses tú averiarte.

Y 't dich sens' causarm' fatich,
que m' alegro del teu mal
per més que 'm sigas amich;
tal com ho sento t' ho dich,
si 't pica, pósathi sal.

Perque á un lloch la amistat deixo
si bé 'l teu mal reconeixo:
d' haverte fet aquest nyanyo,
com á amich, te compadeixo,
com á cotxero, no 't planyo.

Puig sou la calamitat
més gran que s' ha conegut
y que més mals ha causat;
donchs si ara ets tú qui ha rebut
molt ben merescut t' ha estat.

Que podeu impunement
atropellar á la gent
avuy es cosa ordinaria...
¿qué potser un tant per cent
cobréu de *La Funeraria*?

Entre tartanas, charrets,
carretelas y faetons
que crusan per tots indrets,
ja 't dich jo qu' estém distrets
els que á peu aném per 'quets mons.

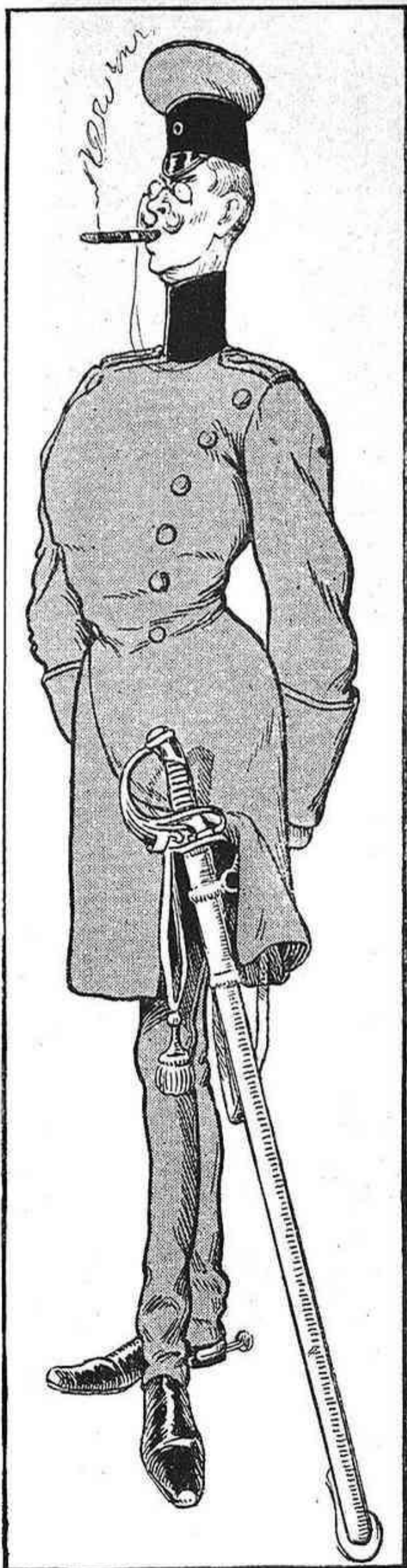
Un sempre té d' aná ab pó,
perque, quant menos ho espera,
ve un cotxe de tras-cantó
que sense cap dilació
l' envía á sopá' ab San Pere.

Anant del modo qu' aneu
p'els carrers de la ciudat
atropellantnos arreu,
tal volta es perque creyeu
que aquí es país conquistat;

que tot s' ha de tolerar
sense que poguém xistar,
ni que 'n feu un xiquet massa,
poguent pels carrers anar
com *Don Pedro por su casa*.

Y com may un correctiu
de l' autoritat rebeu
pera fervos fer l' ull viu,
no es gens extrany que seguíu
atropellantnos com feu.

Per aixó quant he sabut
que 't vas fer mal de debó,
de veras me n' hi rigut,

Lo qu' es com elegants y garbosos, no
'n busquin d' altres.

puig ta cayguda ha sigut.
lo cástich del Talió.

CANDOR SALAMÉ.

MONTANYESA

Del natural.

Es un diumenge;—per 'llá al cap vespre,
la pubilleta—del Más Pigrau
ab sa mareta—tot xano xano
ve de sarau.

Roja de cara—la pubilleta
així á sa mare—li va parlant:
—Ay, si sabíau—lo que á mí 'm deya
ballant, en Jan.

—Filleta meva—no te 'l escoltis,
no crech que t' hagi—dit res de bó.
—Si ho sapiguéssiu—no m' ho diríau
pas aixís, no;

m' ha dit que n' era—jo la xicota
més sarauhista—de per aquí,
y que voldria—totas las festas
ballar ab mí.

—Dónchs jo 't prometo,—filleta meva,
que aquesta cosa—no será pas
y ab tots els joves—que al sarau hi hagi
tu ballarás.

—Entre altras cosas—també ha dit, mare,
que 'l cor li havia—'vuy tocat jo,
pero, vos juro—que may cap cosa
li he tocat, no;

y que felissa—podria ferme,
deya estrentyenme—molt fort el cos;
per cert que al dirmho—si no m' aguanto
cayém tots dos.

—¿Qué més? explicat,—filleta meva
¿quina altra cosa—t' ha dit en Jan?

—Que 's moriría—si jo 'l deixava...

—No será tant...

—M' ha dit al últim—que vindrá á casa
demá á la tarde—tot lo més tart,
perque ab el pare—diu que desitja
poguer parlar.

—Es que t' estima,—no hi há cap dupte,
si 'l trobas fesli—molt bon paper,
que si á ton pare—tan prest vol veure
próu deurá ser

per demanarli—ta má, no ho duptis.
—¡Ay, mare méva!—No hi dónguis vols.
Vol vení á casa—per veure 'l pare
y demanarli...—¡planté de cols!

J. STARAMSA.

NOTA DECORATIVA (per J. Massó).

VENTATJAS DEL REGAR (per F. Flo.)

Ab l' humitat despareix la pols,
creixen las plantas y las faldillas
s' escursan:

CAPRITXO (per F. Fló).

INSOMNI

Estirat al llit, dintre un mar de sombra
 ab els ulls oberts, resseca la gola,
 basquejant el cor, el cervell tot sombras
 que al entorn del llit pressurosas rodan..
 ¡Oh l' insomni, l' insomni!
 ¡qué 'n fa veure de cosas!

Un cercol d' acer, el cap m' empresona,
 l' arteria del pols forceja per rompre'l,
 la distancia creix en la negra arcoba,
 tot se sent lluny, lluny, y es tot á la vora;
 Van passant, van passant
 en silenci las horas...

Després del torment, s' asséu tremolosa
 la nit prop del cos, y els sentits embota,
 ab suau llanguiment la pensa m' aclofa,
 aplanada el meu cos el pés de las sombras;
 Es la son, es la son,
 ¡quin bó fa quan es dolsa!

Pensaments trencats, ideas somortas
 sens perfils ni tons, s' apagan, se fonen,
 en suau esvahiment els membres reposan,
 del fons del no-ser, m' estiran ab forsa:
 ¡Fins demá, fins demá!
 ¡si la vida 'm retorna!

A. LLIMONER.

Los tres edats.

COLOQUI CAMPESTRE (per Rojas).

EPÍGRAMAS

La senyora de l' Andreu
 sovint deya á unas sastressas:
 —¡Tingueu compte ab qui us caseu
 perque ¡corren unas pessas!

—¿No vas dirme que 'n Bernat
 era de Canarias?

—Sí.

—Donchs ell m' acaba de dí
 qu' es de Manlleu.

—Y es vritat.

—¡No 'm vinguis, Pep, á enredar
 ab tretas estrefalarias!

—No t' enredo, es de *can Arias*
 de Manlleu. ¿Ho vols més clar?

Hi ha beneyts que á sa promesa
 tot li esplican mot per mot.
 Jo al contrari; á ma estimada
 procuro amagarli tot.

J. F. GAVIRES.

—Aqui vá un duro per aquestas flors ¿té
 convé?

FANTASÍA MACABRA (per J. Llovera).

Lo Carnaval á la Castellana.—(Boceto de un quadro que figurá á l' exposició de las obras póstumas del celebrat artista.

EN LA CAMPINYA ROMANA (per J. Echena).

LA BULA

(QUËNTO VALENCIÀ)

I

Als pochos dias que Mosen Jeroni va pendre posesió de la retoria del poble, cumplint ab son sagrat ministeri, ú dels sos primers actes, fou dedicarse á administrar lo sacrament de la penitencia. Lo confesonari era lo seu fort: aixís com altres sacerdots tenen la vanitat de tindre fama de grans predicadors, lo retor de Canals—qu' es lo poblet ahon passa l' acció de nostre quënto—la tenia de gran confesor, y tan ben conquerida, que les dones se feen llengues de la sehua persuació pera ferlas anar dretas per lo camí de la santitat y de la virtut.

Mosen Jeroni era un home d' uns trenta anys y encara qu' estava de plé en la edat de las pasions, segons els informes que sos feligresos pogueren recabar, no se li 'n coneixia altra que la del diner, cosa que siga dita de pas, no estranyaren; porque sabut es que, fora de contades escepcions, la gent d' Esglesia es mes apegada als bens terrenals de lo que la Doctrina de Nostre Senyor Jesucrist mana. Lo fet d' haver aplegat al poble sense majordona, ni mes companya que la de sa mare, fon motiu pera que desde 'l primer moment se guanyara generals simpaties, particularment entre les giques devotes, de les quals no quedá una en la que no naixquera la esperansa de ser per lo temps *l' ama del Senyor Retor* qu' este es lo pervindre que tenen, casi siempre, les beates jovens de les giquetes poblacions rurals.

Pero llavors l' estat del esperit de Mosen Jeroni el tenia molt llunt de pensar en pendre majordona. Y se compren: l' home havia tengut un desengany d' eixos que son prou pera amargar tota una vida. També ell, com tot hom, va tindre lo seu idili qu' el temps despiadat se va complaure en desfer. En sos ensómits de seminariste, mes d' una volta s' havia recreat lo seny ab la esperansa de fer sa majordona á una companyera de sa infantesa á la qual volgué ab lo candorós amor de la primera edat. María Rosa—que aixina se dia la jove—era,—pareguda á son nom,—una flairosa

NOTA PARIENCA (por S. Azpiazu).

Venedora de flors.

florete del camp. Pera ella l'estudiant de capellá tenia moltissima atracció y pera terli vore que no li era indiferent, librodaba alguns mocadors, que aquell solia guardar, com si foren relíquies, en lo raconet mes amagat de sa caixa.

Pero passaren els anys, y la separació per una banda, y per altra, l'amor que feu naixer en lo cor de la gica un fadrí foraster, foren sobrats motius pera qu'és-ta, oblidant al seminariste, de la

nit al matí, ab escándalo de les comares desapareguera ab son amant de la vila. Quant el jove tonsurat torná á ésta, disposat á cantar la primera misa, al saber la desaparició de María Rosa no pogué menys de sentir una gran pena. Tratá de tindre noticies seues; pero tots los passos que doná ab este propósit foren devades: la jove, com si havera caigut en un pou, havia desaparegut, sense que nengú del poble poguera donar rahó dels seus hossos.

II

Cert matí, estava Mosen Jeroni en lo confesonari esperant tranquilament que acudiren els penitents á llavar sos pecats ab la gracia de l'absolució, quant de pronte s'agenollá á sos peus un feligrés demanantli, per l'amor de Deu, que li fera la caritat d'ouirlo.

—Encomensa per senyarte y dir lo yo *pecador*—li digué ab la familiaritat propia dels pares d'ànimes—que no 't faltarà la gracia del Senyor, si, com crech, estás ben arrepenit de tes faltes.

—No es menester—li vá respondre 'l feligrés—perque no vinch á confesarme.

—¿Puix á que vens?

—A demanarli á sa paternitat un consell.

—Esplicat.

—Es el cás—afexí 'l feligrés, qu'era un pobre llaurador d'aquella contornada—que m'acabe de trobar cent lliures en una bosa de seda, y desitje que vostra paternitat me diga qu'es lo que dech fer d'elles.

—Primer que tot, buscar al que les ha perdut pera tornárliles—vá dir Mosen Jeroni sentenciosamen.

—Está molt bé—afexí 'l

RUMBEJANT (per J. Blanco Coris.)

Pesca d'arrastre.

llaurador rascanse 'l cap — ¿pero si 'l amo d' elles no apareguera?

—En eixe cás vïneten per casa y parlarém.

—Vostra paternitat serà servit—li digué respetuosament el llaurador besanli la má.

—Ves en ta Mare de Deu,—li contestá 'l confesor benehinlo.

III

Apenes el feligrés ixqué de la Esglesia dispost á fer lo qu' el Senyor rector li havia dit, quant illuminá son cervell una idea que, per lo practica, no ductá un moment en durla á cap. Y no vol dir asó que nostre home fora un Séneca; tot lo contrari: era un ruquerol de marca major; pero á falta de il·lustració, tenia molta Gramática parda qu' es la ciencia que mes se necesita en este mon guilopo pera saber viure.

—Si amostre la bosa per tot arreu—pensá—pronte trobará amo. Lo que me convé es fer lo qu' el Senyor retor m' ha manat, pero de manera que nengú del mon la vullga.

Pensat y fet: pera eixir avant en son intent, ficá la bosa ab les cent lliures dins d' una banya de bou, y ab la má dreta mostranla á tot hom, s' en aná per los carrers del poble preguntant en veu alta:

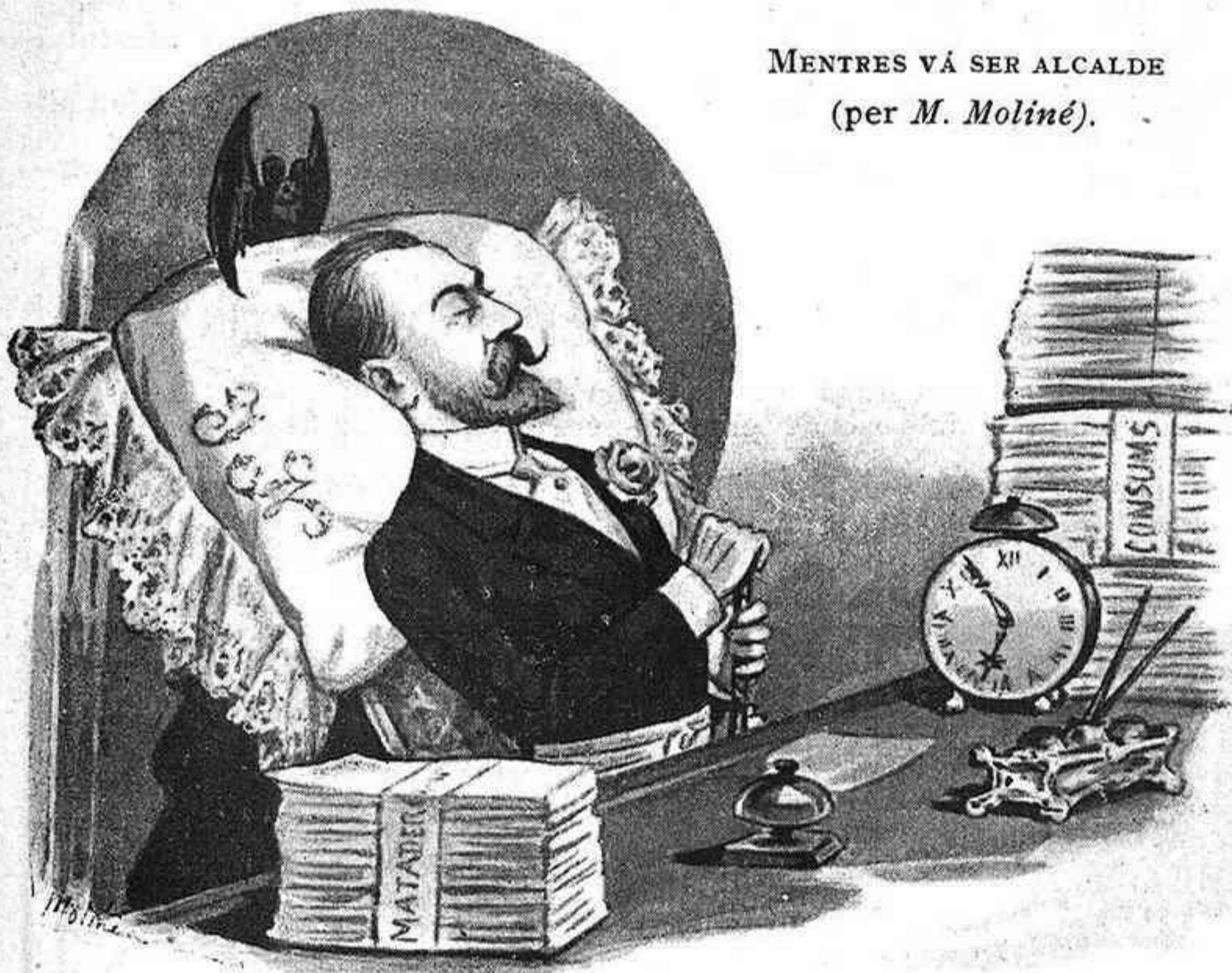
—¿De qui es asó?

—¡De ton pare!—li responien uns.

—¡De ta mare!—afexien altres.

—¡Teu!—solien dir els demés.

Tan jistosa ocurrencia promogué tal albolot, que 'ls gichs acabaren per ferlo fugir á forsa de pedrades.

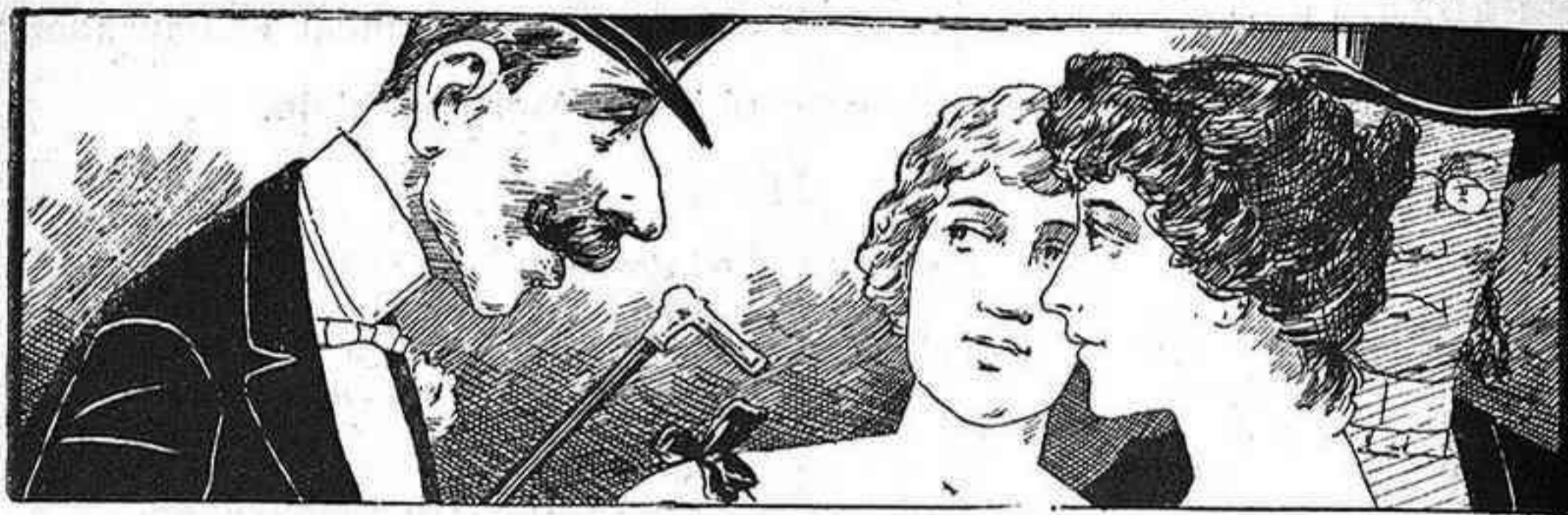
MENTRES VÁ SER ALCALDE

(per M. Moliné).

—Preguntan que vá fer? Va representar admirablement....

—¿A la Ciutat?

—No senyors: vá representar admirablement *La vida es sueño*.

L'home no s'amoïnà per aixó. Per lo contrari; satisfet de son éxit, s'en anà á casa del pare d'ánimes.

—¿Que has tret en clar?—li preguntá éste.

—Que la bosa me perteneix; puix havent corregut el poble preguntant per lo seu amo, el que no ha dit talment qu'es meua, ha confesat per lo manco qu'es d'algu' de ma familia.

—Poch á poch—esclamá Mosen Jeroni, que, com bon capellá, no podia vore ab bons ulls qu'els dinés anaren á parar á mans profanes;—de les cent lliures que conté la bosa, tenim que fer tres parts; una pera tú, altra pera las animetes del Purgatori y la darrera pera la Bula de la Santa Crehuada.

Lo llaurador que no contaba ab esta eixida de peu de banch, se quedá sorprés; pero, passada la impressió, se feu el conte que, com havia enganyat al poble, no li faltarien mitxos pera burlar al sacerdot, y aferrat á esta idea, li digué hipócritament:

—Me pareix molt just: vinga vostra paternitat á ma casa á poqueta nit y farém les particions.

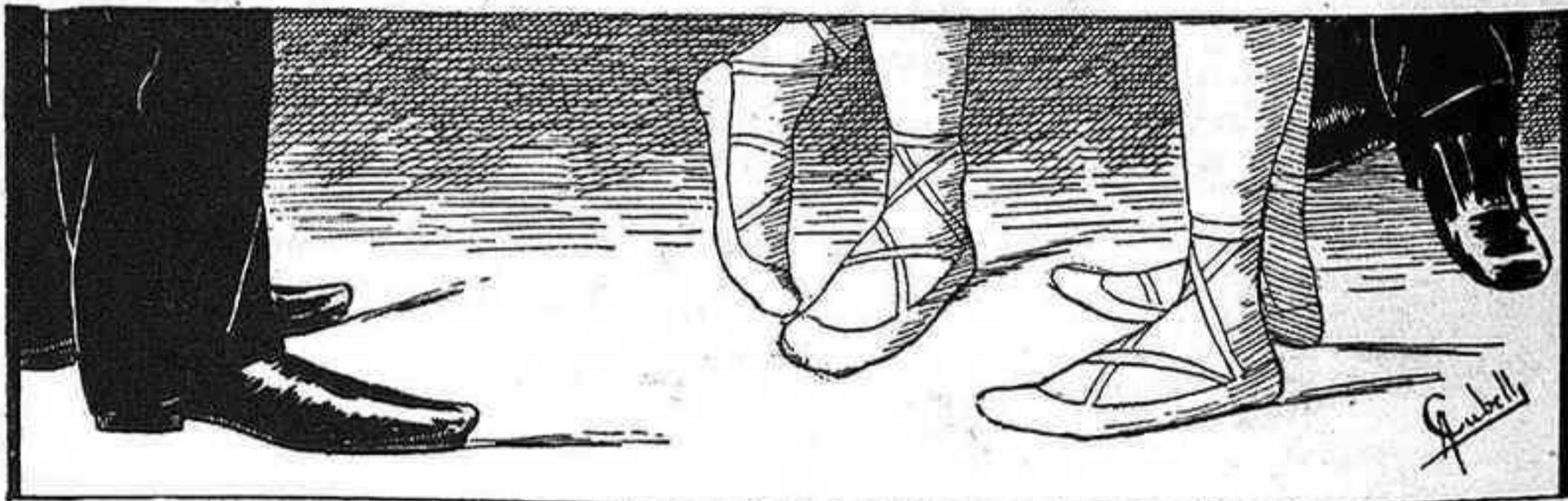
Y donanli les senyes d'ahon vivía, s'en ixque de la casa rectoral, dispost á no perdre ni una lliura de les que la bosa de seda guardaba.

IV

A l'hora convenguda Mosen Jeroni entraba per la porta de casa'l llaurador.

Baix de l'ampla campana de la cuina, illuminada per un cresol de ferro que penjaba d'ú dels escudellers, l'esperaba aquell sentat en un banch de fusta.

En la llar, encesos en flama, fumejaben dos tronchs de llenya y, no molt llunt del foch, havia una giqueta taula, cuberta per una manta morellana, que li servía de tapet.

—Acabada la funció, quedan contractadas per anar al restaurant: jo pago.

Lo senyor retor, demprés de donar la bona nit, se sentá junt á la taula en una cadira de corda que 'l llaurador li oferí.

Este feu altre tant en lo banch de fusta que moments ans ocupaba, y traent la bosa de seda de dins del calaix de la taula, deixá damunt d' esta les cent lliures, les quals el senyor retor se prengué 'l treball de contar.

—¡Angela María!—digué demprés de fer ab les japes tres montonets—ja están fetes les particions.

Y senyalanli al llaurador ú dels montonets, afexí:

—Eixe pera tú.

Lo ruquerol retirá de la taula la part que li pertocaba.

—¿Y eixe altre?—preguntá á regló seguit senyalant ú dels dos montons de dinés que quedaben.

—Pera les animetes del Purgatori li respongué 'l capellá, allargant les mans capa 'l montó.

—Poch á poch—esclamá 'l llaurador posant les seues pecadores sobre 'l mateix—cada part que se la enduga qui dega. ¿Es pera les animetes? Puix just es que les molt benehides se la emporten.

Y alsant la veu, afexí:

—En lo sant nom de Deu: ixqueu les animetes del Purgatori.

Com si obediren al conjur, per la porta del estudi que donaba á la cuina, ixqueren cinch ó sis giquets, sense mes roba que la de nostre pare Adán, ab les cares emblanquinades y una creu d' almangena en los pits.

Lo sacerdot, sorprés per aquella aparició, se quedá com el qui veu visions.

La faramalla mentrestant, prenint de la taula els dinés destinats á les animetes, desaparegué donant crits de goig per la porta del corral.

—¿Y pera qui diu vostra paternitat qu' es la part, que queda?—li preguntá socarronament el llaurador.

—Pera la Bula de la Santa Crehuada—li respongué 'l retor sense atrevir-se á llargar les mans capa 'l montó.

—En lo sant nom de Deu: ixca la Bula de la Santa Crehuada.

A este crit, per la mateixa porta del estudi, aparegué una dona jove de formes esculturals y cara agraciada. Una llarga camisa de cotó, en la que havia pintada una gran creu roja, tapaba ses carns, y sobre sos muscles,—com llarga madeixa d' or,—desfets en ones, caíen solts els abundants cabells, que coronaben sa testa.

Al aplegar la dona junt á la taula pera agarrar els dinés, el senyor retor no pogué menys de donar un crit de sorpresa.

Y ab motiu: porque 'n l' apareguda havia reconegut á s' anyorada María-Rosa.

—A mi aixó de Cuba, que m' ho plantin al clatell. Tot son cofis y mofis dels que manan per acabarnos de pelar.

V.

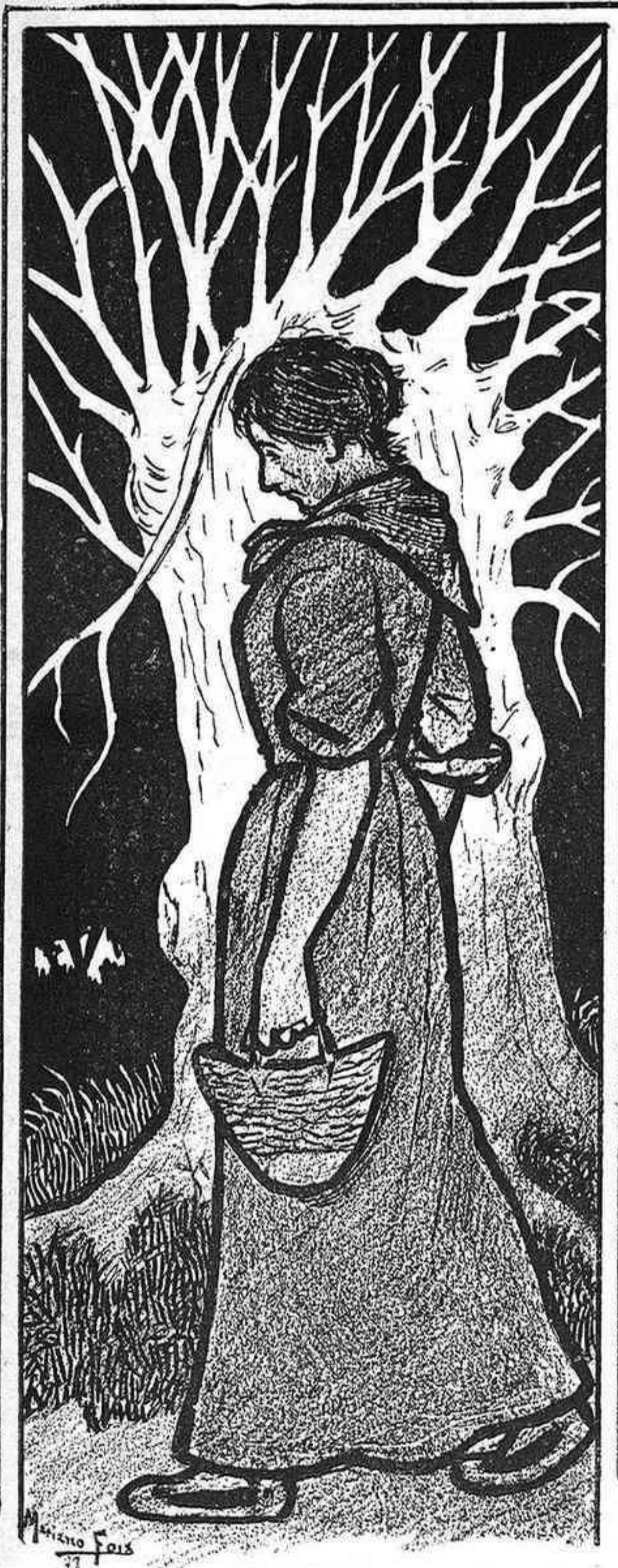
Mosen Jeroni s' aconortá pronte de la pérdua dels dinés.

Perque pensá pera la seua sotana:

—He perdut les lliures, pero, en cambi, m' he trovat la Bula.

J. F. SANMARTÍN Y AGUIRRE.

PLANAS MODERNAS (per *Mariano Foix*).

Flor d'estepa.

NICTALIA

Son las dotze de la nit;
 tot está quiet, ensopit,
 tot dorm y calla;
 tan sols del cel devalla
 com un respir,
 com un sospir
 d' un infantet que 's vol morir.

Com quí va á cita d' amor
 la brisa sens fer remor
 transita llesta
 y recita una gesta
 als arbres vells,
 quan es entr' ells,
 sens que 's despertin los aucells.

Gronxa l' ayre suau perfúm;
 tremola en l' horizó un llum
 com una vida
 que la mort ha ferida,
 y fit-á-fit,
 vetllan la nit
 los cent mil ulls del Infinit.

L' espay, de blau platejat,
 creuha un resplandó esblaymat
 ab catxassa;
 es que un' ánima passa...
 lo canyaríu
 de vora 'l ríu
 l' ha saludada ab un *xiu-xiu*...

Tot lo que pot haver nom,
 la Terra, la Planta, l' Hom,
 se prosterna
 davant l' Esfinx Eterna
 y ben callat,
 reconcentrat,
 sotja lo més Enllá sagrat.

.....

Son las dotze de la nit;
 tot está quiet, ensopit,
 tot dorm y calla...
 tan sols del cel devalla
 com un respir,
 com un sospir
 d' un infantet que 's vol morir.
 VIRGILI D' ALACSEAL.

AMOROSA

L' aucell canta fent son níu,
 sas troballas amorosas
 y á la seva enamorada
 gojós las dedica totas.

Jo també com l' aucell faig;
 per tú son totas mas trobas,
 y encar' que sé qu' es dolent
 tot lo que surt de ma ploma,
 sabent que tú ho veus ab gust
 no haig d' envejar major gloria.

RAMÓN LLEI.

CANTARS BILINGÜES

*Al dar un beso á una tumba,
la tumba se estremeció:
á dintre hi havia 'l sastre
que li dech el pantalón.*

GONNELLA POÉTICH.

*Más que mirando á los cielos
mirando á tus ojos gozo,
perque sembla que hi diviso
las pessetas que no trobo.*

J. BERTRÁN DE LA SERRA.

*Ojillos de color negro
pintados por el dolor
portéume un plat d' escudella
que 'm moro de mal de cor.*

CELESTA.

*A tu puerta planto un pino
y á tu ventana una parra
y á mí 'm plantan al carrer
per que dech mitj any de casa.*

N. RAMILLES.

*Tengo una pena muy grande
que mata la dicha mía
y es que no trobo 'l cistell
per aná á la Boquería.*

EMMA DOU.

A SALTÁ Y PARÁ
(Grupo escultórich de J. Campeny).

MORINT D' AMOR (*)

CANSONETA

Al rebre 'l bés d' ardenta Primavera
s' obra 'l capoll ab virginal olor;
així en mon pit, allá en sa edat primera,
s' obrí mon cor, s' obrí mon cor.

Un cop obert, vestintse novas galas,
lo nou capoll va transformantse en flor;
així en mon pit va desplegar sas alas
mon tendre cor, mon tendre cor.

Vessant arreu perfums y gentilesa
l' hermosa flor se decandeix y mor;
així en mon pit, omplintlo de tristesa,
morí mon cor, morí mon cor.

De dins la flor, al caure desfullada,
n' ix la llevor que farà alsá altra flor,
no així en mon pit pendrà nova volada
mon pobre cor, mon pobre cor.

Passa l' hivern... y novas flors engendra
d' aquell capoll la mágica llevor;
no així en mon pit que guarda un munt de cendra
puig lo meu cor, morí d' amor.

RAMÓN SURINYACH BAELL.

*Compañerita del alma
mira si peno por tí
que si 'n trobés una ab quartos
te plantava á mitj camí.*

PERET DE GRACIA.

(*) Poesía premiada en lo Certámen literari celebrat á Sans lo día 24 de Agost de 1897.

NINON LESCAUT (Fragment de un quadro d' *Enrich Serra*).

REFRÁNS FÍ DE SIGLE

- ** Qui oli remena... es molt fácil que 's taqui.
- ** Cada hu es fill... de son pare.
- ** Quan fou mort... van enterrarlo.
- ** Ase magre... no está gras.
- ** Carn fa carn y ví... emborratxa.
- ** Com més moros... menos cristians.

L' HOME DELS NASSOS.

quan el dia llustrejava.

Y aixís vaig passar la nit
que feya justa una anyada
que 'm trobava sol al mon,
que 'm vaig quedar sense mare!

¡Pero vaig tení un moment!
¡cosas del vi, tal vegada!
Una infinita tristor
de tot mí va apoderarse
y vaig quedarme ensopit
ab el cap sobre la taula.

Créume que aquella va ser
una estona ben amarga.
Com una brasa de foch
tenía encesa la cara,
mentres que per dintre meu
¡quina fredor més extranya!

En fantástica munió
passavan confossas, vagas,
pe'l meu cervell excitat
las més tristas remembransas.

Veya passar grats recorts
del temps de la meva infancia;
veya acostada aprop meu
á la que 'l ser va donarme
que ab els ulls plens de dolor

somrihent me contemplava;
veya 'l seu front vorejat
pe'l cabell blanch com de plata
¡aquell front que vaig omplir
de petons tantas vegadas!
y fins sentir me semblá
la escalfor de sa alenada
que 'm va tréure tot seguit
de l' abstracció en que 'm trobava.

Aixeco el cap, esverat,
y era... ma alegre companya
que jugant ab mos cabells
y en el meu bras recolzada
y aguantant entre els seus dits
un cigarro de la Habana,
tenía sa boca ardent
posada en la meva galta.
Jo neguitós y entristit
fico la ma á la butxaca
y al tréurem el mocador

Figueras - Solé

per aixugarme una llàgrima
que dels meus ulls enrogits
rodolava per ma cara,
vaig fer vacilá en sa ma
el puro que hi fumejava,
y ella cínica, insolent,
y fent un gesto de rabia,
y clavant en mí aquells ulls

que com á garbons brillavan,
al rostre, com un revés.
me l lensá aquestas paraulas:
—“Escolta, tú, un' altre cop
té comte en no férmel caure,
perque aquest cigarro ¿sabs?
¡l' estimo... més que á la mare!...”—

QUIMET.

LA RIALLERA

PETITA HISTORIA DEL NOSTRE TEMPS

Vaig á contarvos un gran triomf del
veritable amor.

No la conexía ningú del barri y ningú sabé may qui era ni d' hont venía. Las comares de porteta bé devegadas li preguntaren quin nom se deya y en quina terra havia nascut, no pas per que donguessin gayre importancia á n' aquestas cosas, sinó per la costúm de preguntar, pe 'l vici de saber tot alló que no 'ls hi anava ni 'ls hi venía. Ella sempre responía igual: —esclafía en grossa riallada y cercava altra conversa. Per aixó en lo barri la coneix ía tothom per *la noya riallera*, y ab aquest renóm á sobre deuría morir certament, bé que jo no 'n sé res de la mort seva... Y aquí comensa aquesta veritable historia.

* * *

Un día d' hivern, plujós y fret, com solen serho á Barcelona al començament del any, una dona 's plantá al portal d' una botiga esquifida y bruta—no pas més que las otras del barri—y cridant: *ep! ep!* se ficá endintre. Malgrat lo malament vestida qu' anava y las grenyas que rostre avall li queyan, aquella dona no era lletja... bé que la jovenesa es bonica sempre; además, era escayenta, era graciosa, y per damunt de tot tan riallera... La gran riallassa no queya may de sos llabis molsuts y rojos; fins sos ulls, oberts y negríssims y de mirada franca, l' ajudavan á riure quan la boca no hi abastava... Rihent va parlar á la dona que á sos crits eixí del fons de la botiga y rihent s' entengueren: cercava una casa hont hi hagués

un catre sobrer, puig ara treballaria en una fàbrica propera, y li havia dit una amiga qu' allí buscavan justament una rellogada. Ja fet lo tracte, la dispesera preguntáli si era una bona noya... Quin riure llavoras! no s' ho sabia acabar: si era una bona noya! Es clar qu' ho era, de las millors... Y no parava de riure... Mes tot de sopte, aquella noya tan riallera pará en sech la rialla, pegá un cop de peu á terra, y mentres las llágrimas li espurnavan als ulls, de sos llabis, amoratats y sechs, eixiren xisclant estas paraulas:—De bona ho he sigut, com totas... ja no vull serho ara!... á riure ara.—Y esclafí en la més grossa riallada que may hagués eixit de sa boca. Pobra noya riallera!... Per davant de sos ulls llavoras hi passá, com un llampech, tota una historia de dolor y de miserias.

* * *

Dintre d' un núvol de pols daurada, lo pich de Sant Pere Martri, ab son castell enrunat al cim, se retalla negrós sobre 'l cel llumenat encare per los raigs darrers del sol que se 'n va á la posta, mentres cap á l' altra banda, per damunt de la cresta del Montjuich, s' aixeca la lluna del istiu, grossa y vermella, y sa claror suavíssima rellisca per damunt del camp regat de fa pochs días...

Tot de cop para la cridoria aixordadissa d' homes y donas que, rihent y xisclant, s' empaytavan y 's tiravan los uns als altres per terra; callan las veus esquerdadas y 's pert en l' ayre lo ressó del últim renech... La guitarra llansa al vent sas notas jemegosas, y, com obehint á una ordre inconeguda, tothom s' asséu al damunt del rostoll fent ampla rodona, y pren cada home per companya la minyona més avinenta. Lo ball va á comensar, que potser duri fins que la lluna hagi fet per l' ampla espay tota sa vía y apareguin per orient las primeras clarors del astre qu' ara s' amaga darrera de l' altíssima montanya... Als jemechs de la

APUNTE de F. Fló).

Viuda d' estiu.

guitarra prompte respón la veu escardalenca y ploricosa d' un vell cantador comensant una cansó trista: la cansó del amant que plora son amor may gosat y perdut per sempre...

Cosa més rara potser may s' haja vista: tota aquella colla de gentussa que poch avans semblava haver desconegut sempre lo que se 'n diu "bonas costums," aixís que vibraren al espay las primeras notas de la cansó trista tots feren farreny lo rostre y fins las donas més saragateras posaren de cop la cara seria... Semblá talment com si l' essencia d' aquell cant fós la concreció més elevada de las miserias y tribulacions que omplían aquell grapat de vidas esgarriadas...

Y la lluna allá dalt del cel anava pujant apoch apoch, y dibuixava á terra ab contorns suavíssims las sinistras figuras del ample rotllo...

Ella va: la noya de las riallas es la primera que s' aixeca al mitj de la rodona, y 'l ball comensa. Un del minyons més aixerits y forts de la colla s' aixeca també y va á ferli de parella. ¡Quin giravoltar llavoras, quin retorsarse 'ls brassos y quin vinclarse 'l cos ab mohiments graciosos, bó y seguit lo ritme que marca la guitarra!... Mentrestant la colla tota en pés coreja la cansó ab xiscles casi salvatjes y ab picaments de mans quan s' hi escauhen.

APUNTE (de F. Fló).

Viuda de tardor.

Fora del rotllo, en un clap d'ombra, hi ha un home extès de boca-terrosa, una mica alsada la testa y fits los ulls en la graciosa figura de la balladora... Es en Perot, lo més valent del barri y l'home de més mala ànima de tots aquells vols... Lo diumenge passat va dirli á la *Riallera* que la volia, que la estimava, y ella se n'hi va riure á la cara...

De sopte, en Perot se posa dret d'un brinco, y saltant per damunt dels qu' están ageguts á terra s'abalansa á la gentil balladora y, agafantla pe'l cos ab una revolada, l'estreny fort contra son pit y la besa á la boca.

Dos ó tres homes s'aixecan y volen pèndreli; més ell ab un gesto no més els enretira, y estrenyent més fort encare á la dona que, ja *vensuda*, té en sos brassos, torna á besarla y crida aixís, los ulls espurnantli:—Ara es meva... es meva!

*
**

Y seva va serho més de dos anys, ben seva, aquella dona que primerament s'havía rigut forsa d'ell... potser per que era l'home més temut de tot lo barri, potser per que l'estimava ja. L'antiga dispesera d'aquella noya no 's cansava pas de dirho y de repetirho á sas comares amigas:—En Perot y la *Riallera* s'estimavan més que si fossin casats *de debó*...

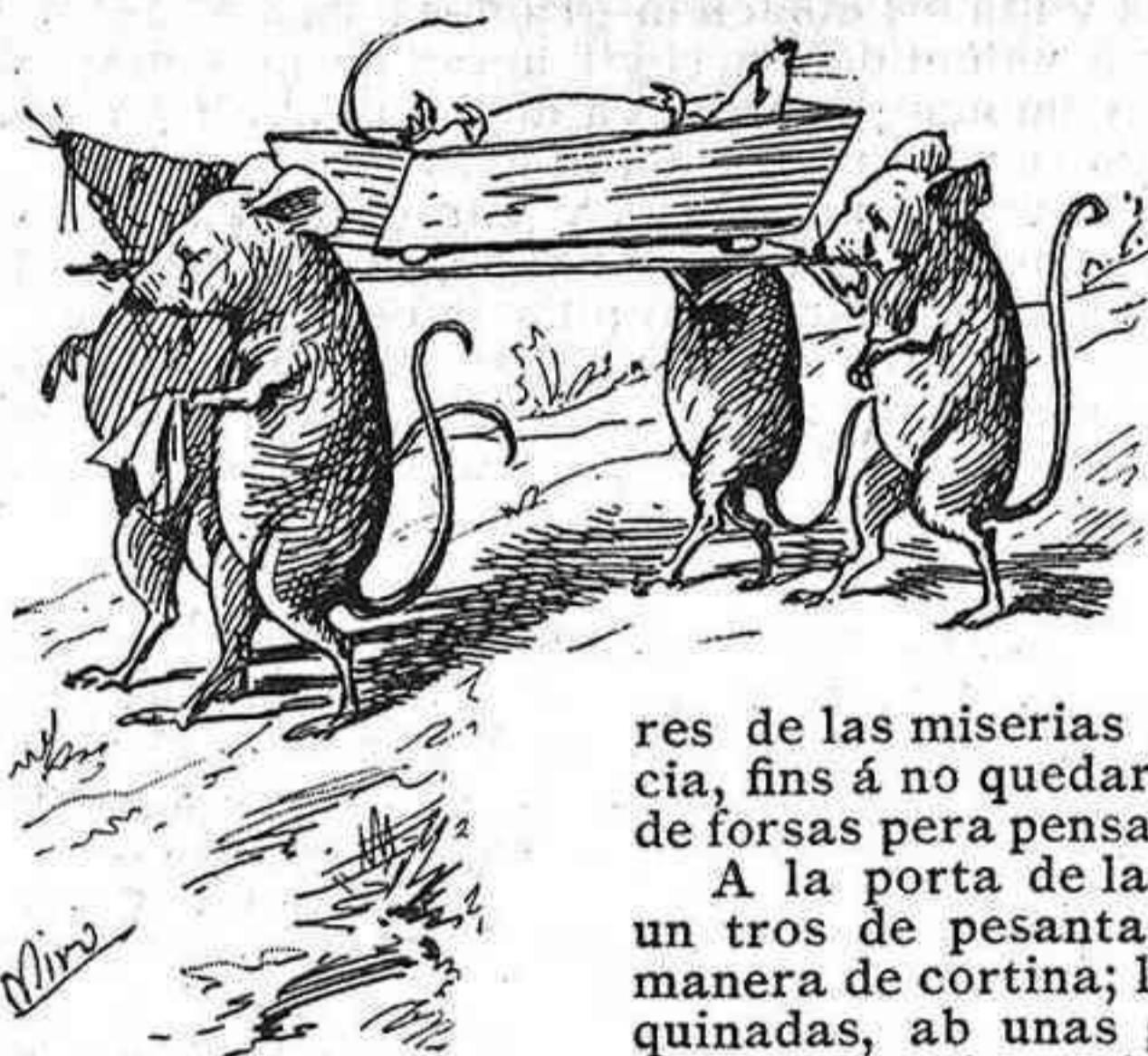
Aixís durá fins qu' en Perot un día 's va veure pres y lligat per gent d'armas, havétseli descobert una malifeta que va cometre... potser per guanyarse la vida. Lo cas fou que 'l dugueren á la presó, y allí s'estigué mesos y mesos... renegant y consumintse, puig no podia veure á la *Riallera* sinó cada vuit días y encare una molt curta estona... Al comensament de la presó fou aixís, que després ja no hi anava tant sovint, potser per que li feyan feresa las reixas y 'ls groixuts enferrollats ab que veyá tancar-se tantas portas y passadissos... A n' en Perot li digueren que no era pas

CATALUNYA PINTORESCA (per N. Raurich).

Llacuna de Castelldefels.

FANTASIA (per R. Miró.)

¡Ay, aquest camí tots l'hem de fer!

per remey. Al altre recó hi ha, posada damunt d'una cadira, una orga d'aquestas de maneta; un vell molt vell, d'ulls vidriosos y barba tota blanca y embrossallada, es qui la governa, omplint aquell xich espay ab sas notas estridents y frases musicals desafinadas.

Quan jo enretiro l'estora de la porta per que entrin á la sala mos llegidors, es cap al vespre, y com que 'l llum de petroli que penja del sostre no está encés encare, es pobre la claror que hi ha allí dintre; ab prou feynas se figuran las caras dels balladors... Lo vell de l' orga s'aixuga ab las dugas mans la suhor que li raja abundanta avall del rostre, afadigat de fer dansar á n'aquell infadigable jovent, y las parellas, ja desfet l'entortolligament de llurs cossos, s'acostan á la taula de begudas per referse una mica y poguer ab més delit tornar al ball altra vegada.

No s'ha assecat encare la fumejanta suhor que banya llurs cossos tots, y ja 'l vell torna de nou á rodar l' orga y tornan las parellas á enlassarse y á giravoltar com bojas, los homes esgroguehit lo rostre y lassas las camas, y las donas casi escumejanta la boca y enlluhernadora la mirada...

De cop, la cortina del portal s'enretira y apareix l'ombra sinistra d'un home, lívit lo rostre, tremolosos los llabis y encesos los ulls per la passió de l'ira; l'ombra s'atura un moment al portal y guayta cap á dintre... De tots los llabis surt alhora, com fonda y apagada remor, lo crit de:—En Perot! es en Perot!... Y la colla tota de balladors y balladoras s'enretira esporuguida cap al fons, mentres avansa apoch apoch la figura sinistra d'aquella ombra envers *la Riallera*, que s'havía quedat al mitj de la sala agafada encare ab son ballador... En Perot s'acosta á la parella y atrapa al home per un bras, quan aquest ab la ma dreta enarbola una grossa fulla d'acer y ab mohiment rápit li enfonza al pit tota sencera... Lo cos d'en Perot s'estremeix y sos ulls se clouhen fort... torna á obrirlos lentament ab mirada fixa y pahorosa, exten una ma com si busqués aguant y cau á terra desplomtat, sense dir ni una paraula, sense llensar ni 'l més petit jemech... *La Riallera* s'abalansa al damunt de son cos exánim y estripantli la camisa ab gesto nerviós besa com boja la seva ferida y beu á glops la seva sanch... Abrassada llavoras ab lo cadavre de *son home* y posant sa boca al damunt de sa boca, diuli, ab veu que li surt del fons de l'ánima, aquestas paraulas:—Perot!... escóltam!... jo no més t'estimo á

per aixó que *la Riallera* allunyava més cada día sas anadas á la presó, sino perque al defora hi tenia altres quefers.

* *

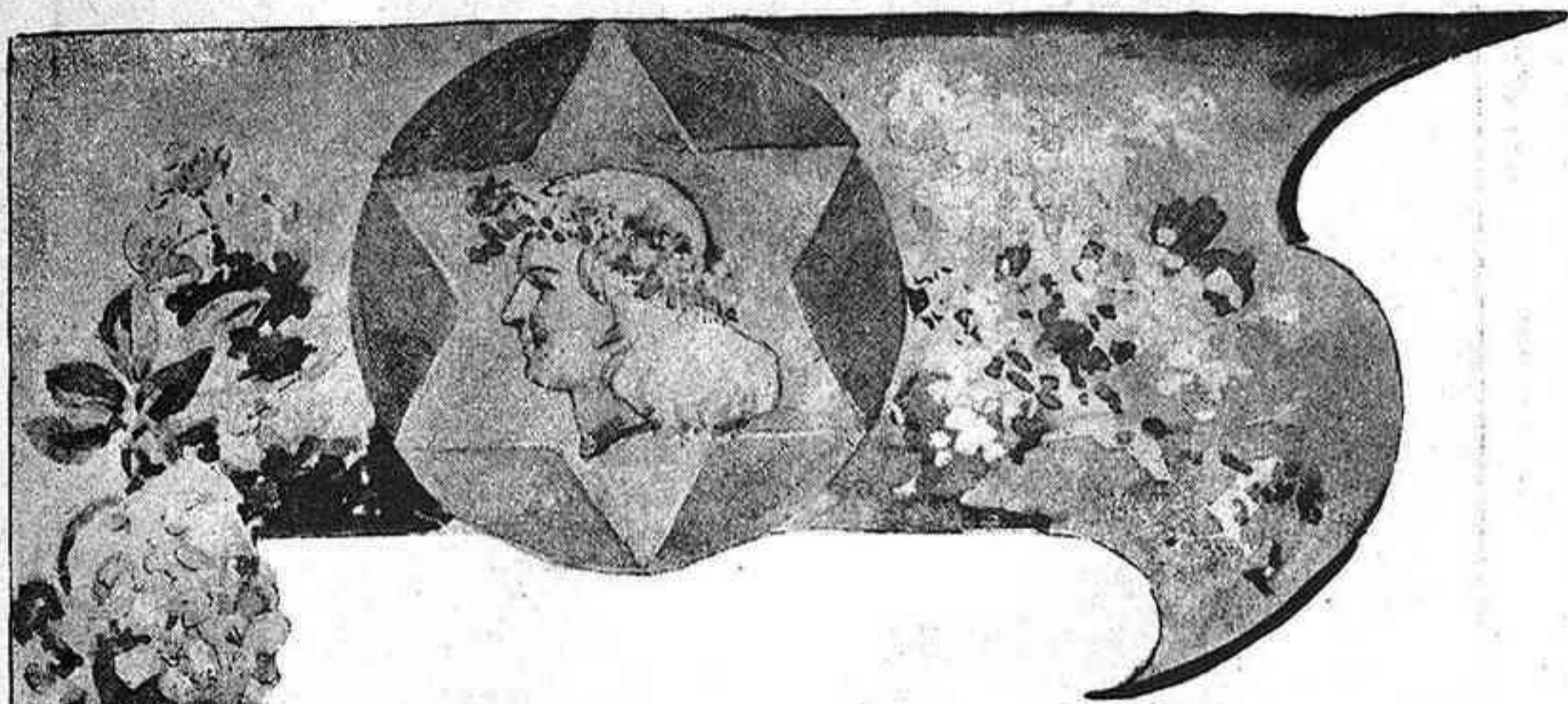
Una bandera vermella y groga clavada al dessobre del portal volia dir—segóns jo vaig entendre—qu' en aquella casa s'hi aplegava un grapat de jovent alegre, que ballant y fent gatzara volia distreu-

res de las miserias de sa pobre y ruhi existencia, fins á no quedarli á l'ánima ni una engruna de forsas pera pensar ni pera sentir...

A la porta de la petita sala de ball hi penja un tros de pesanta y esfilagarsada estora, á manera de cortina; las parets son totas emblanquinadas, ab unas grossas franjas de blau tot al voltant. Arrambats á la paret hi ha uns banchs de fusta sense pintar y greixosos; al fons s'hi veu una petita taula plena de gots y ampollas de ayguardent, de canya, de rom, tot begudas fortas; d'aygua allí no'n béu ningú, ni

tú, no més t' hi estimat á tú... mon cos jo li donat á tothom, á tothom...
peró t' hi estimat á tú sol, á tú sol ab tota l' ànima...

RAMÓN POMÉS.

À CA 'L PRESTAMISTA

SONET

—¿D' aquest farsell de roba quan me 'n dona?
—Dispensi, pero aixó no té importancia.
De *res* no 'n doném *res*.

—¡Quína sustancia!

—¿No veu qu'es roba vella, bona dona?

—¿Y donchs, cóm pot menjar una persona
que 's troba sense pa, ab mala estrugancia?

—Si es guapa y jova... ¿sab?... no passi ansia,
que 'l físich que fa goig tothom l' abona.

—A fé, que no l' entench...

—Res costa entendre.

Vosté te un porvenir... vosté es bonica...

si avuy es pobra, un día será rica...

vosté 's pot avivar... ¡treguis la nyonya,
y deixis de farsells!

—No sé comprendre...

—Algo té que empenyar.

—¿Qué?

—¡La vergonya!

SALVADOR BONAVÍA.

ÍNTIMA

Li vareig preguntar si m' estimava;
va mirarm', va somriure, y digué: *no*.
Aquell, *no* tan fingit ¡quína alegría!...
¡qué me 'n feu de ditxós!...

Avuy he repetit jo la pregunta,
y ella ab indiferencia m' ha dit: *sí*.
Aquell *sí* tan forsat ¡quína tristesa!...
¡y cóm m' ha fet sofrir!...

R. SURINYACH SENTIES.

AMOR FRATERNAL (per *Mariano Foix*).

—Y per qué m' haig de casar, tenint un parell de germanas com vosaltras?

¡ILUSIONS!

(ILUSTRACIÓ DE L. Ensenyat.)

Un carrer. Una senyora. Un senyor que la segueix á certa distancia. Varios transeunts que no parlan, ó que de lo que diuen non hem de fer res.

LA SENYORA (*caminant y enrahonant sola:*)—O molt m' equivoco ó aquest senyor me ve al darrera... ¡Ay, ja era hora!... Tretze mesos que soch viuda y encare ningú ha sigut bo per dirme: ¿Y donchs donya Amalia, que no pensa en tornarse á casar?

(*Caminant més poch á poch:*) ¡Es clar que hi penso!... Perque una dona sola ¿qué es en aquest mon?... Sola, sense fills... y sense res. Si al menos aquell m' hagués deixat ab quartos!... Pero ¡ni un clau!... No mes jo sé 'ls apuros que hi passat per anar tirant tot aquest temps... (*Mirant de reull:*) Si que va seguintme... M' agradaria poguerlo examinar ab tota comoditat... Sembla un tipo de bon regent, ni vell ni jove... lo que á mí m convé...

(*Suspirant:*) ¡Ay Senyor!... Déu fassi que tot aixó acabi bé y tingui 'l final que jo necessito. Perque, vaja, viuda á trenta cinch anys, no pot quedars'hi cap dona que s' estimi una mica. ¡Y va seguintme! També podria acostarse una mica mes, el tonto... Fentho d' aquesta manera, pot ser molt llarch aixó.

(*S' atura davant d' un aparador per mirarse al vidre y donar ocasió al altre per posárseli á la vora:*)

Vamos... trobo que ningú me 'ls faria trenta cinch anys. ¡Si semblo una nena!... Bon color, fresca, ni una sola arruga... (*Mirant dissimuladament al costat:*) ¡Té, s' ha quedat allá baix!... Potser no 'm segueix á mí. Veyám... (*Torna á caminar.*)

¿Eh?... Ab l' olor conech que sí que vé. ¡Tinch un instint jo per aquestas cosas!... (*Girantse ab molta cautela:*) ¡Vés si ho he dit!... Com un gosset. ¡Atreveixte, home, atreveixtel... ¡Quinas ganas d' atormentarla á una, fentli esperar lo que un' hora ó altra deu haver de venir! Me trobés jo en lo seu cas... Ja faria un sigle qu' estaríam entesos...

No; si efectivament ve per mí y se 'm declara, ben clar li diré:—Sí senyor, una servidora soch viuda... y com que vosté m' agrada, no 'n se fer de comedias: estich disposada á tornarme á casar, sempre que... (*Interrromptse.*) Es dir... jo ja ho he dit que m' agrada!... Encare no ho sé... Hauria de mirárme'l ab mes detenció... ¡Calla!... Bona idea...

(*Fent aturar un tranvia que passa.*)

¡Pssst!... Fassi 'l favor, cotxero (*'L tranvia 's para y ella hi puja.*) Ara per cobart que sigui, aprofitará l' ocasió y se 'm assentaré en aquest mateix banch... ¿Qué hi dit?... Apreta 'ls passos... corra... vol pujar á n'aquest tranvia... Ja hi es... pero ¡qu' es tonto! En lloch de posásem al costat, se 'm clava al darrera... ¡Quins homes, Senyor, quins homes!

(*Somrihent, ab satisfacció:*) De tots modos... no 'm queda dupte; vé per mí. Deu volguer inspeccionarme ab comoditat... Suposo que ja m' haurá vist bé... Nada... fem l' última proba... (*Al conductor:*) Tingui la bondat de

parar... (Baixa. Lo senyor baixa al mateix temps qu' ella, se 'n adona y per cnbrir las apariencias se torna vermella.)

Un home casat, ab set de familia... y un compte atrassat que fa por!

LO SENYOR (fent un moviment ràpit y plantántseli al davant: —Senyora...

—Digui... (Apart.) Aquest home 'm sembla que 'l coneix...

—¿Vosté es donya Amalia, viuda de...

—Sí senyor.

—Fa tretze mesos que la busco. Jo soch el seu sabater ¿se 'n recorda?... ¿Quán li vindrá bé de pagarme aquella factura que va quedar pendent?...

—¿Y per 'xó 'm seguía?

—Sí senyora. No estava segur de que fos vosté ..

—¡Pues... pues...—

La senyora no sab qué dir. ¡Per pagar está, pobra dona! ¡Ella que 's figurava que qui sab lo que anava á succehir! ¡Y es el sabater! ¡El sabater!...

MATÍAS BONAFÉ.

IRECORTS!

Sí, Elvireta, sí, jo soch aquell que tú idolatravas, aquell qu' un día sigué rey y senyor de ta casa. ¿No 'm coneixes? Prou que veig que de memoria ets molt flaca, pero ja m coneixerás quan te diga dos paraulas. Jo soch aquell infelís que amor per pietat buscava, amor etern, no un amor que durá sols tres semanas. Soch aquell que en tos ulls negres retratat s' hi contemplava, y 'l somris de ta boqueta y 'l perfum de ta alenada, y 'l timbre de ta veu dolça, y 'l trepitj de tas petjadas me causavan tal efecte, qu' en éxtasis me deixavan. Sí, aquell soch jo, ¿no 'm coneixes? ¿no acertas qui soch encare? —Sí, noy, per fí hi he caygut; si las senyas no m' enganyan, tú ets aquell somia-truitas que estigueres tres semanas suplicantme día y nit que t' apedassés las calsas.

JOSEPH M.ª BERNIS.

TROPO TARDE (per V. Buil).

Misteris del amor.

TORNANT DE LA FONT

(per R. Urgell).

Fresca y regalada

SONET

“Fins ara, la xiflada humanitat
 ha viscut enganyada tontament,
 de bona fé, de bona fé creyent
 qu' existia realment... la realitat...”

“Donchs rés d' aixó, senyors, es la vritat:
 lo que 's véu, lo que 's palpa, lo que 's sent
 es tan sols il-lusió del pensament,
 ¡quí diga lo contrari está xiflat!,”

Axís deya un granuja filósoph,
 que tenia molts comptes atrassats
 deixant al sabaté y sastre parats...

Fins que 'n trobá un que fastidiat, d' un cop
 de pal, un jorn li *obrí* l' enteniment
 dihentli: *!Ré existeix de lo que 's sent!*

E. VILARET.

PUES.....

SONET

Los nassos porta inflats la Carolina;
 al front hi té un *verdanch* la Merceneta;
 li faltan dugas dents á la Carmeta,
 y una cama li falta á la Cristina.

Porta 'l cap plé d' unturas l' Adelina;
 la Concepció ha perdut l' orella dreta;
 los *dos ulls de vellut* dú l' Antonieta,
 y 'l ventre molt inflat la Catarina.

En Pep té un bony al coll que 'l desfigura;
 en Jordi té d' anar pel carré ab crossas;
 lo gep que porta en Pau ja no té cura,
 y en Quim té las orellas bastant grossas...

Tots aquets esguerrats que posó en llista
 comensan la *carrera* de ciclista...

V. ANDRÉS.

EPÍGRAMAS

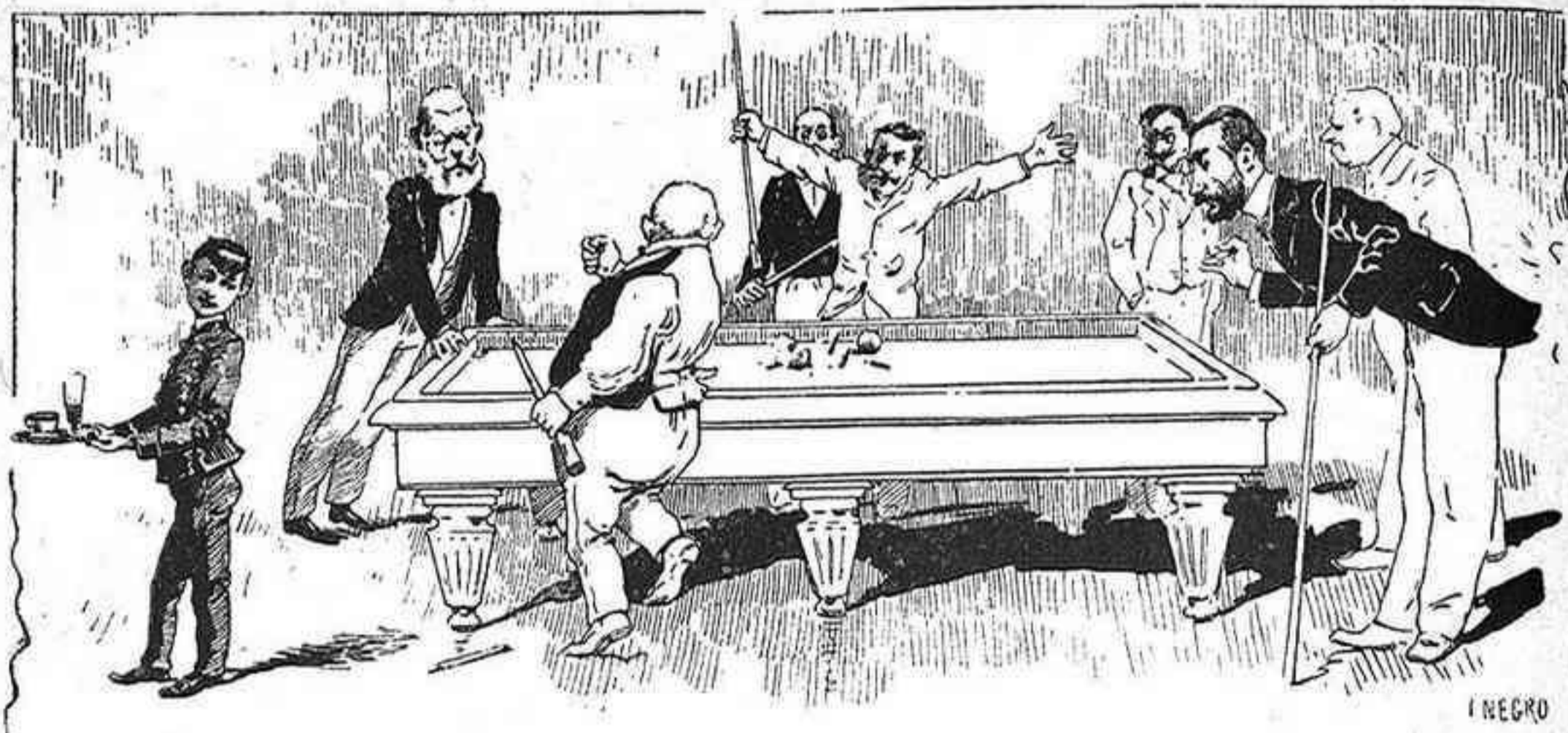
Te dono la enhorabona
 perque ja 'm van dir Quimet
 que habitavas una casa
 de regalo, al Poble-Sech.
 —Sí noy, sí, de molt regalo;
 fins regalan las parets.

J. SANTAMARÍA VINYALS.

La simpática María
 (qu' es la raspa que tu sabs)
 va jugá á la lotería
 quatre décims de á dos naps.
 Y digué en tal ocasió
 al seu amo ab veu melosa:
 —M' agradaría senyó...
 que 'm toqués alguna cosa.

AGUILETA.

JUGADA FINAL (per J. Negro).

Mesa y aném per un' altra.

INVITACIÓ

¿Han anat may á cercar bolets?

A la tardor, quan ja la fresca convida á caminar, es quan surten. Al dematí, al aixecarse 'l sol, el bosch es fresch y humit. No se sent pas aquell perfúm de flors ni aquell burgit dels aucells; pero se sent una fragancia especial, una olor de molsa humida y terra abeurada suau y dolça, que barrejada ab l' airet fi, sembla penetrar pe'ls poros de la pell y arribar á l' ànima. 'Ls aucells no gastan l' alegríia estiuhenca, donchs no senten lo incentíu del amor, pero també 's bellugan dintre de las brancadas y canturrejan tonadas melancólicas.

Los bolets son missatjers del tret, anuncian la seva proximitat; pero 's retiran ben depressa si la gelada comensa á cubrir els pastoríms y 'ls arbres se quedan despullats y tremolosos.

N' hi ha de tots colors y formas, de petits y de grossos, de bonichs y de

CAPRITXO (per J. Canellas).

Senyoras, pel ball.

lletjos, de bons y de dolents. N' hi ha de atractius y simpátichs, que un no pot deixar de cullir. N' hi ha d' altres que son anti-pátichs, repulsius, que fan cara de mal génit, y ho son, donchs mentres aquells tenen un sabor exquisit, aquestos fan mal y fins matan. Pero, com de la gent, no cal fiarse sempre de las apariencias. Ab un posat de bondat y tendresa, ostentant hermosas formas y bonichs colors, n' hi han que portan en sas entranyas tota la maldat, tota la rabia de un veneno actíu.

N' hi ha de descarats, atrevits, altius, que 'ls veurán de un tros lluny destacantse en mitj de un plá ó á la carena de

una costa, com vigilants centinellas ó pinxos provocatius. N' hi han de humils, cap-baixos, encongits, vergonyosos, que surten al costat de un roch, al peu de una penya ó arrambats ab una mata.

N' hi han de solitaris, enemichs de companyia que 'ls veurán sols, ab aire reflexiu, com si meditessin; altres, mes sociables, els trobarán sempre en companyia, siga á poca distancia, siga tocantse ells ab ells, no se si per carinyo que 's tenen ó per poruchs que son de mena.

Enemichs ne tenen molts. Desde la cuca que 'ls obra feridas y vá matantlos de mica en mica, fins al bou que sense mala intenció 'ls esclafa tot pasturant y l'home que 'ls cerca y 'ls arrenca ab lleugeresa, una pila de animalots ne fan festa major. Per altra part, ja naturalment la seva vida es curta. Prompte 's panseixen, es corcan y podreixen.

A quí li agradi la quietut y la soletat del bosch, á quí li plagui respirar l'aire impregnat de olors de la terra humida y fresca, hi trobará bó, passejarse á la tardor cercant bolets, cercenejant las matas y la brosta, descubrint los seus amagatalls entre la molsa y la fullaraca...

¿Volen anarhi?—

—Sí; donchs vaig á buscar una cistella; y dire á la dona que prepari un bon caliu. Conech una clotada que derovellóns y pinatells se'n carregaria un carro.

QUÍM
ARTIGAYRE.

¡Cosa rara! Casi sempre en lloch de ser pescat, aquest peix pesca.

PEIX FRESCH (per M. Moliné).

ESPURNA

—¿Vols fer lo favor de darme una mica de tabaco per fer un cigarro?

—Aquí 'l tens.

—Ara necessito paper.

—Té.

—Vinga una cerilla.

—Aquí vá. Y ara si vols que 't fumi 'l cigarro, no tens mes que dirme ho.

F. GARCÍA A.

QUADRET

MELONERA (per F. Fló).

—Aquí no 's vén rés sino á proba!...
A taig... á taig!...

Lo metje ja ho ha dit fa poca estona:
—Se 'us ne va per moments, ella se acaba,
se li entelan els ulls, es tota freda,
y el pols li fuig, li fuig; no hi ha esperansa.
Per Deu, no la deixeu un minut sola
que á lo millor vos quedarà cadavre.—

Junts, á un cantó del llit, hi ha que la vetllan
son marit y sa mare
á la claror d' un llum que com la noya
lentament, lentament está apagantse.

Per fi arriba l' instant més trist y crítich.
La malalta 'l cap mou, lo bras allarga
per estrényer tal volta una ma amiga;

els dona una mirada
balbuceja y... ¡pobreta!
expira. De moment banyats en llágrimas
s' abrassan sogra y gendre
y sanglotant exclaman:

—De nostres odis cruels ella es la víctima:
nosaltres l' havém morta, sí, nosaltres.—

Aquí els rencors fineixen y las guerras;
la pau n' es arribada.

Fossé, un clot obra; clero, canta absoltas;
toquéu á morts campanas.

JOAN VILASECA.

FRIOLERAS

L' Amich:—Ja no deus tenirhi que treballar mes á n' aquest quadro, ve-
ritat?

L' Artista:—Al contrari: ara es quan hi tinch la principal feyna á fer: l'
haig de vendre.

L' Amo de la taberna ahont han entrat ell y ella á menjar alguna cosa.
—En aquest moment no queda mes que una costella.

Ell:—¿No més que una?... ¿Y donchs qué menjará la meva dona?

Lo Doctor Baccilus:—Lo ferse petóns es contagiós.

Un Calavera:—En efecte, ho es, si 'l ferse'n conduheix al matrimoni.

J. PAGÉS CUBINYÀ.

Anava á cassá en Magí
ab lo gos, y la María
que 'l va trobar pel camí,
saludantlo li va dí:
—Pássiho bé ab la companyía!
NEMESSI GILI.

A la tenda de l' Ernesta
l' Agnés hi va aná á comprá
un kilo de bacallá:
—Dónguim lo pes—digué aquesta.
Y l' Ernesta ab veu molt alta,
li contestá:—Pero Agnés,
¿veu que si li dono 'l pes
á mí 'm farà molta falta?

FELIONS PETIT.

SONET

La lluna la ciutat illuminava
mostrant sa fesomia riallera,
y pels carrers, tan sols algun tronera
anantse'n á retiro, hi transitava.

Com que 'l silenci aquell hi convidava
sereno y vigilant ab gran fatlera
van posarse á ié 'l tuti en una acera
jugantse á quí, d' ells dos, lo ví pagava.

Encare no apuntava ben bé 'l día,
quan ja de *notas falsas* un derrotxe
deixava anar, un gall, de sa garganta,
trobant, seguidament, qui hi competía;
puig sentint tocar horas á un rellotje,
va cantar, lo sereno:—¡Las quaranta!

Ego SUM.

ACTUALITAT (per Cornet).

—Ay filla meva, mentres las Cubas
baixin, no hi pensis pas en pujar...
—¿Ahont?
—Al camaril de la Mercé.

CAPRITXO

Ell a n' ella li diu:—Vina.
Ella contesta que no.
Ell repeteix:—T' ho exigeixo.
Ella altiva:—No, no 'm moch.
Ell insisteix:—No m' estimas.
Ella li respon:—Tinch por,
Ell li diu:—Qu' ets poch amable
Ella diu:—Qu' ets perfidiós.
Y acostantse l' un al altre
molt apropet, molt aprop
no 's diuhen ni una paraula
perque 'ls ulls ho diuhen tot ...
y al últim desapareixen
entre las sombras del bosch.

Després de una bona estona
cap al poble van tots dos;
ella está tota plorosa,
ell no parla poch ni molt.
—¿Será prompte?—li diu ella,
Ell no diu ni sí, ni no.
Y al sé á las primeras casas
sols se sent adeu y adios.

El pare de aquella noya
que per ell es rich tresor,
li diu:—¿Y ara per qué ploras?
¿perque no has vist al xicot?
ja li diré jo que vinga
ja que 't té robat el cor.
Y ella que sent que las llágrimas
van per ferli una traició,
corrents se 'n puja al seu quarto:
quan es allí esclata en plors,
mentres sent qu' *ell* va allunyantse
cantant alegre cansó.

LLUÍS C. CALLICÓ.

UN SECRETARI DE FORA (per B. Gili Roig).

Ab un bon parayguas y l' apoyo de D. Ma-
nuel, ja pot ploure tant com vulgui.

GENT DE PARIS (per S. Azpiazu).

En lo pesage del Hipódromo de Longchamps.

L. ÚLTIMA ESTADA (per M. Urgell).

ERRAR LA VOCACIÓ

Aquell es el primer any qu' al poble han contractat una orquesta de Barcelona. Allí 'hont sempre era costum llogar los *Montgrins* de Torroella, la *Principal* de La Bisbal, la *Vella* de Palafrugell ó 'n *Rusinyol* de Castelló, las coplas ampurdanesas son reemplassadas aquella festa major per la *Unión Artística*.

De quatre horas al entorn acut gent per sentirla. Son las tres de la tarde, hora del concert; 'l envelat está que brolla de gom á gom. Taulas de tota mena, fustas llargas qu' ha deixat lo fuster, taulons groixuts de construir bastidas cedit pel mestre de casa, cadiras que s' han portat los vehins quiscun de casa seva, banchs de l' iglesia y demás extranyssials no poden dar cabuda á la munió de badalochs qu' aymants de la novetat y atrets per la fama de que ve precedida aquella orquesta s' ha trasladat al poble.

Los concerts de festa major que tenen lloch, com sab tothom, en una sala 'hont l' ayre 's fa irrespirable ó en un envelat en el qual s' hi couhenous, son una olla de grills, un aixám d' abellas, una orga de gats: tothom crida, movent un xibarrí de mil dimonis, ningú s' enten. Aquí una colla de joves de la primera volada, creyentse fer lo graciós, mouhen una fressa de boig acompanyant las pessas de música ab los platets, las copas y las culleretas; allí una colla de maynada que més be estaria al carrer jugant ó al llit fent la mitj-diada, somica, plora y s' apunyega; á la dreita un mosso dels que serveix—mosso improvisat que may se 'n ha vistas de més frescas—mou bronquina á uns forasters perque no volen acceptarli 'l café, alegant qu' ells havían demanat cervesa; á l' esquerra uns pagesos embabiecats fan un set de quatre pams al vestit d' unas pobras noyas endiumenjadas; una miqueta més avall un got d' orxata deixa fet un ecce-homo á un pobre Llátzer qu' aquell día estrena armilla blanca, americana y pantalons d' alpaca, prendas que, no podía fallar, havían de proporcionarli mitja dotzeneta de conquistas, tot perqué un badaloch ab lo brás ha fet bólit ab la safata del mosso; á la vora de la porta una colla de tranquils donan ententas á tot bitxo vivent perqué no hi caben y volen entrar. Aixó acompa-

nyat d' una atmósfera xafagosa, caldejada per un sol d' Agost qu' abraza las clepsas, cayent de ple á ple sobre la lleugera tela del envelat. Los crits de silenci son impotents pera fer cesar lo burgit.

En va algú *amateur* de la música *sui generis*, que s' *executa* en semblants festas, per un costat, y un crítich de la classe de rurals, d' aquets que no perden cap espectacle d' aqueixa mena pera luego poder en la tertulia donar la seva opinió y dir als seus oyents si 'l clarinet de la *Unió Artística* es superior ó inferior á la copla del seu poble per altre, fan lo diable á quatre, esgargamellantse per imposar silenci; ningú 'ls escolta.

La sinfonia de *Poeta y Aldeano*, unas malaguenyas de cornetí, el *Carnaval de Venecia* tocat tres vegadas per tres solistas diferents y la jota del *Duo de la Africana* per final han sigut las pessas del programa.

No crech que cap dels concurrents hagués sentit y saborejat tan selecte y escullit programa si la veu del metje Alsina no arriba á imposarse, cridant al ordre á tota aquella colla de baladrers.

* * *

¿No 'l coneixéu al metje Alsina? ¡Oh! si sóu ampurdanesos, prou, de segú qu' ab éll haureu tingut ocasió d' enrahonar alguna vegada. ¡Quí no 'l coneix!

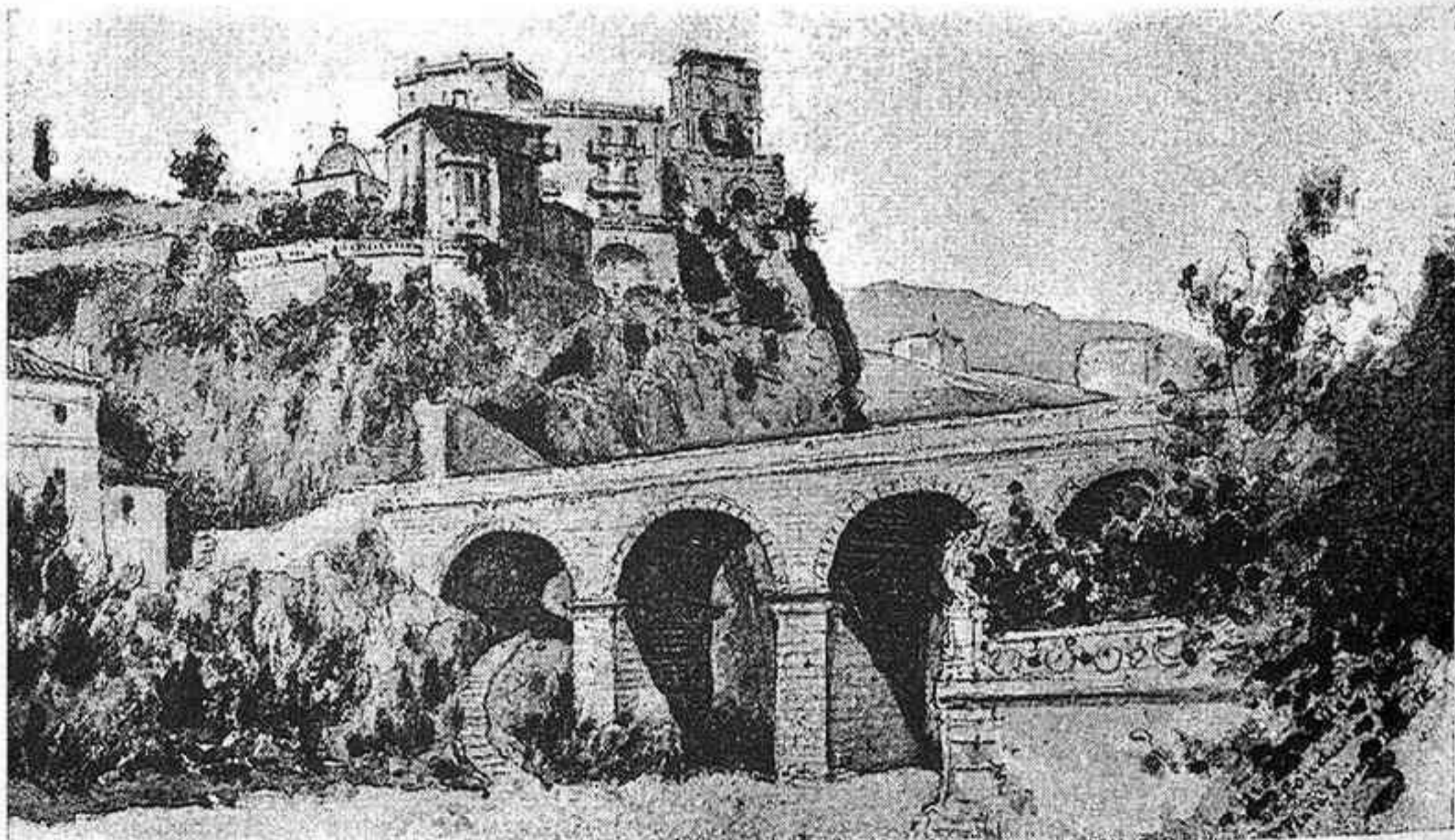
L' Alsina cada any es l' empresari del ball, l' encarregat del café, 'l director de la festa major tot á la vegada. Es el tipo més especial, tranquil y despreocupat que may s' hagi vist; lo mateix serveix *para un fregado que para un barrido*: millor dir, serveix per tot menos per metje.

En la carrera de metje, com sab tothom, era 'hont donavan fondo totas las aspiracions de la juventut, durant l' any de la Revolució de septembre y subsegüents.

La Facultat de Medicina no era 'llavors prou gran pera donar cabuda á tants joves com se matriculavan. Alló era un pou séch ahont s' escorrián totas las ayguas sobreras de seminaris, instituts y colegis particulars; d' aquella fornada procedía 'l metje Alsina.

Fill d' un sastre de la important vila de F. son pare trobá més convenient, en lloch de ferli agafar las estisoras, el guix, la mitja cana y la *gui-*

RECORTS DE UN VIATJE Á ITALIA (per *F. Soler y Rovirosa*).

MÓNACO.—La Condamine.—Plassa *Sainte Devote*.

tarra, utensilis que á 'n ell li havían produhit una fortuna que Déu n' hi dorét, *ferlo tirar per metje*, seguint la fatlera ó manía de molts industrials. ¡Cóm si un sastre, un sabater, un tender de qualsevol classe no pogués brillar en la societat y adquirir un bon passament de vida lo mateix que 'l poseedor d' un títul.

Un cop terminada la carrera, com á F. de metjes n' hi havia de sobras y además *nadie es profeta en su tierra*, 'l metje Alsina s' instalá en lo poble 'hont lo trobém al presentarlo en escena.

* * *

Miréusel en mànegas de camisa, d' un estrém al altre del envelat, ja donant órdenes als dependents, ja servint ell mateix á algún conegut, ja ab mitja dotzena de cadias al coll perque aquellas senyoras forasteras, mestressas del *mas Canyet*, puguin seure, ja ab la cafetera á la ma brindant café als concurrents.

Que li vagin en aquell moment, mentres está exercint de cafeter ab l' embaixada de que un malalt s' está morint, de que á un feligrés li ha agafat un treball ó de que un infelís s' ha trencat un brás ó una cama, de segur que 'ls responderá:

—Que s' esperin qu' estiga llest d' aixó; quan s' haurá acabat lo concert veurém; si 'l malalt se mor' que 'l enterrin; si un altre ha prés mal, perque no ha esperat á péndren en ocasió més oportuna.

Lo concert continua y l' Alsina sempre en lo seu puesto, com lo Dr. Garrido, va despaxant cafés, gasseosas, orxatas, cervesas y copas de licor.

Menos mal si quan lo concert termina pot dedicarse á passar la visita; pero cá! l' Alsina cafeter, l' Alsina empresari no acaba may la feyna. Després del concert ve 'l trasbals de treure las taulas, els taulóns, las pots, els banchs y las cadias; escombrar, posar l' alfombra y deixar l' envelat á punt de solfa pel ball de la nit.

El ojo del amo engorda al caballo y si ell no 's posa al frente alló quedará desert de mossos.

Han comensat á la plassa las sardanas que toca la copla del poble y 'ls minyons volen anar á puntejarlas. Sort que 'l metje te tessón ó sino prou se queda sol.

RECORTS DE UN VIATJE Á ITALIA (per F. Soler y Rovirosa).

LUCCA.—Plassa del *Duomo*.

Faltan encare altras cosas: la repartició de tarjetas-invitaciones pel ball de nit; la confecció de llistas de sócis ó abonats; recullir las atxas de casa l' adroguer per la serenata que, avans de comensar lo ball, la *Unió Artística* ha de do-

OBERTURA DELS SALONS (per *J. Blanco Coris*).

nar á la plassa y á casa l' alcalde; cobrar l' import dels títuls de sóci, puig ell no vol quedar enganyat, ell está per alló: *toma el pan y deja el val*. De manera que 'l nostre héroe no s' enten de feyna.

Los malalts? Que s' esperin per demá y si no 'ls agrada que 's passejin.

* *

Se acaban las ballas quan l' Alsina compareix á la plassa disposat á ballar una sardana, perque nostre metje es un sardanista de cap de brot. No hi ha qui li empeti la basa. Cada any, per la festa major, éll y en Grés de Sant Pere—'l sardanista de més fama de l' Ampurdá—tenen unas lluytas terribles.

Ab tantas caborias arriba á la plassa quan ja terminan las ballas. No més te temps de ballar l' última sardana; pero com está de Deu qu' en un día com aquell entre uns y altres no 'l deixin un moment lliure, encare no han terminat *los curts* quan sent que me l' estiran de l' americana per dos costats diferents.

—Senyó doctor, corri corri, que la dona 'm te aquell mal—li

Molts gomosos estirats,
molta nena seductora,
molt ballar, molt conversar
y per fi, molta estisora.

diu tot esporuguit y ab las llágrimas als ulls un pagés que per la mostra deu serne un calsassas.

—Senyó Alsina, fassi'm lo favor del títul de sóci del envelat que tinch d'anar corrent á arreglar lo bestia—anyadeix al mateix temps l' hereu del mas *Rostey*.

—Homes! no siguéu impertinents, deixéu que s' acabi la sardana.

—Es que... la dona se 'm mor'.

—Es que... 'ls bous y las mulas se migran.

—Tant la vostra dona, com lo teu bestia me sembla que be poden esperar-se un poch.

S' acaba la sardana y després d' haver disputat més de mitj'hora ab los primers balladors del poble y sa encontrada sobre si la sardana tirava á setanta cinch, com preté éll, ó á setanta set, com asseguran los altres, l' Alsina 's dirigeix al pagés calsassas y al hereu del mas *Rostey* qu' están que 'ls dimonis se 'ls ne portan y 'ls díu ab cara de tres deus:

—Bé; ¿qué vols tú?

—Lo títul de sóci.

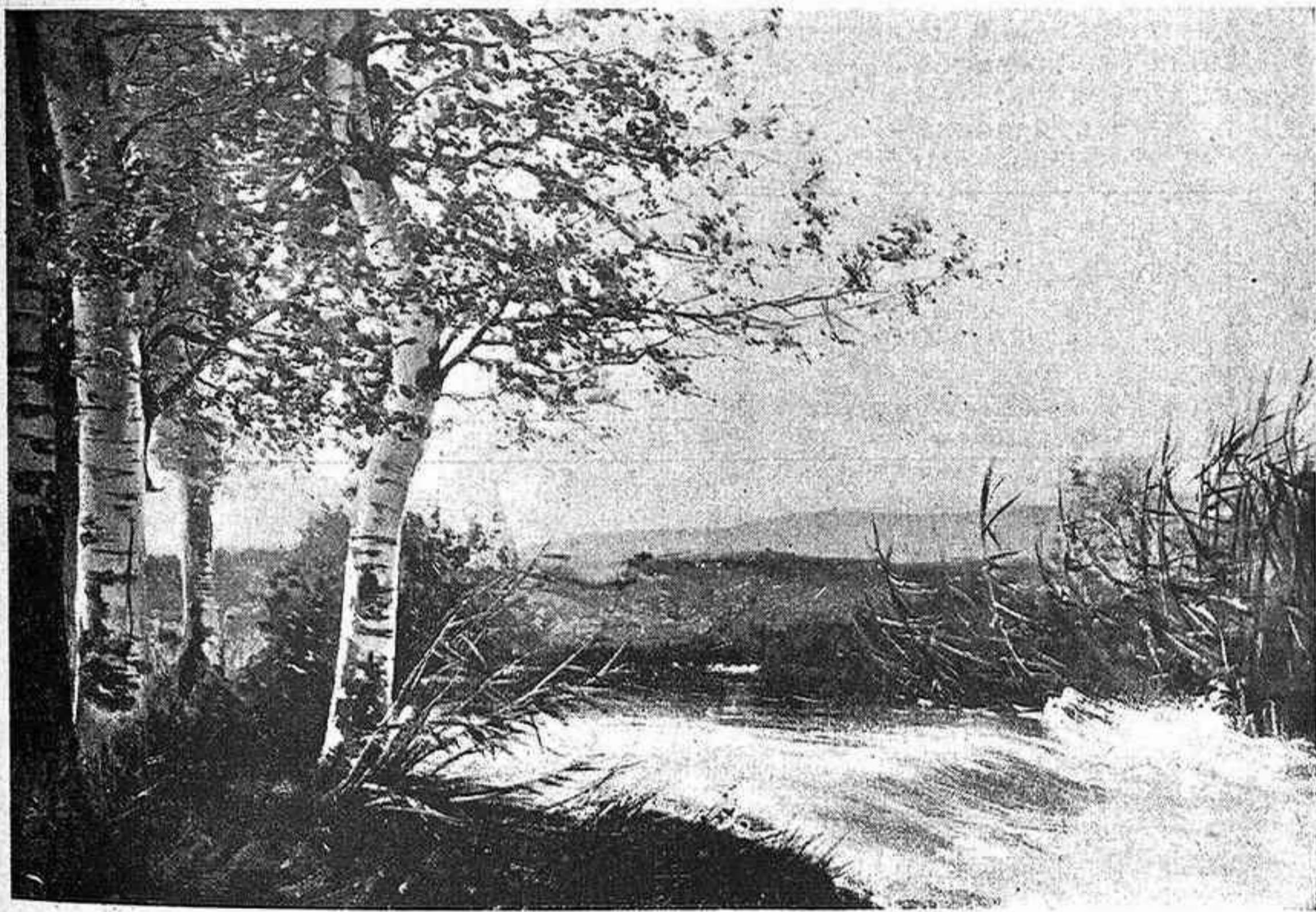
—Y vos?

—Que vingui corrents á casa; la dona 'm te alló, y 'm sembla qu' aquesta vegada...

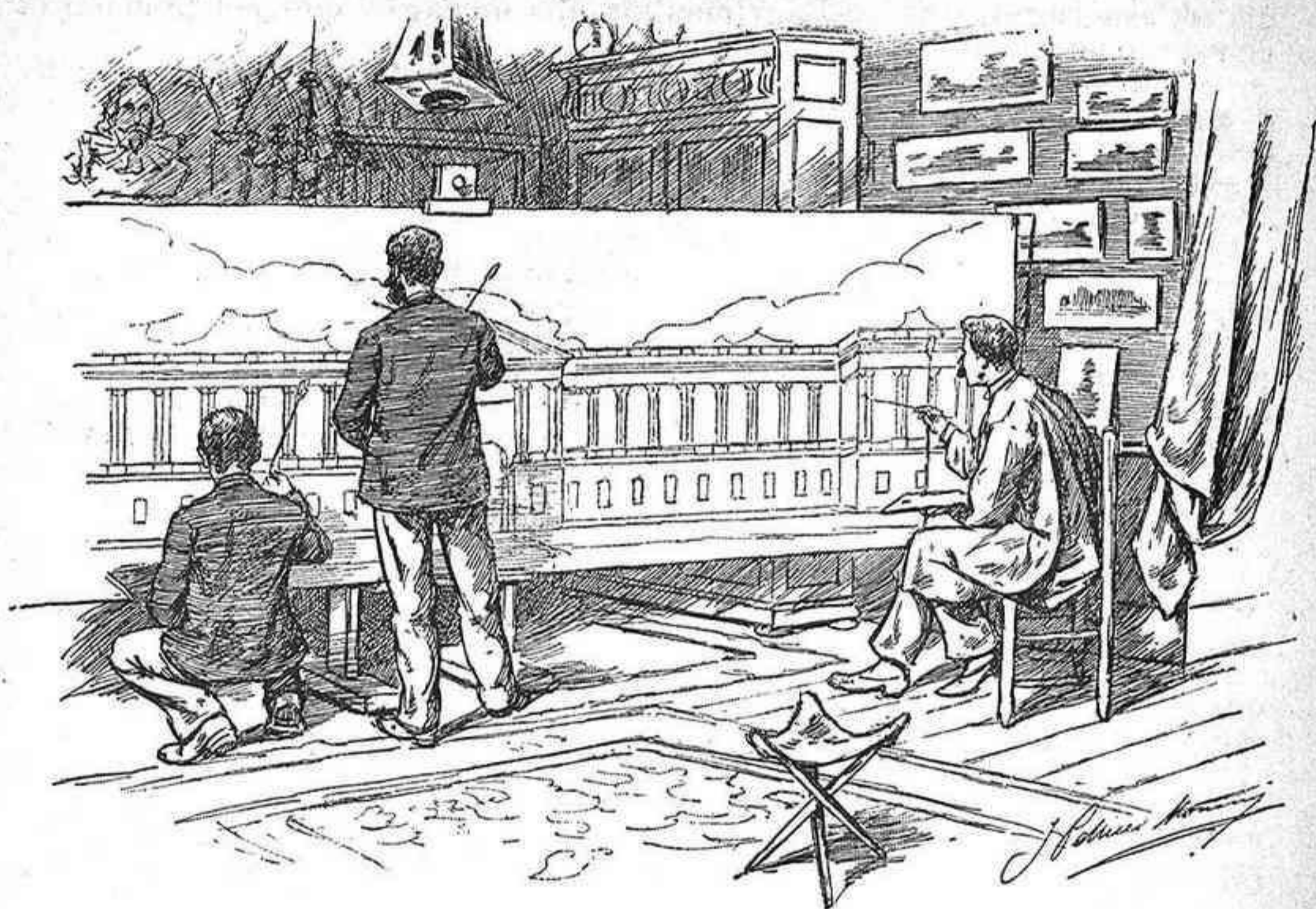
—¡Y per aixó cridéu tant y estéu tan trastornat! ¡No sabeu de sempre que no es res! Un atach d' histerisme. ¡Malaguanyada vara de freixa qu' está en vaga!

—Senyó doctor! per Deu no digui aquestas cosas!

L' Alsina 's treu una cartera de la butxaca, l' obra. Allí en confosa mescolansa s' hi veuhen títuls de sóci, facturas, tarjetas de invitació, paper de receptas y fins receptas fetas á prevenció per estalviarse feyna. Ab

PAISSATJE (per J. M.ª Marqués).

NOTA DE TALLER (per J. Pellicer Montseny).

la precipitació n' entrega una d' aquestas al hereu del mas *Rostey* y un títul de sóci al pagés calsassas, que disparats com una fletxa se 'n van cada hú vers sa vía.

El de la dona malalta arriba á casa l' apotecari y li entrega 'l paper. Sorpresa del farmacéutich al llegir

LA SÍLFIDE

SOCIEDAD DE BAILE

Título de socio á favor de

Sort qu' aquell bon senyor coneix la flaca del metje *Alsina* y li esmena, com altres cops ha fet, la plana, despatxant al pagés una medicina apropiada, ó sinó ¡quina gresca s' arriba á armar si aquest s' entera de l' errada! Prou hauria passat el cas aquell del metje del meu poble que una vegada va receptor cinch cents mahóns á un pobre pacient y tothom n' hagué esment.

Afortunadament lo jove que per títul de sóci te un paperot que diu:

D.

Ag. melisa.	200 gramos
Licor de Ofmán.	10 gotas
Tint. de Castor	2 gramos
Jar. de azahar.. . . .	30 gramos

no sab de lletra y á l' hora del ball, com el metje *Alsina* será 'l porter de l' envelat, la recepta anirá á parar á sas mans y quedarà esmenada la equivocació.

ROMUALDO VIDAL.

TRACTE

SONET

De un solté empedernit molt de brometa
que diu que 'l ser casat fa molt babau,
una vella que té molt de *cacau*,
se'n va prendá 'l mateix que una ximpleta.

Y prompte buscá ardots, cercá una treta
per lograr son desitj y viure en pau,
y encare que á una dona no li escau
per no estilar-se ó ser cosa mal feta,
va posar ma á la ploma incontinent
y proposá al xicot tal casament.

Al se 'n demá al matí va rebre 'l tracte
que volía 'l solté per' fer tal acte,
hont li deya clá y net y sense embrassos:
"vull el dot al contat, pero á tú á plassos.,"

SALDONI XIMUS.

EXÉRCIT GERMÁNICH (per *M. Moliné*).

Herr Bull-Dog, major general y general inspector del Choucrout

DEFINICIÓ

—¿Qu' es—dius—la felicitat?
Una dona molt lleugera
que tothom li vá al darrera
y que may ningú ha atrapat.

EM LI ALBERT.

NOTA DEL CAMP (per *H. Güell*).

CANTARELLAS

Lo donar la má á la dona
lo día que 'm vaig casar
sigué dar la má á las penas
que m' havían de matar.

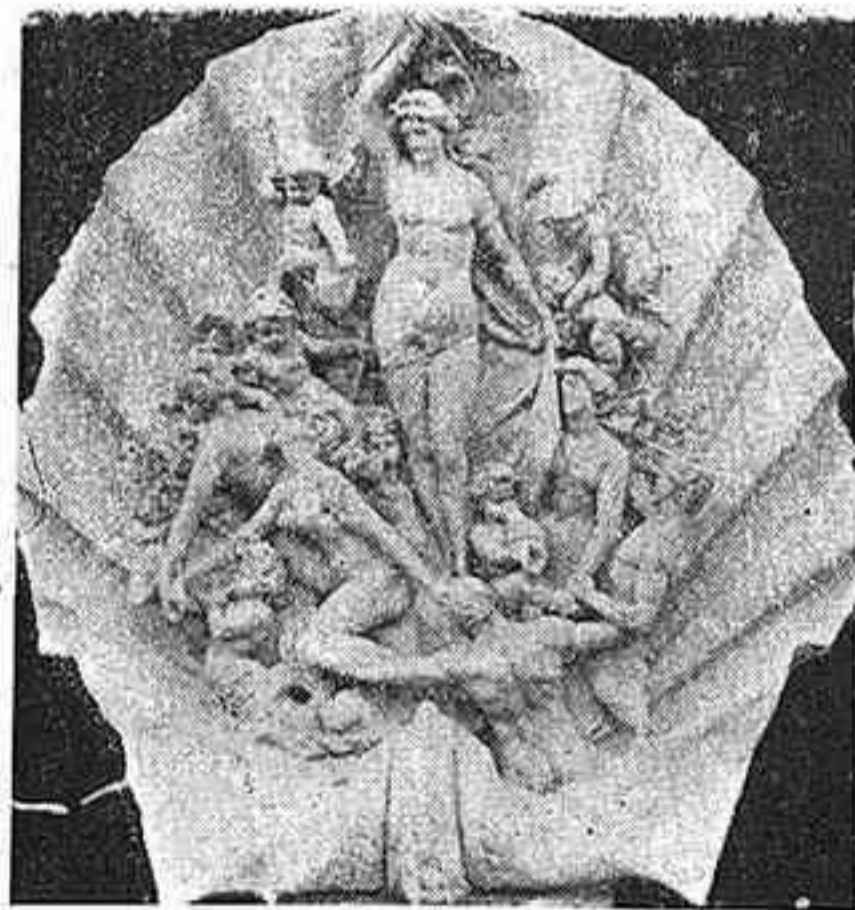
FIDEL DELFÍ.

A la casa de la Tuyas
hi ha una mena d' esglahóns
que hi cauhen de quatre grapas
tots los séus conquistadors.

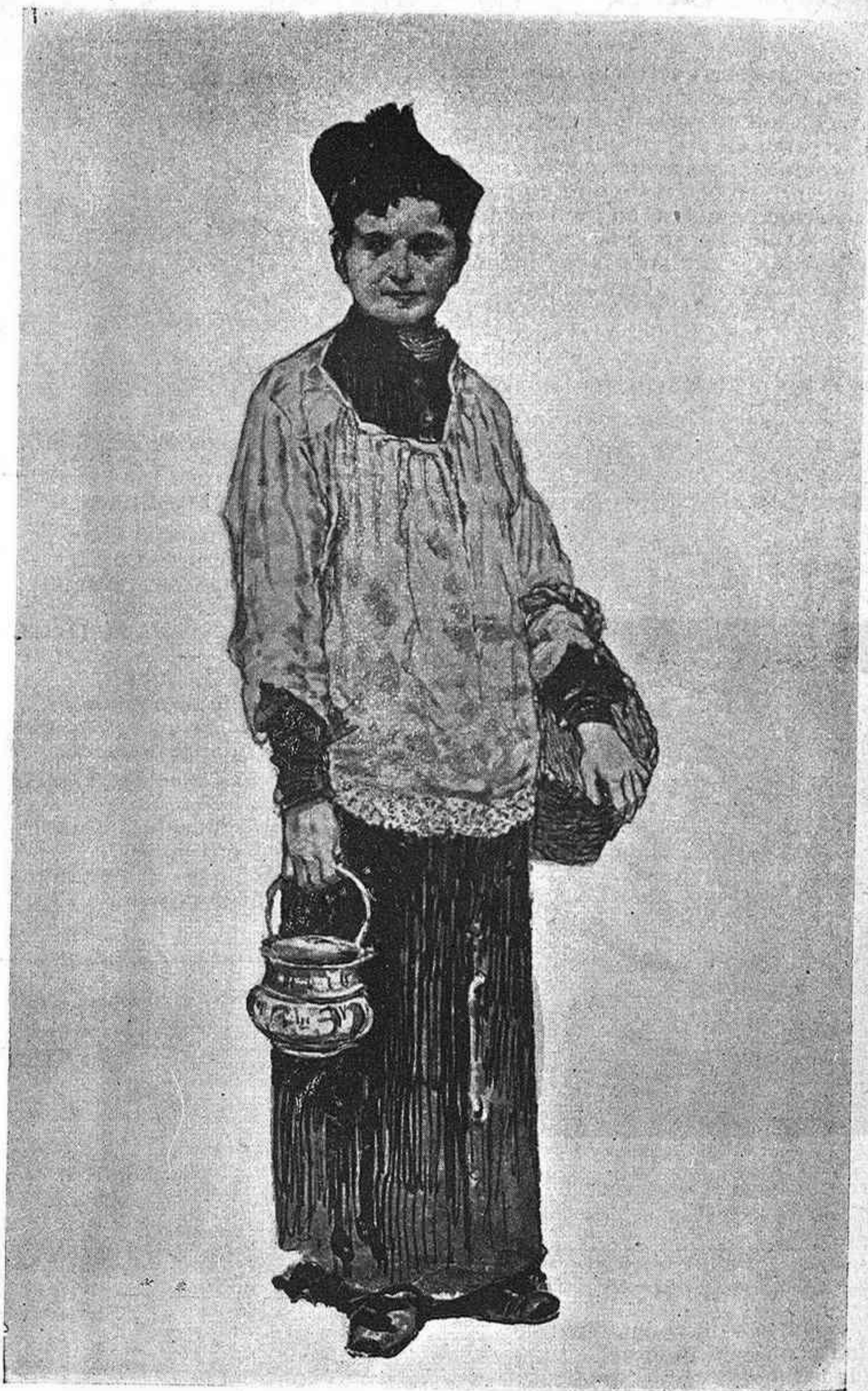
M. MASQUET RASCLE.

Cada volta, hermosa niña,
que sentis tocar las sis,
feste cárrech que un' hora antes...
havían tocat las cinch.

J. PEDRIVS.

ALEGORÍA. (Baix-relleu per *J. Rebarter Gasulla*).

UN ESCOLÁ DE ROMA (Dibuix d' *Enrich Serra*).

LOS MÚSICHS

EN LAS FESTAS MAJORS

ANTAS COSAS s' han dit dels músichs en las sevas excursi3ns durant la temporada de las festas majors, que jo, 'l menos autorisat pera ferho, vull sortir á la seva defensa, pera posar á son degut lloch á la respectable classe dels *rasca-tripas*, com algúns tipos poch respectuosos els anomenan. Y 'm proposo ferho, porque jo, que sols conech de la musica l' os predilecte dels cops, puch parlar ab tota imparcialitat, sense por de que ningú puga dir que 'm domina la passió.

Lo músich es un ser digne de llástima baix tots conceptes.

L' antigua máxima de *músich pagat no fá bon só*, es una pura mentida, per no dir un gran sarcasme. ¡Quánt mes de gust no tocarían, si cobressin sempre per anticipat! Porque s' ha de tenir en compte que moltras vegadas un cop s' ha acabat la

fiesta, si la cosa ha anat malament, sols poden conseguir la promesa de cobrar la mitat y encare aquesta, las mes de las vegadas, se 'ls hi queda á deure.

Durant lo concert, lo solista reb molts aplausos, moltras felicitaci3ns, pero ningú dels que aplaudeixen ó felicitan, li dona cap pesseta. Si així 's fes, estich segur que al compás de la tocada, lo músich aniria fent mentalment reglas de tres... ó de sis, segons els que tinga de familia.

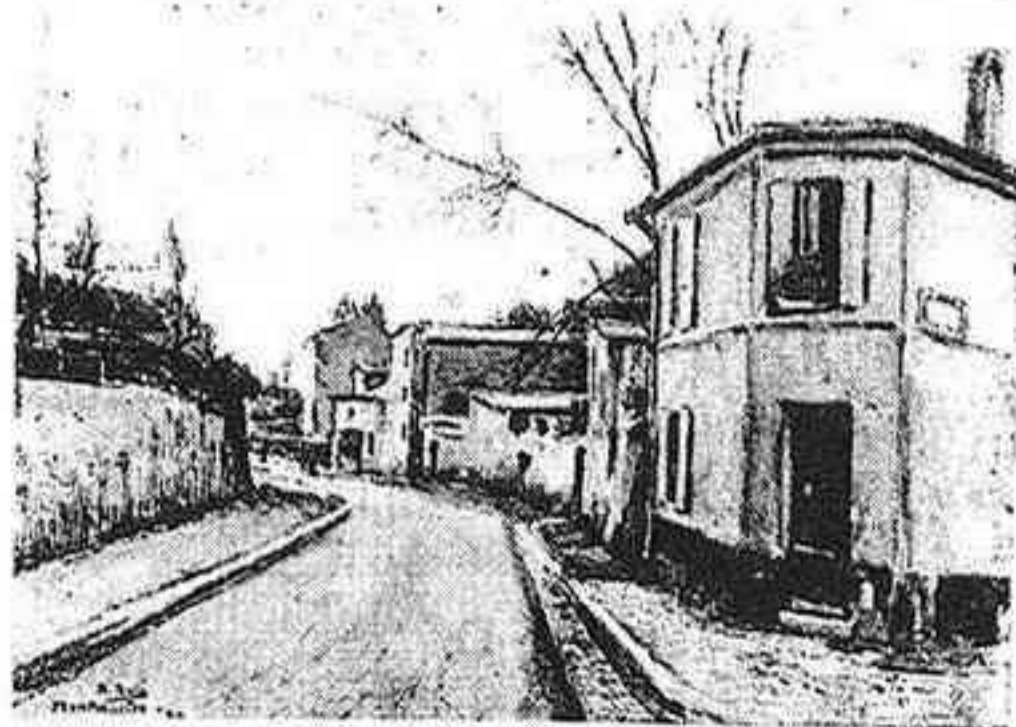
En l' hospedatje, ja se sab que unas vegadas per rahó d' economías, y altrás á sollicitut dels mateixos socis, lo músich acostuma á estar allotjat en casas particulars. ¡Fassin lo favor de dirme si volen mes pena que tenir que cambiar de casa dos ó tres vegadas per senmana! Cada día caras novas, caràcters diversos, y en quant al menjar, lo ser sempre bó y abundant, fá que noti mes la diferencia ab el modest de casa, quan acabada la temporada torna á reunir-se ab sa familia.

Pero lo que mes indigna, es que se 'ls conceptuhi com una especie de *gastr6nomos*. Seg3ns la veu general, lo músich es lo ser mes *fart* que 's coneix, com si tingués un ventre especial ó un estómach igual que una máquina de moldre café, sense pendre en compte que 'l vulgo que aixó diu, se desment ell mateix, puig al veure á un jove escuálit, exclama com si volgués compadirlo:

--¡Se li veu l' ánima contra claró! ¡Sembla un músich!

En efecte; poch músichs veureu qu' estigan grassos. Ja siga per l' excés de bufar ó de

LOS REC3NS DE PARÍS (per A. Solá).

Un carrer de Montmartre.

rascar, ja per la vida agitada que portan, á molts d'ells sols els faltan cordas pera produhir armonías.

Després de tot aixó, encare hi ha qui 'ls tracta de dropos, si bé es cert que aixó acostuma dirho algú que perque balla una americana á gust, se creu que no 's té d'acabar may ó vá descomponent en céntims lo que li costa la festa. A n' aquests que sempre cridan ¡qué durí! jo 'ls obligaria á seguir als músichs durant un mes ab obligació de ballar sempre que aquests toquesin. A ben segur que al cap d'una senmana, al sentir los primers compassos cridarian ab tota la forsa de sos pulmóns: — ¡Prou, prou! ¡Ja n' hi ha prou!

Aixís, per aquest istil, se 'ls aplica las mes falsas imputacions. Que si buscava la filla del amo... Que si feya l'ullet á la mestressa... Sense pensar que 'l músich sols professa carinyo á son instrument, apesar de que durant lo ball, desde 'l lloch elevat que ocupa, te de presenciar unas cosas...

Lo músich, per poch que s' hi presti son carácter, te un altre deber que cumplir y que també 's fá digne de

compassió, si bé 's profunda. Tal es lo de tenir que distreure als comensals á l' hora del ápat. Ell té l' obligació de contar quientos, xistes ó anécdotas, per estranyas que sigan, pero que fassin riure, que distreguin y que serveixin d' *entre-*

mise, y tant á voltas s' abusa de sa franquesa de carácter, que alguns el sollicitan per convertirlo en una especie de *Noy de Tona* casulá.

Natural es qu' entre 'ls músichs també hi hagin las sevas distincions, segóns los instruments que tocan. Per exemple, res te d' extrany que 's fassi simpátich aquell que toca 'l violí, 'l cornetí ó 'l clarinet, ja perque son instruments que *cantan*, ja per lo diminutiu del seu nom, pero tampoch té res de particular que impresioni malament lo sentir:

—Aquest es un trompa.

No obstant, entre 'ls instruments *antipátichs*, n' hi ha un que s' imposa per la seva gravetat, tant en la forma com en lo sonido. Me refereixo al contrabaix. Podrá estar arreglat l' envelat, podrán los carrers estar ben guarnits, funcionar los *caballitos* y ben dispostas las tauletas de tor-

rat, pero al sentir cridar á vells y joves: — ¡Ja vé la *berra!* ¡Ja es aquí la *berra!*— tothom veu salvada la festa major, perque, digan lo que vulgan dels músichs, una festa major sense copla, es com un jardí sense flors ó una escopeta sense gatillo.—EUSSEBI BENAGES.

LA PARRA

(ILUSTRACIÓ DE J. PELLICER MONTSENY).

La portalada—de la masía
cubreixla l' ombra,—quan lo sol pica,
de verda parra—que hi plantá un día
lo meu bon avi—¡qu' en gloria estiga!
¡Si n' té d' ufana!—¡Si n' es bonica!
Penjolls l' enjoyan—de pansas finas,
ab grans que semblan—las perlas ricas
ab que las noyas—s' entortolligan

lo coll y espatllas—alabastrinas.
Ben conreuhada—creix y s' estira,
com si sas brancas—á la masía
besar volguessin—amorosidas.
Mon aví á l' ombra—sempre fresquívola
dels pámpols tendres—que mou la brisa
lleument á l' hora—de la calitja,
ab tremolosa—veu y somrisa
dolsa y mirada—que reflectía
lo goig de sa ánima—pura y senzilla,
ab la rondalla—m' entretenia
d' aquesta parra—plantada 'l día
que á la que l' avia—serme devía
la feu mestressa—de la masía.
—Aquesta parra,—deya, ab la viva
joya amorosa—que 'l cor li omplía,
será l' imatje—dels jorns que vingan;
si creix ufana—plens d' alegría;
de dols y penas—si cau marcida.
Y avuy encare—s' extén y enfila
y forma un portxo—d' ombra jolíua
davant la porta—de la masía.

Quan passat Córpus—l' estiu arriba
y las garberas—pe'ls camps s' apilan
hont las llagostas—lleugeras brincan;
y sargantanas—pe'ls marges lliscan
que 'l soroll sempre—té esporogidas,
y papallonas—bellugadissas
com flors que volan—portant caricias
per rebren d' otras—de sas amigas,
y las abellas—passant rondinan
ben carregadas—d' essencias finas
que al buch s' emportan—per fer mel rica;
y las cigalas—cantant se 'n riuhen
de que treballin—tant las formigas,
per cercar horas—quietas, tranquilas,
que 'l trasbals calmin—d' enfeynats días
y enfortí 'ls membres—que aquell dissipa,
aném alegres—á la masía,
que encare s' alsa,—forta y senzilla,
entre l' arbreda—de pins y alzinas,
ab lo relotje—que 'l sol anima,
las amples golfas—que hi bat la brisa,
per terra extesos—los grans á pilas,
guarnint lo sostre—penjolls d' espigas
y fruytas secas—y llargas tiras
de carn salada—que 'ls gats vigilan.
Las botas plenas,—plenas las citras,
caballs pe'ls carros,—l' euga amansida;
llebrers que al véurens—alegres cridan
sortint á rébreus—fins á las vinyas.
La virám tota—que enllepolida
pica las cucas—que deixan lliures
gratant la terra—sas unglas finas.
A un cantó oberta—l' ampla pallissa
servint d' hostatje—pera 'ls que arriban
de nit y 'ls falta—llar y familia.
Boy acostantnos—á la masía
lo cor s' aixampla—los llabis riuhen,
y dolsa llágrima—pe'l rostre 'ns llisca
al veure encare—de vert guarnida

la portalada,—que á entrarhi invita,
formanhi un portxo—d' ombra fresqu'vola,
la parra hermosa—que hi plantá un día,
per ser l' imatge—dels jorns que vingan,
lo meu bon avi—qu' en gloria estiga!

SIMON ALSINA Y CLOS.

PASSEIG MATINAL

Un sant diumenje de bon matí,
las bellas clotxas del monestí
suaus tritllejavan;
lo sol posava son raig primer
sobre las randas del bell cloquer;
los galls cantavan.

Bella es la terra, quan al istiu
té la campinya cert tó festiu
que al cor 'namora;
¿dins del vilatge quí m' hi fa estar
si la bellesa no hi puch trobar?
¡aném á fora!

Lospins, gronxantne sos verts sarrells,
mitj descubrían los nius d' aucell;
la totoliva,
la cogullada y 'l rossinyol,
glosavan l' himne de juliol
ab veu joliva.

L' auba riallera, desde 'l zenit,
mirava 'l poble de fit á fit
tot despedintse;
la farigola y 'l romaní
sas flors mostravan á mitj obrí
tot deixondintse.

La rosa vera d' olor suau,
s' enmirallava dins l' estany blau;
la papallona,
flor que aleteja rondant los prats,
ja rumbejava sos tons variats
feya una estona.

Boy zumzejantne l' abella d' or,
la mel xuclava de flor en flor,
també l' aranya
sempre enfeynada teixint paranys,
fila que fila cassant companys
donava 's manya.

Damunt la molsa jeya 'l badell;
dalt de la feixa lo gay anyell
ne brinquejava;
y ran de l' era, sota 'ls abets,
la lloca mare sobre 'ls pollets
s' estarrufava.

D' una masía lo cá llebrer,
dormitejava d' un vert figuer
dins l' ampla cova;
de la fumera n' eixía fum,
de la pallerà grata farúm
de palla nova.

Lo portxo rónech que féu cruxí
una alenada del serení
semblava dirme:
—Guardo pobresa, també bondat;

pel que á mí arriba may só tancat;
ja pots obrirme.—

Entrí tot d' una y un rós infant
grassó de cara y barbotejant,
cridá:—¡Senyora!

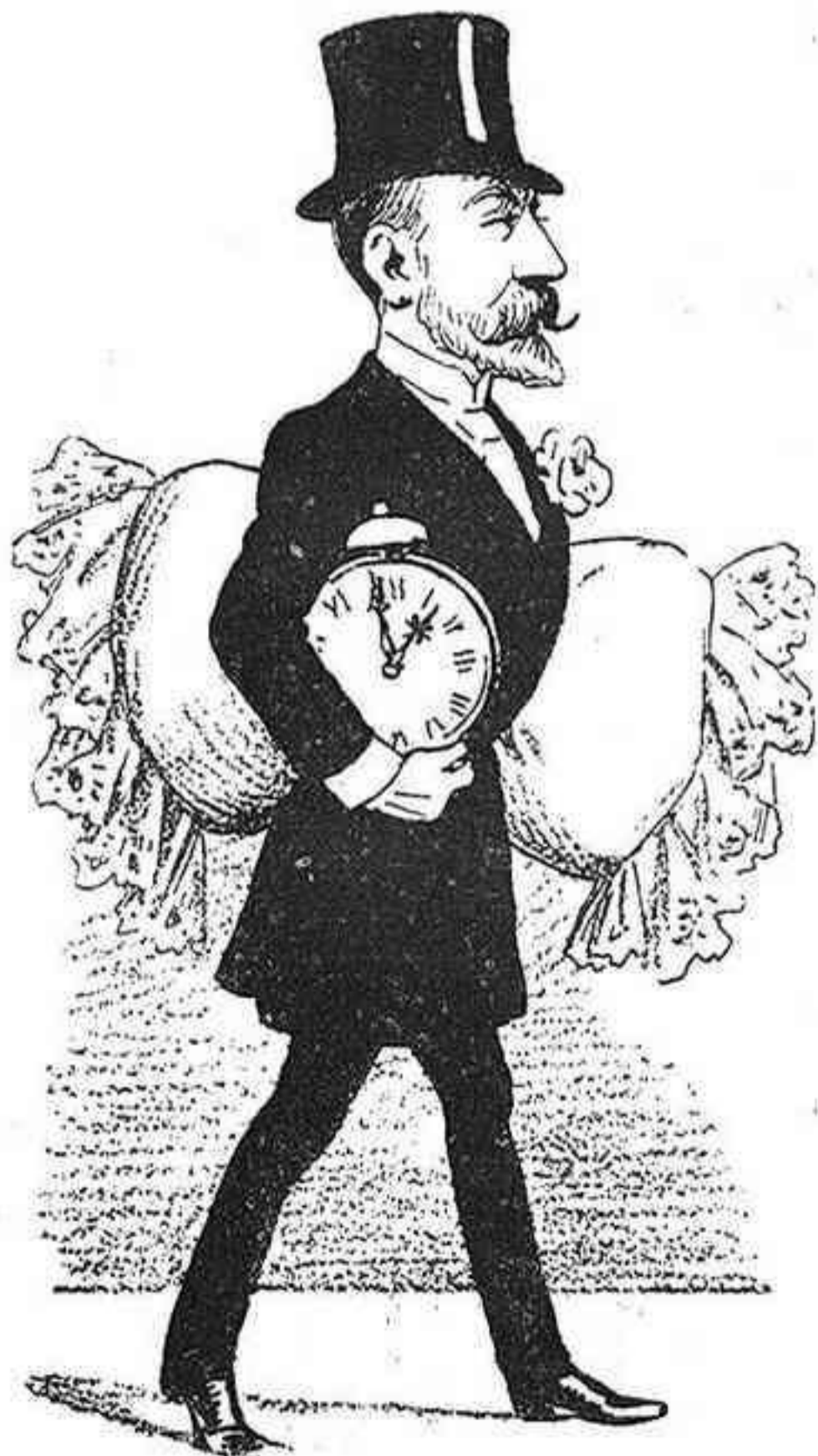
si voleu veure mon germanet,
del Cel los ángels l' han baixadet
tot just fa un' hora.

Mon pas guiantne trist gemegó,
envers la cambra del infantó
aní sent vía;

sobre llit pobre, vaig distingir
com entre espinas la flor de llir
que al mon s' obría.

La mare presa de febre greu,

FINITA LA COMEDIA (per M. Moliné).

--Y ara cap á Caldetas faltan dor-
milegas.

jeya voreta del filló seu;
 de mí s' adona ...
 —¿En eix paratge quí us ha portat?
 ¿nostra pobresa no us ha espantat,
 la bona dona?
 —Deu nostre pare may olvidá
 al quí en la terra son nom honrá;
 ell es qui 'm porta;
 preneu l' almoyna sens cap rezel,
 que vos l' envía de dalt del Cel
 — ma Mare morta.

* * *

Vingué 'l cap vespre: com al matí,
 las vellas clotxas del monestí
 suaus tritllejaren:
 si primé ho feren per un nou nat,
 després, joyosas per un albat
 també brandaren.

A l' hora hermosa que 'l sol se pon,
 lo nin poncella deixava 'l mon;
 á la masía
 la corretjela color de neu
 de sa finestra florida al peu,
 també 's marcía.

¡Pobre floreta! ¡pobre infantó!
 en sa carona posí un petó;
 dolsa besada
 ¡quí sab si un ángel fendint lo Cel
 va trasportarte ton bes de mel,
 Mare anyorada!!

AGNÉS ARMENGOL DE BADÍA.

APUNTE A LA PLOMA (per M. Balasch)

BUSCANTLI 'L TRAU (per Glandario).

—Se lo pongo, rico?
 —Rich... rich... ¿Y quant valdrá?

CANTARELLAS

Tinch, nineta, ben probat,
 —per lo que toca als petons,—
 que 'ls que 's donan d' amagat
 solen ser sempre 'ls mes bons.

Si vols ser del tot felís
 aquí vá un remey segur:
 no 't recordis del passat
 ni t' amohinis pel futur.

N. GRAS.

EPÍGRAMA

No hi ha ningú com la dona
 per saber tirar las cartas.
 Molts días, havent sopat
 si li guanyo la jugada,
 sense com vá ni com costa
 me las rebot per la cara.

B. NANI.

L' AMOR

SONET VALENCIÀ

Naixqué al somriure la primera aubada,
omplint tot l' univers ab sa hermosura;
quan lo sentí en son ventre la natura,
degué quedar de joia arrebatada.

A unir los cors sa vida consagrada,
dicta les lleys de germanó y tendrura,
y, manantial perene de ventura,
res pot contra ell la perversió malvada.

Amor se diu la Caritat benehida,
amor la Abnegació y lo Sacrifici,
amor la Pau, que lo rencor desterra.

• ¡Oh encarnació del bé! ¡Font de la vida!
Si mancara algún jorn ton dolç ofici
¡qué sería del home y de la terra!

JOGUÍM GADEA MIRA.

ESTUDI (per J. Mestres).

PENSAMENTS

Los diners donan aplom y l' aplom dona diners.

Moltas vegadas, tractantse d' algunas donas, fem mal en queixarnos de que no pensin, puig én posantse á pensar, encare son pitjors.

Per casarte, no vulguis tú sol; vulgas qu' ella vulgui també.

Tinguém com á cas raríssim el de que no conseguixin el que desitjan una dona que plora y una criatura que riu.

La astucia, si la practica un home de talent, el porta á las riquesas y á la gloria; si la practica un tonto, el porta á la presó.

Lo cor de las personas sensibles es un coixinet molt tou, y la major part d' aconteixements son las agullas que s' hi clavan.

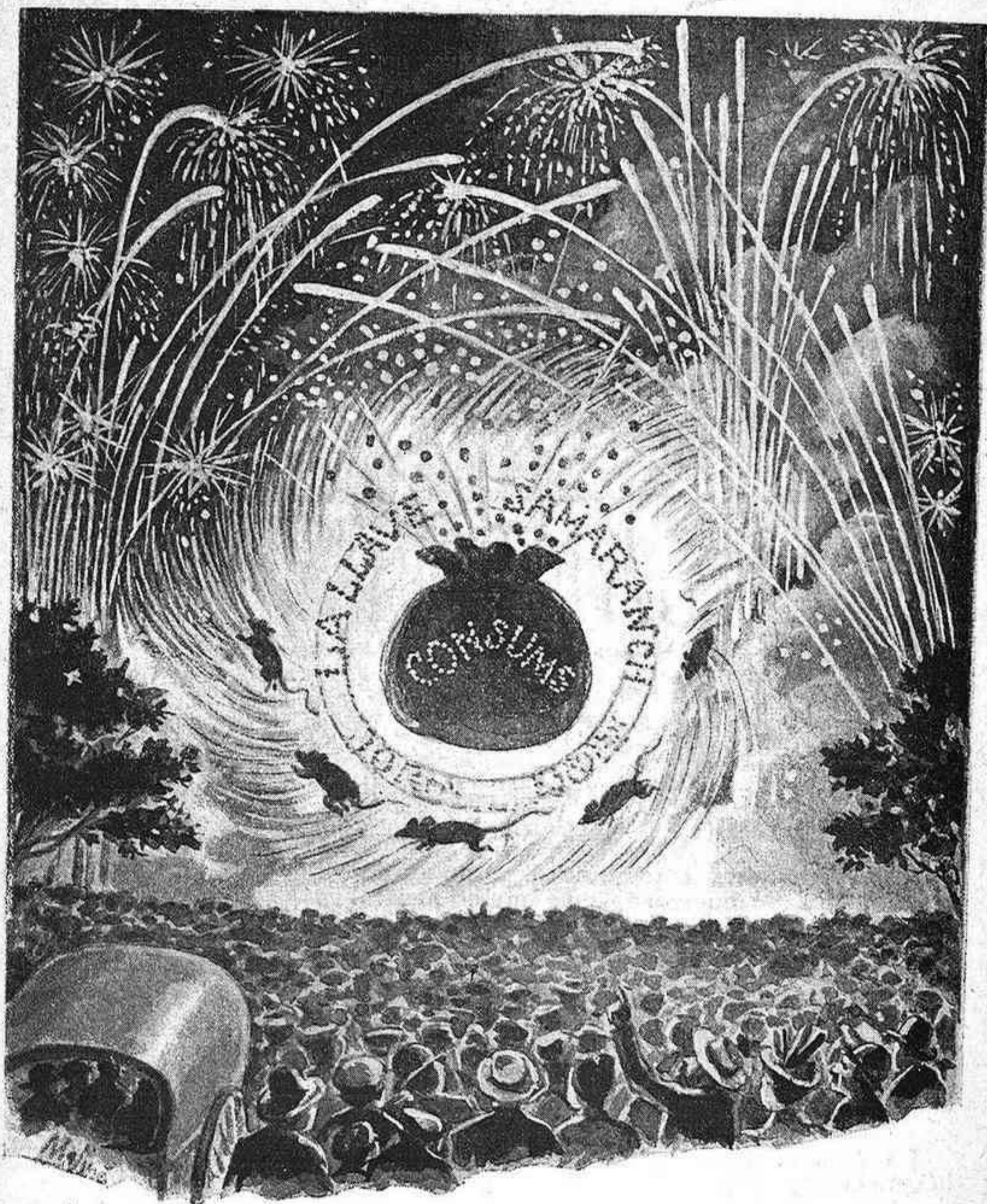
Home vell que 's casa ab dona jova, es com caball cansat que 's posa á corre.

Com mes cas fassis de l' opinió dels altres, menos cas farán los altres de tú.

De bo, tant dolent es serne poch com serne massa.

RAMÓN MASSIP.

GRAN APOTEÓSSIS FINAL.

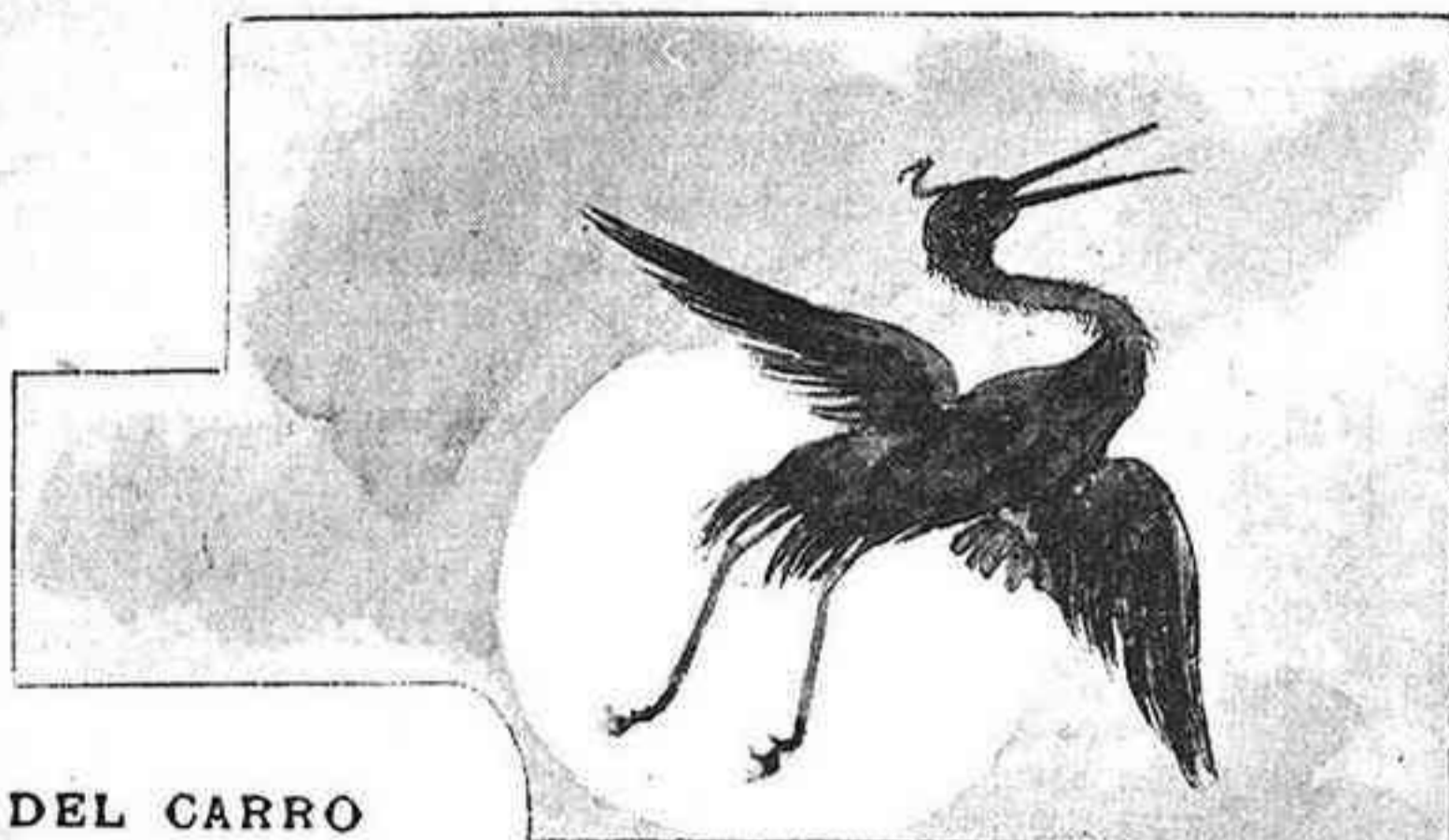
ESPURNA

La companyia de un teatro barato está destrossant lo *D. Juan Tenorio*.
—Noy, ¡quín *Tenorio* més infame!— exclama un espectador. ¡Si 'l vey a en Zorrilla!

Y un altre li respón:

—Al contrari: ¡qué pagaría en Zorrilla per veure aquest *Tenorio*!

C. G. REDEMBACH.

EL VOLCH DEL CARRO

L' ordinari d' Amer, irat renega...
Al trencar de camí, una de las rodas
s' ha enfonzada en un clot, y al volch del carro
ha esclatat el terror en terratrémol.

Gruny encare 'l fusell com quí rondina,
y l' animal, retut per la cayguda,
inflat son pit y plens d' escuma 'ls nassos,
resta encar en la pols, potas enlayre.
Tots els raigs de las rodas son estellas...

Capgirellat el fato, s' esllavissa
com enderrochs d' un mur, y ja la vela
no es prou pera guarir ab sa llarga ombra
el devassall dels embalúms que cauhen,
fent grinyolar al cá de rerassaga.

L' ordinari d' Amer, irat, renega;
que li baten al cor com á punyidas
els gemechs del fusell y de las branas
apaybagats pels esbufechs del matxo...
ab ansia espera d' un company ajuda.

y Mes l' ajuda no vé. Guayta la vía
amarada de sol, com giragonsa
amunt, entre bardissas y pinedas,
sens que maqui son ras la més lleu taca
y, despitat, la gorja se li núa.
De sobte ajup el cap, rebot la tralla,
desferma 'l gos, que 's migra per aténye'l,
y vá per l' animal, qu' allí 's revolca
ennuolat d' espessa polsaguera.

Tot li cau mentres trasca: la catxutxa,
el ganivet, la pipa, 'l brot de menta,
(tribut d' amor que *á la de casa porta*)...

Mes res veu. Enfeynat ab el *Navarro*
ni sent el raig de sol que l' escaliva,
ni repara ab la suor que 'l front li escalda
á regalims vessantli sobre 'l matxo,
ni ab la desfeta faixa que li penja.

Ja vá pel darrer trau; ja las corretjas
sa tivantor amollan; ja 'l desbraga...

El *Navarro*, que 'l ulla, com dolentse'n,
redressa 'l cap, alleugerit sentintse,
y aixecantse d' un bot, vers al prat corra,
omplint la vall de sugestiva música
els drings dels picarols de sas morrallas.

Engolosit pel *tendre* ni s' adona
del gros nafrat que li espellifa l' anca.

Son amo si que 'l veu; prou en basqueja,
xano xano hi acut, el trau visura,
ab cerat de saliva y pols á sobre
posadeta á pessichs el buyt omplena
y, pagat de son fet, etjega 'l matxo
al avís d' amistosa patacada.

Recula tot seguit, aplega d' esma
la pipa, 'l ganivet y el brot de menta
y, son carro observant, fet una rossa,
brassos amunt, recolzadot al marge
ab la jayent barruera d' un borratxo,
cara avall una llágrima li llisca.

De nou enllá llambrega, envers al poble
que 'l puig vehí arracera en sa vessana,
tot resseguint las ondas de la vía
ribetadas d' arbossos y pinedas,
mes ni 'l vol d' un aucell sa blancor ratlla.

Cap avall, pel rempeu de la singlarera,
el tret d' un casador de timba en timba
vá retrunyint; amunt, per la boscuria,
del llenyater las destraladas s' ouhen
aspres y revivnants, com esqueix d' éscas;
mes cap ensá del magalló ressona
el cop refregadís que 'l terré estripa...

pro, quí 's desvaga ab tot y veure 'l carro?...
L' ordinari d' Amer, irat, renega...

Mes,—cal anarhi—'s diu, mirant al poble,
plegats els brassos y encongint la espatlla.

La tralla 's penja al coll, y amunt camina,
girantse enrretera, anyoradís del carro
ó com si allí 's quedessen sas entranyas.

De cop s' atura, y ab la má á n' els polsos
al lluny ovira ab desficiosa déria:
no sab be lo que ha vist, pro juraría
qu' es un gos, el séu gos lo que repara.

Y alló, la bolva bellugosa aquella
que rodolava avall com una fulla
empentada pel vent, vá convertintse
en gos, vá trasformantse en el *Moreno*,
el guardiá de sa casa y de son carro.

El matxo ab un renill l' en treu de dubtes.

Esguarda al gos, regoneixent sos ayres,
com s' acosta, trotant, erta la quía,
la llengua enfora y las orellas tiessas,
ab son rastre de pols á rerassaga,
y un somriure de goig desclou sos llabis.

Tot ho compren. La intel·ligent bestiola
l' avís del volch ha dut á la familia
innovantli ab sos gestos, y ara torna
per anunciar al amo s' arribada.

L' home fitura al lluny, y 'l cor batentli,
camps á través vá descobrint la sombra
de sa muller, que vé ab els de la farga,
embarrassats aquests ab llurs ormetjos.

L' ordinari d' Amer ja no renega,
manyaga un xich al gos; arranja 'l pinso
del animal, que ja del vert s' esquitlla,
y en tant els de la colla 'l pas apretan,
el carro buyda per mimvar la tasca.

Ja s' apropa; ja 's veuhen. Sens mot dirse

del volch del carro lo tropell visuran
y tot seguit mans á la feyna posan.

Dringa 'l parpal, lo caballet grinyola,
vá passant de má en má la clau inglesa,
ressonan pel torrent las martelladas
repetintse en amunt semblant á mofas,
y el carro consentit, gemega y xiscla
com el malalt al qui li dol la cura.

Atrafegada pel tragí la colla,
las eynas enrenou y arreu la cárrega,
apar alló la extesa d' una fira
ó l' alto d' una trepa de gitanos.

Més, baldeja l' encall, trontolla 'l carro,
l' aixecan á nivell, fins que s' assenta,
collan la roda que á bell punt hi arriba,
l' escampall de la cárrega arreplegan,
y el *Navarro*, guarnit y llest del pinso,
sentint al gos, que gruny pera que 'l fermin,
vers á son lloch per sí mateix camina.

"L' ordinari d' Amer ja no renega,
Tragueja un xich, la bota allarga als homes,
assedegats pel sol tant com pel tráfech,
arranja l' animal, la tralla empunya,
polsa 'l balans del fato, y al ferm "arri!..."
acompanyat d' uns espatéchs de llengua,
dringan els picarols, cruixen las rodas,
y el carro, magestuós, emprén la vía
sostenint fins al poble l' arrancada...

Duas horas mes tart, vers á entrellusca,
l' ordinari d' Amer s' assenta á taula,
girat de cara al hort, d' hont vé la fresca,
lliure son cap del mocadó y la gorra.

Dos baylets aprop té, grassos y rossos...

Ensonyat el menut d' esma somica,
impacient el mes gran ab el plat juga.

Enroscat á sos peus ronca 'l *Moreno*.

De sobte vé *la gran*, junt ab sa mare,
redoltadas de fum, ab la cassola
de sopas ab el *brot de menta*, la una;
ab las monjetas y las trunfas l' altra.
Tot es quietut. Sols del *Navarro* s' ouhen
els roséchs de quan trinxa las garrofas.

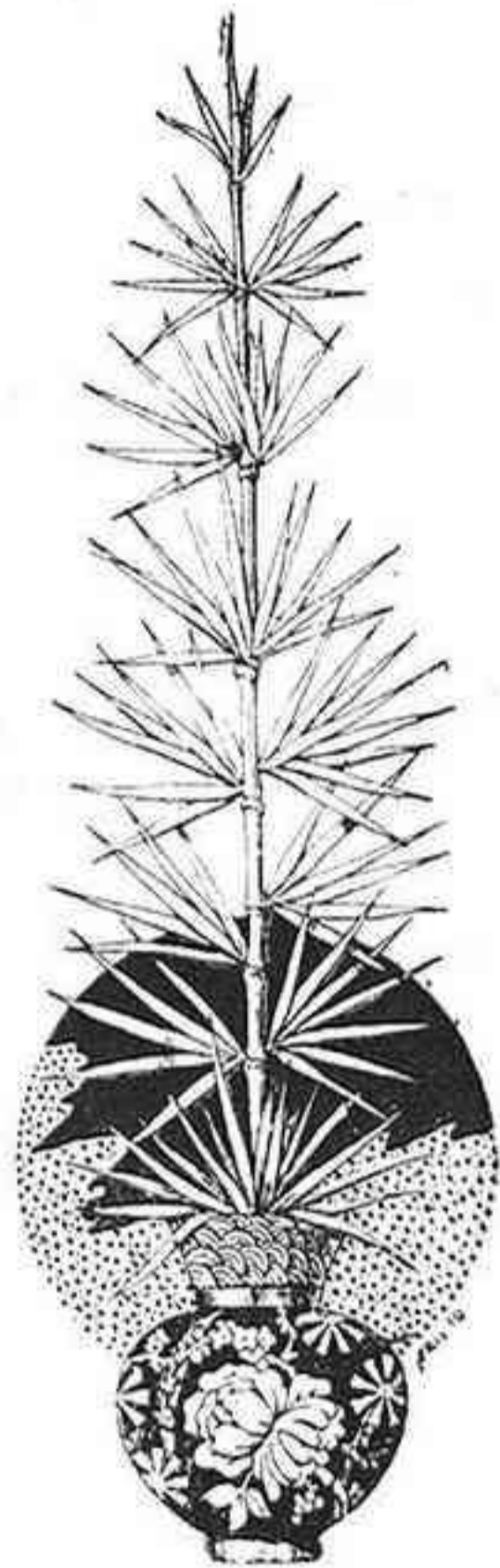
L' ordinari d' Amer menja que menja,
vá retrayant el pas del volch del carro
tranquil, sense planyensas ni rancúnias,
"tal día farà un any,"—vá repetintse
cada cop que pondera son desfici,
conformat ab sa sort, com tot bon home...

Y el trobarse en sa llar, refet per l' ápat,
plé de salut, ab feyna mes que vulga
y al amor de sos propis tant l' ánima
que, reposant el cap entre sos brassos,
com un beneyt endormiscat s' hi queda.

JOAN PONS Y MASSAVEU

†

EN TRANVÍA

Passat lo carrer de Fontanella, al agafar la curva del passeig de Gràcia, pujá un nou passatjer.

Se coneixia que no era d'aquí. Al entrar va saludar sense mirar-se á ningú, y 's colocá en l' únich puesto que hi havia desocupat.

Era un senyor alt, prim, ros. A pesar de no haverhi ni 'l més remot perill de pluja, anava ab els pantalons arremengats y duya parayguas.

Una vegada assentat, butxaquejá un moment y trayentse un periódich comensá á desdoblegarlo ab moviments d' autómata. 'Ls plechs del paper eran molts y l' operació resultá llarguíssima. Quan tingué 'l diari al seu gust, s' acomodá en l' assiento y 's posá á llegir.

Vaig inclinar-me lleugerament per veure 'l títul del periódich. *The Times*... Era un inglés.

En aquell moment entrá 'l cobrador, fent sortir de la capseta cilíndrica la punta de la tira de bitllets. Tots els passatjers ens apressurarem á treure 'ls deu céntims. Nosaltres pagavam, l' home entregava 'l paperet, y la séva feyna 's reduhía á girarse de dreta á esquerra y d' esquerra á dreta, avansant poch á poch cap á la devantera del cotxe.

Al arribar al lloch del inglés, lo cobrador arrencá un bitllet de la tira y va esperarse. Res: l' extranjer no apartava la vista del periódich.

—Si es servit—murmurá l' empleat bellugant el paperet.

L' inglés, serio com sempre, continuava llegint.

—*Caballero!*...—va dir llavors el cobrador, comprenent que 'l passatjer no era de la terra.

CASSAT AL VOL (per *P. Eriz*).

—Desengánya't lo millor de Barcelona es la Rambla; y lo millor de la Rambla las bonas pells que hi transitan.

Tampoch res. Tots els que anavan en el tranvía comensarem á interessarnos en la escena.—Potser es sórt!—va dir un.

Lo qui seya al costat del foraster lo tocá del bras.

—Miri... ha de dar deu céntims.

¡Al últim!... L' inglés alsá 'l cap, y comprenent de lo que 's tractava, va palpase la butxaca de l' hermillia, trayentne una moneda de dugas pessetas qu' entregá al cobrador.

Aquest li doná 'l bitllet, pero al aná á tornarli 'l cambi, l' altre ab un gesto l' aturá.

—¿Qué?—va di 'l cobrador, que ja tenia la má á l' obertura de la cartera de pell.

L' inglés se 'l mirá fixament, baixá 'l

cap com si reflexionés y tornantlo á alzar, digué d' una manera rápida:

—Pequeña caldera.

Dos ó tres passatjers, ab la major ingenuitat, van plantarse á riure. ¿Sería boig? .. Els altres passejavam la mirada, del conductor al inglés y del inglés al conductor, cada vegada més interessats.

—Me sembla que deu volguer dir si ja som á la Travessera—va exclamar una senyora, que no feya cara de ser gayre espavilada.

—¿Cóm diu, *mússiu*?—preguntá l' empleat ajupintse una mica sobre l' inglés, temerós d' haverlo entés malament.

—¡Oh!....—torná á dir l' altre, un xich incomodat:—pequeña caldera.

—¿Pero qué vol dir ab aixó?

—Yes....

—¿Qu' es lo que hi es?

—Pequeña caldera.

Las riallas van generalisarse. 'L cobrador arronsá las espatllas, y, com renunciand á la interpretació d' aquell logogrifo, allargava ja una pesseta al inglés y 's disposava á contá 'l resto en céntims, quan el passatjer, retxassant ab violencia la moneda, va tornarli á dir:

—¡Pequeña caldera!

Lo cobrador s' anava empipant.

—¡Pero, senyor meu! ¿que ha de durar molt aixó? Expliquis d' una vegada. ¿No vol que li torni ls *monis* del cambi?

—¡Oh!....

Fent un esfors de penetració, l' inglés senyalá 'l grapat de céntims que 'l conductor tenia entre las mans y exclamá ab energia:

—¡Mi querer toda como esa! ¡Toda!.... ¡Toda pequeña caldera!....

¡Ah!.... Llavoras ho vam compendre. ¡Prou bé s' explicava, pobre senyor!.... *Pequeña caldera*. ¡Y tal!

Lo que l' inglés volia dir, era senzillament que li tornessin tot el cambi ¡en *calderilla*!

A. MARCH.

CATALUNYA PINTORESCA (per A. Solá).

RIPOLLET.—Lo carrer del Calvari.

SANT HILARI

(ILUSTRACIÓ DE S. Tussell).

Son las valls y boscurias de Sant Hilari
llocs d' alegre refugi per la salut;
qui un sol cop las ha vistas ha de tornarhi,
ningú d' ellas encare trist n' ha vingut.

Tenen l' ayre puríssim de matinada,
los murmuris de brisas, fonts y torrents;
quan lo sol s' hi rebeja, la marinada
agradosa refresca sos raigs ardents.

Del Montseny l' alta mola tot hora hi guayta,
al hivern tota blanca, grisa al istiu;
y ara torras de boyras lo vent hi empayta,
ara signes encesos lo llamp hi escriu.

Y Sant Miquel, Gavarra, la Guillería
y Montsoríu saludan enllá d' allá
com á un dolmen altíssim que 'ls desafía
á la isarda y soberga *Roca d' en Plá*.

En mitj d' eix march s' estira tot Sant Hilari;
¡panorama hermosíssim per qui hi acut!
No en Suissa 'ls *touristes* poden trobarhi
més frescor y delicia, ni més salut.

Que té verges boscurias á maravella
y vessants y ombradissas com no n' hi han,
y deus frescas y ricas com la *Font vella*

y la Ubaga y las *Serras* y la *Picant*.

Dansa al ayre gentílich de las sardanas;
barretina y caputxa no n' han fugit;
sas costums son encare ben catalanas,
catalana la parla com l' esperit.

Un hi está com á casa per gent honrada,
¡qu' es aixó de sentirs'hi may foraster!
Bon profit als que cercan mellor estada
per capritxo ó per moda, lluny del terror.

Pujéuhi donchs vosaltres, á qui os allunya
de la ciutat la calda de cada istiu;
per salut y delicia á Catalunya,
com en lloch més, á casa tot ho teniu.

A. BORI Y FONTESTÁ.

ACTE DE FÉ

Era escéptich poch temps fá
y créume, no es hiperbólich,
tú m' has fet tornar católich,
apostólich y romá.

Vareig permaneixe ateu
fins lo jorn que 't coneguí;
pro de llavors pressentí
que sens dupte hi havia Deu;
puig la lógica 'ls ulls obra,
y fácilmnt s' endavina
qu' una dona tan divina
tan sols de Deu pot ser obra.
Créume, al contemplar tos ulls,
quan me frega ton vestit
ó al jugar embadalit
ab tos rissos fenthi embulls;
quan de ta boqueta breu
recullo dolsa paraula
ó sento sota la taula
ton peuhet sobre mon peu,
ó en fí, quan me dons la ma
que te un contacte tan fí,
veig que aixó no acaba aquí
preveig que hi ha un més enllá...

Sense tú la mort me crida,
tú sens mi morirte sents:
som, donchs, dos sers diferents
que sols tenim una vida;
y aixís me queda explicat
dintre del curt meu sanderi
l' elevat y extrany misteri
de la Santa Trinitat.

Tinch fé ab lo carinyo teu;
tinch la esperansa en ton cor
y pel próxim sento amor,
(quan estich al costat teu).
Si per mon martiri etern
arribavas á oblidarme,
fora, amor meu, condemnarme
á las penas del Infern.
Mes, si calmant mon anhel,
ab tú m' arribo á casar,

aquell jorn haig d' arribar
fins á la porta del Cel.

VÍCTOR RAHOLA.

TIPO DE RONDALLA (per *L. Ensenyat*).

La bruixa.

CAMBI D' ARCALDE (per *M. Moliné*).

—En Coll ja ha fet prou... Ara 'ls altres que hi posin el Coll... aso

TIPOS DE LA RAMBLA

LO POBRE DE LA FLAUTA

(ILUSTRACIÓ DE J. Lluís Pellicer).

Avants duya 'ls cabells llarchs y tenia més aspecte d'artista: ara fa un quant temps que 'ls porta tan curts que no se 'ls podria estirar per desesperat qu' estigués; parla castellá, es més aviat baix que no pas alt: cego no ho es pero sino l' empleo ne deu tenir lo grau; sos ulls son com traus fets ab repunts de seda vermella: camina poch á poquet arrossegant los peus y 'l tó de la seva veu es baix y llastimer.

La seva actitud es un símbol de resignació: toca la flauta, sembla, més que com á recurs pera guanyarse la vida (si se la guanya) com lo compliment d'una promensa ó de un cástich perpétuo; es un juheu errant que no sols camina sempre, sino que además bufa, espel-lint de la

flauta fins á una dotzena de notas, sempre las mateixas. La execució no es brillanta, pero es constant, contínua, infinita, no acaba may.

Rambla amunt, Rambla avall á totas las horas del día y fins de la nit, arrambat á las parets, de desde la plassa de Catalunya al Plá de las Comedias, baixa per un cantó y puja per l' altre, seguint la direcció contraria als carruatjes. Camina pausadament, ab lentitut y quasi no enrahona may.

L' hi seguit horas enteras pera averiguar que parla en castellá y pera convéncerm de que demana caritat; perque més que un pobre, sembla la víctima de algun encantament ó malefici, condemnat per circunstancias misteriosas á recórrer eternament la Rambla de dalt á baix y de baix á dalt.

En mitj del trají y rebombori propis d' aquesta vía, las notas de la flauta, contínuas, persistentes y repetidas ab igual entonació y clar-obscur, son un de tants sorolls que 's barrejan ó s' esborran entre 'l rodolar dels carruatjes, los crits de la gent y las canturias dels pardals. Ningú se 'n adona. Es precis conéixer al pobre y á la seva flauta pera que la orella ne destrihi una nota y pera que 'ls ulls descubreixin al artista entre la bellu-

gadissa de la generació que l'amaga. Ell segueix son camí, indiferent a quant lo rodeja, com convensut de la inutilitat dels planys de son instrument pera cridar la atenció dels que van y venen.

Sembla que la fatalitat lo fassi giravoltar inconscienment per la Rambla y que una manxa invisible fassi sonar la flauta de una manera automàtica.

Ell no 's preocupa per ningú y ningú 's preocupa d'ell.

Be sigui per l'exercici inmoderat de tocar la flauta ó be per defecte de naixensa, l'estructura de son esqueleto no es pas la corrent: la columna vertebral deu ésser com lo zig-zag de un llampech, los brassos sempre en amunt formant ángul y las camas doblegadas equilibrantse per la inclinació del cos, tot ell presenta un conjunt que no es natural y que ningú, tocant ó sense tocar la flauta, podria resistir ni dos minuts.

La indumentaria no 'l singularisa gens ni mica: al cap un bolet de color clar a l'inglesa, aixó sí, atrotinat; porta jaqué ab tall de moda indeterminada, potser més curt que llarch; pantalóns de tirabuixó com correspon a sa gerarquia y sabatassas de cuyro indefinit, esberladas y de mida descomunal; penjat de son bras esquer un bastó de crossa que trassa una diagonal molt decorativa ab las lineas de son cos y una capseta lligada, no sé de quina manera al pit com una mena de decoració, a la que 's pensa véurehi 'l que 's fixa en lo personatge, com la revelació, 'l perquè de aquella música interminable, lo motor, la maquineta que 'l mou, ahont s'enrotlla la corda que fa anar las camas y sonar la flauta.

Pocas son las vegadas que un pacient observador podrá notar que se li acabi la corda: veure'l parat y sense bufar es rarissim; no sembla ell, pert la meytat del interés; una sola l'hi vist de tal manera, caiguts los brassos, l'instrument vertical y apuntalat a la paret en lo marxa-peu estret de casa Moya, prop de un colega seu, qu'es ben be la oposició d'ell: un cego assegut y en la més complerta inmovilitat; altre autómata qual únich moviment consisteix, de tant en tant, en retirar las monedas del platet (quan n'hi cahuen).

Lo fet extraordinari de contemplarlo quiet y sense tocar, me sembla tan fenomenal, que temia no li hagués donat algun treball ó que se li hagués espatllat la maquineta; pero la seva inacció no durá molt; empenqué la marxa de nou y torná a bufar, fins a trobarse a la Portaferrissa. Allí, en aquell maremagnum, aquell encrehuament de gentada y de tota mena de vehículs que van y venen, allí callá la flauta y l'home atravessá 'l carrer rezelosament, encare que ab pausa y com relliscant per desobre l'empedrat. Al ésser a l'altra cantonada comensaren de nou los planys musicals y reaparegué l'home tal qual es y com no 's compren d'altra manera que pugui ésser.

Seguí cap avall, y mentres los tranvías y ómnibus carregats a vessar y la turba multa anavan amunt, cap a la Plassa de Catalunya, seguint los darrers raigs del sol ponent que ab espurnas de foch matisava las fullas de dalt dels arbres y de rellisquentas feya enlluhernadors los vidres dels balcones, ell semblava tornarsen tranquil y resignat cap a las tenebras, continuant sa pelegrinació interminable Rambla avall, indiferent a la neguitosa multitud que l'envoltava com a la soletat en que després se troba a las altas horas de la nit, en que las planyívolas notas de la flauta adquireixen una expressió persuassiva. Quan la música de son instrument podria convéncer a algú, fins ab sa monotonía, en lo silenci relatiu de la mitja nit a la Rambla, es quan no hi ha ningú pera ésser convensut y l'artista sense que un se'n adoni desapareix en lo misteri de las ombres.

Tornada la claror del día y comensat lo quotidiá batibull de la gentada, com una aparició natural, forfosa inevitable, apareix sense saber d'ahont ve lo nostre protagonista, y bufa y camina que caminarás amunt y avall, obehint a lleys desconegudas de l'univers: toca la flauta com cantan los pardals y 'ls carreters renegan.

P. GATELL

LO TRAGINER (*)

—Som lo traginer que passa.
¡Arri caball!
Ja reposarás al vespre
quan arribem al hostal.

—
¡Drinch! ¡Drinch!—Noyas aixeridas
que feu puntas al portal
ó guayteu en la finestra
fent dalir als viandants,
¿no teniu avuy cap carta?
Acuytáuvos, que 's fa tart.
Aymadors hi ha que 's corsecan
quatre ratllas esperant.

—Som lo traginer que passa.
¡Arri caball!
:Ja 'n portém, ja, de recados!
¡Viscan los enamorats!

—
¡Drinch! ¡drinch! ¡drinch! Antigas runas
sempre 'm feu ensopegar.
Crech que á cada jorn que²passa
una pedra en terra 'us cau.
Niu sou de ratas pinyadas.
¿Qué fóreu, diguéume, antany?
Monastir plé de riquesas,
Iglesia plena de sants;
los monjos que t' habitavan
ja tots cendra s' han tornat.
Tos jardins avuy son vinyas
y tos boscos son talats.
Tothom veu com t' arruínas
y ningú 't ve á apuntalar;
que molts alsan casas novas
ab pedras de vells altars.

—¿Qué hi farém? Tot dona voltas.
¡Arri caball!
Que mentres ton amo pensa,
tú t' adorms marxant al pas.

—
—¡No 'n fa poch de terratrémol
la fábrika d' allá baix!
¡Quína polsaguera d' aygua!
Sembla que 'l riu s' ha aixecat.
Molí paperer, treballa;
no 't cansis de treballar.
Avans, eixint de la feyna
l' home feya catedrals;
avuy no més sab fer llibres;
sempre está escriu que escriurás.
¡Válgam Deu! no entench las lletras;
mes jo no se qué será,
que tant com més se 'n escriuhen
més patím de mals-de-cap.

(*) Inédita.

L' APERITIU DE LA SON
(per R. Miró).

Avants de menjar, l' absenta,
y avants de anar á fer non,
una pesada de figas
á la voreta del foch.

—¿Que vols caure al riu? No badis.
 ¡Arri caball!
 Ves pel mitj y no rellisquis
 Buscantne camins estranys.

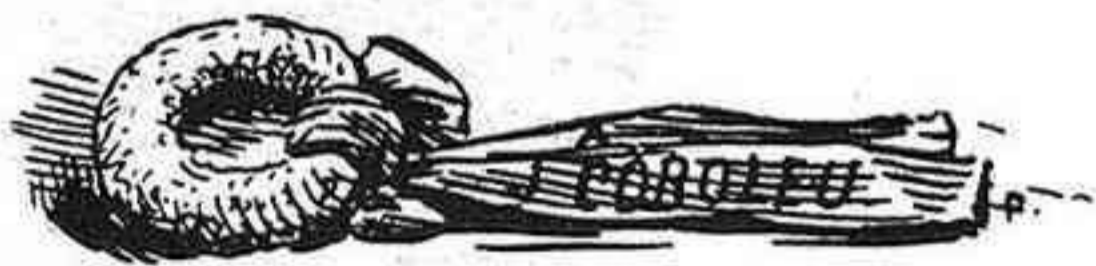
Deixam agafar la manta
 que veig que bufa 'l mestral.
 ¡Quína gresca! á la masía
 los senyors tenen sarau
 y aquí á la porta hi ha un pobre
 que jau tot desabrigat,
 y 'ls que ballan no 's recordan
 de ferli puesto á la llar;
 y tal volta 's diverteixen
 ab los fruyts de'l qu' ell súa.
 ¡Quína vida, aquesta vida!
 Si no fos l' eternitat,
 hauríam fet bon negoci
 quan nasquerem aquí baix.

—Trota, trota, que duch pressa.
 ¡Arri caball!
 Aviat serém á casa.
 ¡Tan de bó ja hi fos tornat!

¡Grat sía á Deu! En las tenebras,
 llum alegre veig brillar...
 Es la llum de ma caseta:
 ja 'l viatge s' ha acabat.
 Mos amors son allá dintre;
 jo só 'l rey d' aquell palau.
 Allá si que 'l cos reposa
 de sas angunias y afanys.
 ¿Quí pogués allí quedarse
 sens tenir que viatjar?
 ¡víu tan bé lo cor de l' home
 del cor que estima al costat!

Ja hi som, ja la llum s' acosta
 ¡Arri caball!
 No t' aturis que 'm daleixo.
 Vola..... Ja havém arribat.

† JOSEPH COROLEU.

ESPURNA

Entre dos companys:

—Escolta, Ramonet: estich á punt de anar
 á demanar la má de la Pepeta; pero antes
 voldria que 'm diguesses, quína opinió tens
 d' ella.

—Noy, haurás de dispensarme, si no 't
 responch á lo que 'm preguntas, porque, fran-
 cament, no m' ha agradat may dir mal de
 ningú.

A. FONT.

CANET DE MAR.—*Toch de queda*
 (per A. Campmany).

EPÍGRAMAS

Trobant car, pero en excés
 lo que comprava en Vallbona,
 va dir á n' en Pep Vallés:
 —¿Vaja, noy, m' agrada més
 poguerme entendre ab ta dona?

I. SOLER.

Lo comerciant Bellavista,
 va encarregar á en Badó
 li busqués un corredó,
 y aquest va durli un ciclista.

J. MIRALLES.

CAPOLL

(per J. Pellicer Montseny).

LA CONFESSIÓ D' UN DIABLET

Menut com una rata, viu com un estornell, deya la gent que la picardia no 'l deixava creixer. A casa, á estudi, no hi havia qui 'l fes estar quiet: la sanch li bullia, el seu pensament era una bala de vidre. Ab aquesta movilitat de cos y ánima, aprop seu no hi havia ré en repós.

Sino que. observeuho bé y veuréu que la vivor, bellesa de l' ánima, s' emporta més simpatias que l' hermosura física. La gran sort d' en Ricardet era l' estar dotat d' aquella gracia. Qué hi vol dir que fos rabassut, cap-gros y una mica guerxolí, si de tot ell plegat lo que feria á tothom era 'l brasill encés que duya als ulls, l' agilitat d' aquell pensament llampegós, la simpática traydoria que 's dibuixava en el plegat de sos llabis?

Sense aquesta bellesa de l' ánima qu' exercia sobre 'ls altres un poder de simpatia gayre bé despótich, ¿cóm el senyor Ventura, un mestre tan tocat y mirat, hauria cedit á la ridícula pretensió d' aquell ratbuf? ¿Ell anar á confessarse, perque hi anavan els mitjans y els grandassots?

—No veus qu' ets el darrer dels párvuls, un miquet que no pujas dos pams de terra, qu' ab prou feynas sabs parlar y que no farías sino compro-

metrem ab el soroll y renou que mourías á l' Iglesia, com sols moure per tot arreu, diablet? Aixó de confessarse es molt serio; no es pels virollets com tú, qu' encare no saben qué es pecat, ni qué no ho es, qué es atrició, ni contrició, ni ré de lo que cal coneixer. No pot ser, Ricardito; no pot ser—exclamá 'l senyor Ventura tot aixugantse las ulleras ab el mocador de quadros entre las mans.

Pero en Ricardet, plantat com qui diu sota 'ls genolls del mestre, tot enrabanat y fent ballar els dits de las mans, que segons reglament, havia de mantenir encreuhadas al darrera mentres escoltava, va esperar que 'l senyor Ventura se tornés á posar las ulleras y, un cop segur de que 'l veyabé, ab un somris tan atrevit com simpátich, feu una giravolta ab els brassets en l' ayre y fugint ben depressa de la

PIPANT (per J. Maria Marqués).

FULLAS D'ALBUM (per F. Soler y Rovirosa).

GINEBRA.—La torre de la Plassa de Molard.

puntada de peu que podia rebre, va respondre, estant ja á camas:

—Donchs hi aniré: sí, hi aniré.

Y tant va ser aixís, que hi va anar. El mateix senyor Ventura, presidint la *fila* dels grans, tan alt com era, va dur de la ma aquell nap, tot el camí. Y no de mala gana ni tan sols fingintha, si no fet un babau, com si 's tractés d'un fill. "Al cap y á la fí, qu' aquet diablet comensés á veure com els altres practican—pensava 'l pobre home—més aviat li farà bé que mal. Seria diferent que jo, prenentlo en serio, lo portés á agenollarse als peus del confessor, tan nano com es encare. Y aixó no ho faré, ni permeteré pas qu' ellho fassi."

Pero dins de l' Iglesia ni l' ajudant, ni 'l senyor Ventura eran prou á fraccionar las inquietas rengleras de xicots á proporció dels confessoraris ahont los esperavan d'un á un. Aquell els hi fugia per aquí; l' altre se 'ls hi entretenia per allá, y encare una vegada convenientment distribuïts, hi havia un tal pujar y baixar dels banchs d' espera y un tal anar y venir d' aquesta colleta á l' altre 'ls més inquietos, que

no 'ls podían perdre de vista un instant.

—Psit! *Silencio!*—cridava 'l mestre.—*A ver, esa devoción: el recogimiento que les he predicado*, sens recordarse ja d' en Ricardito, que, d' un grupo á l' altre, feya més camins qu' un gos d' atura entre las ovellas.

Y aixís anava confessantse aquell colegi, per partidas de cinch ó sis, entre altres tants confessoraris, quan, de sobte, el vitxo d' en Ricardet, parant d' una empenta á un dels mitjans qu' anava ja á agenollarse, li pren la tanda y 's planta tot dretet davant del confessor, fent la senyal de la creu.

—Tú també?—va preguntarli 'l Pare, tot estranyat.

—Cí, cenyó.

—A veure, donchs: ¿Quants pecats tens?

El menut que se 'l mira rihent y diu:

—Oh, y tú?

—Com jo?—exclamá el confessor, guanyat per l' ignocencia entrevessada d' aquell baylet.—Jo no t' haig de dir els meus; tu m' has de dir els teus. A veure: ¿ja estimas forsa als teus pares?

Aquell pillet va fer que sí ab lo cap; pero tot seguit afegí:

—Y tú?

—No, home, jo no t' ho haig de dir—tornava 'l capellá.—Ets tú, ets tú, qu' has de respondre. A veure: ¿ja ets ben bon minyó?

El nen, feya que sí, que sí ab el cap.

—Aixís home! No dius pas mentidas? Moltes ne dius, oy? Vaja, respon.

—Y tú?

—Home, jo no!

Pero aquell diablet se 'l mirá ab la desconfiansa més delatadora y graciosa de la terra y exclamá:

—Embuteeero...!

NARCÍS OLLER.

CANTARS

Si sabessin, quants te voltan ab joyas enlluernante, que tos hermosos ulls negres duhen dol de la teva ánima!

V. TARRIDA.

Es l' amor, Roseta maca, igual que la brossa al ull: per més que 'm vulla distreure, sempre tinch de pensá en tú.

J. DURBAN.

L' amor qu' entra de repent en lo cor no hi sol fe estada; pero 'l qu' entra poch á poch, es l' amor de més durada.

F. ROGER SEBRÉ.

Cada jorn, ab ta boqueta donavas menjá á un aucell, y un jorn que te 'n descuidares va morir de anyorament.

J. CASAS.

FULLAS D' ALBUM (per F. Soler y Rovirosa).

FRIBOURG.—L' Hôtel de Ville, vist desde le Court Chemin.

ENGRUNAS

En un colegi.

Lo professor de inglés pregunta á un alumno:

—¿Quín tractament té un senyor á Inglaterra?

—Mister.

—Molt bé: ¿y una senyora?

—Una senyora, *mistera*.

J. M.ª RIBAS.

—Tonet—deya una dona al séu marit—dom quartos per cals, que demá vull emblanquinar la casa.

—Qué tant emblanquinar—respongué pesarós de tenir que afluir la mosca.—Ab tants gruixos aviat á n' aquesta casa no hi cabrém.

STATING.

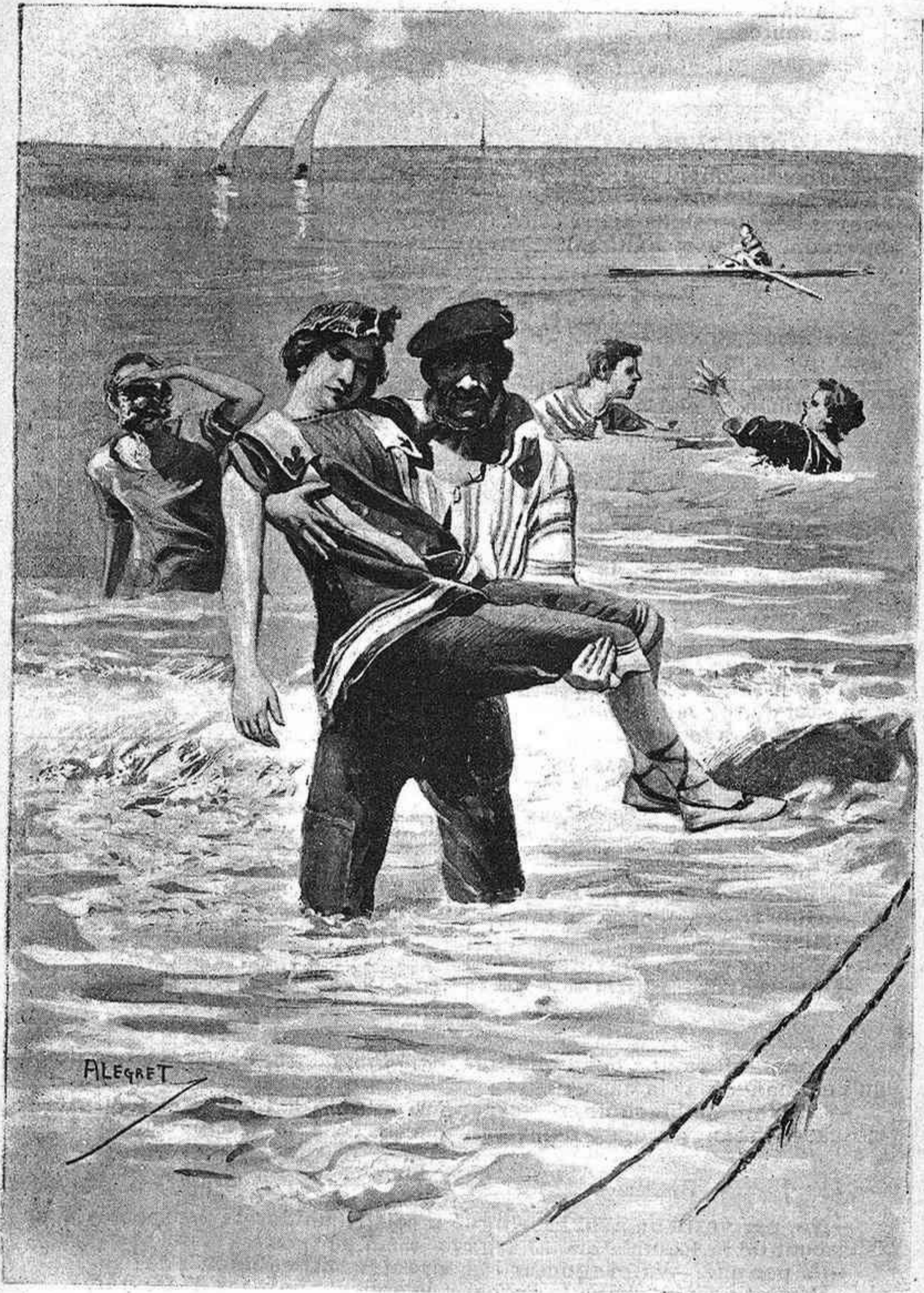
—No, per vosté no n' hi ha—digué un distribuidor de prospectes á un transeunt de la Rambla que allargava la má per pendre'n un.

—¿Y per qué?—va preguntarli quadrantse mitj enfadat.

—Perque vosté 's deixa la barba, y jo anuncio navajas d' afeytar.

PERE CARRERAS.

SALVAMENT (per Alegret).

—Perque se le menjessin els peixos tan mateix era ben malaguanyada!..

EL SENYOR D' ALTAMIRANDA

LA GENT DEL DÍA (per L. Roca).

Per malalt alguns el tenen,
quí per foll, quí per beneyt:
siga malalt ó no ho siga,
tinga ó no complert el seny,
es lo cert que 'ls días passen
y passen els anys també
y 'l senyor d' Altamiranda
no surt may del seu castell.

Sos portals son tancats sempre,
sos finestrals may oberts,
en festes ni romerías
al Senyor ningú li veu;
y en tant els badochs del poble
clavant els ulls al castell,
qu' el Senyor es foll, murmuran,
ó está malalt ó es beneyt.

El Senyor d' Altamiranda
á trench d' auba, fa molt temps
se 'n pujá dalt de la torre
la més alta del castell.

D' allá dalt vejé la vila
com ajassada á sos peus,
vejé pobles y més pobles,
vejé terra, mar y cel,
y exclamá: "¡Bella es la terra!
¡gran es el mon! ¡gran y bell!

Dígam tú, Guayta, bon Guayta,
tú, que hi tens els ulls més fets,
¿que 's aquella bestioleta
qu' es belluga en aquell erm?

— Senyor: es un home — ¡Un home?
Vegas, Guayta, guayta-ho bé!

— Veig qu' es home y veig que fanga.

— Y aquell altre animalet?

— És un altre home, es un sabi
qu' estudia flors y arrels.

— ¿Y aquell?— Un altre: aquell pinta.

— ¿Y aquell altre?— Mata aucells.

— ¿Y aquell més lluny?— Sembla escriure.

— ¿Y aquell?— Roba als passatjers.

— ¿Y tots son homes?— Tots homes.

— Pero... ¿els homes son pigmeus?

El Senyor d' Altamiranda
va tancar-se en son castell:

"¿Cóm faría un pas en terra
que á parells no 'ls esclafés?,"

De tart en tart des llavoras
quan apunta 'l sol ixent,

se 'n puja á dalt de la torre
la més alta del castell,

y 'n baixa murmurant sempre:

"¡Sempre iguals!... ¡no han crescut gens!

A forsa de temps, tal volta!...

Esperém: dem temps al temps."

Per xó may entra á la vila,

per xó may surt del castell,

per xó tots per foll el tenen,

per malalt ó per beneyt.

APELES MESTRES.

— Per sandunga y per salero...
— No diguis mes: el torero.

EPÍGRAMA

Passant per la carretera
deya un día l' Agustí
á son fill qu' es un tronera:

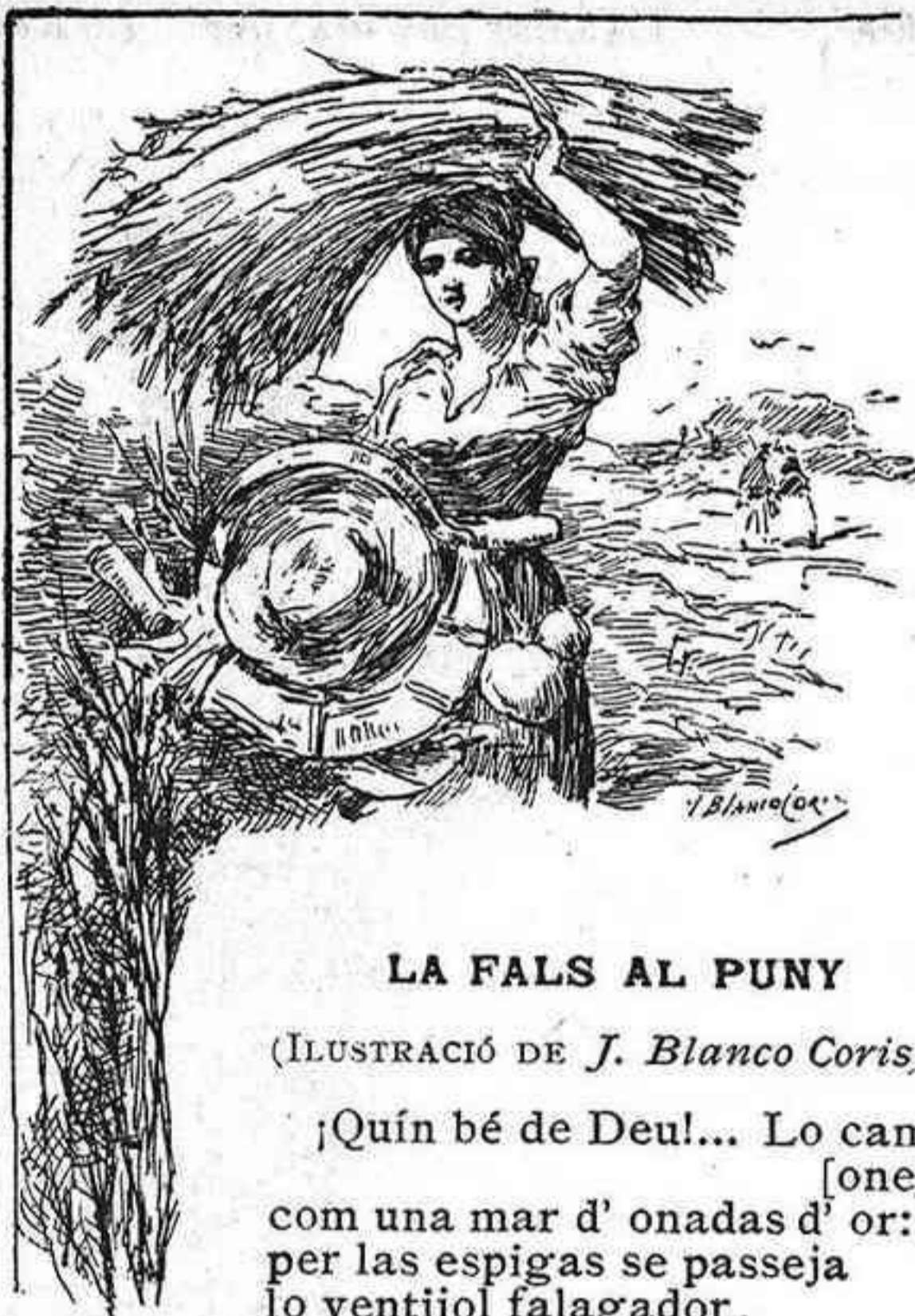
— Créume, vas per mal camí.—

A lo que li respongué

lo xicot sens cap empaig:

— ¡Si pel camí que jo vaig
veig que també hi va vosté!

F. CARRERAS P

LA FALS AL PUNY

(ILUSTRACIÓ DE J. Blanco Coris).

¡Quín bé de Deu!... Lo camp
 com una mar d' onadas d' or:
 per las espigas se passeja
 lo ventijol falagador.

Llansa lo sol sas llambregadas
 sobre l' espay blau y festíu
 y en las arbredas esmaltadas
 canta l' aucell desde son níu.

Segador, ha arribat l' hora:
 ja caldeja 'l mes de Juny.
 Ja l' espiga qu' enamora
 diu gronxantse:
 —Segador, la fals al puny.

Del volant á l' esbranzida
 ja las motas van cayent.
 "Per la teva, nostra vida
 dem gustosas,
 prenla, prenla,, van dihent.
 Y un aixám d' espigoleras
 bellas com un pom de flors
 sas veuhetas rialleras
 van juntantne
 al rosech dels segadors.

Coronadetas d' espigas
 y de rosellas vindrán
 quan espigni la trompeta
 la bella nit de Sant Joán.
 Y al voltant de la foguera
 sa maneta en la ma d' ells
 ballarán una sardana
 alegras com los aucells.
 Y ab la carona enrojida
 per lo foch y per l' amor,

á la hermosa espigolera
 li dirá lo segador:

"Bona anyada... bona anyada,
 rich esplet havém cullit;
 lo grá reventa l' espiga
 y 'l cor me sobrix del pit.

De aqueixas feixugas garbas
 ne te massa 'l segador
 y 'n farém lo pa de boda,
 nena meva del meu cor.,"

Segador, ha arribat l' hora:
 ja caldeja 'l mes Juny.
 Ta promesa qu' enamora
 diu dalintse:

"¡Segador, la fals al puny!,"

J. ROCA Y ROCA.

1878.

EPÍGRAMA

Per embustero un meu oncle
 qu' era cego de naixensa.
 Un cop va arribar molt mal,
 y al sé á la convalencia,
 va exclamar:—Gracias á Deu
 que ara ja 'm veig las orellas.

DOMINGO DUCET.

PARÍS.—Una grisette (per C. Pellicer)

Te un gos tan inteligent
 que al arribar l' ocasió,
 se gira y lladra, con dihent:
 —Atúrat, que vé un senyó.

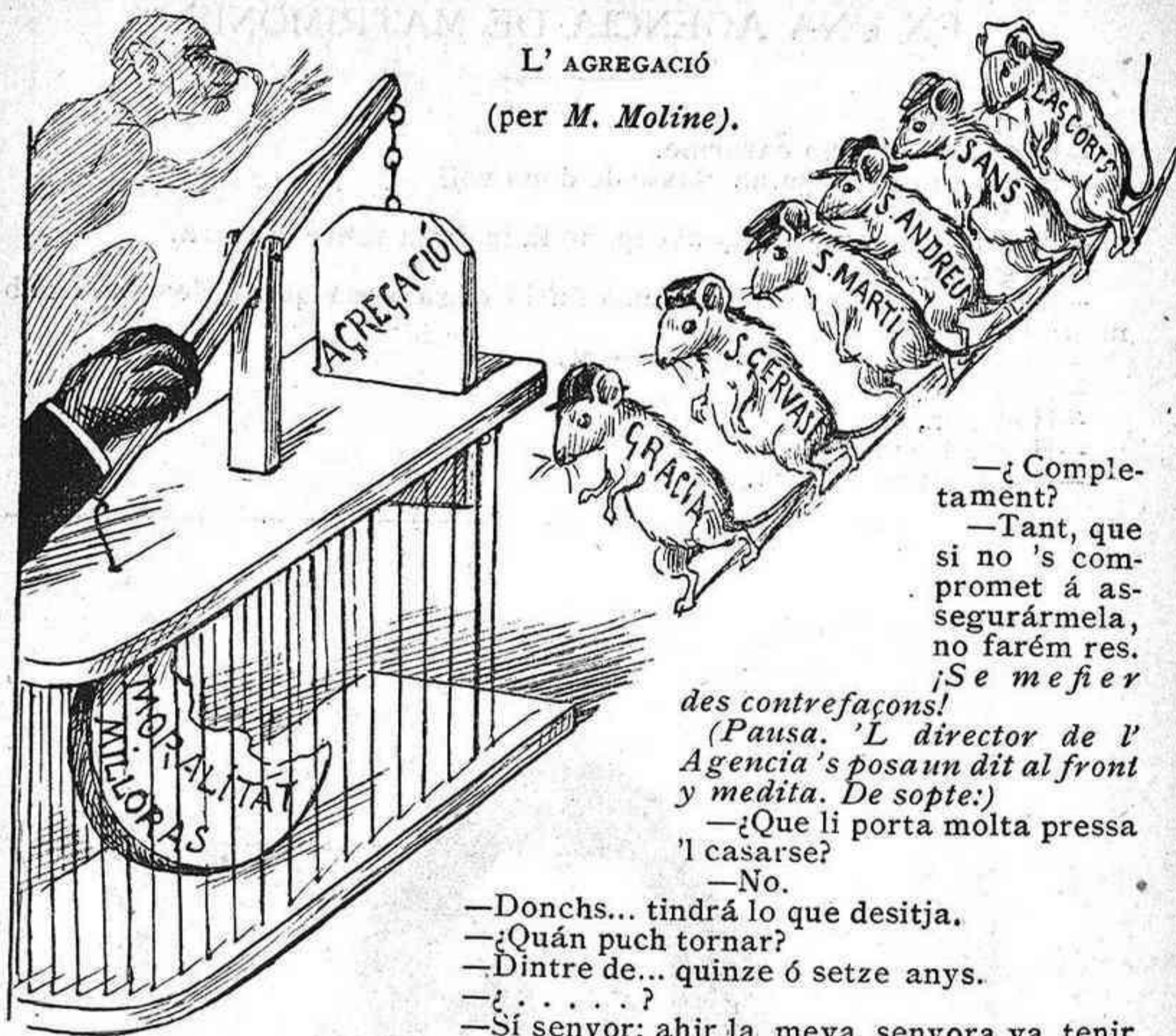
EN UNA AGENCIA DE MATRIMONIS

- Vosté dirá.
 - Pues... desitjaría casarme.
 - Perfectament. ¿Quína classe de dona vol?
 - No rica.
 - Ajá! La riqueza, al fí y al cap, no fa la ditxa sobre la terra.
 - Ni guapa.
 - ¡Ben fet! La hermosura es una ilusió enganyosa que 's desvaneix ab molta facilitat.
 - Vull únicament una noya decent.
 - La trobarém.
 - Honrada.
 - Honradíssima!
 - Completament pura.
-

PONCELLETA (per *Pere Sans*).

L' AGREGACIÓ
(per M. Moline).

¡ A la ratera !

—¿ Comple-
tament?

—Tant, que
si no 's com-
promet á as-
segurármela,
no farém res.
¡ Se me fier

des contrefaçons!

(Pausa. 'L director de l'
Agencia's posa un dit al front
y medita. De sopte:)

—¿ Que li porta molta pressa
'l casarse?

—No.

—Donchs... tindrà lo que desitja.

—¿ Quán puch tornar?

—Dintre de... quinze ó setze anys.

—¿ ?

—Sí senyor: ahir la meva senyora va tenir
una nena. La posarém en una capsa, la deixa-
rém créixer... y d' aquí quinze ó setze anys... de
la capsa á l' iglesia. ¿ Li sembla bé?

FANTÀSTICH.

EPÍGRAMAS

—¿ Qué no ho sab, Sr. Cilonis?
—No pas tot.

—Donchs díu la Flora
que ara 's vol fer llevadora.

—Sí, de falsos testimonis.

ILIME TREBLA.

Negocío en gran escala
díu, y es cert, la Sinforosa,
puig ven cols sota ahont jo visch
que hi ha una entrada espayosa.

SANCH DE CARGOL.

Está tant de rabia encés
ab sa criada en Pau Pinella,
que si algú li parla d' ella
sempre díu:—No 'n parléu més
perque 'm fa molta escudella.

J. CASTELLET PONT.

LA BONA MARE (Apunte per N. Vázquez).

L'enferra-morts.

(ILUSTRACIÓ DE *J. Pellicer Montseny*).

Pel mitj d' un reixat de fusta
qu' un vell cementiri tanca
y per entre 'ls clars que deixan
un munt de creus olvidadas
guardant ab brassos extesos
els dubtes qu' allí descansen,
veig que 'l fosser fa una fossa
empunyant l' aixada ab rabia.
Cada cop que dona d' eyna
bon tros s' esfonza. l' aixada
que troba la terra fluixa
perque l' humiteja ab llágrimas.
Si algún cop alsa la vista

sobre un bagul blanch la clava
que té allí á la vora seu
guarnit ab flor y garlandas.
Cada mirada que hi dona
sembla que un poema tanca
de recorts d' un temps passat
ó de fósas esperansas.
Tan bon punt la fossa es feta
lo fosser obra la caixa,
y des del reixat de fusta
veig el cadáver que tanca.
Es el d' una noya hermosa
als plahers del mon robada
en l' edat de abrusá 'ls cors
ab lo foch de sas miradas.
Lo fosser trist se la mira

y clou els dos punys ab rabia
 y—¡Filla! ¡filla!—articula
 y no surt cap més paraula,
 que 'l sentiment fa d' argolla
 y á la gola las hi clava.
 Y posa 'ls genolls á terra,
 son cos feixuch deixa caure
 y en la cara de la morta
 hi fa descansar sa cara.
 Y boig, mut, frisós y cego
 abraça ab foch el cadáver,
 sos llabis sechs petoneja,
 ab lo plor mulla sas galtas,
 son cabells ros desentrena
 qu' ondeja per sas espatllas
 y aixeca sos brassos rígits
 que tocan la fusta al caure,
 y ab virilitat s' aixeca
 y torna á tancar la caixa
 y l' empeny envers la fossa
 y ab soroll d' ossos devalla.
 —Teníu, verms—murmura,—es vostra,
 festejeu tots s' arribada,

rossegueu, farts, sas carns puras
 rebrots del cor d' aquest pare,
 boig perque ha perdut sa filla
 y plé de dol d' enterrarla.—
 Y tira terra á la fossa
 que cubreix, trista, la caixa
 mentres de sos ulls hidròpichs
 cauhen caldejadas llágrimas.
 Després lo seu cos adressa,
 y en lloch de dí una pregaria,
 maleheix ab rabia l' ofici
 y romp á trossos l' aixada.

* *

Jo deixo el reixat de fusta
 que m' ha servit de miranda,
 flamejant dintre ma pensa
 tot un poema de llágrimas,
 y dich, veyent el deber
 y l' amor pur d' aquell pare:
 —¡La lluyta de la existencia
 es com lo fel d' amarganta!

J. PUIG CASSANYAS.

UNA PARROQUIANA (per C. Radenbach).

—L' Almanach de *La Esquella* cada any m' agrada mes.

TRAJEDIA VULGAR

L' aymador y sa estimada
 ja 's volían desde infants
 com si Deu, al dalshi vida,
 encantária 'ls hi hagués dat.

Mes els pares d' ell y 'ls d' ella
 congriavan mala sanch,
 y, com més els fills s' aymaren,
 ells més mala voluntat.

Ella no sigué sa esposa,
 que ab altre la van casar;
 corsecat ell per la pena,
 va morirsen ben aviat.

Ella, boja, plora y canta,
 fent més dol que 'l pló 'l cantar:
 ell sentintla com bojeja
 dins del clot va tremolant.

J. RIERA Y BERTRÁN.

L' ENAMORADA (per Eva Senyás.)

Flors per ell.

AL JUTJAT

APUNTES (per N. Vázquez.)

— ¡Ay señor jutje!.. Vinch á queixarme.
 — Calmis y assentis. ¿Qué li ha passat?
 — ¡Una desgracia de las més grossas!
 ¡Una trageria que fa fredat!
 — ¡No 's despacienti! Si 'l fet s' ho porta
 y entra en la meva jurisdició,
 jo li prometo que l' atropello
 tindrà completa reparació.
 Veyám, espliquis.

— Jo soch un jove...
 — Al gra. Qu' es jove, bé prou que ho veig.
 — Ahí á la tarde surto de casa
 sense altra idea que dá un passeig,
 quan al poch rato, feta una reyna,
 passa una noya pel meu costat,
 y al desvaneixes la seva sombra
 noto ab sorpresa que m' han robat.
 — Y vosté opina?...

— Aviat ho afirma. — Qu' ella es la lladre.

— Puch fermhi fort.
 — ¿Y quín objecte troba á faltarse?
 — ¡Ay, señor jutje!.. ¡M' ha pres el cor!
 — ¡Ja entench la cosa!... Pero dech dirli
 que en 'quest assumpto no hi puch entrá:
 per tals *delictes* no busqui al jutje.
 — ¿Donchs, á qui? Guíhim!

— Al capellá!
 Veji d' anarsen á la parroquia
 ab el batisme corresponent,
 la *robadora* que 'l seu hi dugui...
 y esperi 'l *fallo* tranquilament.
 — Sols hi ha un obstacle.

— ¿Quín?
 — Que jo ignoro.
 si l' *acusada* podrá vení.
 — ¿Quí ha d' impedirho?
 — Potser son pare.
 — ¿Per qué no ho mira?
 — ¡Pobre de mí!
 ¿Cóm sapiguerho?
 — ¿Cóm?... Preguntantho.
 — No goso...

— ¡Arrisquis! El pas es breu.
 — Pues... señor jutje de vosté 's tracta:
 ¿voldría admetrem per gendre seu?

C. GUMÁ.

En lo Parch.

En un cafeti dels barris baixos.

ENGRUNA

Entre amichs:
 — Quín costipat tinch mes fort.
 — Aixó ray. Quan jo n' estich de costipat...
 — ¿Qué fas?
 — ¡Qué vols qué fassa!... Tusso y estornudo.

PEPET DE L' ALA.

MONTANYESA (per *Mariano Foix*).

Una nota negra en clau de sol.

LO VIA CRUCIS D' EN QUIM

(ILUSTRACIÓ DE R. Miró)

T

AN apurat estás?

—Tant, amich Joan. En quatre paraulas te posaré al corrent de ma situació desesperada. Com tu sabs, fa un any no haguera cambiat la meva sort per la de 'n Girona; ab lo jornal del meu fill, que feya de paleta, y 'l de la Pona, que treballava *als sachs*, anavam com uns reyetons, cuydant jo de las feynas de la casa, ja que ma falta de salut m'impedia ajudar ab mon treball els esforços del noy y de la seva dona. Lo gasto dels tres gats qu' eram no era cres-

cut, y com los dos jornals qu' entravan eran regulars, podíam fer algunas economías y ja comensava á fer goig lo pilonet de duros en pesa qu' anava creixent en un recó de calaixera.

—Y, donchs, com...

—Deixam dir. Com es natural, la dona del noy ¿sabs?... Y va comensar á fer de tant en tant alguna semana de festa, fent fer alto á las economías y per últim va jaures al llit, emportantse'n en gastos de metje y llevadora la poma que teníam arreconada, pero regalantnos en cambi un xamós bordegás que val més que tot lo que té arreconat la Samá. Retrinxant lo jornal del meu fill sortíam del pas... quan...

—¡Bé, home, no 't despacientis, no ploris... sossegat! ¿Qué va passar?

—Cau lo noy d' una bastida quedant mort al acte, recau la seva dona del disgust y tot d' un plegat passem de la més envejable de las venturas á la més espantosa de las miserias. Tot lo que valía algun céntim va ser venut ó empenyat y agotada la caritat dels vehins, me trobo avuy ab la Tona en un recó de pis, sobre un tros de manta, sense haver menjat de dos días, ab lo nen, ¡pobret!, que s' arrapa als mugrons de sa mare sense trobarhi rés y reventantse de plorar, y ab mas camas, que ja no volen sostenirme.

—¡Si que, pobre Quim... ja 't planyo!

—Ja ho veus quin día de Corpus se 'm prepara més trist. ¡Pensar que fa just un any, tal día com avuy, á casa vessava l'alegría celebrant lo casori del noy y de la Pona!

—Escolta. Ja sabs que jo, pobre com tú, no puch permetrem lo luxo de dar un ral á ningú perque no 'l tinch, pero avuy puch proporcionarte 'l medi de guanyar un parell de pessetas. ¿Vols?

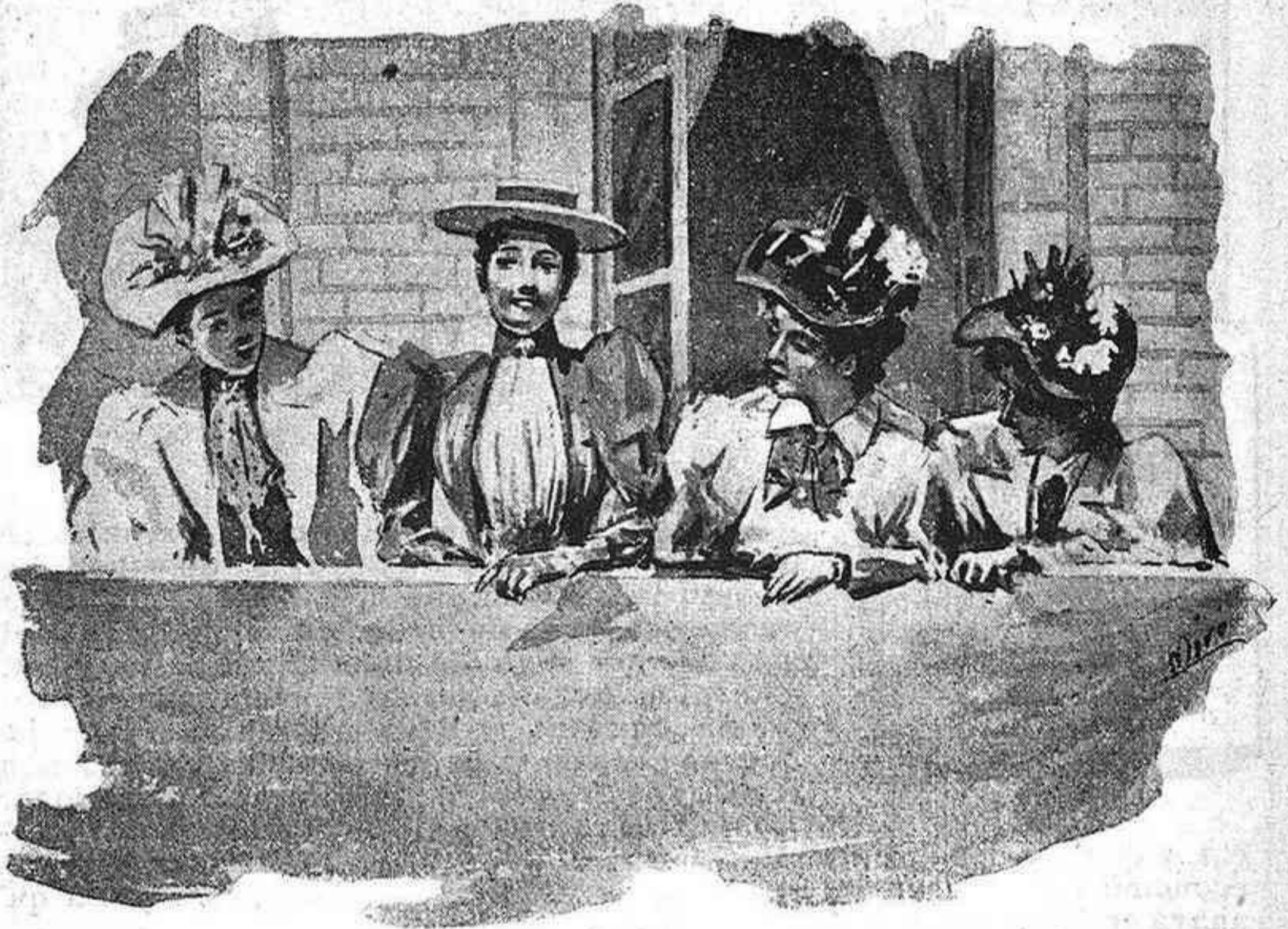
—Encare que siga rodant un bójit.

—No has de rodar res. Vina aquesta tarde á la plassa Real, als pórtichs de davant de l' *Aguila*, per 'lla á las tres y 't diré lo qu' haurás de fer.

- Déu t' ho pagui Joan. No faltaré.
- Alante, Quim, donchs. Fins á la tarde.
- Adeu.

* *

Los balcones de la Rambla del Mitj coberts ab richs domassos y guar-nits ab hermosas pinyas de xamosas senyoretas, s' emportavan més mira-

das que la professó que passava y que 's componia com sempre de presu-mits qu anavan á fer goma, vanitosos que aprofitavan l' ocasió pera lluhir medallas y creus que no 's mereixían, tanocas que sense saber per qué havían agafat per rutina l' assistirhi, canalleta que ab igual alegría 's ves-tían de Sant Joan per anar á la professó, que de dimoni per assistir á un ball de disfressas, empleats que durant lo curs resavan un rosari de re-nechs perque hi eran per forsa y capellans y autoritats que possehits de la serietat del acte que desempenyavan, caminavan ab solemnitat, graves, estirats y moventse com autómatas.

La gent s' apilotava en los dos costats de Rambla y com tothom porta-va la robeta de las festas, y 'ls vestits clars ó xillon's de las senyoras, davan munió de notas alegres á la clapa de gent, y relluhía la plata y l' or dels objectes que l' Iglesia fa servir en sas manifestacions, y no 's veyan més que caras alegres, ab la satisfacció estúpida del que no sab per qué está content, semblava en tal día y en aquel siti Barcelona la ciutat més rica y més felís del món.

* *

Mentres la brillant professó de Corpus, lluhint sa fastuosa riquesa atra- vessava la Rambla, anava Gran-Vía amunt una altra professó que podria titularse la professó de la miseria.

Dotze vellets pobrement vestits, uns ab lo trajo de la pobresa endres- sada, altres ab los pellingos de la miseria embrutida, marxavan en filera á una distancia de dotze passas l' un del altre, portant al coll uns amples cartells anunciant lo debut d' una célebre *etoile* de café-concert.

Al caure la tarde y en los días en que per un motiu ó altre la gent s' aglomera en lo centre de la ciutat, l' Ensanxe ofereix un aspecte melancòlich, trist, ab l' amplaria de sos carrers, sos monumentals edificis, sas fileras d' espessos arbres y sa espantosa soletat. Sembla un gran quadro ab un march riquíssim pero sense estampa y ensenyant la fonadura.

Lo desfile silenciós d' aquella colla de vells de cara trista ó idiota, portant á coll l' alegria brutal dels cafés cantants; la decrepitut abandonada, traginant á la joventut viciosa, produhia una impressió fonda de tristesa y á la vegada de protesta contra aquesta societat imbécil que descuida als que venen y rebutja als que se 'n van.

Detrás de tots, caminant ab prou feynas y fentlo tambalejar lo pes del cartell, hi anava 'l pobre Quim, esforsantse en no quedar-se enrera y alentantlo l' ànsia de cobrar las dos pessetas que al acabar son *via-crucis* havían de darli y ab las quals, apelant als recorts de sos bons temps de teixidor, havia combinat ja un modest ápat per ell y un gabadal de caldos y aliments per la desgraciada viuda de son fill.

Al passar un dels encreuaments de la Gran-Vía ab un dels carrers que van fins á Gracia, una ratxada de vent, més forta que las altras, va tombar al pobre Quim, no fentse mal gracias á que 'l pendó va ferli de para-caygudas, aplanantlo ab suavitat y cubrintlo per complert al arribar extés en terra.

Quedá com atontat en Quim y probá ab un esfors d' aixecarse, pero era tanta sa debilitat que no pogué conseguirho. Esperá que passés una ànima piadosa que l' ajudés, pero á n' aquella hora alló era un desert y un sol transeunt esgarriat que s' escaygué á passar, ho feu de llarch, limitantse á dir:—¡Pobre home! ¡No ha acabat la feyna y ja s' ha begut lo jornal!

Per fí, fent un esfors supréu lográ aixecarse y girantse á tots cantons, veje ab esferehiment que sos companys havían desaparegut, sens adonarse de que s' havia quedat enrera.

Llavoras aturdit, esglayat, veyent desvaneixers l' esperansa de portar pá á la pobre Pona, puig no sabent ahont havían de torná 'ls cartells, no podria cobrar las dos pessetas, comensá á vagar tan depressa com li permetían sas camas, per aquells monótonos carrers de l' Ensanxe, ab la vista fixa y exagerada-

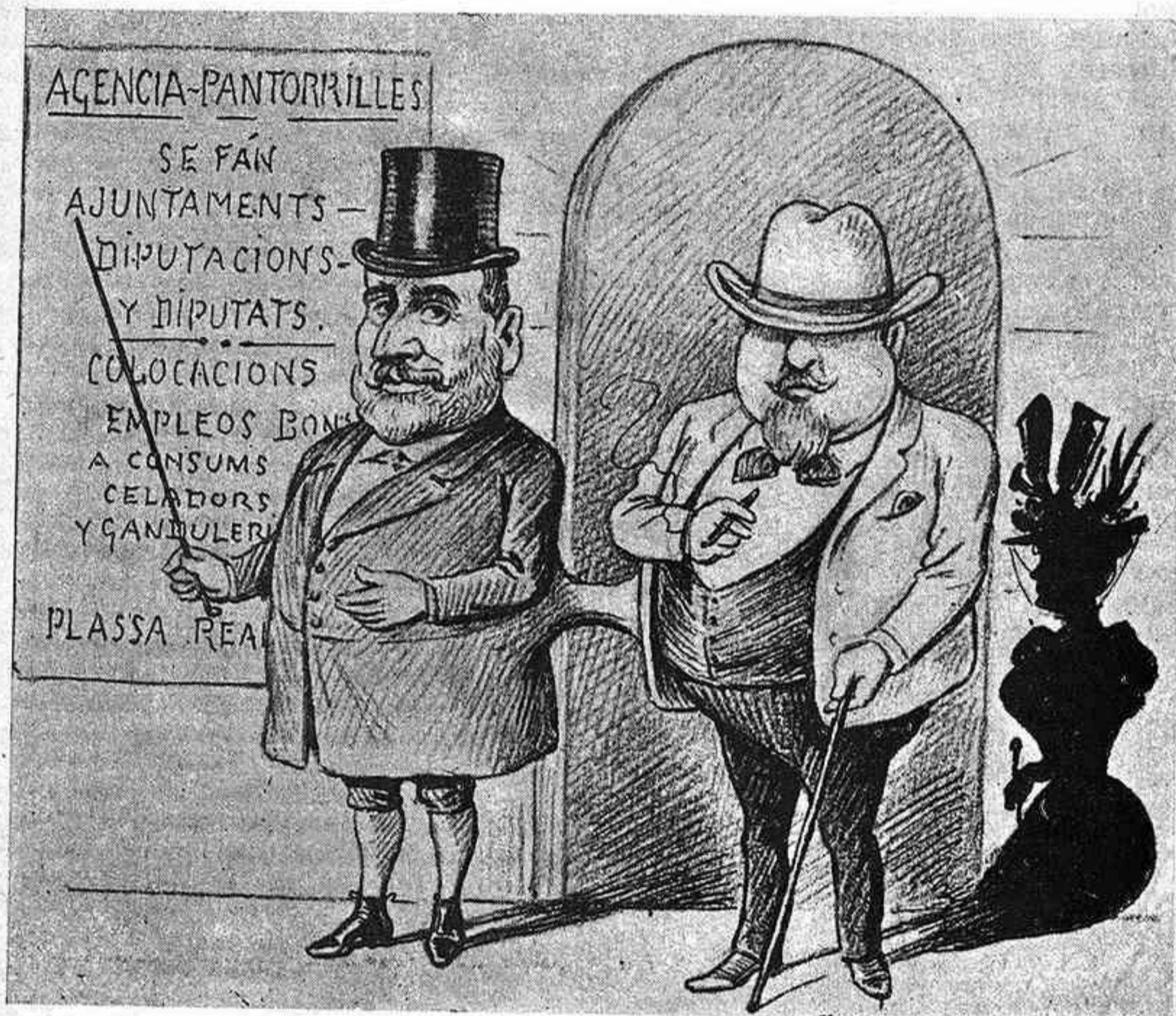
ment oberta com un idiota, ensopegant á cada pas, puig ja era casi vespre, sens esma y portant al coll, com Jesús sa creu, aquell cartell desde hont una *cocotte* pintada semblava que li fes muecas.

* *

En aquell moment los canons de Montjuich y las campanas de la Seu anunciavan que la professó acabava d' entrar á la Catedral ab sas fileras de capellans de panxa grossa y cara sens expressió; comensava 'l dispers dels que hi havían assistit; los maniquís oficials s' estiraganyavan las mánegas del frach, mirant si portavan cera; los invitats al refresch esperavan ab dalé l' hora, y riuhas de gent s' espargían per Barcelona en busca cada hú del sopar més ó menos modest que 'ls esperava, ditxosos de poguer donar bon final al día de Corpus, un dels días més llarchs pera tothom, pero molt més pels pobres que en tal dia no tenen pa á la taula.

JEPH DE JESPUS.

LOS GERMANS SIAMESOS (per M. Moliné).

Sempre plegats,—sempre enganxats
per Barcelona van:
sempre enganxats—sempre trempats,
sempre trempats—y trampejant.

L' AGUILÓ

Ell era una espiga plena
que no s' ha mólt ni pastat;
mes dels grans d' aquesta espiga
qué terras se n' han sembrat!
y dels grans d' aquesta espiga
si n' hem cullit de bon blat!

Del arbre del nostre idioma
devallá fins á l' arrel,
n' esbrotá totas las branca
y 'n cullí fruyts com la mel,
qu' aquí foren poesia
y ara son virtut al cel.

Amichs meus, ha mort lo mestre
que may haurém prou plorat;
mes no ha mort, no, sa paraula
la darrera qu' ha parlat,
la que deya tot morintse:

—¡Estimeu lo qu' he estimat!

F. MATHEU.

ANIVERSARI

Ton adeu darrer ¡oh Mare!
dins mon cor sent retronar;
si 't sobrevivia un sigle
no l' oblidaria may.

Fins al replá de l' escala
no 's desfeu l' últim abrás
al desfallirne tos brassos

esmortida pel desmay.

Ab eix extrém de tendresa
m' advertí ton cor lleal
que may més nos reveuriam,
qu' era etern ton comiat.

M' embarquí plé de tristesa
y á la popa recolzat
víu l' altre mare Mallorca
ab sos rocallosos caps,
ab sas serras alterosas,
ab sos puigs ajegantats
á poch á poch endinzantse
dins las onas de la mar.

Vench la nit, la nau cruixia
fujetejada pel mestral
y ab sos llabis escumosos
me besá la tempestat.

Orfe trist de duas mares
temps fa 't conech, soletat!
Si un fill sent que *mare* crida,
plorós me gir' al fossar.

Si la patria m' anomenan
sent més dol que 'ls desterrats,
qu' enmatzina ma anyoransa
un altre enuig més amarch.

¡Ditxós quan tantás angoixas,
soletat, en ton sí esplay!
Per l' orfe de duas mares
l' únich bálsam es plorar.

† MARIÁN AGUILÓ Y FUSTER.

COM LA NEU...

BALADA

Prou que li deya sa mare:
l' amor se fon com la neu
al raser del sol, si 'l llabi
l' escalda ab el foch d' un bes...

Si la tarde n' es bonica!
Cóm llú 'l raig del sol ponent
per damunt l' aygua calmosa
que enmiralla 'l firmament!

Vora 'l riu seuhén *ell* y *ella*
silenciosos, sols, solets...
l' aura moixa 'ls apetona,
los aucells en gay concert
xerrotejan per las brancas
dels pollancre y dels verns;
té l' amor sota 'l fullatje
el misteri per dosser,
l' humida herba per catifa
y per testimoni, 'l cel...

La tornada vers al poble,
al pas que la fosca creix
s' es feta entre mil promesas,
amorosos juraments,
ardents sospirs, y miradas
molt més dolsas que la mel.
—¿Serás meu?... *ella* pregunta.
—Teu per sempre, respón *ell*.
—¡Jo, per tú, 'l cel donaría!
—¡Sense tú, no 'l vull el cel!

Patacada hi ha al vilatje;
tothom balla á més poder.
Per sort y entumit qu' estiga
lo *Melitón del Café*,
ben segur qu' ensá y á Fransa
fa ballá á qui no te peus.
Bell sarau hi ha en el vilatje;
la minyona ab son promés
no ha fet pas cap á la sala
com solía en altre temps.

Es al ball; mes, tota sola,
blanca, blanca com la neu,
mustia com un lliri d' aygua
exposat á sol batent.

Tot just volta una parella,
pubilleta y cabaler,
frech á frech de la minyona
que s' ho mira tristement
ab la vista mitj negada,
s' ha escoltat tot baix, baixet
per tot l' àmbit de la sala
una misteriosa veu:

—¿Serás meu?...—Sí, teu per sempre.
—¿Serás meva?—Sempre més.
—¡Jo, per tú 'l cel donaría!
—¡Sense tú, no vull el cel!—

Y á cada nou tom que donan
los balladors amatents
las preguntas y respostas

CIGARRERA SEVILLANA
(Fotografía de M. Castillo).

SEGONAS NUPCIAS (per E. Jardó.)

La primera, pastora; la segona, senyora.

misteriosas fa la veu...

La cobla, sona que sona
ab més ayre y més dalé;
lo perjür groch com la cera
y fret de cor com un gel,
dissimula y balla ab garbo;
la pubilla encare més...

Y á cada nou tom que donan:
¿serás meva?... ¿serás meu?...
Jo per tú 'l cel donaría...
Sense tú no 'l vull el cel!...
¡Quin magnífich cop de vista
ofereix el saló, plé
d'aromas, llum y armonía!
¡Cóm giravolta 'l jovent!
Patacada hi ha al vilatje
tothom balla á més poder...
y ab la vista mitj negada
y ab el cor malalt y fret
la minyona pla s' ho mira,
pla s' ho mira tristement....,

Prou que li deya sa mare
prou que li deya fa temps:
avergonyida y plorosa
fit á fit mirant al cel,
massa endavina que 'ls llabis
fonen l' amor... com la neu!...

JOSEPH BAUCCELLS Y PRAT.

¡Ole con ole!... (Fotografía de E. Beauchy).

EL REYET DE CASA (per R. Escuder).

QUÍ 'S VOL CASAR MOLT S' HI HA DE PENSAR

Un cego comerciant, algo bromista,
una lletra aceptá á vuyt días *vista*.
Jo vareig aceptá á la esposa mía
sense profundisarla com devía.

Si aquell podía protestar la lletra,
á mí veyenthi, no se 'm pot permetre,
puig lo sogre, ab rahó, 'm diría:—“Paga
ó bé 't carrego 'l compte de ressaga...”

M. BADÍA.

LO QUE HAS LOGRAT

Com qu' ets petita, petita,
t' has posat un barret alt
plé de flors y altrás andróminas,
y molts al véure't passar,
y al mirar ta figureta
diuhen com qui no díu res:
—Aixó no es una senyora
es un barret.

G. RARESA.

ALCALDE NOU Y REPETIT (per *M. Moliné*).

—Y ara ¿cóm ho farém per comensar si no hi ha tinta, ni paper, ni quartos per comprarne?

D' AQUÍ - D' ALLÀ

Una família piadosa tenia per patró á Sant Farriol. La imatge del sant lluhia en lo siti de honor de la casa, y á mes de aixó venían cuydantse desde temps immemorial de un altar de la parroquia en lo qual se venerava el mateix sant.

Un día se tragué conversa sobre la vida de Sant Farriol.

—¿No diu el *Flos Sanctorum*—preguntá una forastera—que aquest sant havia sigut capitá de lladres?

—En efecte—respongué 'l cap de casa—pero després va convertirse.

—¡Ah, ja entench!—assentí aquella—Y una vegada convertit deuria ferse guardia-civil, veritat?

Un metje visita á un jove de la goma prescribintli 'l régimen á que haurá de subjectarse.

—Sobre tot—li diu—després de cada ápat, un cigarro no més.

Alguns días després li fa una nova visita.

—¿Que tal, com se troba?

—Una mica millor; no hi ha sino aquest malehit cigarro després de cada menjar...! No 'l puch resistir... Naturalment, com no havia fumat may!...

Un editor després de publicar un llibre il·lustrat, vá quebrar, sense pagar á ningú.

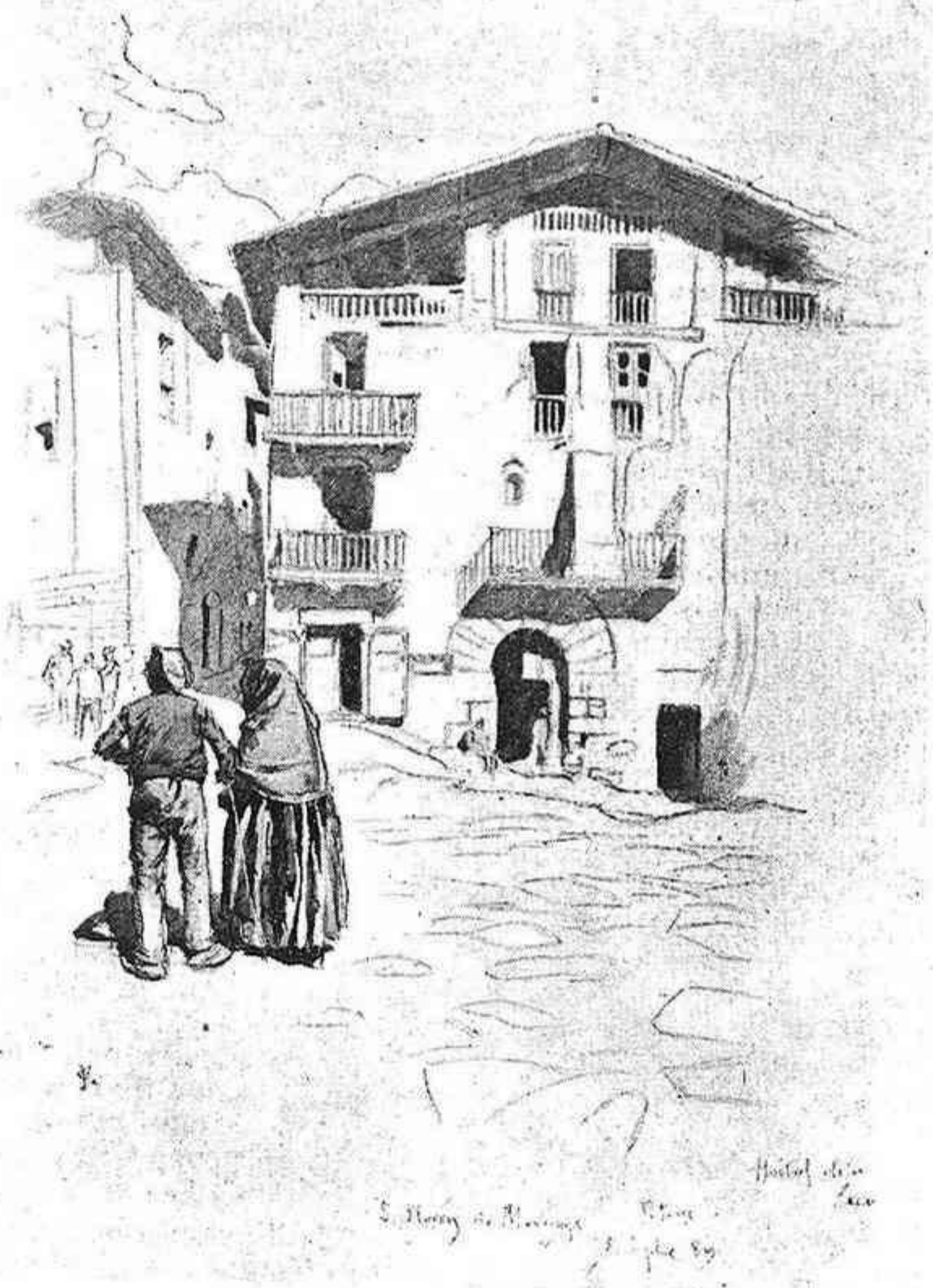
—A lo menos—deya 'l dibuixant—ha confessat el deute.

Y mostrant la portada del llibre, deya:

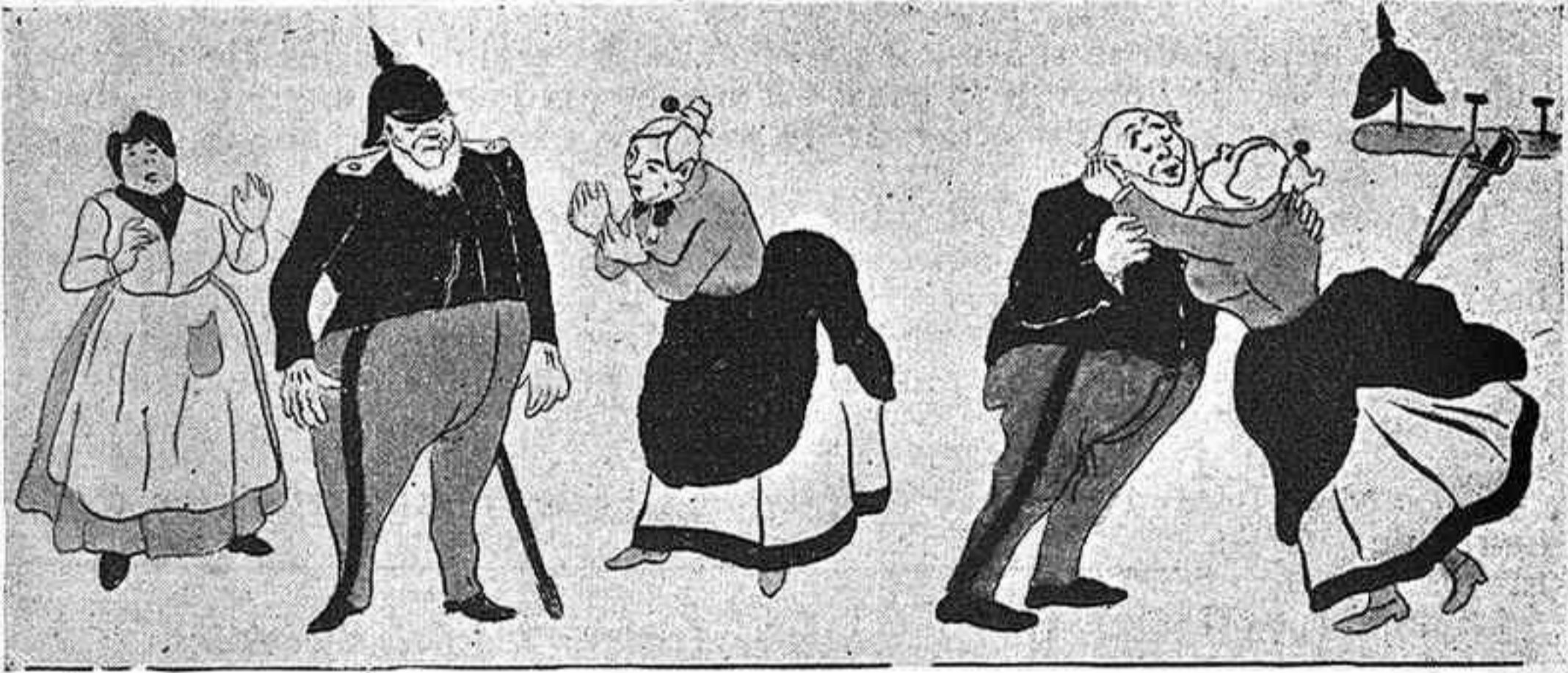
—Llegiu: "ab dibuixos *deguts*," á... un servidor de vostés.

Contra un periodista que havia escrit un article denunciat, lo fiscal li demanava la pena de vuit anys y un día de reclusió.

RECORT DE UN VIATJE (per J. Lluís Pellicer).

Sant Llorens dels Piteus.—Hostal de 'n Teco.

—M' hi posat l' uniforme perque vull celebrar las mevas bodas d' or de bombero.
—Y de mí no te 'n recordas, ingrati!... ¡Cóm se coneix que ja s' ha pagat el foch!

—Calla, tonta. tú també n' ets de bombera... Tú també las celebrarás las bodas d' or. Arréglat y 'ns anirém á retratar.
—No sabs l' alegría que 'm donas!

Lo día del Judici oral, l' acusat qu' estava en llibertat provisional, acudí á l' Audiencia en un cotxe de plassa contractat per horas, y al baixar digué al cotxero:

—¡No 'us moguéu!
—¿Que n' hi há per molt?—preguntá l' áuriga.
—No sé...—respongué 'l periodista—tal vegada 'us hauréu d' esperar vuit anys y un día.

Entre literats:

—¿Veus aquell jove?
—Quí; aquell que vá ab crossas?
—El mateix. Vol ser poeta, fa versos.
—Bons ó dolents?
—Detestables! No te oido ni sab medirlos; la majoría li surten coixos.
—¿Coix ell y coixos els versos? Ara si que veig que te rahó aquell que va dir: "L' estil fá l' home,,."

P. K.

SINGLOTS

¿Veus aquella dona,
de rostre de sol,
que vesteix ab luxo
plena d' ilusions?

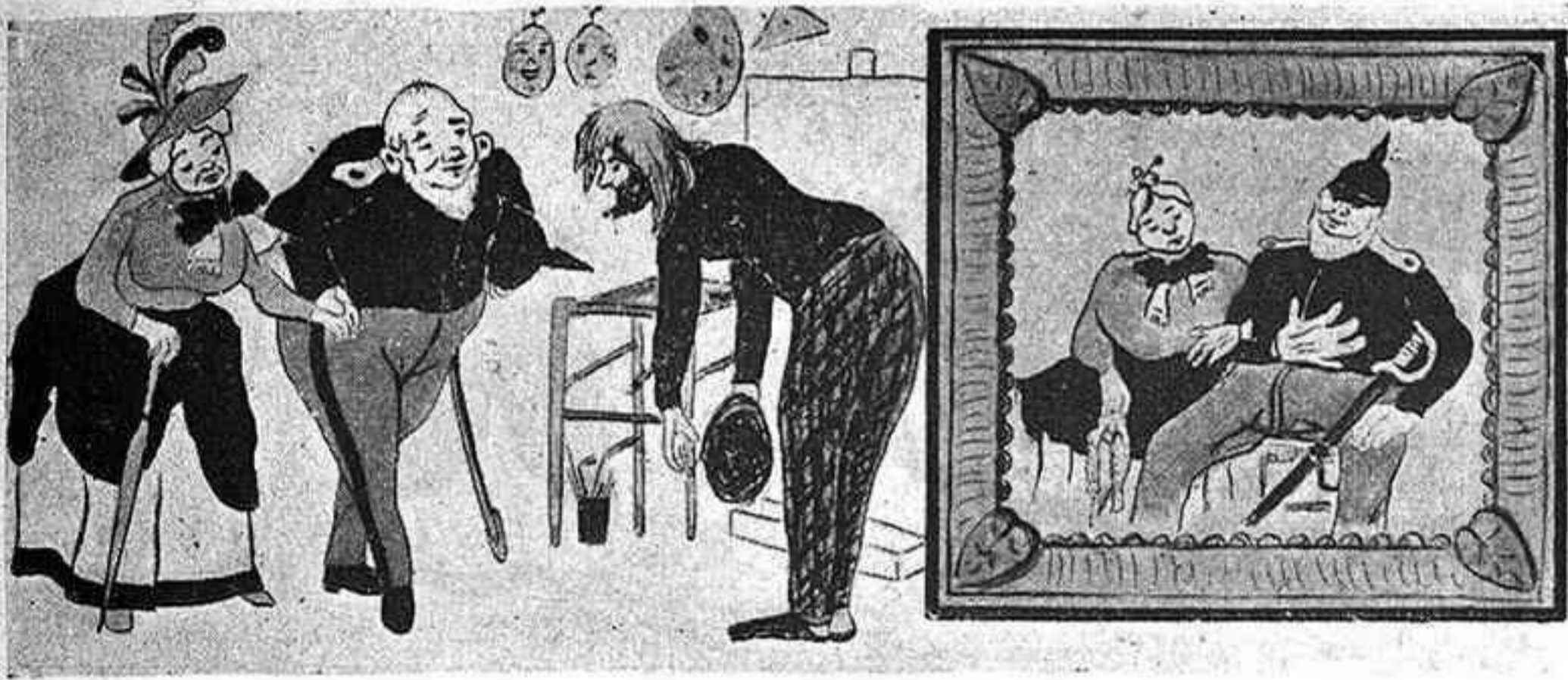
Donchs aquella dona
va llensar lo cor,
com bomba explosiva
per matar tan sols.

Me dius que soch decent, y á fe 'm sab greu
que 'mdiguís soch *de-cent* quan sols soch teu.

Igual que aquella barca mitj podrida
pintada boy de nou;

LAS BODAS D' OR.—(Quiento viu per T. Dalla Francesca.)

—Senyó artista: suposo que s' hi lluhirá... Volém un retrato al oli... tots dos de brasset com el día de la boda: ¿ho te entés?

—Al pel... pendré uns apuntes, y tornin de aquí vuyt días.

Y en vuyt días justos va acabar-lo.

—¡Un' obra inmortal!—exclamava l' artista.—Jo hauré vensut á la naturalesa deixant unida fins per després de la mort á la felis parella.

qu' ab sos llampants colors ens sembla nova
y varada de poch;
igual que á aquella barca quan s' endinza
t' espera á tu igual sort.
¡Que á impuls d' un cop de mar ó una ventada,
te 'n vagis també á fons!

ANTÓN DEL SINGLOT.

UN CATALÁ CASTÍS

ORRÍA 'l curs académich de 1884-85, quan, una tarde de setembre se presentá al Colegi del qual jo era professor, lo Doctor B. acompanyat de un seu net, noy de uns 12 á 14 anys.

Procedia 'l tal senyor de la provincia de Lleyda; era de bona estatura, barba blanca per l' istil de la que usa 'l Pare Etern y formava sa indumentaria, capa ben cumplerta, sombrero tou negre y terno del mateix color. Li creuhava 'l pit en forma de bandolera la corretja de la cartera de viatge qu' amagavan los amples plechs de la capa. En conjunt, tenia aire de persona rural distingida y de rals.

L' acompanyí al Director, que 's trobava en son despaig, y després dels saludos de rúbrica, explicá á lo que venia ó sia á que 'l seu net cursés en dit establiment lo Batxillerat etc., pero ho feu en un llenguatge tan original y pintoresch, y marcant molt *les es* que 'm cridá l' atenció sobremanera.

Lo bombero y la bombera van anarse á veure, frenétichs de impaciencia y—Que si jo vull ser primer que tú—y Que si tú t' esperarás... Y estirada d' aquí, y estirada d' allá...

Las estisoras de la criada van evitar lo desastre. Cada hù's va quedar ab cada qual... y aixís es com van celebrar las bodas d' or el bombero y la bombera.

Ella tenia rahó:—¡Com se coneix que ja s' ha apagat el foch!

Al ser fora, després de fer mil advertencias al noy y recomenármel, lo noble jove Lluís de J. estudiant en lo mateix y fill de no molt lluny del poble del Doctor B., m' esplicá una pila d' anécdotas referents al bon Doctor; y com per mostra basta un botó, aquí 'n van un parell á veure si son del seu agrado.

Certa vegada invitaren al senyor Doctor, com á metje que era de la casa, á una festa de familia, á la qual assistí. Després de 'l refresch, los joves improvisaren una mica de ball.

Al poch rato sortía 'l Doctor B. estussegant y anava á refugiarse al menjador.

La senyora de la casa que acabava de dirigir lo desembrás de la taula, no pogué menos de preguntarli:

—¿Qué li passa algo, Doctor B?

—No senyora: he tingut de sortir del temple de Talía per que les moléculas alsades per los peus de sos admiradors me molesten la pituitaria.

Son fill que venía detrás per veure si li succehía alguna cosa; s' acostá á la senyora y li digué á cau de orella:

—Tota aquesta retórica vol dir que la pols l' ha tret del ball.

Un altra vegada, en que havían prés minyona nova per haverse casat la que tenían, la qual li coneixía tot lo seu Diccionari, arribá 'l senyor Doctor y trayentse las botas, comensá á cridar:—Fámula... fámula...—La xicota que 's deya Marieta hasta la quarta ó quinta vegada no comparegué.

—¿Que 'm cridava?

—Si; ves sota 'l carro de Morfeo y porta'm les florejudes fundes de mos peus.

La xicota se 'l quedá mirant sens sapiguer que fer.

Son fill que 's trobava allí prop li digué:—Pórtali las sabatillas de sota 'l llit. Si estás gaire temps á la casa ja 'l compendrás aviat.

JOSEPH BO Y BARATO.

JANET

(ILUSTRACIÓ DE J. Pellicer Montseny)

UE 's pensan que 'n Janet s' havia may ficat al cap que s' hi casaria ab ella?... No, homes, no; á no ser que hagués perdut el judici...!

Que per qué se la mirava d' aquell modo que quan ella li passava distretament pel davant, se quedava ell encantat com un enza, ab la boca badada, recolzat en el magall que s' enfonzava terra endins, y no li treya els ulls de sobre fins que allà, al passar la quintana, la perdía de vista...? Y bé, ¡qué!... Aixó ray... ¡com que ni tampoch ningú se 'n adonava! Fins una vegada va somiar que, trobantse

ella en gran perill, ell sol, exposantse molt, va arribar á salvarli la vida... Pero aixó no vol dir res; cap culpa hi té ell si va somiarho.

Y després que 'l xicot no era pas tan tonto per no conéixer qu' ell, el fill dels masovers, no havia nascut per casarse ab una senyoreta tan fina de ciutat com era ella, la filla dels amos que aquell any havían anat á passar l' istiu á la masía. ¡Es clar que no deixava de conéixe'ho aixó 'l xicot! Y donchs, qué 's creyan?

Més els diré: si algun día l' haguessin trobat allà, amagat en un recó, ó al detrás d' un arbre, ó trayent el cap per sobre d' un marge, passant bonas estonas embadalit, mirántse-la ab uns ullassos com unas taronjas que li eixían del cap, y sorprenentlo aixís, li haguessin preguntat si s' havia enamorat d' ella, al acte, naturalment, se 'ls hauría tornat una mica roig com que 's sofoqués; mes, com que 'l xicot sab prou de dissimular, desseguida 'ls hauría clavat una grossa rialla d' aquellas que ressonan, (rialla qu' ell ja 's tenia ensajada per un cas d' aquets) y, tot gratantse 'l cap y guaytant á terra per esquivar la séva mirada, 'ls hauría dit encare rihent:—¡Fugiu d' aquí!... Potsé os creyeu que he perdut l' *oremus!*... Jo enamorme de... ja, ja, ja...! Aquesta si que fora bona! Com que no pot ser... ni ganas...!

Y vos hauriau quedat ab un pam de nas, perque ell ray, com qu' es prou callat, no vos haguera pas tornat altra resposta.

Encare puch dirvos més: si un día á solas el senyor rector, que ja se sab que no pot sufrir las mentidas, encarántseli li digués:—Janet, m' has de dir la veritat, ho vull saber tot,—naturalment que 'l xicot hauría de confessar que la senyoreta li agrada. Pero entenemnos: agradarli no més; no, estarne enamorat, que aixó es molt diferent, y ja sab ell que un pobre no pot enamorse'n, que fora una bogeria ...

¡Y tal bogeria!... No; aixó, ab en Janet, no hi ha cuydado. Ara, en quant á agradarli, ¡psé...!

Y no es estrany que li agradi, perque ella no es pas com aquellas mossassas grossas y sapadas qu' ell sol veure, que lo mateix servirían per

dona que per camálích, sinoique, al contrari d' aquestas, ella es una noya grogueta, fina, prima, cara menuda, viva y enjogassada, ab un cosset que á n' ell li cabria en el puny, que 's vincla igual que 'ls jonchs de baix á la riera, que cregueu que molts cops li fa pensar que si ella no fos tan rica y ell no sigués tan pobre....

**

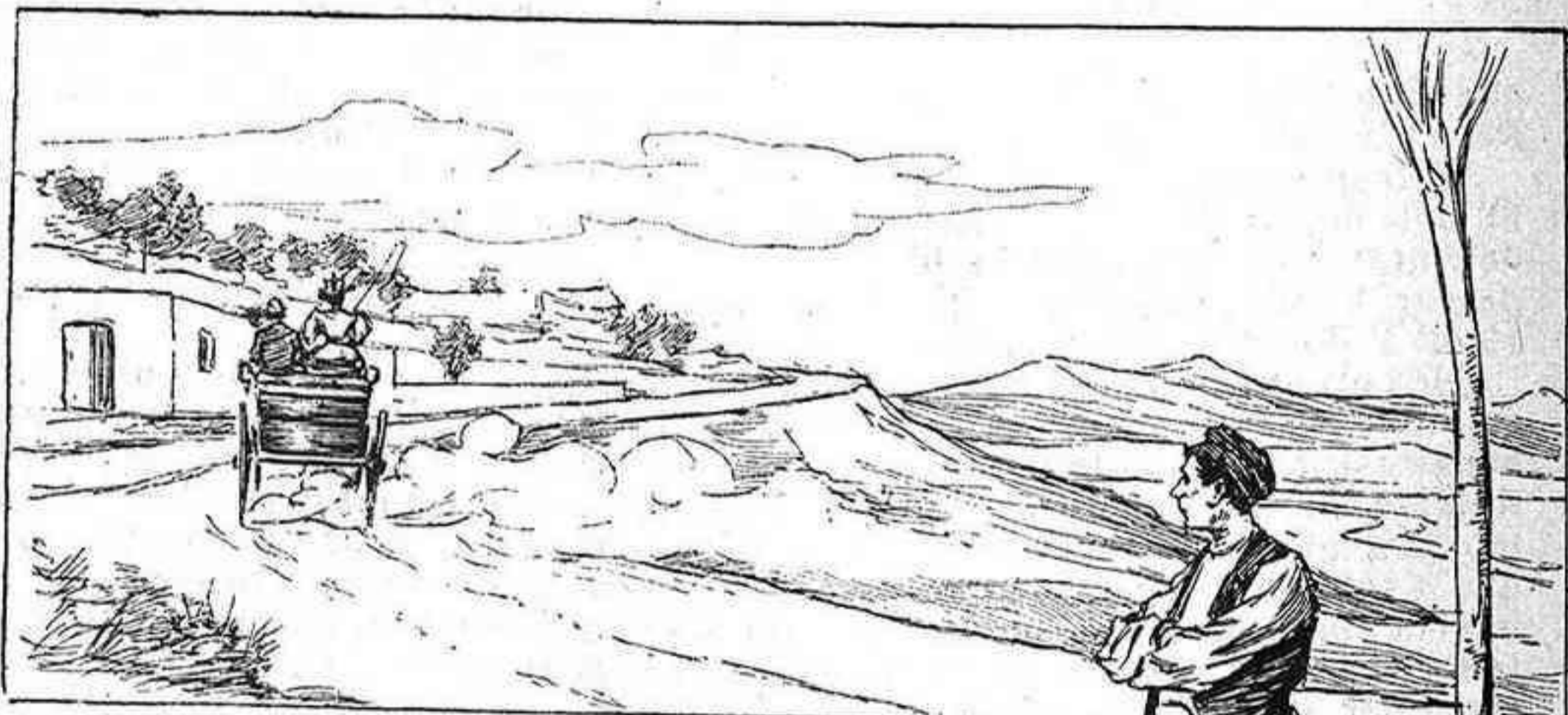
¡Vaya un atach més terrible va tenir aquell día la senyoreta! D' esglay á la masía, no 'n vulgueu més. Tot-hom va corre; l' un á buscá 'l metje, l' altre 'l capellá.... ¡ja ho crech! com que 'ls va quedar com morta!....

Sort d' en Janet que, tant bon punt el metje hagué receptat, que tot seguit camas al coll igual com si portés el mal-esperit á sobre.

Mentida semblava que ab aquella estona hagués pogut anar y venir de ciutat portant ja la medicina que havia ordenat el senyor metje.

Veritat es que al córrer d' aquell modo, va caure tant llarch com Deu l' havia fet, anant á besar son front la roca viva de la perillosa dressera que havia pres per camí, obrintli una regular ferida que al arribar á la masía encare li sagnava; pero la cuestió era que la medicina havia arribat á

temps, y ab ella la noya tornava á la vida.

Uns quants días després, ja restablerta per complert la senyoreta d' aquell atach tan terrible, que posá en perill la seva vida, tornantse á mostrar ja tan viva y enjogassada com sempre, sens recordarse del mal passat ni de quí li havia portat la medicina per curarli, puig que encare no s' havia pres la molestia d' averiguar qui havia estat per donarli las gracias; sense ni tant sols adonarse de la ferida que duya en Janet al front y que ja 's comensava á cloure, muntá al carruatje que havia de portarla á ciutat,

donant ella mateixa un cop de látigo als caballs que fugiren *à escape*.
Las rodas del cotxe passaren frech á frech d' en Janet y ella ni va adonarse'n.

Ell seguía 'l carruatje ab mirada abrusadora que s' estorsava en atravessar el núvol de pols que á son pas al·savan las rodas, quan, al desapareixer detrás del turó que obliga á fer una curva á la carretera, va posarse ell ab el cap baix com qui medita, y, fent un sospir, exclamá: — ¡Malaguanyat tip de córrer! Jo no hi hagués anat á buscar la medicina!... Aixís potser....

Y al dir aixó, va darse ab la ma, discretament, un petit cop al front, tornánt-seli á obrir llavoras aquella ferida qu' ell se creya que ja 's comensava á cloure, y que li vessava més sanch y li feya més dolor que no pas el mateix día que va caure....

MANUEL PUGÉS.

CANTAR

Aborrire jo voldria
perque calmés mon torment;
pro quant menos vull pensarhi
més te tinch al pensament.

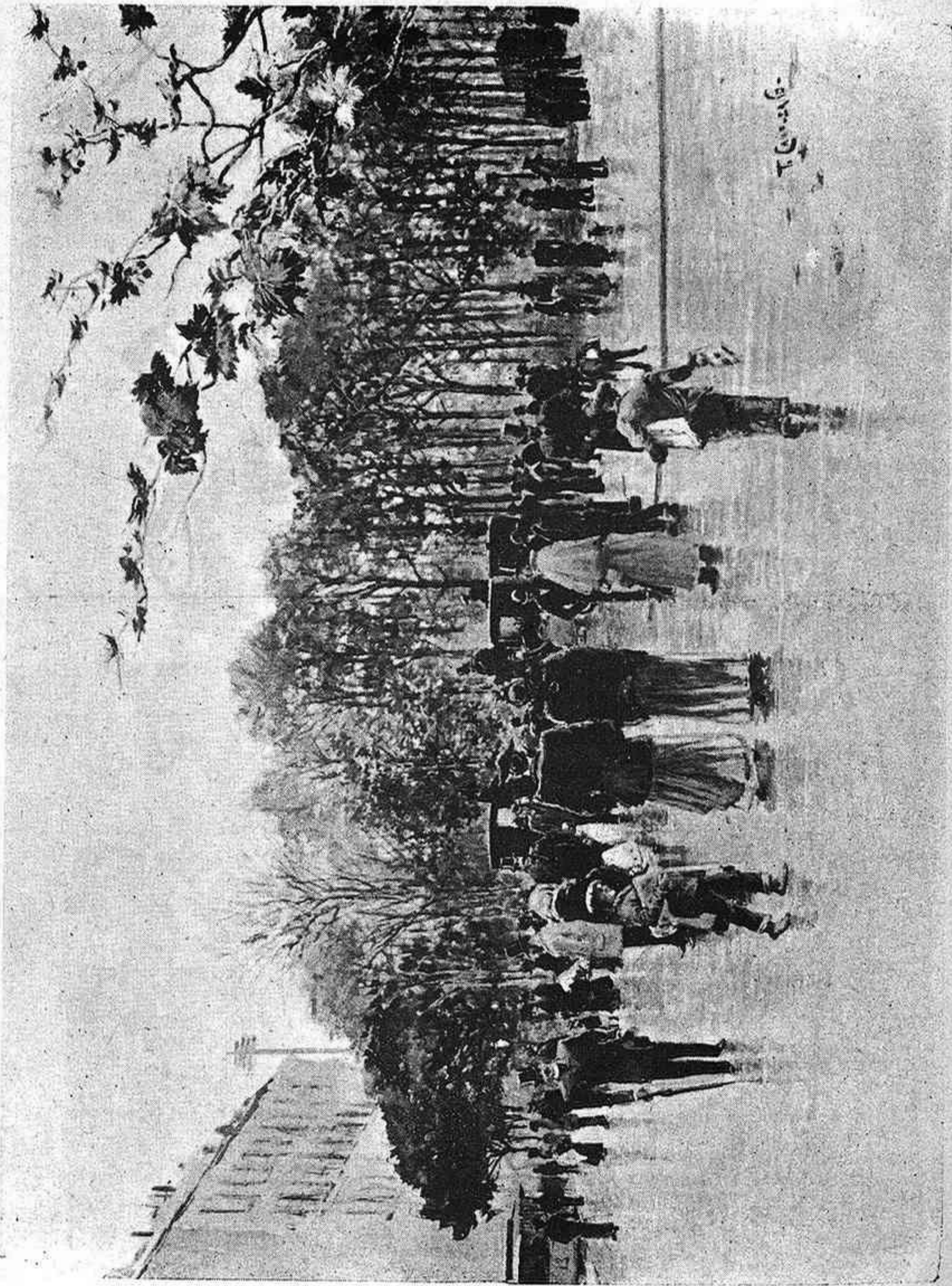
EPIGRAMÁTICH.

TRACTE ENRAHONAT (per J. Canals.)

—Mira, Flavia, si 't fan mes pesa els séus quatre quartos, veste'n ab ell; pero si t' estimas més els méus quatre duros, quedat ab mí.

LA VIDA DE CIUTAT (per T. Campuzano).

L' hora del passeig.

UN SERENO

Un retrato.

Gorra ampla á estil de cotxero
y un antich y molt curt gech,
lo sereno que conech,
veureu que porta ab salero.

A la nit va ab més embrassos:
du fanal, xusso, pistola,
calsat de groixuda sola
y un capot ficat de brassos.

No es alt ni baix; es moreno,
grassó, vell y, tenint nom,
sols sentireu que tothom
l' anomena per *Sereno*.

Es viudo, pero aixerit,
sense cap temor ni pena,
las nits passa ab la *serena*...
la serena de la nit.

Es senzill, modest, atent,
no te orgull, ni vanitat;
sols lo veureu molt tibat
quan va ab tot l' Ajuntament.

Es dels homes atrevits,
es reservat, no es xarrayre,
es molt formal, no riu gayre
y may parla de partits.

Totas las nits lo veureu,
tant si plou fort com si neva,
y may de la boca seva,
ni una queixa sentireu.

Sempre en tot es puntual,
no té ambició ni malicia;
tan sols espera ab codicia
la vigilia de Nadal.

Jamay ha trobat obstacles
per servi' á un vehí ó vehina;
pero si li deu propina
allavors fins fa miracles.

Si sab castellá no ho sé;
mes quan ab pausa y cuydado
canta *sereno* y *nublado*,
sembla que 'l sab bastant bé.

Dú anís pels nens dels vehíns
quan per cobrar dona 'l tom,
y á las nits confits de plom
pels lladregots y assessins.

A la llum del seu fanal
ha vist citas amorosas,
escenas indecorosas
y fruyts d' amor criminal.

Ell, molts cops veu clarament,
que l' home de costums toscas,
sens sabé escriure, á las foscas
esses fa perfectament.

Ell, silenciós y callat,
ha vist més d' un aymador
qu' entonant gays cants d' amor
de cap á peus l' han mullat.

Ell ha vist en la nit bruna,
jugadors sortint del lloch
qu' en lo desvari del joch

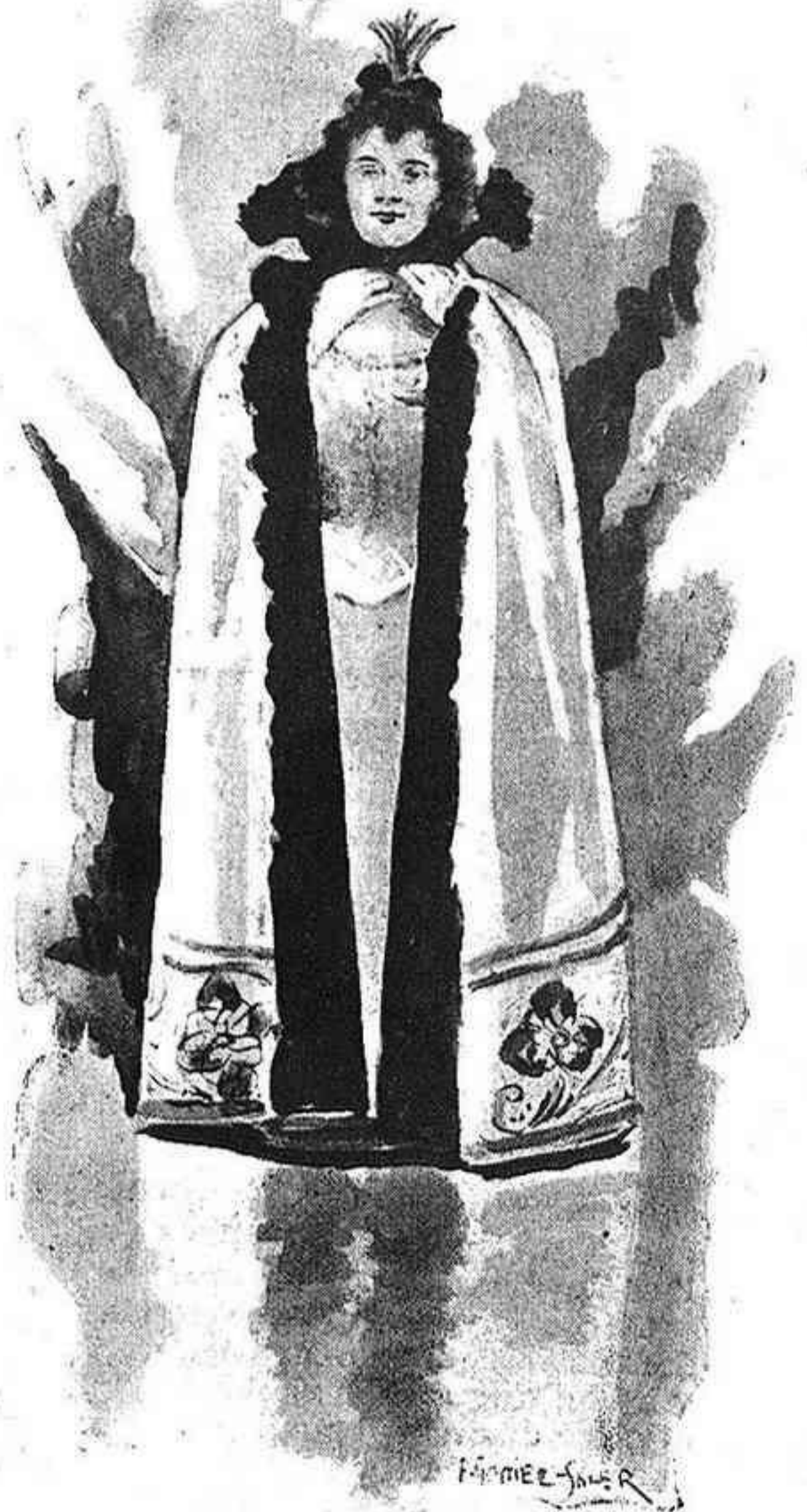
han perdut honra y fortuna.

Ell, lo fosch veu aclarit,
y si ab art pogués escriure
podria molt ben descriure
molts misteris de la nit.

Si un' ordre poch atinada,
li fa dar l' Ajuntament,
al donarla fa present
qu' ell es persona manada.

Aixís tot manso y humil
la seva missió compleix;

DEMI-MONDAINE (per *F. Gómez Soler*).

— ¡Si 'ns dirán *demi-mondaines* porque som
capassas de partir al mon per la meytat!

ab ningú del mon renyeix
y sent pobre viu tranquil.

Mes diu, que si fentli un tort,
lo treyan de ser sereno,
sens donarli cap veneno
de repent cauria mort.

No cal que més m' encaparrí
puig ben ó mal pinzellat,
aquí deixo retratat
al sereno del meu barri.

FRANCISCO LLENAS.

(Apunte de J. Lluís Pellicer).

A casa d' un consonant.

ÍNTIMA

Míram postrat á tas plantas
mes no á suplicá indulgencia:
ja que tú t' has erigit
per la voluntat suprema,
en jutje y acusador
del fet per que se 'm condempna,
vinch á demanar justícia,
y á formular ma defensa.

Es vritat: ¿per qué negarho?
Desde 'l día que 't vaig veure
me causá tal impressió
ta seductora bellesa,
que cegat per lo seu brill
l' us de la rahó vaig perdre.

Desde llavors, forsa extranya
á estimarte m' empeny sempre,
y no he tingat més anhel
ni altre desitj m' encadena,
que seguirte á totas horas,
convertintme en sombra teva,
pel passeig y pel teatro,
fins en lo sagrat del temple,
captant de tos ulls hermosos

més negres ¡ay! que mas penas,
una mirada tan sols
ó un somris de ta boqueta.

Per tú he deixat los amichs,
per tú olvido mos afectes
y per tú no sols daría
tot quant me lliga á la terra,
sino la gloria del cel
per lograr que fosses meval

Y en premi de lo qu' he fet
per demostrart' la evidencia
de ma insensata passió,
¿qué 'm donas? Ni una promesa,
ni una paraula tan sols,
que calmi ma sed ardenta,
sed de puríssim amor
que 'l cor me puny y 'm recrema,
més pur que 'l bes d' una mare
en lo front de sa filleta,
més que 'l somni del infant,
més que 'l somris d' una verge!...

Aquestas mas culpas son:
sa exposició es ma defensa.

Res més just que al condempnat
dirli per qué se 'l condempna;
dígam, donchs, per quína causa
m' imposas l' última pena
y sían justos ó no
los motius que al ferho alegas,
sols per eixir de tos llabis
de rosa, níu de dolcesas,
jo acataré resignat
ta rigurosa sentencial

JAPET DE L' ORGA.

LA NON-NON DE UN PASSATJER DE TERCERA
(Apunte de J. Sala).

—Titella, si 'ns fessim mariners inglesos á lo menos menjariam calent.
—Algún cop de fuet de tant en tant no 't dich que no 'l menjessim.

L' AMOR A LA BARCA

El vent de llevant xiulant ab tota la forsa: un día fosch y plujós rebo- tent las gotas com pedra; la mar de color de cendra, tacada de clapas ro- jas é inflada y pahorosa, caminant vers la platja ab grans faixas de espu- ma; avansant, revolcantse l' una darrera l' altra; volguentse conseguir, y al ser vora la terra rompentse com cascada, y, per últim estirantse sobre l' humida arena, y duhent al rrelliscar, tot un mon de petxinas, d' algas, de flors verdosas, arrancadas del llit immaculat, del fons misteriós, dels abims de la fosca, y no parant may son crit, bramulant ab veu ronca, amenassant al home....

Entre las ondas grisas, y entre 'ls ramells d' espuma, caminava una barca, á pal sech, sense remes, casi sense esma, ara pujant á n' el lloç d' una onada: ara enfonzantse xuclada per l' abim, ara enfilada sobre la blan- ca cresta y deixantse portar per la furia del vent.

Venia y s' apropava á la platja y ja els homens s' oviravan, amarrats á n' el pal mirantse el seu poblet, ab el rengle de casas, fondejadas y ex- tesas com una cinta blanca; y tot el poble á la una, bategant al compás d'

una sola emoció, esperava á aquells homens, implorant á las onas que fossin piadosas

Ja casi s'abrassavan, ja s'obrían els brassos y 's badavan els llabis, quan el vent canviant de direcció y rebotent de costat, va fer torsar la barca, l'escupí á un altre rumbo y la llensá á las rocas.

Tots els brassos hi eran; tots els ulls tremolavan, tots els cors bategavan á la una, tot'hom es deixá rrelliscar single avall clavantse fins las unglas en los junts y cairells de las mateixas esquerdas; y al rebotre la barca espumejant brumera als caires de las rocas, els mariners aquells trobaren una garba de mans que coneixían, robantlos á la mar que roncava de rabia.

Fou un moment aquell, que semblá que la terra somreya; que treyent una pedra de sobre el pit dels homes, els cors s'aixamplavan.

Tots s'havían salvat, cada marino d'aquells tenia un rotllo de familia al seu voltant; cada un portava á dintre una vida novella, una nova claror del qu'acaba de neixer; semblava que la mar hagués fet un regalo á n'aquell pilot d'ánimas, tornantlos als seus brassos, la presa copdiciada que tenia entre dents y s mirava com seva.

Pero ¡ay! Els hi tornava la vida, pero 's quedava la barca. Rebotint per las penyas, gronxantse allí sota com cosa abandonada, feya condol el mirar-la. A cada nova empenta una estella saltava als peus d'aquella gent; á cada rebotida sonava á caixa morta, á tomba buida, á soroll d'agonia;

al encloures de dret entre els junts dels penyals, cruixían els costats com ossos de persona esclafada; t alment semblava que sas costellas, cruxissin, que li trin-xessin els nervis, y als apremessin sa vida.

Aquells pobres mariners no s'ho podían mirar. A cada nova extremitut, se 'ls hi clohían las dents; á cada crit de la barca, els genolls els tremolavan; á cada empenta del mar els bellugavan las camas, fins que á l'últim, sense dirsho, sens mirarse, moguts pel mateix instint, llensats pel mateix envit, van rrelliscar per las rocas, van acostarse á las onas, varen esperar una onada, s' van agafar á la barca, y aquellshomes que feya poch s'havían salvat per miracle, un á un, van saltar á dintre, van alsar tota la vela, y ab ella inflada, y petant com una tralla, s' llan-

CONTRABANDISTA ANDALÚS (per P. Saenz).

saren mar endins, sobre d' aquellas onadas que 'ls disputavan la vida.

*
*

¡Lo qu' es l' amor á la llar!
L' amor á n' aquets trossos de fusta! 'm creya jo...
Pero, nó. L' únich que es quedava en terra ¡ay! era l' amo de la barca.

SANTIAGO RUSIÑOL

LA MANDROSA (per J. Diéguez).

—Fins sembla que llegidas aixís, las noticias del día s' assentan mes bé.

DISCULPA

' Me pregas que al álbun teu
hi posi la meva firma?
No m' hi obliguis, mon amor,
no m' ho manis, dolsa aymía!
Ja sabs que sempre he aburrit
farsas, enganys y mentidas
y quan veig lo llibre aquest
plé de tendras poesías
jurante un amor etern,
dihent que tu ets la més bonica,
y á dojo escampant incens
á ta ma blanqueta y fina,
á ta boca de pinyó,
á tos ullets que fascinan,
á tos llabis sonrosats,
á ta barba coralina,
á las dents, als peus, al coll,
á ton garbo quan caminas,
y en fi, á tots los atractius
que ton cosset divinisan,
me poso tan nerviós
vejent, que d' eixas poesías

ni una, del cor ha surtit
del poeta que l' ha escrita,
que ab pena crech que si acás
n' hi posava una, m' aymía,
y en ella 't deya amorós
lo molt que mon cor t' estima
y que tu ets tot mon anhel,
potser tampoch me creurías
suposant que 'l meu escrit
com los demás es mentida.
Mes me plau, dols amor meu,
repertirte cada día
qu' ets lo meu goig més sublim,
qu' en tu s' encarna ma ditxa
y preguntarte frisós:
—¿Angelet meu, no m' estimas?—
y véuret abaixá 'l cap
dihentme sí tota enrojida,
que no pas al álbun teu
posarhi la meva firma.
No m' hi obliguis, mon amor,
no m' ho manis, dolsa aymía!

JOSEPH PUJADAS TRUCH.

LA SENYORA PEPA

(IL·L·U·S·T·R·A·C·I·Ó·D·E·R·M·I·R·Ó)

—Donchs, jo parlaré clarito; y si no 'ls agrada, qu' ho deixin.

—Si, y 'l resultat serà que s' escamarán com han fet els altres, y la meva germana y jo ens quedarem solteras *vitalicias* sense embolicarnos en política.

—Ni en mamás políticas, qu' es lo mes trist.

—¡Encare 'm fareu cremar de veras! ¿No tinch rahó de queixarme? Fa vuyt mesos que tenen entrada á casa y encare es l' hora que no han parlat de las sevas familias, ni de quan.....

—De las sevas familias, n' han parlat. Sabém que 'n Manel y en Rafel, son cosins.

—Y á vosaltras sent germanas, os prenen per *primas*; ¿oy?

—Pero mamá...

—Deixi acabar de dir á la Marieta.

—Y qué m' ha de dir, criatura!

—També sabém que 'l pare de 'n Rafel, es poch ó molt, autoritat.

—¿Qué vols dir?

—Que no se, si es tinent d' arcalde ó arcalde de barri; pero els municipals diu que 'l saludan.

—¿Y qué més?

—Que 'n Manel no te pare ni mare, y viu ab el seu cosí Rafel y el seu oncle.

—¿Has acabat?

—Y que l' un está empleat á Contribucions ó á las Cédulas, y l' altre á la Diputació Provincial.

—*Bueno*, no 'n farém res d' aixó. No vull qu' escalfin mes cadiras, y en Rafel menos, perque á mes d' escalfarne, las trenca. Ab lo seu pes ha romput tres llistons.

—Just, també critíqui'l perque está gras.

—Ja he tingut prou paciència. Perque ens han pagat tres raccions de llagosta el día del ball del "Cómich-Lírich," y ens han portat al café deu ó dotze vegadas, no crech que se 'ls hagi de tenir tantas *tiquetas*.

—¿Y las pastas que 'ns duhen, cada festa?

—Las grans pastas: de las mes baratas. Semblan rosegons de pá encarmetlats.

—Y al teatro nou vegadas.

—Si, al "Jardí Espanyol," y al públich. Entrada á ral. ¡A cinch céntims la pessa! á tall de barraca de fira.

—Vosté si que....

—Prou, avuy s' acabarà.

*
**

—¿Que hi dius, Manel?

—Que per mí, están ben llestas. Era un passa-temps: en buscarém un altra.

—D' una part em sab greu, encare que aquella sogra era impossible. ¡Quina dona mes ordinaria y xafardera! Quan deya que 'l seu marit era músich major de regiment, no 'm podía aguantá 'l riure, perque jo sabia positivament que 'l seu *senyó*—que diu ella—havía sigut *maestro* de una banda de trompetas. Després varen treure una rifeta y han anat passant; pero ara si qu' están als últims. Referent á las noyas....

—No siguis burro. Tant l' una com l' altra, han tingut un regiment de novios de totes classes, midas y temperaments, y.... y no m' agradan las donas tan espaviladas. ¡Ey per casarm'hi! Además no tenen cap bona qualitat; son gandulas, deixadas, xerraires y presumidas. ¿Qué 't pensas que m' he begut l' enteniment?

—¿Ja has sentit las indirectas de la senyora Pepa?

—Per mi, ja teli deixo dir donya Pepa.
—No ho vol. Diu que 'l dir senyora, fá mes *senyor*.
—Ja las he sentidas? No hi torném y en paus.
—Espérat. Anemhi demá y prou.
—¿Per qué?
—Perque preparo una cosa per demá passat. Ja ho sabrás.

* *

—¿Ja está neta la sala?
—No tenía escombra; pero ho he fet ab el plumero.
—Quantas llepassas hi haurán.
—No, perque he regat forsa y no 's veu la pols.
—Pero hi deu haver un fangueig....
—No gaire: quan plou, pitjor están els carrers del Ensanxe. Vingui, que ho veurá.
—¡Mare de Deu! el sostre está plé de trenyinas. Vinga l'estrenyinator.

—Ja sab que no 'n tenim.
—¿Comho farém per treure aquells cortinatges? Si 'ns enfilem á dalt de una taula y posém una cadira á sobre, tampoch hi arribarém.

—Desde aquí baix, tiraré un drap al sostre y faré desapareixer las trenyinas.

—Fesho.

—¡Mala negada! El drap ha quedat enganxat á las vigas.

—¡¡Mamá!! ¡Marieta!

—¿Qué vols?

—¿Qué passa?

—Desde 'l balcó he vist un senyor que venía ab un municipal. El guardia s' ha quedat á baix á la porta y 'l senyor puja.

—Depressa, arrecona aquella cadira coixa á la paret.

—Deu ésser el papá de 'n Rafel y l' oncle de 'n Manel, ¿oy mamá?

—Es clar que sí. ¿Han fet efecte ó no, las meas indirectas? ¿Me creuréu un' altra vegada? ¿Tinch mon ó no 'n tinch?

—Si, si.

—Aquella cortina cau.
—Pósahi agullas.
—Tot ho está apuntat ab agullas. Al menos que no n'hi hagi pe 'ls assientos. Míraho bé.
—Jo ab aquesta bota tant tallada....
—Digas que pateixes d' ulls de poll.
—Me sembla que sento pujar l' escala, y tot está per' arreglar.
—Ajusta els finestrons. Diré que tinch mal á la vista y no 'm convé massa claror.

* *

—*Buenas!* ¿La senyora Pepa Canalons?
—Soch jo. Entri, entri. Noya acosta un silló, y tu porta una *graciosa* fresca. Reposi. Ve molt acalorat. Segui, segui.

—Gracias. A la meva edat y pujar noranta grahons... pero no 's molestin. (No 'm pensava pas que 'm rebessin tan bé.)

—Es veritat que cansa l'escala; pero 'l viure pe 'ls alts es mes *génich*. ¡Noyas!

—¿Qué mana?

—Entreu. Tinch el gust de presentarli las meas nenas.

—Tinch molt gust. (¡Qué 'n haig de fer!)

—Aquesta, es la promesa, ó millor dit la xicota de 'n Rafel.

—¡Ah! ¿de 'n Rafel? (¡Qué m' explica!)

—Y aquesta la de 'n Manel.

—Vaya, vaya, vaya. (¿Quí es

en Manel?)

—Begui. Acosta la copa. ¿Sense plat?

—Es que

—Sort que 'l senyó no es de compliment. Tingui.

—*Bueno*, gracias! (No m' havia succehit may.)

—Pues pe 'ls noys ja sabíam que vosté vindría.

—¡Ah, sí! (¿Quins noys?)

—Y cregui, que estém molt satisfetas ab la séva visita.

—Donchs, quan vulguin arreglarho.

—Aixó, ho ha de dir vosté.

—Per mi, ara mateix.

—¿Qué está de broma! Ja sabíam qu' era bromista.

—Ah, sí.

—Sí; pero ara no pot ésser.

—Per qué?

—Y 'ls papers?

—Ja 'ls porto.

—Pero 'ls de las noyas?

—¿Els de las noyas?

—Si vosté sols deu tenir els del seu fill y 'l seu nebot.

—¿Qué diu? Si jo soch solter y no tinch germans.

—¿Com s' enten, solter?

—Sí, senyora, solter. No crech que hagi d'ésser casat per...

—¿No ve de part de n' Rafel y de 'n Manel?

—No, senyora.

—Donchs de part de qui vé y á que vé?

—Vinch á cobrar las cédulas ab recárrech.

—¿Eh?

—Sí, senyora.

—¡¡Pillos!!

—¡Ay mamá!

—¡S' han burlat de mí! ¿Y vosté que fá?

—Jo....

—Surti immediatament d' aquí, ó l' esgarrapo. Aixís la *graciosa* li servis de *vereno*.

—Pero...

—¡Arri cap avall ó l' esguerro! ¡Pillos, pillos!

—(Ja estranyava jo que 'm rebessin bé.) Donchs l' embargarán y 'l guardia qu' está abaix ..

—¡Qué puji! ¡No tan sols éll, si no tot el cos de municipals ab en Vila-seca al *frente*; y juro que tastarán las unglas de la SENYORA PEPA!

F. FIGUERAS Y RIBOT.

NOTA MODERNISTA (per A. Fabrès).

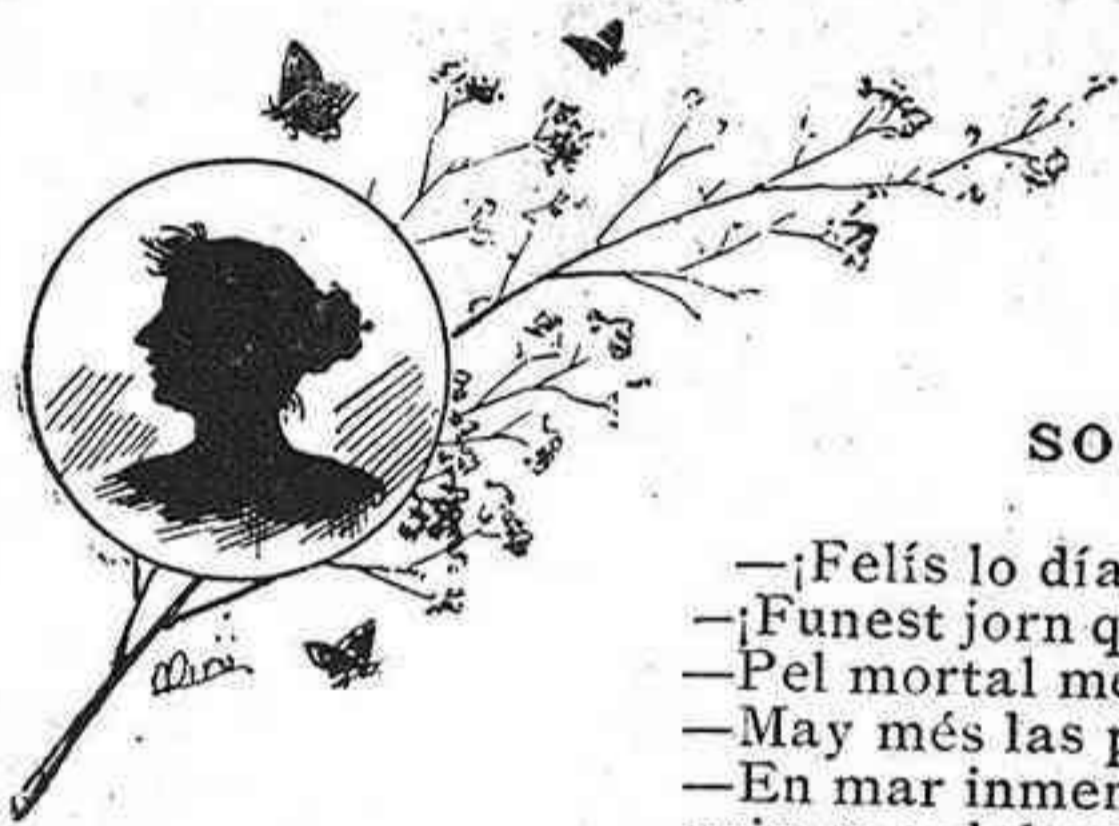
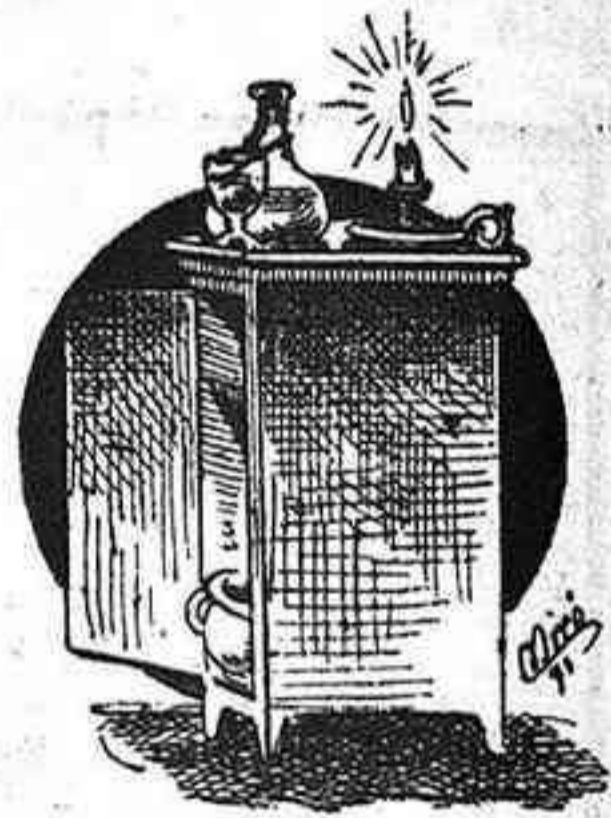
Cant plà.

LO PESCADOR DE CANYA

Vora la mar, que á cops mulla sa roba,
rebut los raigs del sol horas complertas,
de esqué sabrés als peixos fent ofertas
(encar que 'n gastí á voltas més de un cove)
tranquil las horas passa y be s' hi troba
y sas grans ilusions, á pescá obertas,
de alegría y de goig ja están omplertas
si ab manya, un esparrall, l' esqué li roba.

Costums senzillas é ignocents que admiro
perque implican tenir molta paciència,
virtut ó lo que siga ab que no conto,
que 'm fa pensar, si á un pescador jo miro,
una recta tirada, sense ciencia,
que á un caphi ha un fil y un amy al altre un tonto.

A. DEU.

SOLTER Y CASAT

SONET

— ¡Felís lo día en que podré casarme!
— ¡Funest jorn que á casarm' vaig decidirme!
— Pel mortal més ditxós podré tenirme.
— May més las penas han volgut deixarme.
— En mar inmens de goig he de banyarme,
puig sos plahers l' amor vindrá á rendirme.
— Des llavors estalví fins morirme
y sens descans traballo hasta matarme.
— De quí aprop sempre víu de la que adora,
esporuguida fuig la desventura.
— Quí crits y queixas sent com jo á tot hora,
víurer en pau un sol instant no logra.
— ¡Oh horrible soletat que 'l cor tortura!
— ¡Oh mortal companyía d' una sogra!

JOAN BRUGUER CANER.

DE CASSA

SONET

Saltar del llit allá á la matinada
sufrint, si es al hivern, un fret horrible,
sortir de casa junt ab el *Terrible*,
ab lo sarró y ab l' arma carregada.

Donar després molt llarga caminada,
caure cent cops deixant casi inservible
lo trajo de *campanya* y es possible
á més del trajo rompre's l' espinada.

Pujar costas, baixarlas, enfilarse
darrera 'l gos que va ab la quía dreta
y que segueix un rastre sens pararse
per res del mon sisquera una miqueta,
y per final, dels boscos allunyar-se
portant al coll intacta la escopeta.

JUMERA.

CÓMICHS AL POBLE

(ILUSTRACIÓ DE J. Pellicer Montseny)

JA venen! ¡Ja venen!
—¡Oy que no!
—Oy que sí!

—Míratels: ara son á la girada del camí de la Creu.

—¡Si qu' es vritat!

—¿Quí es que ve, noys: las *Hermanitas* de San Francesch ó 'l senyor Bisbe de Vich?—pregunta una beata sorda surtint de l' iglesia.

—No: los qui venen son los comediantes. Tenim cómichs al poble. Aquest vespre farán *trayato* ¿qué hi vindreu avia?

—¡Arri allá, gandulots! Mes valdría que anessiu á doctrina.

—No n' es hora.

—Donchs á confessar.

—No n' es día.

—Donchs al diable ¡Déu me perdoni!—Y la beata se 'n torna á l' iglesia per acabar de petarhi la bacayna.

En tant la colla dels xicotets augmenta, y altres que son algo mes que xicotets també s' aturan á mirar las tartanas dels cómichs que 's van acostant á tota carrera, fent que ab los pichs dels cascabells de las caballerías surtin á las portas de sas casas la majoría dels habitants d' aquell tranquil y senzill poblet que al vespre tindrà *comedia*.

Per fí las tartanas arriban á la plassa davant mateix de l' hostel, de ahont ningú surt á rebre'ls, ben al revés del jovent curios que estira 'l coll tant com pot per veure si las *damas* son guapas.

—¡Qué tall!—diu un jove dirigintse al tartaner, jove *sócio* del cassino de baix, y per consegüent contrari al teatro de dalt.—¡Que tal, no has pas embarrancat de l' estació fins aquí?

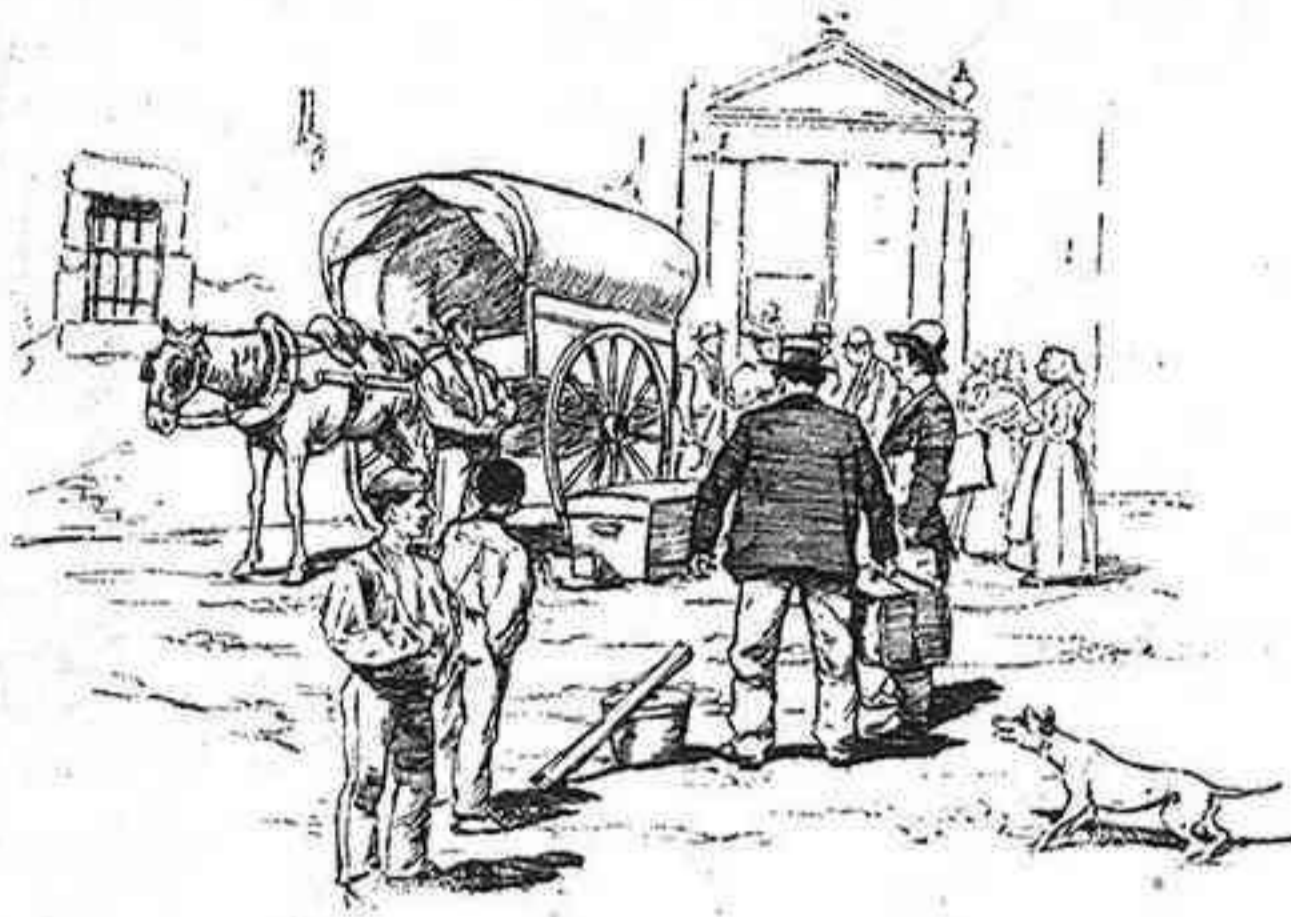
—No, lo camí es curt y...

—Deu fassi que al vespre no 'n gemeguis.

—Ja t' entench, ja...

—Donchs, *ojo*.

Los cómichs ja han baixat de las tartanas, y cada un ab son corresponent farcell ó maleta vella, entra 'l Hostal tot estirant las camas y espolsantse la pols del camí.

—¡Ep! ¿qui paga?— crida 'l tartaner veyent que 'l deixan sol sense dirli res.

—Ja 'ns veurém á la nit —diu lo galán de la companyia.

—Bueno, es que vosaltres...

—¿Qué no teniu confiança?

—Es que....

—L' amo del café 'n respón. Veniu á l' hora de sopar y.... 'us dirém l' hora de marxar demá

—Entesos. ¡Ah! aquí hi ha una capsa de fusta que ha caygut ¿que es seva?

—Veyam. ¡La capsa de las perrucas! Adios, ja s'haurá trencat l' ampolla del mástich.

Y tot el primer actor de la companyia dramática, carregat ab un maletí sense pany, los exemplars del drama, las solfas de la sarsuela y un feix de catorze espasas d' época ab punyo de llautó y fulla de ferro verge, agafa la capsa que degota such per totas sas escletxas, y entra al menjador de l' hostal ahont ja l' esperan sos companys que no 's saben entendre ab l' hostalera.

—¿Cóm ho tenim aixó mestressa?

—Miris, ara ho deya als senyors que no se pas com ho arreglarem per dormir.

—¿Y donchs que no us va avisar en Jan, l' ordinari?

—Sí, be m' ho va dir qu' arribarían avuy, pero aquest matí s' han ensopegat á venir sis marxants, y ara no tinch prou llits: si volen aconsolarse dormint tres en un llit y quatre en un' altre.... perque vostés son.... ¿quánts son?

—Ja veureu; tres, cinch, set, vuyt, deu, onze... dotze.

—No mes ne veig onze.

—Oh, falta l' apuntador. ¿Ahont ha anat l' apunte?

—S' ha quedat á fé la copa allí baix.

—Bueno. Veyam: ¿quans llits teniu? ¿Ahont poden dormir las senyoras?

—Las senyoras poden enquibirse en un catre gran que...

—¡Ah, no!—exclama la primera dama.—Jo dormo ab lo meu marit.

—¿Qu' es aquet?—diu l' hostalera veyent qu' un dels mes joves s' adelanta.

—Si, senyora.

—¡Be se l' ha triat prou jovenet! Jo li podría ser mare, y vosté, si fa ó no fa, deu tenir los anys que jo, 56.

—No, jo 'n tinch...

—Arreglém primer aixó—salta 'l galán veyent que la conversa pren mal giro.—La qüestió es que cada senyora tinga un llit, que 'ls homes ja 'ns arreglarém d' un modo ú altre.

—Si, si: homes ab homes ja 'ns arreglarém—diu lo graciós á tall de.... gracia.

—Sempre m' ha de passar lo mateix—remuga 'l *barba*.

—Lo qu' es jo—afegeix lo *segón galán*—si hi hagués un' altra fonda ara mateix me n' hi anava.

—Si n' hi hagués un' altra ray!—diu lo galán com á tota disculpa.

—Noys, quín ayguardent mes *salau!*—fa l' *apuntador* entrant de cop y llepantse 'ls bigotis de gust.—Veniu, veniu.

—¿Quí paga?

—Home, Sant Bruno!...

—Vaja, aném.

—Aném.

—¿Y aixó dels llits cóm queda?

—Que... tot sopant ja ho arreglarém. ¿A quin' hora 's sopa?

—A dos quarts de vuyt.

—Massa tart—observa la *dama jove*.

—¡Ca! la funció está anunciada per las nou, hi ha temps per tot.

—Es que jo tinch de posarme *colans* pe 'l drama, y 'l sopar me retorna á la boca si vaig precipitada.

—¡Quina ganga! Aixís sopa dos cops—exclama 'l *graciós* fent un' altra gracia.

—Be, donchs á las set.

—En punt ¡eh!

—Si, si: aném per l' ayguardent ¿qué venen vostés, senyoras?

—Jo no; estich cansada, (la dama).

—Jo si, donaré una volteta (la dama jove).

—Vaja, aném, aném.

Y surten formant un capritxós grupo, grupo qu' es esperat pe 'ls xicots del poble que 'l segueixen saltant com en día de profesó segueixen als gegants.

—Aquest es lo *galán primé* ¿oy Tonet?

—Si, aquell altre 'l *pallasso*: fa riure mes...

—Si, mira, ¿y aquell lo *traidó*.

—¿Com ho coneixes?

—Perque 'n fá la cara, y perque avuy fá tres festas els vaig veure al poble de la tía, que van fer comedia també.

—Y aquell del bigoti tan *encrespat* ¿qué també surt?

—No, aquell es el *consueta*.

—¿Qué vols dir?

—¿Sabs aquella capsula vermella que hi ha al *treyato* davant dels *músichs*?

—Si, la *conxa* que 'n diuhen.

—Donchs aquest home s' amaga dins y en un llibre porta apuntat tot lo que 'ls cómichs han de dir.

—¡Manoy! ¿Deu sapiguer molta lletra?

—¡Figúrat!

Al arribar al café, todas las miradas son pe 'ls cómichs, particularment per la comediante que ab sa cara empolvada y picaresca, 's mostra ufana de ser objecte d' una tan gran atenció.

Lo director de la companyía, lo primer que fá es encararse ab lo *taquillero* per veure com anirá l' *entrada*.

—Mal,—contesta aquest.—Mal perque 'ls del cassino de baix tot avuy que fan corre que vostés no vindrían ó que si venían serían poch, lo qual vol dir que 'ls ánimos están refredats. Lo qu' han de fer vostés, si 'm volen creure á mí, es passejarse molt pe 'l poble perque 'ls vegin be.

—No está mal pensat. Ho farém.

—Si, si.

Enterats del cas, tots convenen en qu' es precís deixarse veure molt y entrar á fer gasto en los cafés y per tot.

Ja tenim donchs á la colla dels comediantes passant y repassant carrers amunt y avall fent exclamar als vehins:

—¡Mira, 'ls cómichs!

—¡Quin sombrero mes estrany porta la *damera*!

—¡Pobrets! ¡que 'n van d' errats de comptes!

—Els ray, qu' encare 's diverteixen! Tinguessin de cavar á la vinya com jo, no tindrian las mans tan blanques, no.

Aquestas y altrás murmuracions propias de 'ls pobles que 's pensan que 'ls actors no son gent com els demés, s' escoltan durant la passejada prospere de la companyia; aixó encare si no troban un xicot rebech que plora per no deixarse pentinar, y una mare que diu:

—Si no callas te faré menjar per un comediant (1).

Traslademnos ara 'l teatro: han tocat nou horas y 'l teló no s' aixeca. ¿Qué passa?

L' Alcalde envia un agutzil á las taulas, agutzil que s' encara ab lo primer comediant que topa dihentli ab mal modo:

—¡Qué hém de fer! ¿Qué no 's comensa aixó? Lo senyor Alcalde está molt *empipat*.

—¡Oh! es que de dugas *canastras* de trajos que hem portat pe 'l drama, no mes se 'n troba una y no 'ns podém vestir tots.

—¿Y ahont l' han perduda l' altra?

—L' han robada.

—¡Cóm s' enten robada! En aquest poble no 's roba res; d' ensá que jo soch agutzil dormim ab las portas

obertas.

—Lo cas es que la *canastra* no 's troba.

—Lo cas es que 's comensi aviat, si no 'ls plantem una multa. En quant á aixó de la *canastra*, demá sortirá. ¡Vaya si sortirá!

Passém per alt l' execució del drama vestit á mitjas y desempenyat á empentas. Los crits del galán jove y 'ls desplantes del primer actor tapan molts *claros*, no tants com se 'n veuhen en las butacas (?) puig hi ha alló que se 'n diu *mitja entrada*; lo justet per cubrir gastos.

Acabada la funció, quan los llums de petroli apagats encare fumejavan y 'ls cómichs se rentavan la cara, se presenta un xicot dihent:

—Aquí baix al carrer hi ha un cove tot de vestits de *treyato*.

—¡La *canastra* que 'ns falta!—exclaman tots.

—¿Ho veuhen com ha surtit?—díu l' agutzil.—Al poble no 's roba res.

—Tres sócios del cassino d' abaix l' han amagada avans, jo ho he vist.

—Bromas del jovent.

—¡Vaya unas bromas!

—Al poble no 's roba res.

* * *

L' endemá 'l dematí, mal menjats, mal dormits y sense un ral á la butaca com paga de son jornal, carretera avall fan via dotze comediantes cada un ab son respectiu farcellet de *roba del dia*: los trajos d' época, espasa y perruca, han quedat al poble: l' ordinari ja ho portará á puesto quan li vingui be.

Tots ab lo cap sota l' ala com pardals mullats, ab la resignació de Cristo camí del calvari, caminan que caminan fins á trobar l' estació (mitja ho-

(1) Rigurosament histórich.

ra de pagés del poble). Per no gastar, ni humor gastan; sols l' apuntador es l' únich que fá xistes, ja que no pot fer cigarrillos per falta, no de paper, de tabaco. Lo qu' es al graciós no li ha quedat cap gracia.

¡Pobres fills de l' art!

Los mateixos xicots que 'l día avans al arribar las tartanas dels cómichs cridavan:

—¡Ja venen! ¡Ja venen!

Ara qu' els veuhen passar vora las vinyas y camps ahont ells treballan, exclaman ab lo mateix tó:

—¡Ja se 'n van! ¡Ja se 'n van!

LLUIS MILLÀ.

LO PROBLEMA AGREGACIONISTA (per M. Moliné).

La solució? Aquí la tenen.

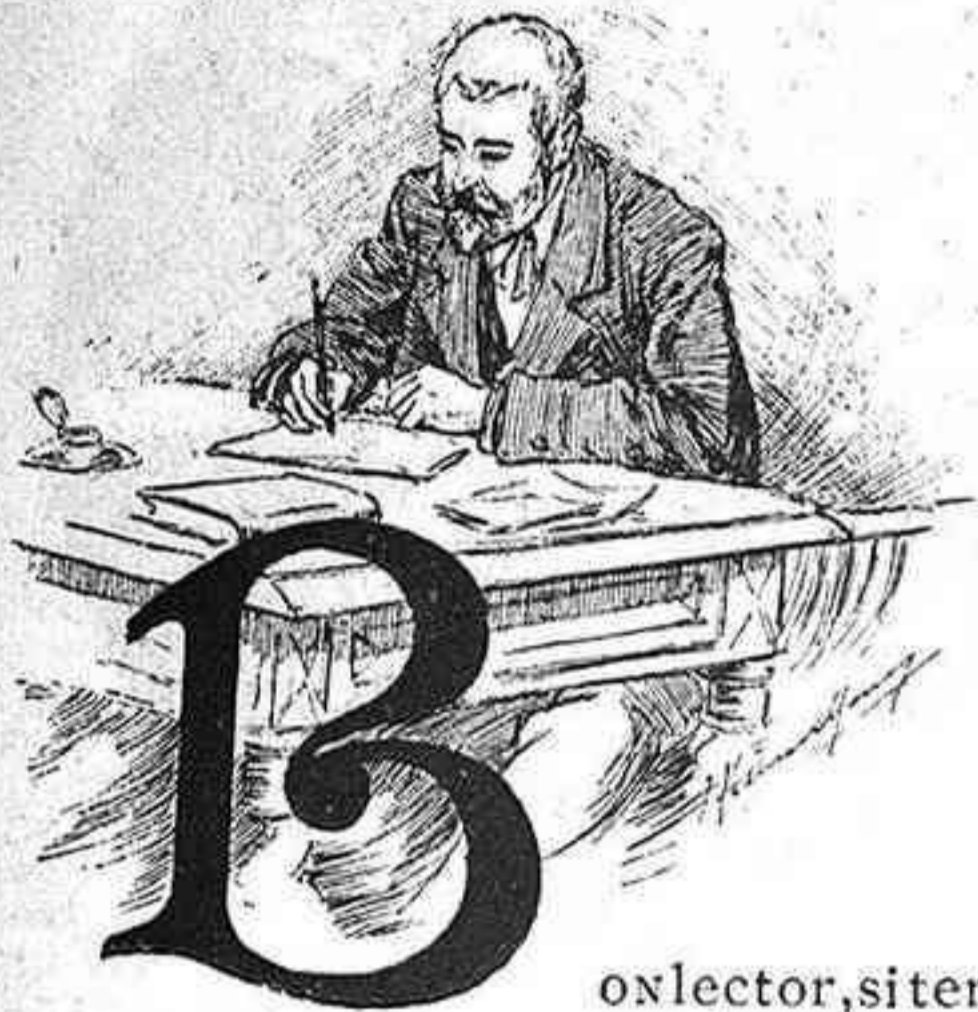
A PAGÉS (per J. Triadó).

La nostra aygua fresca de cada dia.

LO MEU COMPANYY

(ILUSTRACIÓ DE J. Pellicer Montseny.)

Bon lector, sitens
[companys,
algún día
fesne tría;
dels amichs y dels companys,
¡qué 'n rebrás de desenganys!

Jo 'n tinch un qu' es la excepció;
may flaqueja
ni 'm té enveja;
mon company es la excepció...
Es, lector, lo méu bastó.

Per 'xo 'l porto sempre ab mí;
may lo deixo
ni me 'n queixo:
per'xo 'l porto sempre ab mí,
y vull durlo hasta morí.

Per no haverlo de deixar,
(era un día
que plovia),
per no haverlo de deixar
xubasquero vaig comprar.

Y aixís tant si fá caló
com si gela
fret que péla,
fassi fret fassi caló,
jo no deixo lo bastó.

Sempre recte, sempre dret,
lo qu' observa
s' ho reserva;
sab secrets á tort y á dret
y jamay me compromet.

Ell no conta may hont vaig;
no 'm critica
ni embolica;

ell no conta may hont vaig
ni diu rés de lo que faig.

Jugo ab ell sense cap por
de disgustos
ni de sustos;
jugo ab ell sense cap por
del senyor Gobernador.

Ni á los gossos temo gens
empunyantlo
y aixecantlo;
ni á los gossos temo gens
ni als ciclistas imprudents.

Si may tinch una qüestió,
que 's prepari
mon contrari;
si may tinch una qüestió,
parlaréu del meu bastó.

Si algún cop no sé qué fé,
per la sorra
lo faig corra;
si algún cop no sé qué fé,
ell dibuixa y m' entreté.

Com l' apreto en ocasions,
segons passi,
segons fassi,
com l' apreto en ocasions
sab las meas impressions.

Ell pot dirse que ab mí sent
sols tocantlo
y apretantlo;
ell pot dirse qu' ab mí sent
de mos nervis la corrent.

Si algún cop content m' ha vist,
¡cóm rumbeja!
¡cóm volteja!
quan de mal humor m' ha vist
talment sembla qu' está trist.

No sabrá ningú com ell
aguantarme
y apoyarme;
¡Bona sort ja tindrè d' éll
si per cás arribo á vell!

Per 'xó dich del méu bastó,
que no 'l deixo
ni me 'n queixo;
per 'xó jo á lo méu bastó
fins l' hi tinch veneració.

Quan me mori, he disposat
qu' en éll pensin
y no 'l llensin;
quan me mori, he disposat
que 'l parteixin per meytat.

Los dos trossos, formant créu,
ajuntéulos
y clavéulos;
los dos trossos, formant créu,
en ma tomba posaréu.

Ell veurá si vé á plorá
endolada
ma estimada;
ell veurá si vé á plorá...
¡prou que la coneixerá!

Furgará, volguentm'ho dir,
si la ha vista
sola y trista;
furgará, volguentmo dir...
¡cóm si jo ho pogués sentir!

No 's mourá si no la véu,
com planyentse'n
condolguentse'n;
no 's mourá si no la véu
sent per mí la millor Créu.

Créu que ferma, per ma sòrt,
fent memoria
de ma historia,
será sempre, per ma sòrt
guarda etern del méu recort.

Bon lector, si tens companys,
algún día
fesne tria;
dels amichs y dels companys
¡qué 'n rebrás de desenganys!

Mon company es la excepció;
may flaqueja
ni 'm té enveja;
Mon company es la excepció ...
Apreneu del méu bastó.

JOAN MOLAS Y CASAS.

PROBA D' AMOR

Tant t' estimo jo, Mercé,
que si algú 'm vol disputá
ton amor, el retaré
al camp del honor, y allá

li juro que 's quedará!
(Jo no hi compareixeré).

FÉLIX CANA.

UN BON JAN

(ILUSTRACIÓ DEL AUTOR)

N *Pedro* tenia á l' época de la seva mort xeixanta y pico d' anys. Quan lo vaig conéixer en lo veynat del meu carrer, era un home robust, de cara afa-ble y mirada dolça. Una simpática rialleta vagava continuament en los seus llabis, essent com lo sello de son caràcter. Nascut á Galicia, al cumplir sos vint anys vá tocarli en sort anar á servi' l rey, sent destinat á un dels regiments de guarnició á Catalunya.

Un de sos quefes vá ullarlo desseguida: servi- cial y bo, pacient de sobra y no gens tonto, l prengué per assistent, y tant bon punt en *Pedro* va rebre la llicencia, li proposá quedarse'l per criat,

cárrech que 'l bon xicot vá acceptar ab gust per lo molt qu' estimava á la familia. En *Pedro* da-va ab aixó per termina- da sa carrera, mentres que son amo per la seva part, demostrá que sa- bía lo que 's feya. Un servidor mes fidel, mes intel·ligent, mes adicte á la casa no era possible trobarlo, ni ab tots los diners del mon.

Bonas probas ne doná durant tota la seva vida, y prompte, pero molt

prompte tingué de comensarlas. Moría l' amo al poch temps de haverlo contractat, deixant á la séva viuda ab cinch fills dels quals el mes gran

tenia nou anys apenas. En situació tan aflictiva 's pogué veure lo que 'l bon Jan valia, puig mentres se tramitava l' expedient de viudedat (bastant enredat per cert, ignoro per quinas causas), vá oferir á la pobra viuda sos estalvis prestantse á servir sense sou per mentres du-ressin tan tristas circumstancias. Y tinch motius per creure que aquei-xas circumstancias ja no van acabar may més.

En *Pedro*, fou qui doná entenent á sa mestressa de despatxar á la criada per estalviar un sou y un menja-pa, resignantse á carregar ell ab l' obligació de fer bugada, rentar plats, fregar rajolas, ocupa- cions en certa manera renyidas ab la dignitat del home.

La familia s' havia reduhit al primer pis baixant del cel de una modesta casa dels barris de arrabal. Allá 'l vaig conéixer. Quan en *Pedro* baixava al safretjet que tenia la casa per us de tots los vehins, en un petit pati, separat de un jardinet per una tanca de canyas, quina gresca no s' armava!

De aquell pati 'n rebía llum un taller per una reixa, y entre 'ls cinch ó sis obrers que hi treballavan no' n vulguin mes de pullas y de riatlladas á coro, tan bon punt veyan á n' en *Pedro* fent de bugadera. Pero en *Pedro* els deixava dir, no 'ls responia may, y si algún cop se sentia ofés se desfogava batent lo picador ab més furia que may ó caragolant la roba per escórrerla ab tanta forsa, que casi la deixava aixuta. Lo silenci del mártir, lluny de calmar als galifardeus del taller, aumentava encare las sevas mofas. Cap d' ells hauría sigut capás de dirigirli un insult cara

á cara, perque en *Pedro* robust com era se 'ls hauría menjat de un á un y á tots plegats si tant convenia; pero, en lloch de ferho aixís, el bon Jan, quan acabada la feyna, passava per davant de la reixa ab lo cove plé, carregat á l' espatlla, encare tenia la delicadesa de dirigirlos un saludo amistós que per cert no 's mereixian.

Calculin si aixó feyan els homes, qué no farían las donas. Las raspas que servían en los pisos de la casa, de finestra á finestra pel cel-obert del pou, al principi, s' hi descantellavan de tal manera, que molt sovint las mestressas havían de cridarlas al ordre. Pero en *Pedro*, sense fer cas de lo que diguessin, quan ne veyia alguna suar la cansalada tirant la corda de la bomba, treya son bras nervut per la finestra, y ab quatre batzegadas deixava plé 'l dipòsit. Y al dirli la raspa ab veu melosa:—“Gracias *Pedro*,” contestava invariablement ab un:—“Vd. mande,” sense treure 'l cap, no volguent saber á qui havia fet lo servey.

Aixís, poch á poch, las anava obligant, fent callar sas malas llenguas. Durant lo

rebombori del any 56 se vejé qui era en *Pedro*. Tres días duraren los tiros, y 'l criat de la *militara* ab perill de la vida sortía á buscar queviures per tots los vehins de la escala. Un curiós caygué ferit al mitj del carrer, y en *Pedro* baixá á recullir-lo, salvantlo de una mort segura, puig s' estava dessangrant. Pero la gran hassanya de 'n *Pedro*, la que li valgué un triunfo definitiu sobre 'ls burletas, sigué 'l valor que de-

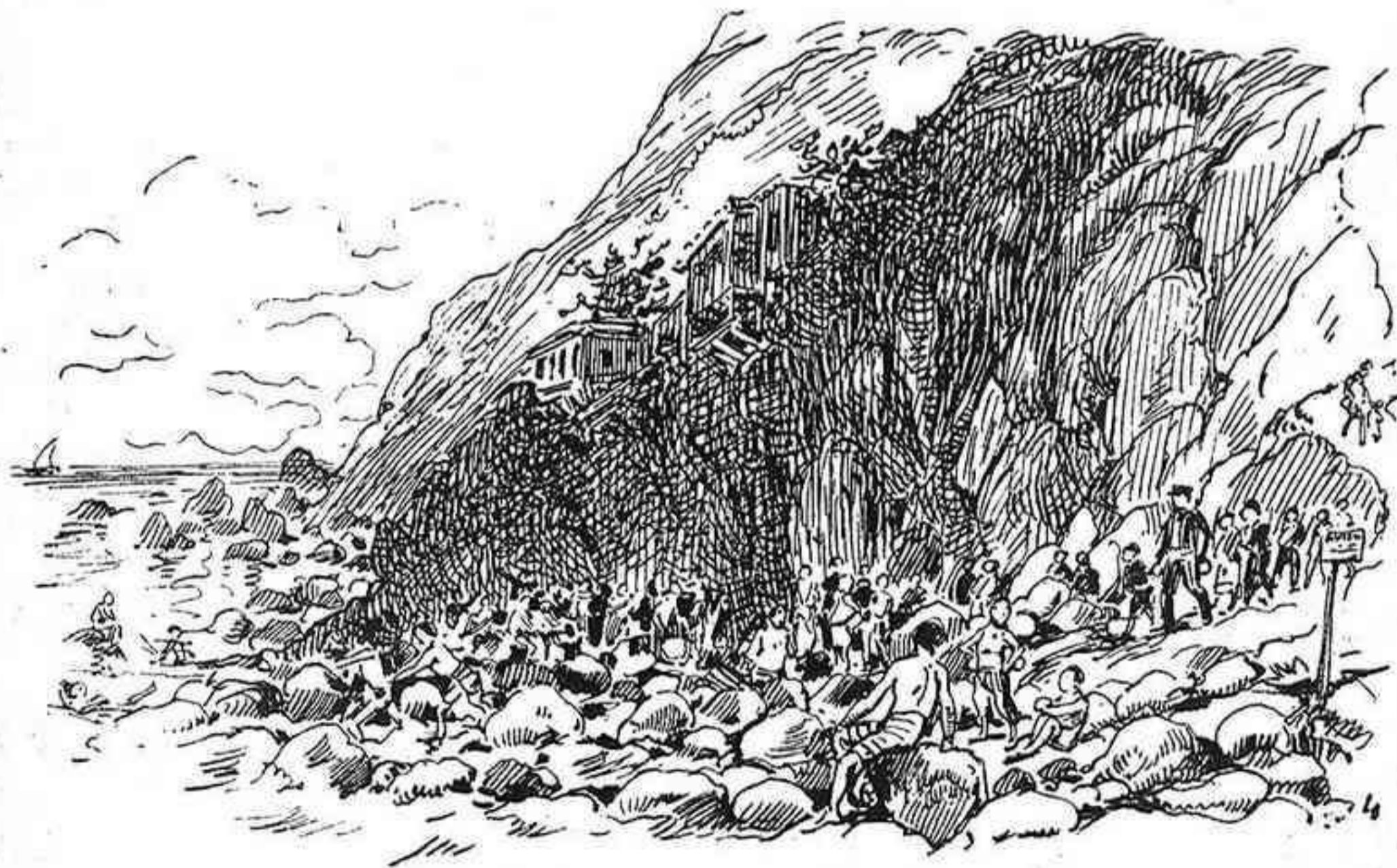
mostrá un diumenje á la tarde, rendint á dos lladregots que sorpresos despanyant un pis, fugían escalas amunt buscant la sortida pel terrat. En *Pedro* 'ls esperava en lo replá y ab quatre garrotadas els va desarmar de las teyas qu' esgrimían, y 'ls tingué quiets fins que 'ls agents de l' autoritat pujaren á ferse'n cárrech.

—Mireu el doneta! Quí ho havia de dir!...—exclamavan los treballadors del taller l' endemá al enterarse del sucés. Y desde llavoras van mirarlo ab cert respecte.

* * *

Venia l' istiu. En *Pedro* fet un ayo, acompanyava als senyorets á banyarse á mar. Los banys se preñían llavoras á Sant Bertrán, y qui no 's podia permetre 'l luxu de anar á una barraca, podía disposar de un tros

de platja nomenada dels Frares, situada á poca diferencia en lo punt ahont s' aixeca avuy l' estació de Vilanova. La platja estava plena de rocám y las rocas servían de penja-robas.

¡Quina paciència la de 'n *Pedro* banyant á aquells nens y á quatre ó cinch mes del vehinat que s' agregavan á la comitiva! A tots els ensenyava á aburrir l' aygua y á nadar, sense perdre de vista la roba... D' entra-

maliaduras no 'n vulguin més, tractantse de uns xicots no massa ben criats per la seva mare; pero 'l bon Jan feya cap á tot, sense que may hagués ocorregut lo més mínim accident, ni 'l mes petit disgust.

Anavan passant los anys, los petits fentse homes, y en *Pedro* seguint sempre la seva conducta abnegada, sense demanar ni esperar recompensa. Per ell la millor hauría sigut petonejar als fills del amo quan eran nens ó férlos'hi amistosas brometas al veure'ls ja homes: pero 'l contenía 'l respecte á que l' obligavan las conveniencias socials ó de classe. En tant los apuros de la familia anavan augmentant: los xicots no mes per calsat necessitavan un sabater per ells: la paga no creixía á mesura de las necessitats, y haventhi algún que ja hauría pogut treballar, no volía ó no podía posars'hi á causa de las mateixas preocupacions socials del *quiero y no puedo*.

El pobre *Pedro* llavors feya miracles. Estalviant un quarto de aquí y un altre d' allá, va comprar al Encant las einas d' ataconar, al objecte de fer allargar las sabatas de la familia lo major temps possible. May se n' havia vistas de mes frescas, pero á forsa d' enginy, paciencia y bona voluntat, al últim va sortirse'n. De la mateixa manera se 'l veyá sovint á la galería trayent las tacas de la roba fregant-la ab esperit de vi, fins á deixarla pelada, lluhenta, pero sempre neta. La qu' ell vestía era irreprotxable: portava un traje de panyo fosch, á tall de uniforme, que li durava anys y més anys y no li feya may miseria.

* * *
¡Quina transformació mes radical se vá anar operant en lo vehinat! Tots los habitants de aquell tros de carrer anaren desapareixent. Aquests se morían, aquells se retiravan per richs, alguns per pobres. S' apujaren los lloguers, los uns se mudaren per economia, los altres per probar los ayres purs del Ensanxe y deixar de sentir los sorolls atronadors de la ciutat vella, lo drinch descarregats davant de la porta del fuster, y aquells rumors y crits á hora fixa que servían de rellotje als vehins: las esquellas de las burras de la llet,

la veu del home de Montcada ab los dos cantis d' aygua de la font del ferro carregats sobre un burret, lo característich fluviol del cedasser, lo repich del estanya paellas, l' esgarrifós accent del venedor de vinagre qu' espantava á las criaturas, l' espinguet de la maduxaire, precursora del estiu, y 'l *calentas* y *grossas* de la castanyera, precursora del hivern... y 'l drapaire, y 'l cadiraire, y finalment la trompeta de la sal última invenció de aquella época de nostre primera joventut.

Durant aquest vint anys tots los recorts del carrer y de lo gent que hi vi-

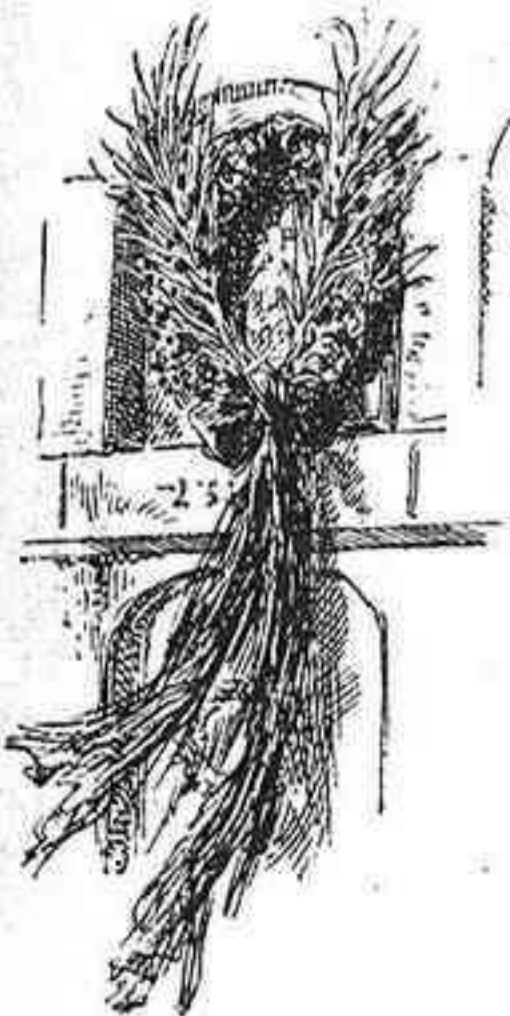
v'a anaren esborrantse en ma memoria, fins el del bon Jan, quan vels' hi aquí que 'l passat hivern, havent anat al cementiri vell á rendir l'últim tribut á un bon amich, vaig presenciar una escena que may mes l'olvidaré.

Era una tarde melancólica. Impregnárenme de tristesa lo quadro del enterrament efectuat després de remoure 'ls restos que contenia 'l ninxo pera fer lloch al nou habitant, la llum baixa y trista relliscant per aquells fatídichs presatjes, y la línea recta de aquells monótonos carrers.

En l'emboadura de una delas avingudas, quan ja anavam á sortir, vejerem cinch ó sis personas prop de un bagul atravesat sobre 'l bayart y ab la tapa alsada. Vaig descobrirme al passar y llansant sobre 'l cadáver

una mirada distreta, vaig quedarme com clavat en terra: era 'l pobre *Pedro*. En lo grupo que 'l rodejava no hi havia un sol conegut, ningú duya dol. Lo bon Jan conservava sas faccions, pero á la llum oblicua de la posta de sol de un día fret y trist, son rostre y sas mans tenian lo tó d'ocre de la cera verje. Sa cara tranquila, sense marca de sufriment, fins dintre de la caixa inspirava simpatía. Lo cadáver vestía encare 'l traje blau, especie d'hábit de la seva religió, basada en l'amor entranyable á una familia que no era la séva.

Barret en má vaig arimarme al féretre, y al veure á aquell héroe del deber modest sense cap de aquells tributs que 's deuen casi sempre mes á la vanitat dels vius que al carinyo que 'ls morts inspiren, vinguérenme tentacions de arrancar una palma que figurava en la corona de una vehina sepultura para posarla entre las mans de aquell bon home com á símbol del vot inconscient que havia fet, sols comparable al de las germanas de la caritat.

¡Pobre *Pedro*! Res podia darli ja: sols una oració per l' etern descans de la séva ànima, y 'l propòsit de trassar sa biografia... Mes merescuda se la té ell que molts altres que al morir l' alcansan, pel sol mérit de haverse sabut enriquir sols Deu sab com. Ab en *Pedro* se 'm figurá veure sepultar una bona porció de la llealtat, de l' honradés y del amor desinteressat qu' en lo mon encare queda.

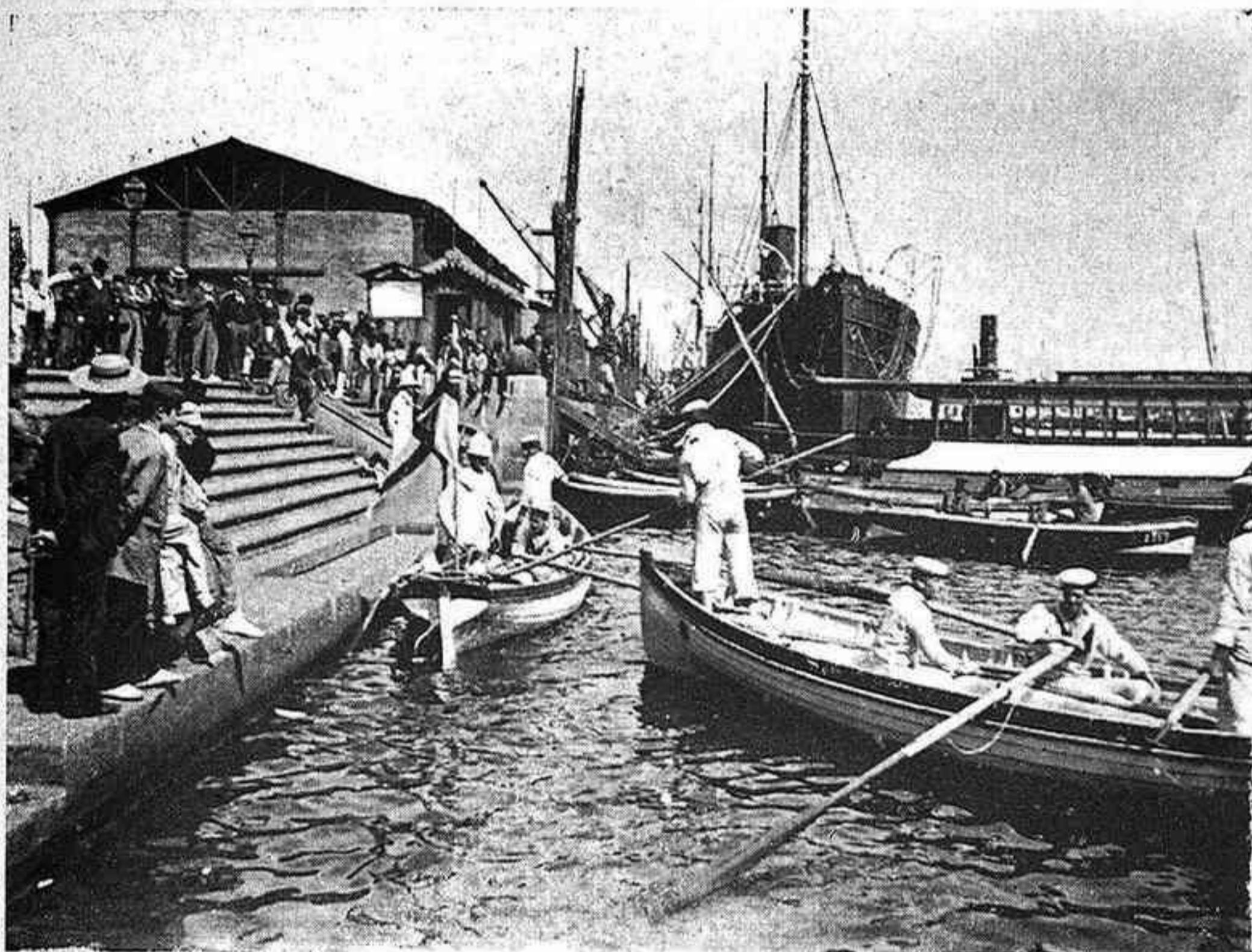
LLUIS LABARTA.

MERCATS DE BARCELONA (per *M. Moliné*).

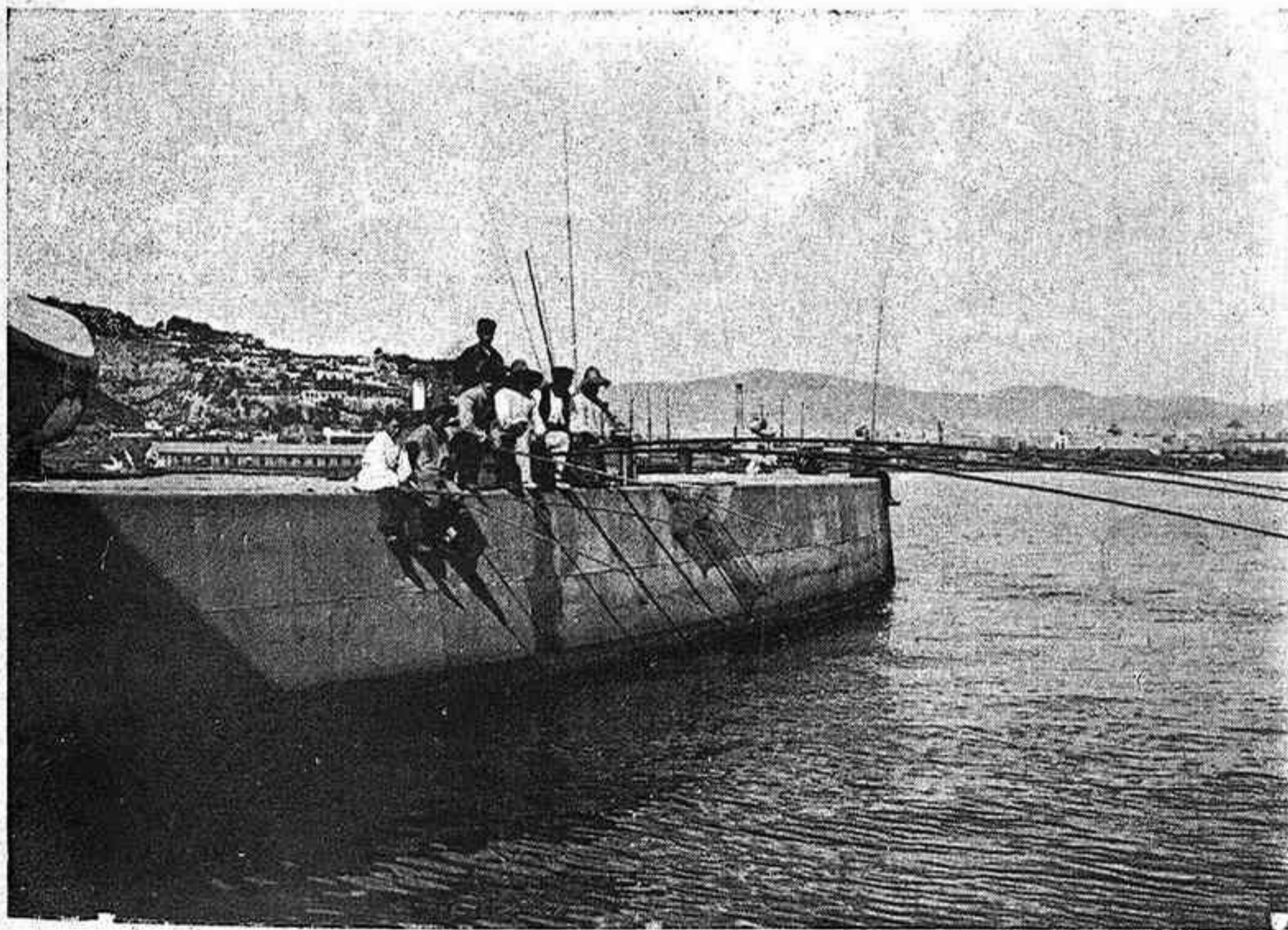

— Si 'ls metjes siguessen agrahits, haurian de subvencionarnos.

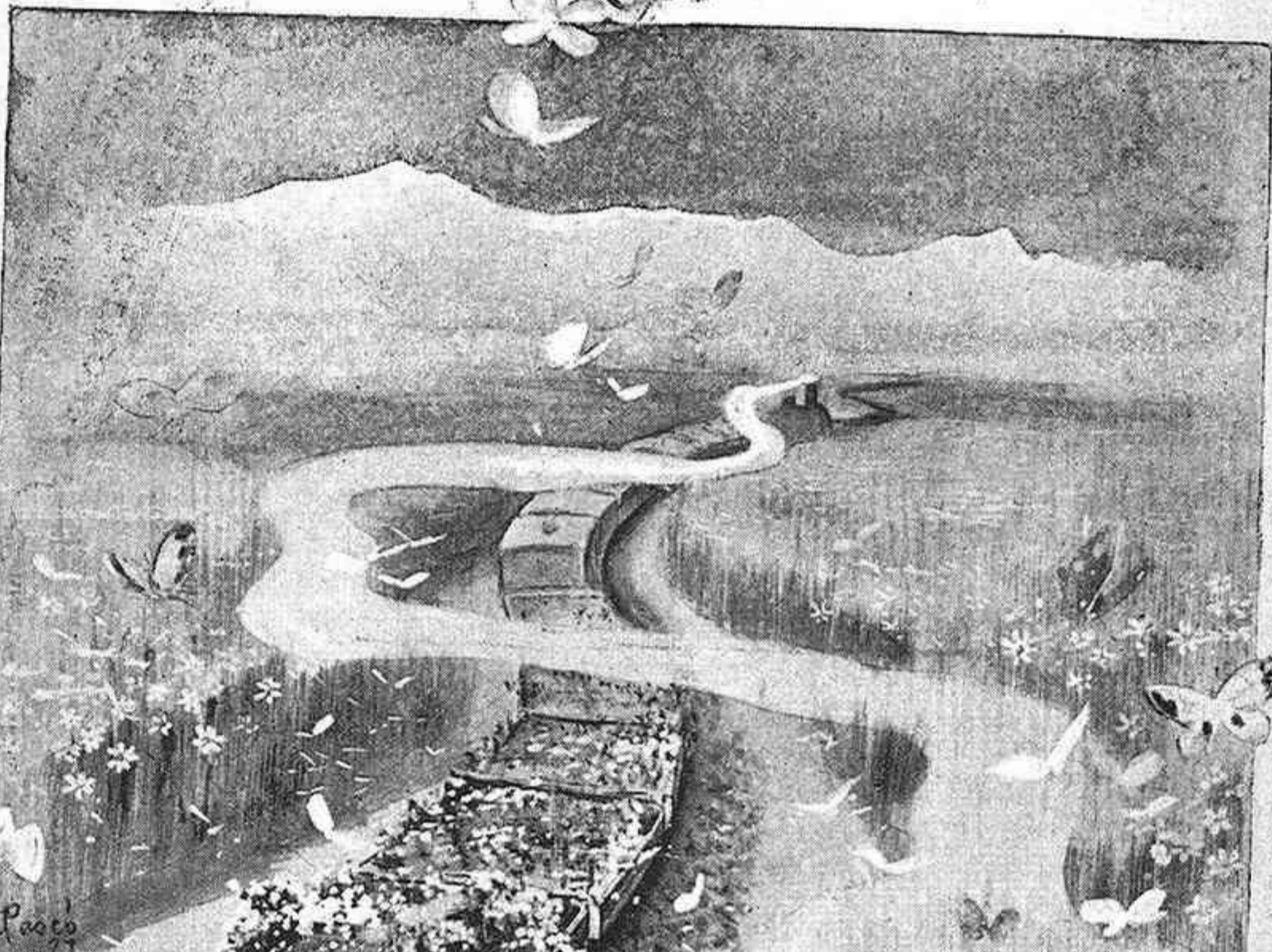
PROP DE L' AYGUA. (Instantáneas de *Rus*, colaborador artístich de *La Esquella*).

Recorts de l' estancia de la Esquadra inglesa á Barcelona.

Esperant que piquin.

El Tren de las flors.

Cap al Nort.

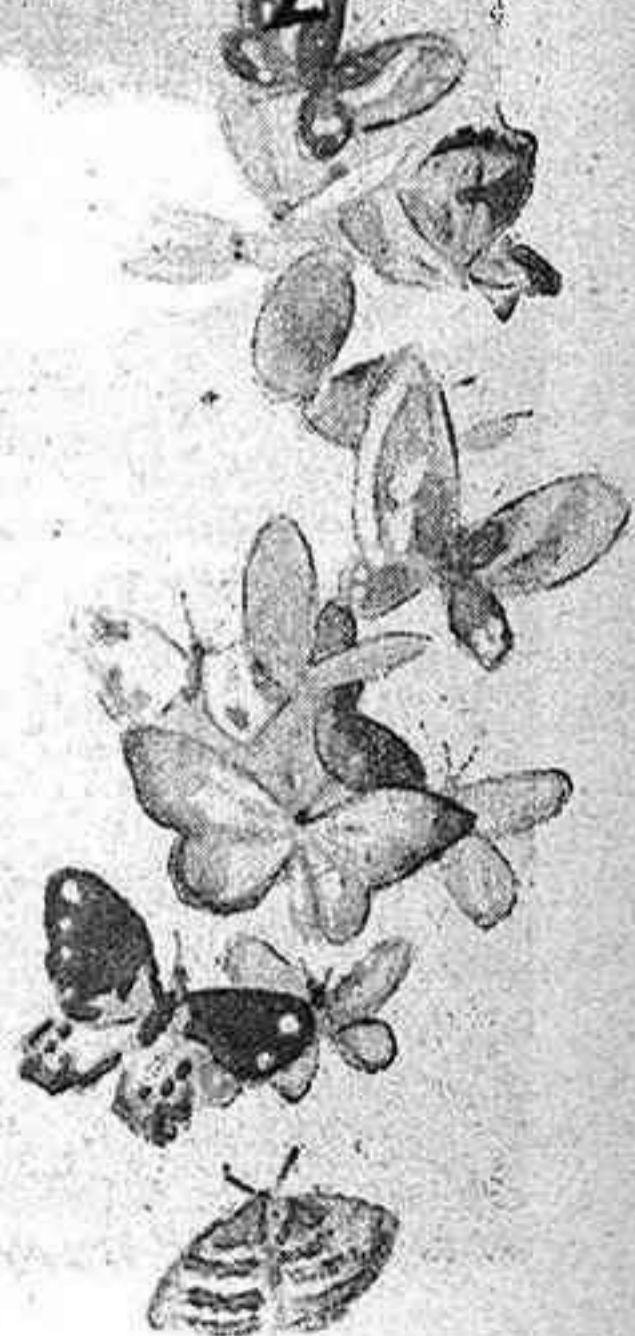
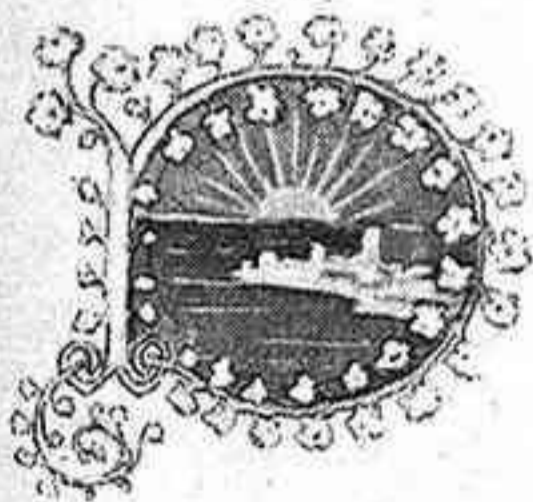
(ILUSTRACIÓ DE J. Pascó.)

' una vila riallera vora del mar
surt un tren cada día tot plé de flors,
y els rossinyols que 'l senten joyós
refilan y li envían sos cant mellors.

Deixa dolsa fragancia darrera seu,
ampla onada d' aroma li obra camí,
las abellas que troba s' emporta arreu
fent que migrin las matas de romaní.

Allí jauhen las flonjas rosas d' olor,
las garbas enciseras de prims clavells,
las fredosas camelias de viu color,
las porugas violetas formant ramells.

Els insectes entr' ellas mitj adormits
despertan ab els xiscles aixordadors,
y se contan sas ansias y sos neguits
rodolant amorosos pe'ls munts de flors.

Esberat y sens' esma ¡pobre oronell!
per averlo se llensa foll á volá;
ab las flors que s'allunyan, prés de recel,
creu que la primavera també se 'n va.

Tot un esbart alegre de papellons
perseguint á las rosas, flors de la llum,
presoners que quedaren fenthi petons
giravoltan borratxos de llur perfum.

Allí va del sol nostre lo tebi alé,
els seus raigs se condensan en eixas flors;
allí van tots els somnis, tot lo dalé
del alegre Mitj día, terra d' amor.

Entremitj de la boyra, gris, inclement,
escampas ab ta flayre consol y pau
y dels cors endormiscas l' aburriment
fentlos veure reflexos del nostre blau.

Penetra entre las bromas sense claror,
corre, jardí fantástich, fes ton camí,
que cada riell que 't porta feix brillador
sigui de la llum bella del sol llatí.

No te deturis, corre; més d' un malalt
com un aymant espera veure eixas flors,
els altars ne son nusos cap allí dalt,
pobres morts en sas tombas n' están anyors.

Ets un cant del Mitj día que puja al Nort,
ets l' avgua regalada que va á la set,
de las ánimas tristas tendre conhort,
dols escalf que retorna lo mort de fret.

Al sentir t' alenada primaveral
ixen com aurenetas els cors dormits
que fugint de las boyras y del fangal
somial l' hermosura dels horts florits.

Entre la neu qu' esclafas ets el bon temps,
entre nuas arbredas esplet de tanys:
el color y l' aroma portas ensemps,
l' amor y l' alegría son tos companys.

FREDERICH RAHOLA.

TARDE DE GLORIA

(ILUSTRACIÓ DE *M. Moliné.*)

I

Quan ne veig las modistetas
pels carrers de la ciutat,
alegras y juguetonas
ab faldilla de percal,
recordo á quatre noyetas
que 's deyan Remey, Pilar,
la mes petita Mercedes,
y la meva... Soletat.

Era blanca, de ullets negres,
molt expressiva, elegant,
ab son mocador de pita
y fet lo llas al costat,
lo de merino fent punxa
y com la faldilla llarch,
faldilla de llana ab qua
ab farvelá atavellat.

Eran las quatre amiguetas
y ne cosían de blanch

dins de una camisería
dels quatre cantons del Call.
Las quatre tenían nuvi,
quatre joves estudiants
richs de ilusions y esperansas.
¡Si sols teníam vint anys!...

Cada vesprada á las set
las anavam á esperar,
y cada hú ab sa parella
parlantne molt dols y baix,
ab lo pas entretingut
molt junts y calant lo cap
davam voltas y mes voltas
pels carrers del seu vehinat.

Una nit, ab gran misteri
varem los vuit acordar
aná á l' aplech, á l' hermita
de San Medí á berenar.
Sería una escapatoria,
sis horas de llibertat,
una tarde de expansió
si 's podía portá á cap

REPOSICIÓN DE LA BIBLIOTECA DE LA UNIVERSIDAD DE VALÈNCIA

sens que ho sabés la mestressa,
los pares, los seus germans
y no ho cantessin las merlas
per la Font Grogà volant.

II

San Medí... ¡Quina festada!...
Quants homes, donas, minyons
de Barcelona, de Gracia,
de San Martí y de las Corts
cap á la torre de 'n Gomis,
per la dressera del bosch,
cap al Coll de Collcerola
y cap dalt del vall de Hebrón
ab la més franca alegría
y cantant com los muixons!

Quí no ha vist aquellas nenas
tot encant, tot expansió,
no sab lo qu' es l' alegría,
la joventut y l' amor.
No eran quatre modistetas,
eran quatre blanchs coloms
extenent sas bellas alas
per valls, per serras, per tot.
Quatre aucellets fugitius
del trist y ubach obrador,
y que mostravan sas galas
á la clara llum del sol.
Quatre blancas papallonas
que anavan de flor en flor,
aquí cullint sajolida,
allí romaní y timó,
per las vernedas, violetas,
y per tot malvas d' olor.
¡Si parlessin aquells pins,
las catifas de las fonts,
los recolzos de la serra,

los pedregosos turons;
qué 'n contarían de cosas,
de miradetas d' amor,
de estretas de ma, riallas
corrent, fugint, fent lo boig
relliscantne per las herbas
y ballant per dintre 'l bosch!
¡San Medí! ¡Quíns pare-nostres
ab tan poca devoció
ne varen resá aquells llabis
ungits de mel y de amor!
¡Quin berenar! ¡quina gre ca
menjantne tortells, matóns
sota la tenda del cel,
tenint per fanal, lo sol!
¡Y quína por! ¡quina angunia
á la hora del retorn,
dihent totas:—¡Si la mare
haurá anat al obrador!...
Si se sab... ¡quin miserere!...
no 'm salva el Sant Cristo gros.

III

¡Quántas n' he passat de festas
y d' aplechs á San Medí!...
¿Qué será de aquellas noyas
tot cor, gracias y esperit,
que al Prado las vam coneixer,
que á Novetats vam renyir,
que un valz va engendrá l' afecte
y ab un altre va finir?
A preguntar per la... meva
he anat aqueix dematí
al carrer del Correu Vell
y m' han contestat aixís:
—Ja no viu en eixos barris,
está al carrer de San Gil,
es casada, té dos nenas,
es manyá lo seu marit.
Ara s' ha tornat molt grossa.
Sempre está tancada al pis...
A la diada del Corpus
la vaig veure ab los seus fills
esperant la professó
assentada en un pedrís.
Portava un vestit princesa
molt nou y de fall antich,
las arrecadas de nuvia
y 'l pentinat molt senzill.—
¡No era ella! ¡No era pas ella!...
M' enganyavan los vehins.
No era aquella modisteta
hermosa, elegant, felís
que l' argument m' esplicava
de las obras del Escrich;
que ab las sevas amiguetas
y junts ab los meus amichs,
vam passar horas... de gloria
al aplech de San Medí.

FRANCISCO GRAS Y ELÍAS.

LLEGENDA CABALIERESCA (per *Félix Urgellés*)

RECORTS

¡Com se van esborrant los recorts de la primera época del renaixement de las lletras catalanas! No ha transcorregut encare mitj sigle, y á la segada de la mort, van desapareixent, engolintse en l' olvit, los homes qu' en aquella florida primavera brillaren per las sevas obras y pels rasgos típichs de son carácter.

Menos mal quan de las obras se tracta. Encare avuy lo curiós las trobará, si las busca, en los primers volums dels *Jochs Florals* ó en las coleccions que ab lo títul de "*Trovadors nous*," y "*Trovadors moderns*," doná á l'estampa l' editor Manero. Per ferse cárrech exacte del seu valor poétich y literari, cal transportarse á l' época en que sigueren escritas tenint en compte que si la infantesa presentés los caràcters de la virilitat perdria la major part de sos atractius y encisos.

No de aqueixas obras me proposo tractar avuy, sino de un parell de sos autors, recullint al efecte un pessiguet de anécdotas pintorescas, verdaderas monedas de la historia literaria local fora ja de circulació, y per lo mateix molt més estimables, numismáticamente consideradas.

D. Salvador Estrada, autor de alguns sonets mes polits que inspirats,

era un purista en tota la extensió de la paraula, que rendia á las reglas gramaticals verdadera adoració.

Un día al llevarse, notá que á la casa del davant de la seva s'hi havia establert una botiga nova, la qual s'insinuava per medi d' un rétul pintat de fresch, ab unas lletras molt grossas. No recordo lo que deya 'l rétul, lo únich que sé es que tenia una falta de ortografia.

D. Salvador, al passarhi 'ls ulls per primera vegada, se sentí molestat com si presenciés una mala acció: se posá trist y nerviós, y per últim se dirigí al amo de la botiga nova, demanantli que fes corretjir aquella falta.

Mes se trobá ab un botiguer tossut y poch amable, que de bonas á primeras li respongué:—¿Qué n'ha de fer vosté del meu rétul?

—Oh! es que las faltas d' ortografia 'm trastornan.

—Aixó ray! no se 'l miri.

—El mal es que ja l' haja vist: cregui que hasta dormint me semblará llegirlo.

—Fillet, no sé que dirli.

—Vol que fém una cosa...? Jo pagaré 'l gasto que importi 'l repintarlo... Ja veu, á vosté no li costará un xavo... Fássim aquest favor.

Lo botiguer, prenentlo per ximple, li vá girar l' espatlla, no sense manifestarli que 'l deixés en pau, perque tenia molta feyna.

APUNTE AL LLÁPIS (per A. Huertas).

UNA TRIBU D' ANGELETS. (Fotografia de Napoleón).

Y D. Salvador, per lliurarse de aquella obsessió ¿qué dirían que vá fer? Senzillament: va agafar los trastets y va cambiar de casa.

Tot un volúm se podría escriure si haguessen de coleccionarse las genialitats de 'n Guillém Forteza, escriptor de talent, poeta inspirat y bohemí incorretjible. A Barcelona ahont residía, á Madrit ahont vá passar una llarga temporada y á Palma de Mallorca, sa ciutat natal, ahont va morir, embrutit per la beguda y la miseria, sembrá á dojo frases cáusticas y saladas ocurrencias, reveladoras del seu ingeni original.

Ell sigué qui parlant ab un encopetat aristócrata de la Cort, al observarli aquest qu' era gran d' Espanya y que tenia 'l tractament d' excelencia, de primer va mossegarse 'ls llabis, y d' excelencias vá omplirni hasta las butxacas. Y apenas el noble li respongué tractantlo de vosté:—Adverteixi—vá dirli—que jo soch petit d' Espanya y tinch tractament de tú.

Un acaudalat fabricant de Barcelona tots los anys guarnía un pessebre y al efecte solía convidar á sos numerosos amichs obsequiantlos ab un succulent sopar. Un dels invitats sigué en Guillém Forteza, qui fastidiat de la conversa sossa, essencialment burgesa que s' havia entaulat en lo saló, 'n sortí y 's mitj-ajegué en un sofá que hi havia á l' ante-sala.

Al cap de un rato eixían los convidats, precedits del fabricant, camí del menjador, y en Guillém sense moure's del sofá, li preguntava:

—D. Fernando ¿que 'ls acompanya al pessebre?

—Vosté es un *bruto*—vá dir un día en una tertulia de café á un cert individu qu' estava desbarrant.

—Ja m' ho dirá á un altre puesto—exclamá l' aludit.

—Si senyor, que li diré.

—Donchs, alsa, sortim.

Sortiren del café anant á las aforas de la porta de Santa Madrona.

—Vaja, maco,—digué 'l subjecte ofés—repeteixi ara que jo soch un *bruto*.

—Quina necessitat tinch de repetirho—respongué 'l poeta—si vosté mateix ho acaba de dir

—De manera...

—Qué vosté es un *bruto*.

Sentir aixó y estamparli 'ls cinch dits á la cara siguié lo mateix. Y en Forteza, sense inmutarse lo més mínim, li digué:

—¿No veu com ho es? Ara mateix al pegarme ho acaba de demostrar. Y com mes me pegui mes probas donará de qu' es un *bruto*.

Davant de aquesta lógica digna de Diógenes, l altre renunciá á seguir una experiéncia, en la qual si bé totas las bofetadas, també tota la rahó hauría sigut per en Guillém Forteza.

Pero per resposta enginyosa la que doná al mateix Sr. Estrada, á qui he citat avants, un día que aquest va trobarlo á la Rambla, mal engabanyat com de costum y calsat ab una sabata nova y l'altra vella, tan desiguals, que 'l contrast que oferían no podía ser mes xocant.

—¿Ahont vá, home de Deu, calsat de aquesta manera?

—Ay, ay—respongué en Forteza—també aixó li fá angunia com las faltas ortográficas?

—Naturalment que me 'n fá.

—Donchs aquesta vegada, dispensi que li digui, dona probas de no ser massa bon llatinista. Precisament avuy estich fet un vers clássich. Tingui:—afegí mostrant las desiguals sabatas—un *peu dáctil* y un *peu espondeo* ¿qué hi té que dir?

D. Salvador va quedarse com qui veu visions.

P. DEL O.

—Per aquest any, PROU y ara, diguin: ¿els ha agradat l' *Almanach de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA*?...

Molina